

**Bijbel in
Gewone
Taal**

Bijbel in Gewone Taal

Genesis 1

De schepping

Het begin

¹In het begin maakte God de hemel en de aarde.

²De aarde was leeg en verlaten. Overal was water, en alles was donker. En er waaide een hevige wind over het water.

De eerste dag

³Toen zei God: 'Er moet licht komen.' En er kwam licht. ⁴God zag hoe mooi het licht was. Hij scheidde het licht en het donker. ⁵Het licht noemde hij 'dag' en het donker noemde hij 'nacht'.

Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de eerste dag.

De tweede dag

⁶God zei: 'Er moet in het midden van het water een koepel komen om het water te verdelen.' ⁷En zo gebeurde het. God maakte de koepel. Zo verdeelde hij het water in tweeën: water boven de koepel en water onder de koepel. ⁸Die koepel noemde God 'hemel'.

Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de tweede dag.

De derde dag

⁹God zei: 'Het water onder de hemel moet naar één plaats stromen. Dan komt er droge grond tevoorschijn.' En zo gebeurde het. ¹⁰God noemde de droge grond 'land', en het water noemde hij 'zee'. En God zag hoe mooi het was.

¹¹God zei: 'Er moet van alles groeien op het land. Planten met zaad en bomen met vruchten.' En zo gebeurde het. ¹²Op het land kwamen allerlei planten met zaad en allerlei bomen met vruchten. En God zag hoe mooi het was.

¹³Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de derde dag.

De vierde dag

¹⁴God zei: 'Er moeten lichten aan de hemel komen om verschil te maken tussen de dag en de nacht. Die lichten moeten laten zien welk seizoen het is, en welke dag en welk jaar. ¹⁵En ze moeten licht geven op aarde.' En zo gebeurde het. ¹⁶God maakte de twee grote lichten. De zon om overdag te schijnen, en de maan om 's nachts te schijnen. God maakte ook de sterren. ¹⁷Hij zette de zon en de maan aan de hemel om licht te geven op de aarde. ¹⁸En om het verschil aan te geven tussen dag en nacht, en tussen licht en donker. God zag hoe mooi het was.

¹⁹Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de vierde dag.

De vijfde dag

²⁰God zei: ‘Het water moet vol leven zijn, vol met allerlei dieren. En boven de aarde, in de lucht, moeten vogels vliegen.’ ²¹God maakte de grote zeedieren en alle kleine waterdieren. Het water was vol dieren. Hij maakte ook alle soorten vogels. En God zag hoe mooi het was.

²²God zegende de dieren. Hij zei: ‘Jullie moeten jongen krijgen. Overal in de zee moeten dieren komen, en overal op aarde vogels.’

²³Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de vijfde dag.

De zesde dag

²⁴God zei: ‘Ook op het land moeten allerlei dieren komen: wilde en tamme dieren, en heel kleine dieren.’ En zo gebeurde het. ²⁵God maakte de dieren, alle wilde en tamme dieren en alle kleine dieren. En God zag hoe mooi het was.

²⁶God zei: ‘Nu wil ik mensen maken. Ze moeten op mij lijken. Ze zullen de baas zijn over de vissen in de zee en de vogels in de lucht. En ook over het vee, over alle kleine dieren en over de hele aarde.’ ²⁷Toen maakte God de mensen. Hij maakte ze zo dat ze op hem leken. Hij maakte ze als man en als vrouw.

²⁸God zegende de mensen. Hij zei: ‘Jullie moeten kinderen krijgen. Zorg ervoor dat er overal op aarde mensen komen. Jullie moeten de baas zijn over de aarde. En ook over de vissen in de zee, over de vogels in de lucht en over alle dieren op het land.’

²⁹God zei ook: ‘Alle planten en bomen op aarde zijn voor jullie. Jullie mogen de zaden en de vruchten eten. ³⁰De bladeren en het gras zijn voor de dieren.’ En zo gebeurde het.

³¹God keek naar alles wat hij gemaakt had en zag dat het heel mooi was.

Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de zesde dag.

Genesis 2

God rust op de zevende dag

¹Zo werden de hemel en de aarde gemaakt, en alle prachtige dingen die daarbij horen.

²Op de zevende dag was God klaar met zijn werk. Toen rustte hij uit. ³God zegende de zevende dag. Hij maakte van die dag een bijzondere dag. Want op die dag was hij klaar met de schepping en rustte hij uit van al zijn werk.

⁴Dat is het verhaal van de schepping van de hemel en de aarde. Zo zijn de hemel en de aarde ontstaan.

De mensen in de tuin van Eden

Een ander verhaal over de schepping

Op een dag maakte God, de Heer, de hemel en de aarde. ⁵⁻⁶Er groeide toen nog niets op de aarde. Er waren nog geen planten, want God had het nog niet laten regenen. Maar er kwam wel water uit de aarde omhoog. Zo werd het land vochtig.

Er waren ook nog geen mensen die op het land konden werken. ⁷Toen maakte God, de Heer, de mens. Hij maakte hem van aarde. Hij blies adem in zijn neus, en toen ging de mens leven.

De tuin van Eden

⁸God, de Heer, maakte in het oosten, in het land Eden, een tuin. Hij bracht de mens die hij gemaakt had, naar die tuin. ⁹Hij liet er allerlei bomen groeien. Het waren mooie bomen met lekkere vruchten. Midden in de tuin stonden twee bijzondere bomen. Als je van de ene boom gegeten had, bleef je altijd leven. En als je van de andere boom gegeten had, wist je wat goed was en wat kwaad was.

¹⁰Er stroomde in Eden een rivier die voor water in de tuin zorgde. Verderop werden het vier rivieren. ¹¹⁻¹²Eén van die rivieren is de Pison, die om het land Chawila heen stroomt. In Chawila zit zuiver goud in de grond, en er komen edelstenen en parfums vandaan. ¹³De tweede rivier heet de Gichon. Die stroomt om het land Nubië heen. ¹⁴De derde rivier heet de Tigris. Die stroomt ten oosten van het land Assyrië. En de vierde rivier is de Eufraat.

De boom van goed en kwaad

¹⁵God, de Heer, had de mens dus naar de tuin van Eden gebracht. De mens moest voor de tuin zorgen en erop passen. ¹⁶God zei tegen de mens: ‘Je mag eten van alle bomen in de tuin. ¹⁷Maar niet van de boom die je leert wat goed is en wat kwaad is. Als je van die boom eet, zul je sterven.’

De mens moet niet alleen zijn

¹⁸Daarna dacht God, de Heer: Het is niet goed dat de mens alleen is. Ik zal iemand maken die bij hem past. ¹⁹⁻²⁰Toen maakte hij alle wilde en alle tamme dieren en alle vogels. Hij maakte ze van aarde. Hij bracht de dieren naar de mens, want de mens moest ze een naam geven. Dan zou elk dier voortaan zo heten als de mens het noemde. De mens gaf elk dier een naam. Maar hij vond geen enkel dier dat goed bij hem paste.

²¹Toen zorgde God, de Heer, ervoor dat de mens in een diepe slaap viel. En terwijl de mens sliep, haalde God één van zijn ribben weg. De plaats waar de rib gezeten had, maakte hij weer dicht. ²²Van die rib maakte God, de Heer, een vrouw.

Toen bracht God de vrouw naar de mens. ²³De mens riep: ‘Eindelijk een mens, net als ik! Ze is mijn eigen vlees en bloed, want ze is gemaakt uit een deel van mij. Ik noem haar ‘vrouw’.’

²⁴Zo komt het dat een man niet bij zijn vader en moeder blijft. Hij gaat met zijn vrouw leven en ze worden samen helemaal één.

²⁵De man en zijn vrouw waren naakt. Maar ze schaamden zich niet voor elkaar.

Genesis 3

De slang praat met de vrouw

¹De slang was een slim dier, het slimste van alle dieren die God, de Heer, gemaakt had. De slang vroeg aan de vrouw: ‘God heeft zeker gezegd dat je van geen enkele boom in de tuin mag eten?’

²‘Nee,’ zei de vrouw. ‘We mogen de vruchten eten van alle bomen, ³behalve van de boom in het midden van de tuin. Als we van die boom eten, of hem alleen maar aanraken, zullen we sterven. Dat heeft God gezegd.’

⁴‘Sterven?’ zei de slang. ‘Jullie zullen helemaal niet sterven! ⁵Maar God weet wat er gebeurt als jullie van die boom eten: Dan zullen jullie alles begrijpen. Jullie zullen dan net zo zijn als God. Net als hij zullen jullie weten wat goed en wat kwaad is.’

De vrouw en de man eten van de boom

⁶De vrouw keek naar de boom. De vruchten zagen er mooi en lekker uit, en de vrouw wilde graag alles weten. Ze pakte een paar vruchten en at ervan. Ze gaf er ook één aan haar man, die bij haar was. En hij at er ook van.

⁷Toen begrepen ze dat ze naakt waren. Daarom pakten ze grote bladeren van een vijgenboom, en die bonden ze om hun heupen.

God loopt door de tuin

⁸Aan het eind van de middag begon er een frisse wind te waaien. God liep door de tuin. Toen de man en de vrouw hem hoorden, verstopten ze zich tussen de bomen.

⁹Maar God riep de mens: 'Waar ben je?' ¹⁰'Ik heb me verstopt,' antwoordde de man. 'Toen ik u hoorde in de tuin, werd ik bang. Want ik ben naakt.'

¹¹God vroeg: 'Hoe weet je dat je naakt bent? Heb je gegeten van de boom waarvan je niet mocht eten?' ¹²'Het komt door de vrouw die u mij gegeven hebt,' zei de man. 'Zij gaf mij een vrucht en toen heb ik ervan gegeten.'

¹³'Waarom heb je dat gedaan?' vroeg God, de Heer, aan de vrouw. 'Het komt door de slang,' zei ze. 'Die heeft tegen me gelogen en toen heb ik van de boom gegeten.'

God straft de slang

¹⁴Toen zei God, de Heer, tegen de slang: 'Omdat je dat gedaan hebt, zal het slecht met je gaan. De andere dieren willen niets meer met je te maken hebben. Je zult op je buik over de aarde kruipen en van de grond eten, je hele leven lang. ¹⁵Jij en de vrouw zullen vijanden van elkaar zijn, en jullie nakomelingen ook. Mensen zullen jou op je kop trappen en jij zult in hun voet bijten.'

God straft de vrouw

¹⁶God zei tegen de vrouw: 'Als je zwanger bent, zul je het moeilijk hebben. Je zult pijn hebben als je kinderen geboren worden. Je zult verlangen naar je man, en hij zal de baas over jou zijn.'

God straft de man

¹⁷God zei tegen de man: 'Je hebt gedaan wat je vrouw vroeg. Je hebt gegeten van de boom waarvan je niet mocht eten. Daarom zal het slecht gaan met de grond waarop je werkt. Je hele leven lang zul je hard moeten werken om genoeg te eten te hebben. ¹⁸Je zult koren zaaien om te eten, maar er zal ook veel onkruid groeien. ¹⁹Je zult hard moeten werken voor je eten, je leven lang. Daarna keer je terug naar de aarde waarvan je gemaakt bent. Je was aarde en je zult weer aarde worden.'

God stuurt de man en de vrouw weg

²⁰De man noemde zijn vrouw Eva. Zij is de moeder van iedereen die na haar leefde. ²¹God, de Heer, maakte voor de man en zijn vrouw kleren van dierenvellen. Die kleren moesten ze aantrekken.

²²God dacht: Nu zijn de mensen net zoals ik. Ze weten nu wat goed is en wat kwaad is. Maar ik wil niet dat ze ook eten van de boom van het leven. Als ze vruchten van die boom eten, blijven ze altijd leven. ²³Daarom stuurde God de mensen weg uit de tuin van Eden. Hij had de mens gemaakt van aarde. Nu moesten de mensen voortaan op die aarde gaan werken.

²⁴Toen God de mensen weggejaagd had, zette hij engelen bij de ingang van de tuin. Er was ook een brandend zwaard dat heen en weer ging. De engelen en het zwaard moesten de weg naar de boom van het leven bewaken.

Genesis 4

De kinderen van Adam en Eva

Adam en Eva krijgen kinderen

¹De man heette Adam. Hij sliep met zijn vrouw Eva. Eva werd zwanger en kreeg een zoon, Kaïn. Eva zei: ‘De Heer heeft mij geholpen. En nu heb ik een zoon op de wereld gezet.’ ²Daarna kreeg ze nog een zoon, Abel. Dat was Kaïns broer. Later ging Abel voor de schapen en de geiten zorgen, en Kaïn ging op het land werken.

Kaïn doodt Abel

³Op een keer nam Kaïn wat graan, en dat gaf hij als offer aan de Heer. ⁴Ook Abel bracht een offer. Hij slachtte een mooi jong schaap. De Heer keek naar Abel en naar het offer van Abel, ⁵maar niet naar Kaïn en naar het offer van Kaïn.

Toen werd Kaïn woedend, zijn ogen werden donker. ⁶‘Waarom kijk je zo boos?’ vroeg de Heer. ⁷‘Als je doet wat goed is, dan kun je iedereen aankijken. Als je doet wat slecht is, dan zal het kwaad je te pakken krijgen. Het kwaad wil de baas over je zijn. Maar jij moet sterker zijn dan het kwaad.’

⁸Toen zei Kaïn tegen Abel: ‘Laten we het veld in gaan.’ Daar sloeg Kaïn zijn broer Abel dood.

De Heer straft Kaïn

⁹Toen vroeg de Heer aan Kaïn: ‘Waar is je broer Abel?’ ‘Dat weet ik niet,’ zei Kaïn. ‘Ik hoef toch niet op mijn broer te passen?’

¹⁰De Heer zei: ‘Wat heb je gedaan? Kijk, je ziet het bloed van je broer hier op de grond! Jouw misdaad moet gestraft worden. ¹¹Daarom zal het voortaan slecht met je gaan. Je moet weg van deze plek waar je je broer gedood hebt. Weg van de grond die rood is van het bloed van je broer. ¹²Ook al werk je hard op het land, er zal niets meer voor jou groeien. Voortaan moet je over de aarde zwerven!’

De Heer beschermt Kaïn ook

¹³Kaïn zei: ‘Die straf is te zwaar! ¹⁴U jaagt me weg van deze grond. U wilt niets meer met me te maken hebben. En als ik dan alleen over de aarde zwerf, kan iedereen me zomaar doden.’

¹⁵Maar de Heer zei tegen Kaïn: ‘Als iemand jou doodt, zal ik hem zeven keer straffen.’ En hij maakte een teken op het lichaam van Kaïn om hem te beschermen. Dan zou niemand hem doden.

¹⁶Toen ging Kaïn weg bij de Heer. Hij ging in het land Nod wonen. Dat ligt ten oosten van Eden.

De kinderen van Kaïn

¹⁷Later kreeg de vrouw van Kaïn een zoon, Henoeh. Kaïn was in die tijd een stad aan het bouwen. Hij noemde die stad ook Henoeh, net zoals zijn zoon heette.

¹⁸Henoeh kreeg een zoon, Irad. Dat was de vader van Mechujaël, en die was de vader van Metusaël, en die was weer de vader van Lamech.

¹⁹Lamech had twee vrouwen. De ene heette Ada, de andere heette Silla. ²⁰⁻²¹Ada kreeg twee zonen: Jabal en Jubal. Jabal was de eerste mens die rondtrok met zijn kudde. Jubal was de eerste mens die op de harp en de fluit speelde. ²²Silla kreeg een zoon, Tubal-Kaïn. Hij werd de eerste smid: hij maakte dingen van ijzer en brons. Silla kreeg ook een dochter, Naäma.

²³Op een keer zei Lamech tegen zijn vrouwen: ‘Luister goed, Ada en Silla! Als iemand mij aanvalt, dan sla ik hem dood. ²⁴Iemand die Kaïn wil doden, wordt zeven keer gestraft. Maar iemand die mij wil doden, wordt 77 keer gestraft!’

Adam en Eva krijgen nog een zoon

²⁵Adam en Eva kregen nog een zoon. Eva noemde hem Set. Ze zei: ‘Kaïn heeft mijn zoon Abel gedood. Maar God heeft me een ander kind gegeven.’

²⁶Later kreeg Set ook een zoon. Die werd Enos genoemd. Vanaf die tijd gaven de mensen God de naam 'Heer'.

Genesis 5

De nakomelingen van Adam

De mensen die van Adam afstammen

¹Nu volgt een lijst van Adams kinderen en de mensen die daarna leefden. ²Toen God de mensen maakte, maakte hij ze zo dat ze op hem leken. God maakte ze als man en als vrouw. Hij zegende ze en hij noemde ze 'mens'.

³Toen Adam 130 jaar oud was, kreeg hij een zoon die precies op hem leek. ⁴Hij noemde zijn zoon Set. Na de geboorte van Set leefde Adam nog 800 jaar. Hij kreeg nog meer kinderen. ⁵In totaal leefde Adam 930 jaar. Toen stierf hij.

⁶Toen Set 105 jaar oud was, kreeg hij Enos. ⁷Daarna leefde hij nog 807 jaar en kreeg hij nog meer kinderen. ⁸In totaal leefde hij 912 jaar. Toen stierf hij. ⁹Toen Enos 90 jaar oud was, kreeg hij Kenan. ¹⁰Daarna leefde hij nog 815 jaar en kreeg hij nog meer kinderen. ¹¹In totaal leefde hij 905 jaar. Toen stierf hij. ¹²Toen Kenan 70 jaar oud was, kreeg hij Mahalalel. ¹³Daarna leefde hij nog 840 jaar en kreeg hij nog meer kinderen. ¹⁴In totaal leefde hij 910 jaar. Toen stierf hij. ¹⁵Toen Mahalalel 65 jaar oud was, kreeg hij Jered. ¹⁶Daarna leefde hij nog 830 jaar en kreeg hij nog meer kinderen. ¹⁷In totaal leefde hij 895 jaar. Toen stierf hij. ¹⁸Toen Jered 162 jaar oud was, kreeg hij Henoch. ¹⁹Daarna leefde hij nog 800 jaar en kreeg hij nog meer kinderen. ²⁰In totaal leefde hij 962 jaar. Toen stierf hij.

²¹Toen Henoch 65 jaar oud was, kreeg hij Metuselach. ²²Daarna leefde hij nog 300 jaar. Henoch leefde als een vriend van God. Hij kreeg nog meer kinderen. ²³In totaal leefde Henoch 365 jaar. ²⁴Toen nam God hem weg. Henoch had geleefd als een vriend van God.

²⁵Toen Metuselach 187 jaar oud was kreeg hij Lamech. ²⁶Daarna leefde hij nog 782 jaar en kreeg hij nog meer kinderen. ²⁷In totaal leefde hij 969 jaar. Toen stierf hij.

²⁸Toen Lamech 182 jaar oud was, kreeg hij een zoon, ²⁹die hij Noach noemde. Lamech zei: 'We moeten heel hard werken op het land. Want de Heer heeft ervoor gezorgd dat het slecht gaat met de grond. Maar deze zoon zal ons troosten in ons harde leven.' ³⁰Na de geboorte van Noach leefde Lamech nog 595 jaar. Hij kreeg nog meer kinderen. ³¹In totaal leefde Lamech 777 jaar. Toen stierf hij.

³²Toen Noach 500 jaar oud was, kreeg hij drie zonen: Sem, Cham en Jafet.

Genesis 6

De mensen mogen niet altijd blijven leven

¹Er kwamen steeds meer mensen op aarde, en die mensen kregen zonen en dochters. ²De dochters waren mooi, en dat zagen de goden. Ze kozen meisjes uit die hun vrouw werden. ³

⁴De goden en de dochters van de mensen kregen samen kinderen. Zo kwamen er halfgoden op aarde. Dat zijn de beroemde helden uit het verre verleden.

Toen zei de Heer: 'Ik heb de mensen mijn adem ingeblazen. Maar ik zal ze niet voor altijd laten leven, want mensen zijn geen goden. Ze zullen niet ouder worden dan 120 jaar.'

Noach en de grote overstroming

De mensen zijn slecht

⁵De Heer zag dat alle mensen op aarde slecht waren. Ze bedachten alleen maar slechte dingen. ⁶Dat deed de Heer pijn. Hij kreeg er spijt van dat hij de mensen gemaakt had. ⁷Hij dacht: Ik wil geen mensen meer op de aarde, en ook geen dieren op het land en geen vogels meer. Want ik heb er spijt van dat ik de mensen en de dieren gemaakt heb. ⁸Maar de Heer vond dat er één mens was die wel goed leefde. Dat was Noach.

Noach leeft goed

⁹⁻¹⁰Nu volgt het verhaal over Noach en zijn familie. Noach had drie zonen. Ze heetten Sem, Cham en Jafet. Noach was anders dan de mensen om hem heen. Hij was eerlijk en goed. Hij leefde als een vriend van God. ¹¹⁻¹²Alle andere mensen leefden slecht. Ze waren oneerlijk en gemeen. God zag dat de hele aarde slecht was. ¹³Daarom zei hij tegen Noach: 'Ik ga een eind maken aan het leven van alle mensen. Want ze zijn slecht en oneerlijk. Ik ga ze vernietigen, samen met de aarde.'

Noach moet een boot maken

¹⁴Verder zei God tegen Noach: 'Jij moet een boot maken. Het moet een houten boot zijn met verschillende ruimtes. Je moet hem van binnen en van buiten waterdicht maken. ¹⁵De boot moet 150 meter lang worden, 25 meter breed en 15 meter hoog. ¹⁶Hij moet drie verdiepingen hebben. Er moet een raam in de boot zitten, en een deur in de zijkant. Je moet een halve meter openlaten tussen het dak en de zijkanten. ¹⁷Ik laat de aarde volstromen met water, heel veel water. Alles wat leeft, zal sterven, alles en iedereen op aarde. ¹⁸Maar ik beloof dat ik jou zal beschermen. Jij zult veilig zijn op de boot. En ook je vrouw, je zonen en hun vrouwen zullen veilig zijn. ¹⁹Je moet in de boot ook dieren meenemen. Van elke soort een mannetje en een vrouwtje. Dan blijven de dieren leven, net als jij. ²⁰Van alle soorten vogels, van alle soorten vee en van alle kleine dieren zullen er twee naar je toe komen. ²¹Je moet ervoor zorgen dat er in de boot genoeg eten is voor jullie zelf en voor de dieren.' ²²Noach deed dat allemaal. Hij deed precies wat God gezegd had.

Genesis 7

Noach moet aan boord gaan

¹Toen zei de Heer tegen Noach: 'Ik heb gezien dat jij eerlijk en goed bent. Jij als enige van alle mensen die nu op aarde leven. Daarom moet jij met je hele gezin aan boord van de boot gaan. ²Neem ook dieren mee. Zeven paar van alle reine dieren, steeds een mannetje en een vrouwtje. En één paar van alle onreine dieren, ook een mannetje en een vrouwtje. ³Je moet ook zeven paar van alle vogels meenemen, mannetjes en vrouwtjes. Dan kunnen ze weer jongen krijgen en dan komen er weer veel vogels op de aarde. ⁴Over zeven dagen zal ik het laten regenen. Dan blijft het veertig dagen en veertig nachten regenen. Dan zal ik alles op aarde vernietigen. Alles wat er bestaat, alles wat ik gemaakt heb.' ⁵Noach deed alles precies zoals de Heer gezegd had.

Het water komt

⁶Noach was zeshonderd jaar toen het water over de aarde begon te stromen. ⁷Hij vluchtte voor het water en ging aan boord. Zijn zonen, zijn vrouw en zijn schoondochters gingen mee. ⁸Daarna kwamen de dieren bij Noach in de boot. Reine dieren en onreine dieren, vogels en kleine dieren. Van alle soorten kwamen er steeds een mannetje en een vrouwtje. Zo had God het tegen Noach gezegd.

¹⁰Na zeven dagen kwam het water over de hele aarde. ¹¹Noach was toen zeshonderd jaar oud. Het was de zeventiende dag van de tweede maand. Er kwam overal water uit de grond en er stroomde water uit de hemel. ¹²Veertig dagen en veertig nachten lang bleef het regenen op de aarde.

¹³Toen de regen kwam, ging Noach aan boord met zijn zonen Sem, Cham en Jafet, zijn vrouw en zijn drie schoondochters. ¹⁴En met alle dieren: wilde en tamme dieren, kleine dieren en vogels. ¹⁵⁻¹⁶Van alle dieren kwamen er steeds een mannetje en een vrouwtje bij Noach in de boot, net zoals God gezegd had. Daarna deed de Heer de deur achter Noach dicht.

Het water stijgt

¹⁷Veertig dagen lang stroomde het water over de aarde. Het water kwam hoger en de boot kwam los van de grond. ¹⁸Er kwam steeds meer water. En toen het water bleef stijgen, begon de boot te drijven. ¹⁹En er kwam nog meer water. Zelfs de hoogste bergen kwamen onder water te staan. ²⁰Ten slotte stond het water ruim 7 meter boven de bergen.

²¹Alles wat op aarde leefde, verdronk. Alle mensen verdronken, en ook de wilde en de tamme dieren, en de vogels. ²²Alles wat leefde en ademde, ging dood. ²³God liet alles wat op aarde bestond, verdwijnen: de mensen, het vee, de kleine dieren en de vogels. Alles verdween van de aarde. Alleen Noach bleef over, en alles wat bij hem aan boord was. ²⁴De aarde stond 150 dagen lang helemaal onder water.

Genesis 8

God vergeet Noach niet

¹God vergat Noach en de dieren in de boot niet. Hij zorgde dat het ging waaien op de aarde. Daardoor ging het water zakken. ²Er kwam geen water meer uit de grond en er stroomde geen water meer uit de hemel. De regen hield op.

³Langzaam stroomde het water weg van de aarde. Na 150 dagen was het zo ver gezakt, ⁴dat de boot vastliep op de Ararat-bergen. Dat was op de zeventiende dag van de zevende maand. ⁵Het water zakte nog verder. Op de eerste dag van de tiende maand waren de toppen van de bergen weer te zien.

Noach laat een raaf en een duif los

⁶Veertig dagen later deed Noach het raam van de boot open. ⁷Hij liet een vogel los, een raaf. De raaf bleef heen en weer vliegen, want de aarde was nog niet droog.

⁸Noach liet ook een duif los om te zien of er al droog land was. ⁹Maar overal was nog water. De duif kon nergens een plekje vinden om uit te rusten, en kwam terug naar de boot. Noach stak zijn hand uit en haalde de duif weer naar binnen.

¹⁰Noach wachtte zeven dagen. Toen liet hij de duif weer los. ¹¹'s Avonds kwam de duif terug, met een blaadje van een olijfboom in zijn snavel. Toen wist Noach dat het water op de aarde verder gezakt was.

¹²Weer wachtte Noach zeven dagen en weer liet hij de duif los. Maar nu kwam de duif niet meer terug. ¹³Want het water was van de aarde verdwenen. Dat was op de eerste dag van de

eerste maand. Noach was toen 601 jaar oud. Hij deed het dak van de boot open en keek om zich heen. Hij zag dat de aarde langzaam droog werd. ¹⁴Op de 27ste dag van de tweede maand was de aarde helemaal droog.

Noach gaat van de boot af

¹⁵God zei tegen Noach: ¹⁶‘Ga van de boot af, samen met je vrouw, je zonen en hun vrouwen. ¹⁷Stuur ook alle dieren naar buiten, de vogels, het vee en alle kleine dieren. Ze moeten weer jongen krijgen, zodat er weer veel dieren op de aarde komen.’

¹⁸Noach ging naar buiten, met zijn zonen, zijn vrouw en zijn schoondochters. ¹⁹Ook alle dieren kwamen naar buiten, alle vogels en alle kleine dieren, allemaal soort bij soort.

Noach brengt een offer

²⁰Toen bouwde Noach een altaar om offers te brengen aan de Heer. Hij verbrandde reine dieren en vogels op het altaar.

²¹De Heer rook de heerlijke geur van de offers. Hij dacht: Ik zal de aarde nooit meer vernietigen, ook al zijn de mensen slecht en doen ze altijd verkeerde dingen. Ik zal nooit meer alles en iedereen doden, zoals ik nu gedaan heb. ²²Voortaan zal er altijd een tijd zijn om te zaaien en een tijd om te maaien. Er zal altijd kou zijn en hitte, zomer en winter, dag en nacht. Nooit houdt dat op, zo lang de aarde bestaat.

Genesis 9

God zegent Noach en zijn zonen

¹God zegende Noach en zijn zonen. Hij zei: ‘Jullie moeten kinderen krijgen. Zorg ervoor dat er overal op aarde mensen komen.’

²De dieren op het land en de vogels en de vissen zullen bang voor jullie zijn. Want jullie zijn de baas over de dieren. ³Jullie mogen ook hun vlees eten. Ik heb jullie al planten gegeven om te eten. Nu mogen jullie ook alle dieren eten. ⁴Maar jullie mogen geen vlees eten waar nog bloed in zit. Want bloed betekent leven.

⁵Ook het bloed van een mens betekent leven. Als een dier een mens doodt, moet dat dier zelf ook gedood worden. Als een mens een ander mens doodt, moet die mens zelf ook gedood worden. Dat eis ik. ⁶Ik heb de mensen zo gemaakt dat ze op mij lijken. Daarom moet iemand die een ander mens doodt, zelf gedood worden.

⁷Jullie moeten kinderen krijgen en ervoor zorgen dat er overal op aarde mensen komen.’

God doet de mensen een belofte

⁸Verder zei God tegen Noach en zijn zonen: ⁹‘Nu ga ik een belofte doen aan jullie en aan de mensen die na jullie leven. ¹⁰Ik doe die belofte ook aan alle dieren op aarde, aan de wilde en de tamme dieren, aan de vogels en aan alle dieren die uit de boot gekomen zijn. ¹¹Ik beloof dat ik de mensen en de dieren nooit meer zal doden door een grote overstroming. Er zal nooit meer een overstroming komen die de hele aarde verwoest.’

God geeft een teken van zijn belofte

¹²⁻¹³God zei verder: ‘Ik geef jullie voor altijd een teken van mijn belofte. Ik zet mijn boog in de wolken. Dat is het teken van mijn belofte aan jullie en aan alles wat op aarde leeft. ¹⁴Steeds als ik veel wolken over de aarde stuur, zal er een regenboog tevoorschijn komen. ¹⁵Dan zal ik denken aan mijn belofte aan jullie en aan alles wat leeft. Nooit meer zal

het water iedereen doden en alles verwoesten. ¹⁶⁻¹⁷Als de regenboog in de wolken verschijnt, zal ik die boog zien. Dan denk ik aan mijn belofte. Die belofte geldt voor altijd.'

Noach wordt dronken

¹⁸De zonen van Noach heetten Sem, Cham en Jafet. Zij waren samen met Noach op de boot geweest. Cham had een zoon die Kanaän heette. ¹⁹Alle mensen op aarde stammen af van de drie zonen van Noach. Later gingen de mensen overal op aarde wonen.

²⁰Noach was boer. Hij legde een wijngaard aan, de eerste wijngaard op aarde. ²¹Op een keer werd Noach dronken, toen hij wijn gedronken had. Hij ging in zijn tent liggen, zonder kleren aan. ²²Cham kwam de tent in, en zag zijn vader Noach daar naakt liggen. Hij ging naar buiten en vertelde het aan zijn broers. ²³Toen liepen Sem en Jafet achteruit de tent in, met een jas op hun schouders. Die jas legden ze over het naakte lichaam van hun vader, maar ze keken niet naar hem. Zo zagen ze niet dat hij naakt was.

Noach is kwaad op Cham

²⁴Noach werd wakker. Toen hij hoorde wat Cham gedaan had, zei hij:

²⁵'Het zal slecht aflopen met Kanaän, de zoon van Cham. Kanaän zal de knecht van zijn familie zijn, de onbelangrijkste knecht.

²⁶Ik dank de Heer. Hij is de God van Sem. Maar Kanaän zal de knecht van Sem zijn.

²⁷Ik bid dat God Jafet veel land geeft. Jafet zal bij Sem wonen. Maar Kanaän zal de knecht van Jafet zijn.'

Noach sterft

²⁸Na de grote overstroming leefde Noach nog 350 jaar. ²⁹In totaal leefde hij 950 jaar. Toen stierf hij.

Genesis 10

De nakomelingen van Noach

De zonen van Noach

¹Na de grote overstroming kregen Sem, Cham en Jafet, de zonen van Noach, zelf zonen. Nu volgt hoe die zonen heetten en welke volken van hen afstammen.

De mensen die van Jafet afstammen

²De zonen van Jafet waren: Gomer, Magog, Madai, Jawan, Tubal, Mesech en Tiras.

³De zonen van Gomer waren: Askenaz, Rifat en Togarma. ⁴De zonen van Jawan waren: Elisa en Tarsis. Ook de bewoners van Cyprus en Rhodos stammen van Jawan af. ⁵Alle mensen die langs de kust en op de eilanden leven, stammen van Jawan af. Die mensen zijn verdeeld in families en volken. Ze wonen in verschillende landen en hebben verschillende talen.

De mensen die van Cham afstammen

⁶De zonen van Cham waren: Kus, Misraïm, Put en Kanaän.

⁷De zonen van Kus waren: Saba, Chawila, Sabta, Rama en Sabtecha. De zonen van Rama waren: Seba en Dedan. ⁸Kus had ook nog een zoon die Nimrod heette. Nimrod was de eerste grote veroveraar op aarde. ⁹Hij was een geweldig goede jager, de beste van allemaal. Daarom wordt er wel eens gezegd van iemand die goed kan jagen: 'Hij is een heel goede jager, een echte Nimrod.' ¹⁰Nimrod heerste eerst over Babel, Uruk, Akkad en Kalne in

Babylonië. ¹¹Later heerste hij ook over Assyrië. Daar bouwde hij de steden Nineve, Rechobot-Ir, Kalach ¹²en Resen. Resen was een grote stad tussen Nineve en Kalach. ¹³Van Misraïm stammen veel verschillende volken af: de Ludieten, de Anamieten, de Lehabeten, de Naftuchieten, ¹⁴de Patrusieten, de Kretenzers en de Kasluchieten. Van dat laatste volk stammen de Filistijnen af.

¹⁵De zonen van Kanaän waren: Sidon, de oudste, en Chet. ¹⁶Ook veel volken stammen van Kanaän af: de Jebusieten, de Amorieten, de Girgasieten, ¹⁷de Chiwwieten, de Arkieten, de Siniëten, ¹⁸de Arwadieten, de Semariëten en de Hamatiëten. Later zijn al deze volken in een heel groot gebied gaan wonen. ¹⁹De grens van dat gebied liep van Sidon in de richting van Gerar tot aan Gaza. Aan de andere kant liep de grens van het gebied van Sodom, Gomorra, Adma en Seboïm tot aan Lesa.

²⁰Dat zijn de mensen die van Cham afstammen met hun landen en hun talen. Ze zijn verdeeld in families en volken.

De mensen die van Sem afstammen

²¹⁻²⁵Sem, de oudste zoon van Noach, kreeg ook zonen. De zonen van Sem waren: Elam, Assur, Arpachsad, Lud en Aram.

De zonen van Aram waren: Us, Chul, Geter en Mas.

De zoon van Arpachsad was Selach en de zoon van Selach was Eber. Alle nakomelingen van Eber stammen dus van Sem af.

Eber kreeg twee zonen. De ene zoon heette Peleg. In zijn tijd gingen de mensen op verschillende plaatsen op de aarde wonen. De andere zoon heette Joktan.

²⁶De zonen van Joktan waren: Almodad, Selef, Chasarmawet, Jerach, ²⁷Hadoram, Uzal, Dikla, ²⁸Obal, Abimaël, Seba, ²⁹Ofir, Chawila en Jobab. Dat waren allemaal zonen van Joktan. ³⁰De grens van hun gebied liep van Mesa tot aan de Sefar-bergen in het oosten.

³¹Dat zijn de mensen die van Sem afstammen met hun landen en hun talen. Ze zijn verdeeld in families en volken.

De volken gaan overal op aarde wonen

³²Dat zijn dus alle families die van de zonen van Noach afstammen. Alle volken stammen van hen af. Die volken zijn na de grote overstroming overal op aarde gaan wonen.

Genesis 11

De mensen bouwen een toren in Babel

¹Heel lang geleden sprak iedereen op aarde dezelfde taal. ²De mensen trokken toen van de ene plaats naar de andere. Zo kwamen ze op een keer in het oosten, in Babylonië. Ze gingen daar wonen in een dal.

³Toen zeiden de mensen tegen elkaar: 'Laten we van klei stenen bakken.' Zo maakten ze bakstenen om mee te bouwen. Ze gebruikten teer om de stenen aan elkaar vast te maken. ⁴Toen zeiden ze: 'Laten we een stad gaan bouwen met een toren die tot in de hemel komt. Dan worden we heel beroemd. En als we in die stad blijven, raken we niet over de hele aarde verspreid.'

De mensen verstaan elkaar niet meer

⁵Toen kwam de Heer naar de aarde. Hij kwam kijken naar de stad en de toren die de mensen aan het bouwen waren. ⁶Hij zei: 'De mensen zijn nu één volk en ze spreken allemaal dezelfde

taal. Wat ze hier doen, is nog maar het begin. Straks kunnen ze alles doen wat ze bedenken. ⁷Laat ik naar ze toe gaan. Ik zal ervoor zorgen dat ze elkaar niet meer kunnen verstaan.’

⁸Toen verspreidde de Heer de mensen over de hele aarde. Ze stopten met de bouw van de stad.

⁹Die stad wordt Babel genoemd. Daar zorgde de Heer ervoor dat de mensen elkaar niet meer konden verstaan. En dat ze overal op aarde gingen wonen.

De nakomelingen van Sem

¹⁰Toen Sem 100 jaar oud was, kreeg hij een zoon die Arpachsad genoemd werd. Dat was twee jaar na de grote overstroming. ¹¹Na de geboorte van Arpachsad leefde Sem nog 500 jaar. Hij kreeg nog meer kinderen.

¹²Toen Arpachsad 35 jaar oud was, kreeg hij Selach. ¹³Daarna leefde hij nog 403 jaar en kreeg hij nog meer kinderen. ¹⁴Toen Selach 30 jaar oud was, kreeg hij Eber. ¹⁵Daarna leefde hij nog 403 jaar en kreeg hij nog meer kinderen. ¹⁶Toen Eber 34 jaar oud was, kreeg hij Peleg. ¹⁷Daarna leefde hij nog 430 jaar en kreeg hij nog meer kinderen.

¹⁸Toen Peleg 30 jaar oud was, kreeg hij Reü. ¹⁹Daarna leefde hij nog 209 jaar en kreeg hij nog meer kinderen. ²⁰Toen Reü 32 jaar oud was, kreeg hij Serug. ²¹Daarna leefde hij nog 207 jaar en kreeg hij nog meer kinderen. ²²Toen Serug 30 jaar oud was, kreeg hij Nachor. ²³Daarna leefde hij nog 200 jaar en kreeg hij nog meer kinderen.

²⁴Toen Nachor 29 jaar oud was, kreeg hij Terach. ²⁵Daarna leefde hij nog 119 jaar en kreeg hij nog meer kinderen. ²⁶Toen Terach 70 jaar oud was, kreeg hij drie zonen: Abram, Nachor en Haran.

Abram gaat naar Kanaän

Terach gaat weg uit Ur

²⁷Dit is het verhaal van Terach en zijn nakomelingen. Terach had drie zonen: Abram, Nachor en Haran. ²⁸⁻²⁹Haran stierf eerder dan zijn vader. Hij stierf in de stad Ur in Babylonië. In dat land was hij ook geboren. Haran had een zoon die Lot heette, en twee dochters: Milka en Jiska.

Abram en Nachor trouwden allebei. Nachor met Milka, en Abram met Sarai. ³⁰Sarai had geen kinderen, want ze kon geen kinderen krijgen.

³¹Terach ging weg uit Ur. Samen met Abram, Sarai en Lot ging hij op weg naar het land Kanaän. Maar toen ze in Charan aangekomen waren, bleven ze daar wonen. ³²Daar stierf Terach. Hij was toen 205 jaar oud.

Genesis 12

Abram gaat op reis

¹De Heer zei tegen Abram: ‘Ga weg uit je eigen land en ga weg van je familie. Ik zal je zeggen naar welk land je moet gaan. ²Ik zal je zo veel nakomelingen geven dat ze een groot volk worden. Ik zal je rijk en gelukkig en beroemd maken. Jij zult ook anderen gelukkig maken. ³Als de volken op aarde elkaar geluk toewensen, zullen ze zeggen: ‘Ik hoop dat je net zo gelukkig wordt als Abram.’

Ik zal goed zijn voor de mensen die goed zijn voor jou. Maar de mensen die jou slecht behandelen, die zal ik straffen.’

⁴⁻⁵Abram deed wat de Heer gezegd had. Hij ging weg uit Charan. Hij was toen 75 jaar oud. Hij nam zijn vrouw Sarai en zijn neef Lot mee. En ze namen alles mee wat ze hadden, ook hun slaven en slavinnen. Ze gingen op weg naar het land Kanaän.

Abram komt in Kanaän

⁶Abram en zijn familie kwamen in Kanaän, waar in die tijd de Kanaänieten woonden. Ze reisden door tot de eik van More bij de stad Sichem. ⁷Daar zag Abram de Heer. De Heer zei: 'Ik zal dit land aan jouw nakomelingen geven.' Toen bouwde Abram daar een altaar voor de Heer.

⁸Abram ging verder naar de bergen bij de stad Betel. Tussen Betel en Ai zette hij zijn tenten op. Ook daar bouwde hij een altaar, en hij bad tot de Heer.

⁹Abram ging steeds verder. Hij trok van de ene plaats naar de andere, tot in de Negev-woestijn.

Abram en Sarai in Egypte

Abram en Sarai gaan naar Egypte

¹⁰Op een keer was er hongersnood in het land. Er was bijna niets meer te eten. Daarom besloot Abram om een tijd in Egypte te gaan wonen.

¹¹Toen hij en Sarai bijna in Egypte waren, zei Abram tegen zijn vrouw: 'Luister eens. Jij bent een mooie vrouw. ¹²Als de Egyptenaren jou zien, willen ze je natuurlijk hebben. En omdat je mijn vrouw bent, zullen ze mij dan vermoorden. ¹³Zeg maar dat je mijn zus bent. Dan laten ze mij leven en zullen ze me juist goed behandelen.'

¹⁴De Egyptenaren zagen direct dat Sarai een heel mooie vrouw was. ¹⁵Ook de soldaten van de farao zagen dat. Ze vertelden hem hoe mooi Sarai was. De farao liet haar meteen naar het paleis halen om zijn vrouw te worden. ¹⁶En aan Abram gaf hij als dank allerlei geschenken: schapen, geiten, koeien, ezels en kamelen, en ook slaven en slavinnen.

Abram en Sarai moeten weg uit Egypte

¹⁷⁻¹⁸Maar de Heer zorgde ervoor dat er allerlei rampen gebeurden in het paleis. De farao begreep dat dat door Sarai kwam. Hij liet Abram bij zich komen en hij zei: 'Waarom hebt u me niet gezegd dat Sarai uw vrouw is? ¹⁹Waarom hebt u gezegd dat ze uw zus is? Nu heb ik met haar geslapen! Hier is uw vrouw weer. Neem haar mee en verdwijnt!'

²⁰De farao stuurde Abram en zijn vrouw weg. Hij gaf zijn soldaten het bevel om hen het land uit te zetten, met al hun bezittingen.

Genesis 13

Abram en Lot gaan uit elkaar

Abram en Lot zijn rijk

¹Abram ging weer terug naar de Negev-woestijn, met Sarai en al zijn bezittingen. Ook zijn neef Lot ging mee. ²⁻⁴Vanuit de Negev-woestijn trokken ze van de ene plaats naar de andere, tot ze bij de stad Betel kwamen. Daar was Abram al eerder geweest. Tussen Betel en Ai had hij toen een altaar gebouwd. Hij ging er nu weer heen en hij bad daar tot de Heer.

Abram was heel rijk. Hij had heel veel schapen, geiten en koeien, en veel zilver en goud. ⁵Lot was met Abram meegereisd. Ook Lot had veel schapen, geiten en koeien. Hij had een grote familie en veel slaven.

⁶⁻⁷Abram en Lot hadden zo veel vee dat er niet genoeg eten was voor al die dieren. Het land was te klein voor hen allebei, en er woonden ook al andere volken. De herders van Abram kregen steeds ruzie met de herders van Lot. Daarom konden Abram en Lot daar niet allebei blijven wonen.

Abram en Lot gaan apart wonen

⁸Abram zei tegen Lot: ‘We moeten geen ruzie maken, en onze herders ook niet. We zijn toch familie?’ ⁹Laten we apart gaan wonen. Er is genoeg land. Als jij naar de linkerkant gaat, ga ik naar rechts. Maar als jij liever naar rechts gaat, ga ik naar links.’

¹⁰Lot keek goed om zich heen. Hij kon over het dal van de rivier de Jordaan kijken, helemaal tot de stad Soar. In dat gebied lagen ook Sodom en Gomorra. Die steden waren toen nog niet verwoest door de Heer. Lot zag hoe mooi het land daar was. Het was net zo mooi als de tuin van Eden en als Egypte. En er was overal genoeg water. ¹¹⁻¹²Daarom koos Lot het dal van de Jordaan.

Abram en Lot gingen uit elkaar. Abram bleef in Kanaän wonen, en Lot ging naar het oosten. Hij ging in het dal van de Jordaan wonen, in de buurt van Sodom. ¹³In Sodom waren de mensen slecht. Ze deden dingen die de Heer niet goed vond.

De Heer belooft Abram het land Kanaän

¹⁴Toen Lot weg was, zei de Heer tegen Abram: ‘Kijk eens goed om je heen, naar het noorden en het zuiden, naar het oosten en het westen. ¹⁵Al het land dat je ziet, zal ik aan jou en aan je nakomelingen geven. Het zal altijd van jullie zijn. ¹⁶Ik zal je heel veel nakomelingen geven. Ze zullen ontelbaar zijn, net zoals het zand op aarde ontelbaar is.

¹⁷Je kunt overal heen gaan, want ik zal het land aan jou geven.’

¹⁸Abram ging op weg. Hij ging wonen bij de eiken van Mamre bij de stad Hebron. Daar bouwde hij weer een altaar voor de Heer.

Genesis 14

Abram bevrijdt Lot

Er is oorlog

¹⁻³In die tijd was er oorlog in het Siddim-dal, waar nu de Dode Zee is. Het was een oorlog tussen vier koningen aan de ene kant en vijf koningen aan de andere kant.

De vier koningen waren koning Amrafel van Babylonië, koning Arjoch van Ellasar, koning Kedorlaomer van Elam en koning Tidal van Goïm.

De vijf koningen waren koning Bera van Sodom, koning Birsa van Gomorra, koning Sinab van Adma, koning Semeber van Seboïm en de koning van Bela, dat tegenwoordig Soar heet.

Hoe de oorlog begonnen was

⁴Koning Kedorlaomer van Elam was eerst twaalf jaar lang de baas geweest over de vijf koningen. Maar in het dertiende jaar waren de vijf koningen in opstand gekomen. ⁵Daarom was Kedorlaomer in het veertiende jaar samen met drie andere koningen een oorlog begonnen.

De vier koningen hadden veel volken verslagen: de Refaiëten in Asterot-Karnaïm, de Zuzieten in Ham, de Emieten in Sawe-Kirjataïm ⁶en de Chorieten in de Seïr-bergen. Ze waren helemaal tot de rand van de woestijn gekomen, tot El-Paran. ⁷Daarna waren ze

teruggedaan via En-Mispat, dat nu Kades heet. Daar hadden ze nog de Amalekieten verslagen, en de Amorieten die in Chaseson-Tamar woonden.

Lot wordt gevangengenomen

⁸⁻⁹Toen begonnen de vijf koningen met hun leger weer een aanval. Ze vochten in het Siddimdal bij de Dode Zee tegen de vier andere koningen. ¹⁰Maar de vijf verloren, en ze moesten vluchten. De twee koningen van Sodom en Gomorra vluchtten naar een gebied waar teer uit de grond komt. En daar kwamen ze met hun legers vast te zitten.

¹¹Toen de overwinnaars weggingen, namen ze alles mee uit Sodom en Gomorra, ook al het eten dat ze vonden. ¹²En ook Lot namen ze mee, de neef van Abram, met al zijn bezittingen. Lot woonde namelijk in Sodom.

Abram bevrijdt Lot

¹³Er kwam een vluchteling uit Sodom bij Abram. Hij vertelde wat er gebeurd was. Abram woonde toen bij de eiken van Mamre. Mamre was een broer van Eskol en Aner. Ze waren Amorieten. Ze waren vrienden van Abram, die zelf een Hebreëer was.

¹⁴Abram hoorde dat Lot gevangen was genomen. Hij verzamelde meteen alle slaven die konden vechten. Dat waren er 318. Samen met zijn mannen achtervolgde Abram de vier koningen tot bij de stad Dan. ¹⁵Daar verdeelde hij zijn mannen in groepen. 's Nachts vielen ze de vier koningen van verschillende kanten aan. Ze wonnen de strijd. Daarna achtervolgden ze de vier koningen nog tot de stad Choba, die ten noorden van Damascus ligt. ¹⁶Alles wat de vier koningen meegenomen hadden, nam Abram weer mee terug. Ook zijn neef Lot ging weer mee terug, met al zijn bezittingen, en met de vrouwen en de andere gevangenen.

Abram ontmoet Melchisedek

¹⁷Op de terugweg naar huis kwam Abram de koning van Sodom tegen. Dat gebeurde in het Sawe-dal, dat nu het Koningsdal heet. ¹⁸⁻²⁰Ook Melchisedek was daar. Hij was koning van Salem, en priester van de allerhoogste God. Hij bracht brood en wijn mee voor Abram. En hij zegende Abram. Hij zei: 'Ik dank de allerhoogste God, die de hemel en de aarde gemaakt heeft. Want hij heeft ervoor gezorgd dat u de strijd gewonnen hebt. God zal u gelukkig maken, Abram.'

Abram gaf aan Melchisedek een tiende deel van alles wat hij meegenomen had van de overwonnen koningen. ²¹De koning van Sodom zei tegen Abram: 'Ik wil graag de mensen van Sodom meenemen. Verder mag u alles houden.'

²²⁻²³Maar Abram zei: 'Nee, ik wil echt niets van uw bezit voor mezelf houden. Zo zeker als de Heer leeft! De Heer, de allerhoogste God, die de hemel en de aarde gemaakt heeft. Ik wil zelfs geen riempje van een schoen en geen draad van een hemd hebben. Anders zegt u later dat u mij rijk gemaakt hebt. En dat wil ik niet. ²⁴Nee, ik wil niets voor mezelf. Maar wel iets voor mijn vrienden Mamre, Aner en Eskol, en ook wat eten voor mijn slaven.'

Genesis 15

De Heer spreekt met Abram

De Heer belooft Abram een kind

¹Korte tijd later had Abram een droom. In die droom zei de Heer: 'Wees niet bang, Abram. Ik zal je beschermen. En ik zal je rijk maken.' ²⁻³Abram zei: 'Heer, mijn God, waarom wilt u mij rijk maken? U hebt me geen kinderen gegeven. Na mijn dood is al mijn bezit voor mijn knecht Eliëzer uit Damascus.'

⁴Maar de Heer zei: 'Nee, je bezit is niet voor je knecht. Je zult een kind krijgen.' ⁵Toen nam de Heer Abram mee naar buiten. 'Kijk eens naar de hemel,' zei de Heer. 'Tel de sterren eens, als je dat kunt. Zo veel nakomelingen zul je krijgen.'

⁶Abram geloofde wat de Heer zei, en daarom vond de Heer Abram een goed mens.

De Heer belooft Abram het land Kanaän

⁷De Heer zei ook tegen Abram: 'Ik ben de Heer. Ik heb je uit Ur gehaald, uit het land Babylonië. Want ik wil het land Kanaän aan jou geven.' ⁸Abram zei: 'Heer, mijn God, hoe kan ik weten of dat echt zal gebeuren?'

⁹Toen zei de Heer: 'Haal een koe, een geit, een schaap en twee duiven.' ¹⁰Abram haalde die dieren en sneed ze doormidden, behalve de duiven. De helften van elk dier legde hij tegenover elkaar. ¹¹Er kwamen roofvogels op de dode dieren af. Maar die werden door Abram weggejaagd.

Abram hoort wat er gaat gebeuren

¹²Toen de zon bijna onderging, viel Abram in slaap. In zijn slaap werd hij vreselijk bang.

¹³⁻¹⁶Toen zei de Heer tegen hem: 'Jij zult oud worden, en dan rustig sterven en begraven worden.'

Maar je moet weten dat je nakomelingen later in een ander land zullen wonen. Daar zullen ze vreemdelingen en slaven zijn. Ze zullen er onderdrukt worden, vierhonderd jaar lang.

Als die tijd voorbij is, zal ik de onderdrukkers straffen. En dan zullen je nakomelingen daar weggaan met heel veel bezit. Ze gaan weer terug naar Kanaän, maar pas na vier generaties. Dan zal ik de volken straffen die in Kanaän wonen, omdat ze veel slechte dingen gedaan hebben.'

Kanaän is voor Abrams nakomelingen

¹⁷Toen de zon onder was, zag Abram in zijn droom opeens een oven. Er kwam rook uit. Er was ook vuur, en dat vuur ging tussen de dode dieren door, die daar nog lagen.

¹⁸Toen deed de Heer een belofte aan Abram. Hij zei: 'Dit land zal ik aan jouw nakomelingen geven. Het hele gebied van de rivier de Nijl tot de rivier de Eufraat is voor hen. ¹⁹⁻²¹Dat is het gebied waar nu de Kanaänieten en andere volken wonen.'

Genesis 16

De geboorte van Ismaël

Sarai kan geen kinderen krijgen

¹⁻³Sarai en Abram kregen geen kinderen. Ze woonden intussen al tien jaar in Kanaän. Toen zei Sarai tegen Abram: 'Je ziet dat de Heer mij geen kinderen gegeven heeft. Je moet maar met mijn slavinnen slapen. Misschien kan zij dan een kind voor mij krijgen.' De slavine van Sarai heette Hagar. Ze kwam uit Egypte.

Abram was het eens met het voorstel van Sarai. Toen stuurde Sarai Hagar naar Abram, en Hagar werd Abrams vrouw. ⁴Hij sloep met haar en ze werd zwanger.

Hagar vlucht voor Sarai

Toen Hagar wist dat ze zwanger was, had ze geen respect meer voor Sarai.

⁵Sarai zei tegen Abram: 'Jij bent hier verantwoordelijk voor! Ik heb je mijn slavin gegeven. Maar nu ze weet dat ze zwanger is, heeft ze helemaal geen respect meer voor mij. Laat de Heer beslissen of dat jouw schuld is of mijn schuld.' ⁶Abram zei: 'Het is jouw slavin. Je moet zelf weten wat je met haar doet.'

Toen behandelde Sarai Hagar zo slecht, dat Hagar wegliep.

Een engel stuurt Hagar terug

⁷Hagar vluchtte naar de woestijn. Ze ging zitten bij een waterput langs de weg naar Sur. Een engel van de Heer zag haar daar zitten.

⁸De engel vroeg: 'Waar kom je vandaan, Hagar? En waar ga je naartoe?' Hagar zei: 'Ik ben gevlucht, ik ben weggelopen bij Sarai.' ⁹Toen zei de engel: 'Je bent de slavin van Sarai. Ga naar haar terug en doe wat zij zegt.'

Hagar krijgt een zoon

¹⁰De engel van de Heer zei ook: 'Ik heb gehoord hoe ongelukkig je bent. Ik zal je heel veel nakomelingen geven, zo veel dat niemand ze kan tellen. ¹¹Je bent nu zwanger en je zult een zoon krijgen. Die moet je Ismaël noemen. ¹²Je zoon zal zo wild zijn als een wilde ezel. Hij zal altijd doen wat hij zelf wil. En hij zal met iedereen ruziemaken, ook met zijn eigen familie.'

¹³Toen zei Hagar tegen de Heer: 'U bent een God die mensen ziet. Ik heb gezien dat u mij ook ziet.'

¹⁴De put waar Hagar zat, wordt Lachai-Roï genoemd. Die put ligt tussen Kades en Bered.

¹⁵Hagar kreeg een zoon. Abram noemde hem Ismaël. ¹⁶Abram was 86 jaar toen Ismaël geboren werd.

Genesis 17

Gods belofte aan Abraham

Abram heet voortaan Abraham

¹Toen Abram 99 jaar oud was, kwam de Heer bij hem. De Heer zei: 'Ik ben de machtige God. Blijf altijd dicht bij mij en doe wat goed is. ²Dan beloof ik dat je heel veel nakomelingen zult krijgen.' ³Abram maakte een diepe buiging.

God ging verder: ⁴⁻⁵'Voortaan heet je niet meer Abram, maar Abraham. Ik beloof je dat er later heel veel volken van je zullen afstammen. ⁶Ik zal je heel veel nakomelingen geven. Er zullen niet alleen veel volken van je afstammen, maar ook veel koningen.

⁷Ik doe je een belofte die ook geldt voor je nakomelingen, en voor alle generaties na jou, voor altijd. Ik zal jouw God zijn en de God van je nakomelingen. ⁸Je bent nu een vreemdeling in het land Kanaän. Maar ik zal dit hele land aan jou geven. Kanaän zal voor altijd het land van jou en je nakomelingen zijn. En ik zal ook hun God zijn.'

Alle mannen moeten besneden worden

⁹⁻¹¹'Jij moet ook iets beloven,' zei God tegen Abraham. 'Je moet ervoor zorgen dat alle mannen en jongens besneden worden. Dat geldt voor jouzelf en voor al je nakomelingen. Jullie moeten je voorhuid weg laten halen. Dat is een teken van de beloftes die wij elkaar nu doen.'

¹²⁻¹³Voortaan moet elke jongen besneden worden als hij acht dagen oud is. Niet alleen de jongens van je eigen familie, maar ook de zonen van je slaven. De zonen die vanaf hun geboorte bij je zijn, en de zonen die je van vreemden gekocht hebt. Aan jullie lichaam zal altijd zichtbaar zijn dat wij elkaar iets beloofd hebben.

¹⁴Mannen die niet besneden zijn, horen er niet bij. Die moeten weggestuurd worden. Want die houden zich niet aan deze afspraak.’

Sarai heet voortaan Sara

¹⁵God zei verder tegen Abraham: ‘Sarai heet voortaan Sara. ¹⁶Ik zal haar rijk en gelukkig maken. Ik zal haar een zoon van jou geven. En er zullen later volken en koningen van haar afstammen.’

¹⁷Abraham maakte een diepe buiging. Maar hij lachte in zichzelf, want hij dacht: Hoe kan iemand van honderd nou een kind krijgen? En Sara is negentig. Hoe kan zij nog een kind krijgen?

God belooft Abraham een zoon van Sara

¹⁸Abraham zei tegen God: ‘Laat al die dingen maar met Ismaël gebeuren. Dat kan toch ook?’ ¹⁹Maar God zei: ‘Nee, Sara zal zelf een zoon van jou krijgen. Die zoon moet je Isaak noemen. Alles wat ik beloof, geldt voor Isaak. En die belofte geldt voor altijd, ook voor zijn nakomelingen. ²⁰Maar jij sprak over Ismaël. Ook Ismaël zal ik rijk en gelukkig maken. Ik zal hem veel nakomelingen geven. En er zullen twaalf belangrijke leiders van hem afstammen. ²¹Maar alles wat ik jou eerder beloofd heb, geldt voor Isaak en zijn nakomelingen. Over een jaar wordt Isaak geboren. Dan krijgt Sara zelf een zoon.’

²²Toen God dat allemaal gezegd had, ging hij weer weg bij Abraham.

Alle mannen worden besneden

²³⁻²⁷Diezelfde dag liet Abraham alle mannen besnijden: zichzelf, zijn zoon Ismaël en alle mannen en jongens die bij hem hoorden. Het maakte niet uit of ze vanaf hun geboorte bij Abraham woonden of niet. Abraham deed wat God tegen hem gezegd had.

Abraham en Ismaël werden op dezelfde dag besneden. Abraham was toen 99 jaar, en Ismaël was dertien jaar.

Genesis 18

Sodom en Gomorra

Er komen drie mannen bij Abraham

¹Op een dag kwam de Heer weer bij Abraham. Dat gebeurde bij de eiken van Mamre.

Abraham zat in de ingang van zijn tent. Het was midden op de dag en het was heel warm. ²Opeens zag Abraham drie mannen staan. Hij liep vlug de tent uit naar hen toe. Hij maakte een diepe buiging ³en zei: ‘Kom alstublieft met me mee. U bent mijn gast. ⁴Ik zal wat water laten halen, dan kunt u uw voeten wassen. En rust hier maar uit onder de boom. ⁵Het is goed dat u hier langsgekomen bent. Ik zal ook eten voor u halen. Dan krijgt u weer kracht om verder te gaan.’

‘Goed,’ zeiden de mannen, ‘doet u dat maar.’

Abraham geeft de mannen een maaltijd

⁶Abraham ging vlug de tent in. Hij zei tegen Sara: ‘Pak snel een zak fijn meel, maak deeg en bak brood.’ ⁷Daarna liep hij vlug naar zijn dieren en hij zocht een mooi kalf uit. Hij zei tegen een knecht: ‘Maak een lekker stuk vlees klaar van dit kalf.’ De knecht ging snel aan het werk. ⁸Toen het eten klaar was, haalde Abraham ook nog boter en melk. Hij bracht alles naar zijn gasten. Zij gingen eten en Abraham bleef bij hen onder de boom staan.

Over een jaar krijgt Sara een zoon

⁹Toen vroegen de mannen: ‘Waar is uw vrouw Sara?’ ‘In de tent,’ zei Abraham. ¹⁰Eén van de mannen was de Heer. Hij zei: ‘Over een jaar kom ik terug. Dan zal Sara een zoon hebben.’ Sara stond vlakbij te luisteren, bij de ingang van de tent. ¹¹Abraham en Sara waren allebei al heel oud. Sara werd allang niet meer ongesteld. ¹²Ze begon in zichzelf te lachen. Want ze dacht: Hoe kan ik nog zwanger worden? Daar ben ik veel te oud voor! En mijn man is ook al heel oud!

¹³Maar de Heer zei tegen Abraham: ‘Waarom lacht Sara? Waarom denkt ze dat ze te oud is om een kind te krijgen?’ ¹⁴Voor mij is toch niets te moeilijk! Over een jaar kom ik terug en dan heeft Sara een zoon.’

¹⁵Sara schrok. ‘Ik heb niet gelachen,’ zei ze. Maar de Heer zei: ‘Jawel. Je hebt wel gelachen.’

Sodom is een slechte stad

¹⁶De mannen gingen weer verder. Abraham liep een eind met hen mee. Ze kwamen bij een plek waar ze de stad Sodom konden zien liggen. ¹⁷De Heer dacht: Ik kan Abraham wel vertellen wat ik van plan ben. ¹⁸⁻¹⁹Ik heb hem uitgekozen. Hij moet zijn nakomelingen leren wat ik wil. Ik wil dat ze goed en eerlijk leven. Dan zal ik alles doen wat ik Abraham beloofd heb. Er zal later een groot volk van Abraham afstammen. En als de volken op aarde elkaar geluk toewensen, zullen ze zeggen: ‘Ik hoop dat je net zo gelukkig wordt als Abraham.’

²⁰Toen zei de Heer tegen Abraham: ‘Ik heb vreselijke dingen gehoord over Sodom en Gomorra. Ik heb gehoord dat de mensen daar heel slecht leven. ²¹Ik ga erheen om te kijken of dat waar is. En als het waar is, zal ik die steden verwoesten.’

Abraham vraagt of de Heer Sodom wil redden

²²De twee andere mannen liepen door naar de stad Sodom, maar Abraham bleef bij de Heer staan. ²³Hij ging nog dichterbij de Heer toe en zei: ‘Maar gaat u behalve de schuldige mensen ook onschuldige mensen doden?’ ²⁴Misschien zijn er vijftig onschuldige mensen in de stad. Moeten die dan sterven? Of wilt u de hele stad vergeven, omdat er vijftig onschuldige mensen zijn?

²⁵U kunt toch niet onschuldige mensen laten sterven als u de schuldige mensen doodt? Dat kunt u niet doen! Er is toch verschil tussen schuldige en onschuldige mensen? U bent de rechter van de hele aarde. U moet toch eerlijk rechtspreken!’

²⁶De Heer antwoordde: ‘Als ik in Sodom vijftig onschuldige mensen vind, zal ik de stad niet verwoesten.’

Abraham blijft het vragen

²⁷Toen zei Abraham: ‘Ik ben maar een mens. Ik mag helemaal niet zo met u spreken. Maar ik probeer het nog een keer. ²⁸Misschien zijn er maar 45 onschuldige mensen. Gaat u dan de stad verwoesten omdat er vijf te weinig zijn?’

De Heer antwoordde: ‘Ik zal de stad niet verwoesten als er 45 onschuldige mensen zijn.’

²⁹Abraham ging nog verder: ‘Misschien zijn er maar veertig onschuldige mensen.’ En de Heer antwoordde: ‘Als het er veertig zijn, zal ik de stad niet verwoesten.’

³⁰‘Word toch niet boos, Heer, als ik nog een vraag stel,’ zei Abraham. ‘Misschien zijn er maar dertig onschuldige mensen.’ En de Heer antwoordde: ‘Als het er dertig zijn, zal ik de stad niet verwoesten.’

³¹‘Ik probeer het nog een keer,’ zei Abraham. ‘Misschien zijn er maar twintig onschuldige mensen.’ En de Heer antwoordde: ‘Als het er twintig zijn, zal ik de stad niet verwoesten.’

³²Ten slotte zei Abraham: ‘Word toch niet boos als ik nog één keer iets vraag. Misschien zijn er maar tien onschuldige mensen.’ De Heer antwoordde: ‘Als het er tien zijn, zal ik de stad niet verwoesten.’

³³Toen de Heer dat gezegd had, ging hij weg. En Abraham ging terug naar huis.

Genesis 19

Lot krijgt gasten

¹De twee andere mannen die bij Abraham geweest waren, waren engelen van de Heer. Zij kwamen 's avonds in Sodom aan.

Lot zat op het plein bij de stadspoort. Toen hij de mannen zag, ging hij naar ze toe. Hij maakte een diepe buiging, ²en hij zei: ‘Komt u toch met mij mee, heren. U kunt in mijn huis uw voeten wassen en blijven slapen. Dan kunt u morgen verder reizen.’ Maar de mannen zeiden: ‘Nee dank u, we slapen wel hier op het plein.’

³Toen Lot het bleef vragen, gingen ze met hem mee naar huis. Lot bakte brood. Hij maakte een maaltijd klaar en ze gingen eten.

Lots gasten worden bedreigd

⁴Nog voordat Lot en zijn gasten gingen slapen, kwamen alle mannen uit de stad naar het huis van Lot. Ze kwamen van alle kanten, jonge en oude mannen. ⁵Ze riepen: ‘Waar zijn die mannen die bij je logeren? Stuur ze naar buiten. Dan kunnen we ze eens lekker pakken!’

⁶Lot ging naar buiten. Hij deed de deur dicht ⁷en hij zei: ‘Maar mannen van Sodom! Zoiets kunnen jullie niet doen! ⁸Luister, ik heb twee dochters. Die hebben nog nooit met een man geslapen. Die zal ik bij jullie brengen. Doe met hen wat je wilt, maar doe deze mannen niets. Zij zijn mijn gasten. Ik moet hen beschermen.’

De mannen van Sodom bedreigen Lot

⁹Maar de mannen van Sodom riepen: ‘Ga opzij! Jij bent maar een vreemde in deze stad. Dus jij hebt niets over ons te zeggen. Wacht maar, we zullen jou eerst eens even pakken!’ Ze kwamen op Lot af en wilden de deur openbreken.

¹⁰Maar de gasten van Lot trokken hem naar binnen en deden de deur op slot. ¹¹Ze zorgden ervoor dat de mannen buiten opeens blind werden. Ze konden niet eens meer de deur van het huis vinden.

Sodom zal verwoest worden

¹²De mannen die bij Lot waren, vroegen: ‘Heb je nog meer familie hier? Dochters, zonen, schoonzonen? Ga met je hele familie weg uit de stad. ¹³Want de Heer heeft vreselijke dingen gehoord over deze stad. Daarom heeft hij ons gestuurd om de stad te verwoesten.’

¹⁴Lot ging naar de mannen die zijn schoonzonen zouden worden. ‘Kom vlug mee,’ zei hij tegen ze. ‘We moeten weg uit de stad. Want de Heer gaat de stad verwoesten.’ Maar de schoonzonen geloofden Lot niet en lachten hem uit.

Lot vlucht

¹⁵Het begon al bijna licht te worden. De mannen zeiden tegen Lot: ‘Vlug, opschieten. Ga weg met je vrouw en je twee dochters. Want deze slechte stad zal verwoest worden. Ga weg, anders zul je sterven.’ ¹⁶Lot aarzelde. Maar de mannen pakten hem en zijn vrouw en dochters bij de hand. Ze trokken hen mee de stad uit. Want de Heer wilde Lot redden.

¹⁷Buiten de stad bleven ze staan. Eén van de mannen zei: ‘Vlucht toch, want je leven is in gevaar! Vlucht de bergen in. Blijf nergens in het dal stilstaan en kijk niet om. Anders zul je sterven.’

¹⁸Maar Lot zei: ‘Ach heer, ¹⁹ik weet dat u het beste voor mij wilt. U hebt mijn leven gered. Maar de bergen zijn te ver. Dat haal ik niet en dan sterf ik toch nog. ²⁰Dat stadje daar is dichtbij, daar kan ik naartoe vluchten. Dan ben ik gered. In zo’n kleine stad ben ik toch wel veilig?’

²¹De man zei: ‘Goed. Dat stadje zal niet verwoest worden. ²²Vlucht daarheen. Maar snel, want ik kan Sodom niet verwoesten voordat jij in dat stadje bent.’

Vanaf toen werd dat stadje Soar genoemd.

De Heer verwoest Sodom en Gomorra

²³Lot kwam in Soar aan toen de zon opging. ²⁴Toen liet de Heer vuur uit de hemel neerkomen op Sodom en Gomorra. ²⁵Hij verwoestte die steden en het hele gebied eromheen. Alle mensen daar stierven, en alles wat op het land groeide, ging dood.

²⁶De vrouw van Lot had onderweg achteromgekeken. Toen was ze veranderd in een rots van zout.

²⁷Diezelfde ochtend ging Abraham naar de plek waar hij met de Heer gestaan had. ²⁸Hij keek naar Sodom en Gomorra en naar het gebied eromheen. Hij zag dikke rookwolken. Het leek wel of het hele gebied een brandende oven was. ²⁹Maar God had Lot gered toen hij de steden verwoestte. Zo hield God rekening met Abraham.

De dochters van Lot

³⁰Lot durfde niet in Soar te blijven. Hij ging naar de bergen met zijn twee dochters. Daar woonden ze met elkaar in een grot.

³¹Op een dag zei de oudste dochter tegen de jongste: ‘Onze vader zal niet lang meer leven. En verder is er nergens in dit gebied een man om mee te slapen. ³²Laten we vader dronken voeren en dan met hem slapen. Dan kunnen we van hem kinderen krijgen.’

³³Die nacht gaven ze hun vader wijn te drinken. De oudste dochter sliep met haar vader. Hij merkte er niets van. ³⁴De volgende ochtend zei ze tegen haar zus: ‘Ik heb vannacht met vader geslapen. Laten we hem vanavond weer dronken voeren. En dan moet jij met hem slapen. Dan kunnen we allebei kinderen krijgen van onze vader.’

³⁵Ook die nacht gaven ze hun vader wijn te drinken. Nu sliep de jongste dochter met hem, en weer merkte hij er niets van.

³⁶Zo werden de dochters van Lot allebei zwanger van hun vader. ³⁷De oudste dochter kreeg een zoon. Ze noemde hem Moab. Van hem stammen de Moabieten af. ³⁸De jongste kreeg ook een zoon. Ze noemde hem Ben-Ammi. Van hem stammen de Ammonieten af.

Genesis 20

Abraham en Sara bij Abimelech

Abraham zegt dat Sara zijn zus is

¹Abraham vertrok uit Mamre met iedereen die bij hem hoorde. Hij ging naar de Negev-woestijn. Hij ging eerst tussen de steden Kades en Sur wonen. Later woonde hij een tijd in de stad Gerar. ²Daar vertelde hij tegen iedereen dat zijn vrouw Sara zijn zus was. Abimelech, de koning, hoorde dat. Hij wilde Sara wel als vrouw hebben, en hij liet haar naar zijn paleis halen.

Abimelech moet Sara terugsturen

³Maar 's nachts kreeg Abimelech een droom. God zei in die droom: 'Je zult sterven. Want je hebt deze vrouw bij je genomen in je paleis, maar ze is al getrouwd.'

⁴Abimelech had nog niet met Sara geslapen. Dus hij zei: 'Heer, u doodt toch geen onschuldige mensen?' ⁵Abraham zei zelf dat ze zijn zus was. En zij zei dat ook. Ik kon niet weten dat het verkeerd was. Ik ben onschuldig.'

⁶'Dat weet ik,' zei God. 'Daarom heb ik ervoor gezorgd dat je niets verkeerd gedaan hebt. Want je hebt haar nog niet aangeraakt. ⁷Maar nu moet je haar terugsturen naar haar man. Hij is een profeet. Hij zal voor je bidden, en dan blijf je leven. Maar als je haar niet terugstuurt, zul je sterven. En iedereen die bij je hoort, zal dan ook sterven.'

Abraham moet uitleg geven

⁸De volgende ochtend riep Abimelech zijn dienaren bij zich. Hij vertelde hun wat er gebeurd was. Ze schrokken erg.

⁹Toen liet Abimelech Abraham bij zich komen. 'Wat hebt u gedaan?' vroeg Abimelech. 'U hebt ervoor gezorgd dat ik iets heel slechts gedaan heb. Iets dat absoluut niet mag. Waarom hebt u dat gedaan? Ik heb u toch niet verkeerd behandeld?' ¹⁰Waarom zei u dat Sara uw zus is?'

¹¹Abraham antwoordde: 'Ik dacht: Misschien hebben ze hier geen eerbied voor God. Misschien vermoorden ze mij om mijn vrouw te krijgen. ¹²Bovendien is Sara echt mijn zus. We hebben dezelfde vader, maar een andere moeder. Daarom kon ze toch mijn vrouw worden. ¹³Later liet God mij rondtrekken, ver bij mijn familie vandaan. Toen zei ik tegen haar: 'Als we ergens komen, wil je dan zeggen dat ik je broer ben? Wil je dat voor mij doen?''

Sara komt terug bij Abraham

¹⁴Toen gaf Abimelech Sara terug aan Abraham. Hij gaf hem ook schapen, geiten en koeien, en slaven en slavinnen. ¹⁵En hij zei: 'U kunt in mijn land gaan wonen waar u maar wilt.'

¹⁶Tegen Sara zei hij: 'Ik betaal uw broer 1000 zilverstukken. Dat bewijst dat u onschuldig bent. Dan gaat niemand slecht over u denken.'

¹⁷⁻¹⁸Daarna ging Abraham bidden tot God. Want God had Abimelech gestraft. De vrouwen van Abimelech konden namelijk geen kinderen meer krijgen. Maar na Abrahams gebed zorgde God ervoor dat ze wel weer kinderen konden krijgen.

Genesis 21

Hagar en Ismaël

Abraham en Sara krijgen een zoon

¹⁻²De Heer had beloofd dat hij aan Sara zou denken. En dat deed hij ook. Abraham was al oud. Maar de Heer zorgde ervoor dat Sara zwanger werd en dat Abraham en Sara een zoon kregen. Dat gebeurde een jaar nadat God het tegen Abraham gezegd had.

³Abraham noemde hun zoon Isaak. ⁴⁻⁷Sara zei: ‘God heeft ervoor gezorgd dat ik weer kan lachen. En iedereen die mijn verhaal hoort, zal ook lachen. Niemand had tegen Abraham durven zeggen dat ik nog eens een kind aan de borst zou hebben. Want Abraham is al zo oud. Toch hebben we een zoon gekregen.’

Toen Isaak acht dagen oud was, werd hij besneden. Want God had gezegd dat alle jongens besneden moesten worden. Abraham was honderd jaar oud toen Isaak geboren werd.

Hagar en Ismaël worden weggestuurd

⁸Isaak werd groter. Zijn moeder hoefde hem niet meer de borst te geven. Daarom gaf Abraham een groot feest. ⁹Op dat feest werd Isaak uitgelachen door Ismaël. Ismaël was de zoon van Abraham en Hagar, de Egyptische slavin van Sara.

Sara zag wat er gebeurde. ¹⁰Ze zei tegen Abraham: ‘Jaag die slavin weg met haar zoon. Ik wil niet dat mijn zoon Isaak later de erfenis moet delen met het kind van die slavin.’

¹¹Abraham wilde Hagar en Ismaël niet wegsturen, want hij was Ismaëls vader. ¹²Maar God zei tegen Abraham: ‘Maak je geen zorgen over Ismaël of over Hagar. Je moet doen wat Sara zegt. Alleen de kinderen van Isaak gelden later als jouw echte nakomelingen. ¹³Maar ook Ismaël is een kind van jou. Daarom zal ik zorgen dat er later ook een volk van Ismaël afstamt.’

Ismaël sterft bijna

¹⁴De dag na het feest pakte Abraham wat brood en water. Hij gaf dat aan Hagar. Daarna stuurde hij haar met Ismaël de woestijn van Berseba in.

In de woestijn verdwaalden Hagar en Ismaël. Na een tijdje hadden ze geen water meer. ¹⁵

¹⁶Toen legde Hagar Ismaël onder een struik in de schaduw. Zelf ging ze een eindje verderop zitten. Want ze kon er niet tegen dat ze Ismaël zou zien sterven. Ze begon te huilen.

God helpt Hagar en Ismaël

¹⁷Maar God hoorde Ismaël roepen. De engel van God riep uit de hemel tegen Hagar: ‘Wat is er, Hagar? Wees niet bang! God heeft Ismaël horen roepen. ¹⁸Ga naar Ismaël toe. Help hem overeind en houd hem goed vast. Ik zal hem kinderen geven, en er zal later een groot volk van hem afstammen.’

¹⁹Toen zorgde God ervoor dat Hagar een waterput zag. Ze liep naar de put, haalde water en gaf Ismaël te drinken.

²⁰Ismaël groeide op. Het ging goed met hem, want God zorgde voor hem. Hij werd jager. ²¹Hij ging in de woestijn van Paran wonen. En Hagar liet hem met een Egyptische vrouw trouwen.

Abraham en Abimelech

Abimelech wil met Abraham samenwerken

²²Op een dag kwam koning Abimelech bij Abraham, met zijn legerleider Pichol. Abimelech zei: ‘Ik heb gemerkt dat God u altijd helpt. ²³Daarom wil ik met u samenwerken. U woont als gast in mijn land. Wij hebben u altijd vriendelijk behandeld. Behandel ons dan ook vriendelijk. En wees altijd eerlijk tegen mij en mijn nakomelingen. Beloof me dat nu plechtig.’

²⁴‘Dat beloof ik,’ zei Abraham. ²⁵‘Maar ik ben wel kwaad om wat uw knechten gedaan hebben. Ik heb hier een waterput gegraven. Maar uw knechten zeggen dat het hun put is.’ ²⁶Abimelech zei: ‘Ik weet niet wie dat gedaan heeft. Ik hoor het nu voor het eerst, u hebt er nooit iets over gezegd.’

Abimelech en Abraham maken afspraken

²⁷Daarna maakten Abraham en Abimelech afspraken om samen te werken. Abraham gaf schapen, geiten en koeien aan Abimelech. ²⁸Hij zette ook nog zeven lammetjes apart. ²⁹‘Waarom doet u dat?’ vroeg Abimelech. ³⁰Abraham zei: ‘Die zijn voor u. Als u ze aanneemt, is het duidelijk dat die waterput van mij is.’
³¹De plek waar Abraham en Abimelech afspraken maakten, heet Berseba. ³²Abimelech en Abraham spraken daar plechtig af om voortaan samen te werken.
Abimelech en Pichol gingen weer naar huis, naar het land van de Filistijnen. ³³Abraham plantte een boom in Berseba. Hij vereerde daar de Heer, de eeuwige God. ³⁴Abraham bleef nog lang in het land van de Filistijnen wonen. Maar hij bleef er een vreemdeling.

Genesis 22

Het offer van Abraham

God wil zien of Abraham hem vertrouwt

¹Niet lang daarna wilde God zien hoe groot Abrahams vertrouwen was. God zei: ‘Abraham!’ Abraham antwoordde: ‘Ja, ik luister.’ ²God zei: ‘Roep Isaak, je enige zoon, van wie je zo veel houdt. Ga met hem naar het gebied bij de berg Moria. En offer hem daar op de plek die ik je zal noemen.’

³De volgende ochtend stond Abraham vroeg op. Hij maakte alles klaar voor de reis. Hij maakte een ezel klaar om de bagage te dragen. Hij hakte hout om een vuur te maken voor het offer. Hij riep twee knechten, en hij riep Isaak. Toen ging hij op weg, naar het gebied dat God genoemd had.

Abraham en Isaak brengen een offer

⁴Op de derde dag van de reis zag Abraham in de verte de berg Moria. ⁵Hij zei tegen de knechten: ‘Jullie moeten hier blijven met de ezel. Ik ga met de jongen verder. Wij gaan daar tot God bidden. Daarna komen we hier terug.’

⁶Hij legde het hout op Isaaks schouder. Hij pakte zelf het mes en alles wat hij nodig had om een vuur te maken. En samen liepen Abraham en Isaak verder.

⁷‘Vader,’ zei Isaak tegen Abraham. ‘Ja, jongen, wat is er?’ vroeg Abraham. Isaak zei: ‘We hebben hier vuur en hout, maar waar is het lam voor het offer?’ ⁸Abraham antwoordde: ‘God zal zelf voor een lam zorgen, jongen.’ Toen gingen ze samen verder.

God zorgt zelf voor een offerdier

⁹Abraham en Isaak kwamen op de plek die God genoemd had. Abraham bouwde daar een altaar. Daarna legde hij het hout op het altaar. Toen bond hij Isaak vast en legde hem op het altaar, op het hout. ¹⁰Hij pakte het mes om zijn zoon te slachten.

¹¹Op dat moment riep de engel van de Heer uit de hemel: ‘Abraham! Abraham!’ ‘Ja, ik luister,’ zei Abraham. ¹²De Heer zei: ‘Raak de jongen niet aan! Doe hem niets! Nu weet ik dat je mij vertrouwt en eerbied voor mij hebt. Want je was bereid je enige zoon aan mij te geven.’

¹³Toen zag Abraham opeens een ram. Het dier zat met zijn hoorns vast in de struiken. Abraham pakte de ram en offerde hem in plaats van zijn zoon.

¹⁴Abraham noemde die plek ‘De Heer zal voor ons zorgen’. Daarom zeggen de mensen nog steeds: ‘Op de berg van de Heer zal God voor ons zorgen.’

De Heer belooft Abraham veel nakomelingen

¹⁵De engel van de Heer sprak nog een keer vanuit de hemel tegen Abraham. ¹⁶⁻¹⁷De Heer zei: ‘Je was bereid je enige zoon aan mij te geven. Daarom beloof ik je plechtig dat ik je rijk en gelukkig zal maken. Ik zal je heel veel nakomelingen geven, zo veel dat niemand ze kan tellen. Net zoals je de sterren aan de hemel en het zand bij de zee niet kunt tellen. Je nakomelingen zullen de baas zijn over hun vijanden. ¹⁸En als de volken op aarde elkaar geluk toewensen, zullen ze zeggen: ‘Ik hoop dat je net zo gelukkig wordt als de nakomelingen van Abraham.’ Dat alles beloof ik je omdat je gedaan hebt wat ik vroeg.’

¹⁹Toen ging Abraham terug naar de knechten. Samen gingen ze weer naar Berseba. En daar bleef Abraham wonen.

De familie van Abraham

De nakomelingen van Nachor

²⁰Korte tijd later hoorde Abraham dat Milka intussen ook kinderen gekregen had. Milka was de vrouw van Abrahams broer Nachor. Ze kreeg acht zonen: ²¹Us, Buz, Kemuel, die de vader was van Aram, ²²Kesed, Chazo, Pildas, Jidlaf en Betuel, ²³die de vader was van Rebekka. Dat waren dus de zonen van Milka en Nachor, de broer van Abraham.

²⁴Nachor had nog een vrouw. Zij heette Reüma. Ze kreeg vier kinderen: Tebach, Gacham, Tachas en Maächa.

Genesis 23

Een graf voor Sara

Sara sterft

¹Sara leefde 127 jaar. ²Toen stierf ze in de plaats Kirjat-Arba, in het land Kanaän. Die plaats heet tegenwoordig Hebron.

Abraham ging bij zijn overleden vrouw zitten. Hij huilde en rouwde.

Abraham wil een graf voor Sara kopen

³Toen het tijd was om Sara te begraven, ging Abraham naar de Hethieten. Die woonden toen in Kanaän. ⁴Hij zei tegen hen: ‘Mijn vrouw is gestorven en ik wil haar begraven. Maar ik ben een vreemdeling, ik bezit geen grond in jullie land. Daarom wil ik graag een graf van jullie kopen.’

⁵De Hethieten zeiden: ⁶‘Luister. U bent voor ons een heel belangrijke man. En we weten dat God u beschermt. U kunt gerust uw vrouw begraven. En u kunt van ons het beste graf krijgen dat we hebben. Niemand zal u dat weigeren.’

⁷Abraham maakte een diepe buiging voor de Hethieten die daar land hadden. ⁸⁻⁹Hij zei: ‘Jullie vinden het dus goed dat ik mijn vrouw begraaf in jullie land? Dan wil ik graag een eigen graf kopen. Aan de rand van het land van Efron, de zoon van Sochar, ligt een grot. Dat is de grot van Machpela. Die wil ik graag kopen voor de volle prijs. Willen jullie Efron vragen of hij dat goedvindt?’

Abraham betaalt Efron voor een graf

¹⁰Efron was zelf ook aanwezig bij de stadspoort. Hij antwoordde, en iedereen kon het horen: ¹¹‘Geen sprake van! Ik geef het u cadeau, waar iedereen bij is. U krijgt dat stuk land en die grot van mij. Dan kunt u daar uw vrouw begraven.’

¹²Abraham maakte weer een diepe buiging. ¹³Hij zei tegen Efron: ‘Maar luister alstublieft naar wat ik voorstel. Ik wil betalen voor die grond. Ik wil de prijs geven die de grond waard is. Neemt u dat geld toch van mij aan. En laat mij dan daar mijn vrouw begraven.’

¹⁴Toen zei Efron: ¹⁵‘Die grond is 400 zilverstukken waard. Dat is niet veel voor u of voor mij. U kunt er dus gerust uw vrouw begraven.’ ¹⁶Abraham betaalde het geld: 400 zilverstukken. Dat was de prijs die Efron genoemd had. Want dat was de grond waard.

Abraham begraaft Sara

¹⁷⁻¹⁸Zo werd Abraham de eigenaar van het stuk land van Efron, en van de grot en de bomen op het land. Alle Hethieten bij de stadspoort hadden gezien dat Abraham dat stuk land kocht. Het land lag in Machpela, in de buurt van Mamre.

¹⁹Daarna ging Abraham zijn vrouw Sara begraven. Hij begroef haar in de grot op het land in Machpela, dicht bij Mamre. Daar ligt nu de stad Hebron, in het land Kanaän. ²⁰Voortaan was Abraham dus de eigenaar van een stuk grond van de Hethieten en van de grot op die grond. Vanaf toen had hij een eigen graf.

Genesis 24

Een vrouw voor Isaak

Abraham zoekt een vrouw voor Isaak

¹Abraham was intussen heel oud. Hij was rijk en gelukkig. Daar had de Heer voor gezorgd.

²⁻⁴Op een dag riep Abraham zijn oudste knecht, die de leiding had over zijn huis en zijn bezit. Abraham zei tegen hem: ‘Je moet me iets belangrijks beloven. Beloof het me, zo zeker als de Heer leeft, de God van hemel en aarde!’

Ik wil dat je een vrouw zoekt voor mijn zoon Isaak. Maar het mag geen vrouw uit Kanaän zijn, het land waar we nu wonen. Ga naar het land waar ik vandaan kom. Daar woont mijn familie. Beloof me dat je daar een vrouw voor mijn zoon zoekt.’

De knecht moet een vrouw gaan zoeken

⁵De knecht zei: ‘Misschien wil die vrouw niet met mij meegaan. Moet ik uw zoon dan naar het land brengen waar u vandaan komt?’

⁶‘Nee,’ zei Abraham. ‘Je mag mijn zoon absoluut niet naar dat land brengen. ⁷De Heer, de God van de hemel, wilde dat ik daar wegging. Hij haalde mij weg bij mijn familie en uit mijn geboorteland. Hij heeft me plechtig beloofd dat hij dit land, Kanaän, aan mijn nakomelingen zal geven. Daarom zal de Heer je helpen. Hij zal een engel vooruitsturen, zodat je daar zeker een vrouw voor mijn zoon zult vinden.’

⁸Misschien wil de vrouw niet met je meegaan. Dan hoef je je niet langer aan je belofte te houden. Maar je mag mijn zoon absoluut niet naar dat land brengen.’

⁹De knecht zei: ‘Dat beloof ik.’ Hij beloofde plechtig alles wat Abraham gevraagd had.

De knecht gaat op weg

¹⁰De knecht ging op weg, met tien kamelen en met allerlei dure geschenken die Abraham hem meegegeven had. Hij ging naar het gebied van Aram-Naharaïm, naar de stad waar Nachor woonde, de broer van Abraham.

¹¹Toen de knecht aankwam, stopte hij bij een waterput dicht bij de stad. Daar konden de kamelen water drinken. Het was bijna avond. Dan kwamen de vrouwen altijd water halen bij de put.

¹²Toen zei de knecht: ‘Heer, God van mijn meester Abraham. Wees goed voor mijn meester, en laat alles vandaag goed gaan. ¹³Ik sta nu bij de put. Straks komen de meisjes uit de stad water halen. ¹⁴Ik zou graag willen dat het volgende gebeurt. Ik zal straks aan één van die meisjes vragen of ik wat water uit haar waterkruik mag drinken. Zij moet dan zeggen: ‘Natuurlijk. Ik zal ook uw kamelen water geven.’ Als ze dat zegt, dan is zij de vrouw voor Isaak. Dan weet ik dat u die vrouw uitgekozen hebt. En dat u goed bent voor mijn meester.’

De knecht ontmoet Rebekka

¹⁵Meteen nadat de knecht dat gezegd had, kwam Rebekka eraan. Ze had een waterkruik op haar schouder. Rebekka was een dochter van Betuel. En Betuel was een zoon van Milka, die getrouwd was met Abrahams broer Nachor. ¹⁶Rebekka was jong en heel mooi. Ze had nog nooit met een man geslapen.

Rebekka liep naar de waterput. Ze vulde haar kruik met water. ¹⁷De knecht liep vlug naar haar toe en vroeg: ‘Mag ik alsjeblieft wat water uit je kruik?’ ¹⁸‘Natuurlijk,’ zei Rebekka. Meteen haalde ze de kruik van haar schouder en gaf de knecht te drinken.

¹⁹Toen hij genoeg gedronken had, zei ze: ‘Ik zal ook water halen voor uw kamelen. Ik zal zorgen dat ze genoeg te drinken hebben.’ ²⁰Meteen goot ze het water uit haar kruik in de drinkbak voor de dieren. En vlug liep ze naar de put om water te halen voor alle kamelen.

Rebekka is de vrouw voor Isaak

²¹Al die tijd stond de knecht naar haar te kijken. Hij zei niets. Hij vroeg zich af of zijn plan gelukt was en of de Heer dit meisje uitgekozen had.

²²De kamelen hadden genoeg gedronken. De knecht haalde een prachtige gouden ring uit zijn bagage. Hij pakte ook twee zware gouden armbanden. ²³‘Vertel me eens,’ zei hij tegen Rebekka. ‘Wie is je vader? En zouden mijn mannen en ik vannacht bij jullie thuis kunnen slapen?’

²⁴‘Mijn vader is Betuel,’ zei Rebekka. ‘Dat is de zoon van Milka en Nachor. ²⁵U kunt wel bij ons slapen. We hebben genoeg ruimte. En voor de dieren is er genoeg te eten, en stro om op te liggen.’

²⁶Toen knielde de knecht voor de Heer. ²⁷Hij zei: ‘Ik dank u, Heer, God van mijn meester Abraham. U hebt aan Abraham gedacht en u bent goed voor hem geweest. Want u hebt mij naar de familie van Abraham gebracht.’

Laban gaat de knecht halen

²⁸Rebekka rende naar huis en vertelde aan haar moeder wat er gebeurd was. ²⁹⁻³⁰Rebekka’s broer Laban was er ook. Hij hoorde wat de knecht tegen haar gezegd had. En hij zag de ring en de armbanden die Rebekka gekregen had. Toen liep hij vlug de stad uit naar de waterput. Daar stond de knecht nog met zijn kamelen.

³¹Laban zei tegen de knecht: ‘De Heer heeft onderweg voor u gezorgd. Kom nu met mij mee. Waarom zou u buiten blijven? Ik heb mijn huis al voor u in orde gemaakt. En er is ook plaats voor de kamelen.’

De knecht gaat met Laban mee

³²De knecht ging met Laban mee naar huis. Laban haalde de bagage van de kamelen af. Hij gaf ze eten, en stro om op te liggen. De knecht kreeg water om zijn voeten te wassen. En ook de mannen die bij hem waren, konden hun voeten wassen. ³³Daarna werd er eten klaargezet. Maar toen zei de knecht: ‘Voordat ik ga eten, wil ik vertellen waarom ik hier ben.’ Laban zei: ‘Vertel het maar.’

³⁴De knecht zei: ‘Ik ben een knecht van Abraham. ³⁵De Heer heeft mijn meester Abraham heel rijk gemaakt. Mijn meester heeft schapen, geiten en koeien, kamelen en ezels, zilver en

goud, en slaven en slavinnen. ³⁶Hij heeft ook een zoon. Die is geboren toen Sara, zijn vrouw, al heel oud was. Mijn meester heeft al zijn bezittingen aan die zoon gegeven.

De knecht vertelt over Abraham

³⁷Ik moest mijn meester iets plechtig beloven. Hij zei tegen mij: 'Je moet een vrouw zoeken voor mijn zoon. Maar het mag geen vrouw uit Kanaän zijn, uit het land waar we nu wonen. ³⁸Je moet naar mijn familie gaan. En daar moet je een vrouw voor mijn zoon zoeken.'
³⁹Ik zei: 'Misschien gaat die vrouw niet met mij mee.' ⁴⁰Toen zei mijn meester: 'Ik heb altijd gedaan wat de Heer wil. Daarom zal de Heer een engel met je meesturen. Hij zal zorgen dat je een vrouw vindt bij mijn familie. ⁴¹Maar misschien wil de familie de vrouw niet laten gaan. Dan hoeft je je niet langer aan je belofte te houden.'

De knecht vertelt hoe hij Rebekka gevonden heeft

⁴²Vandaag kwam ik bij de waterput hier. Ik vroeg of God mij wilde helpen. Ik zei: 'Heer, God van mijn meester Abraham, ⁴³ik sta nu bij de put. Laat het volgende gebeuren. Ik zal straks om drinken vragen aan een jonge vrouw die water komt halen. ⁴⁴Als ze mij water geeft en ook mijn kamelen, dan is zij de vrouw die u uitgekozen hebt. Dan is zij de vrouw voor de zoon van mijn meester.'

⁴⁵Meteen nadat ik dit in mezelf gezegd had, kwam Rebekka eraan. Ze had een waterkruik op haar schouder. Ze liep naar de put en pakte water. Ik vroeg om water, ⁴⁶en meteen haalde ze de kruik van haar schouder. Ze zei: 'Drink maar wat. Ik zal ook de kamelen laten drinken.' Ik dronk water, en de kamelen kregen water.

⁴⁷Toen vroeg ik: 'Wie is je vader?' En zij zei: 'Mijn vader is Betuel. Dat is de zoon van Milka en Nachor.' Toen gaf ik haar een ring en armbanden. ⁴⁸Ik knielde en ik dankte de Heer, de God van mijn meester Abraham. Want hij had mij naar de broer van mijn meester gebracht. Zo had ik een vrouw gevonden voor de zoon van mijn meester.'

Rebekka mag met Isaak trouwen

⁴⁹Toen vroeg de knecht: 'Wat denken jullie ervan? Kan mijn meester rekenen op jullie vriendschap en trouw? Anders moet ik verder zoeken.'

⁵⁰Rebekka's broer Laban en haar vader Betuel zeiden: 'De Heer heeft het zo beslist. Wat moeten wij er nog van zeggen? ⁵¹Hier is Rebekka. Neem haar maar mee. Dan kan ze de vrouw worden van de zoon van uw meester. Dat is wat de Heer wil.'

⁵²Toen de knecht van Abraham dat hoorde, knielde hij en dankte hij de Heer. ⁵³Daarna pakte hij mooie kleren, en gouden en zilveren sieraden. Die gaf hij aan Rebekka. Ook aan haar moeder en haar broer gaf hij mooie cadeaus.

De knecht wil meteen terug

⁵⁴De knecht en zijn mannen gingen eten en drinken. Daarna gingen ze slapen. De volgende ochtend zei de knecht: 'Nu wil ik graag teruggaan naar mijn meester.' ⁵⁵Maar Laban en zijn moeder zeiden: 'Laat Rebekka nog een dag of tien bij ons blijven. Daarna mag ze met u meegaan.'

⁵⁶Maar de knecht zei: 'Nee, houd me niet langer hier. De Heer heeft ervoor gezorgd dat mijn reis geslaagd is. Daarom wil ik nu terug naar mijn meester.' ⁵⁷Toen zeiden ze: 'Laten we Rebekka roepen en aan haar vragen wat ze wil.' ⁵⁸Ze riepen Rebekka. 'Wil je nu al met deze man meegaan?' vroegen ze. 'Ja,' zei Rebekka.

De knecht vertrekt met Rebekka

⁵⁹Toen nam de familie afscheid van Rebekka en van Abrahams knecht en zijn mannen. De vrouw die vroeger voor Rebekka gezorgd had, ging ook mee. ⁶⁰De familie wenste Rebekka

geluk. Ze zeiden: ‘Zusje, we hopen dat je kinderen krijgt en ontelbaar veel nakomelingen. En dat je nakomelingen sterker zullen zijn dan hun vijanden.’

⁶¹Rebekka en haar slavinnen gingen op hun kamelen zitten. Ze reden achter de knecht van Abraham aan. Zo ging de knecht op weg naar huis, met Rebekka.

Rebekka komt bij Isaak

⁶²Intussen was Isaak bij de put Lachai-Roï geweest. En hij was weer terug in de Negevwoestijn. Daar woonde hij.

⁶³Op een dag liep hij buiten in het veld. Hij was verdrietig omdat zijn moeder niet meer leefde. Het was al bijna avond. Toen hij opkeek, zag hij kamelen aankomen.

⁶⁴Op dat moment keek ook Rebekka op. Ze zag Isaak en sprong snel van haar kameel. ⁶⁵Ze vroeg aan de knecht: ‘Wie is die man die daar aankomt?’ De knecht zei: ‘Dat is Isaak, mijn meester.’ Toen deed Rebekka haar sluier voor haar gezicht.

⁶⁶De knecht vertelde aan Isaak alles wat hij gedaan had. ⁶⁷Isaak nam Rebekka mee naar de tent van Sara, zijn moeder. Rebekka werd zijn vrouw. Isaak ging veel van Rebekka houden. Daardoor was hij niet meer zo verdrietig over de dood van zijn moeder.

Genesis 25

Het einde van Abrahams leven

Abraham krijgt nog meer zonen

¹Na de dood van Sara vond Abraham een andere vrouw. Zij heette Ketura. ²Ze kreeg zes zonen: Zimran, Joksan, Medan, Midjan, Jisbak en Suach.

³De zonen van Joksan waren: Seba en Dedan. Van Dedan stammen de Assurieten af, de Letusieten en de Leümieten. ⁴De zonen van Midjan waren: Efa, Efer, Chanoch, Abida en Eldaä. Dat waren dus allemaal nakomelingen van Ketura.

⁵Abraham gaf voor zijn dood al zijn bezit aan Isaak, de zoon van Sara. ⁶Aan de zonen van zijn andere vrouwen gaf hij geschenken. Daarna stuurde hij hen weg, ver bij zijn zoon Isaak vandaan. Hij stuurde hen naar het land Kedem in het oosten.

Abraham sterft

⁷Abraham leefde 175 jaar. ⁸Toen stierf hij. Hij was heel oud, en hij had een lang en goed leven gehad. ⁹Zijn zonen Isaak en Ismaël begroeven hem in de grot van Machpela, dicht bij Mamre. Die grot lag op het land van Efron, de zoon van de Hethiet Sochar. ¹⁰Abraham had dat stuk land van Efron gekocht. Daar had hij zijn vrouw Sara begraven. Nu werd Abraham er ook begraven.

¹¹Na Abrahams dood ging Isaak bij de put Lachai-Roï wonen. God maakte hem rijk en gelukkig.

De nakomelingen van Ismaël

¹²⁻¹³Ismaël was de zoon van Abraham en Hagar, de Egyptische slavin van Sara. Nu volgen de namen van de zonen van Ismaël. De oudste zoon was Nebajot. De andere zonen waren: Kedar, Adbeël, Mibsam, ¹⁴Misma, Duma, Massa, ¹⁵Chadad, Tema, Jetur, Nafis en Kedema. ¹⁶Zo heetten de zonen van Ismaël. Het waren er twaalf. Ze waren allemaal leiders van een stam. Ze hadden allemaal hun eigen dorp en hun eigen tentenkamp.

¹⁷Ismaël werd 137 jaar oud. Toen stierf hij. ¹⁸De nakomelingen van Ismaël woonden in het gebied tussen Chawila en Sur. Dat is ten oosten van Egypte, in de richting van Assur. Ze

woonden in de buurt van de andere nakomelingen van Abraham. Maar ze waren niet met hen bevriend.

Jakob en Esau

Isaak en Rebekka krijgen kinderen

¹⁹Nu volgt het verhaal over Isaak en zijn familie. Isaak was een zoon van Abraham.

²⁰Toen Isaak veertig jaar oud was, trouwde hij met Rebekka. Rebekka was een zus van Laban en een dochter van Betuel uit Paddan-Aram. Laban en Betuel waren Arameeërs.

²¹Rebekka kon geen kinderen krijgen. Daarom vroeg Isaak de Heer om hulp. De Heer luisterde naar zijn gebed, en toen werd Rebekka zwanger.

²²De kinderen in Rebekka's buik schopten elkaar. Rebekka dacht: 'Waarom heb ik zo veel pijn? Ze vroeg het aan de Heer. ²³De Heer zei: 'Er zijn twee kinderen in je buik, en die worden later twee volken. Het volk van de jongste zal het sterkste zijn. Dat volk zal heersen over het volk van de oudste.'

Jakob en Esau worden geboren

²⁴Toen de bevalling kwam, kreeg Rebekka inderdaad een tweeling. ²⁵Het eerste kind had rood haar en zijn hele lijf was bedekt met haar. Hij werd Esau genoemd. ²⁶Meteen daarna werd zijn broer geboren. Hij hield met zijn hand de voet van Esau vast. Hij werd Jakob genoemd. Toen de kinderen geboren werden, was Isaak zestig jaar oud.

²⁷De kinderen groeiden op. Esau werd een man die graag buiten was. Hij kon heel goed jagen. Jakob was veel rustiger. Hij bleef graag dicht bij huis. ²⁸Isaak hield het meest van Esau. Want die bracht altijd lekker vlees mee van de jacht. Rebekka hield meer van Jakob.

Esau verkoopt zijn erfenis

²⁹Op een keer was Jakob eten aan het koken. Op dat moment kwam Esau terug van de jacht. ³⁰Hij zei tegen Jakob: 'Ik ben doodmoe. Geef me gauw wat van die rode soep die je daar hebt.' Vanwege die rode soep wordt Esau ook wel Edom genoemd.

³¹Maar Jakob zei: 'Dan moet je me eerst beloven dat ik later het belangrijkste deel van de erfenis krijg.' ³²Esau antwoordde: 'Die erfenis interesseert me niks. Want ik ga bijna dood van de honger!' ³³Maar Jakob zei: 'Belof me plechtig dat ik het belangrijkste deel van de erfenis krijg.' Dat beloofde Esau. En zo verkocht hij zijn recht op de erfenis aan Jakob.

³⁴Toen gaf Jakob brood en rode linzensoep aan Esau. Esau at en dronk, en daarna ging hij weer weg. De erfenis kon hem helemaal niets schelen.

Genesis 26

Isaak bij Abimelech

God belooft Isaak veel nakomelingen

¹Op een keer kwam er hongersnood in het land, net als in de tijd van Abraham. Daarom ging Isaak naar de stad Gerar. Daar woonde Abimelech, de koning van de Filistijnen.

²Toen kwam de Heer bij Isaak. De Heer zei: 'Ga niet naar Egypte. Ik zal je zeggen waar je moet gaan wonen. ³Voorlopig moet je hier in Gerar blijven.

Ik zal bij je zijn, en ik zal je rijk en gelukkig maken. En dit hele gebied zal ik aan jou en je nakomelingen geven. Dat heb ik beloofd aan je vader Abraham. ⁴Ik zal je heel veel nakomelingen geven. Net zo veel als er sterren aan de hemel zijn. Dit hele gebied zal ik aan

je nakomelingen geven. Als de volken op aarde elkaar geluk toewensen, zullen ze zeggen: ‘Ik hoop dat je net zo gelukkig wordt als de nakomelingen van Abraham.’

⁵Zo zal het gaan omdat Abraham naar mij geluisterd heeft. Hij heeft gedaan wat ik wilde. En hij heeft zich gehouden aan mijn opdracht en aan mijn regels.’

⁶Toen bleef Isaak in Gerar wonen.

Isaak zegt dat Rebekka zijn zus is

⁷Als de mensen in Gerar naar Rebekka vroegen, zei Isaak: ‘Dat is mijn zus.’ Hij durfde niet te zeggen dat Rebekka zijn vrouw was. Hij dacht: Rebekka is zo mooi. Ze zullen mij nog vermoorden om haar te krijgen.

⁸Ze woonden een tijd in Gerar. Op een keer keek koning Abimelech uit het raam. Hij zag dat Isaak en Rebekka aan het vrijen waren. ⁹Hij liet Isaak onmiddellijk bij zich komen. ‘Wat is dat nu?’ zei hij. ‘Rebekka is uw vrouw! Waarom hebt u gezegd dat ze uw zus is?’

Isaak zei: ‘Ik was bang dat ik anders gedood zou worden.’ ¹⁰Maar Abimelech zei: ‘Hoe hebt u dat kunnen doen? Er had wel iemand van mijn volk met uw vrouw kunnen slapen! Dan had u ervoor gezorgd dat wij iets heel slechts hadden gedaan!’

¹¹Toen waarschuwde Abimelech zijn hele volk: ‘Iedereen die deze man of zijn vrouw ook maar met één vinger aanraakt, zal gedood worden.’

De Filistijnen zijn jaloers op Isaak

¹²De Heer zorgde ervoor dat het in Gerar goed ging met Isaak. Toen Isaak gezaaid had, groeide zijn koren zo goed dat hij heel veel kon oogsten. ¹³Hij werd rijker en rijker, totdat hij schatrijk geworden was. ¹⁴Hij had heel veel koeien, schapen en geiten. En hij had ook heel veel slaven die voor hem werkten.

Toen werden de Filistijnen jaloers op Isaak. ¹⁵Er waren in Gerar waterputten die de knechten van Abraham nog gegraven hadden. Die putten gooiden de Filistijnen nu dicht met zand. ¹⁶En Abimelech zei zelfs tegen Isaak: ‘Ga alstublieft weg hier. Want u bent veel machtiger geworden dan wij.’ ¹⁷Toen ging Isaak daar weg. Hij ging een eind verderop in een dal wonen.

Isaak graaft veel putten

¹⁸Na Abrahams dood hadden de Filistijnen ook al waterputten dichtgemaakt. Maar Isaak maakte alle putten weer open. Hij noemde elke put weer net zoals Abraham die genoemd had.

¹⁹Op een keer hadden de knechten van Isaak in het dal een nieuwe put gegraven. Daar vonden ze heel helder water. ²⁰Maar de herders uit Gerar maakten ruzie met de herders van Isaak. Ze zeiden: ‘Dat water is van ons!’ Isaak noemde de put waar de ruzie geweest was, Esek. ²¹De herders van Isaak groeven nog een put, en weer kwam er ruzie. Isaak noemde die put Sitna.

²²Toen ging Isaak daar weg. Een eind verderop liet hij weer een put graven. Deze keer kwam er geen ruzie. Isaak noemde die put Rechobot. ‘Nu heeft de Heer ons ruimte gegeven,’ zei hij. ‘In dit gebied kunnen we een grote familie worden.’

Isaak bidt tot de Heer

²³Isaak reisde weer verder, naar de stad Berseba. ²⁴Daar kwam ’s nachts de Heer bij hem. ‘Ik ben de God van je vader Abraham,’ zei de Heer. ‘Wees niet bang, want ik ben bij je. Ik zal je rijk en gelukkig maken. Ik zal je veel nakomelingen geven, omdat Abraham altijd naar mij geluisterd heeft.’ ²⁵Toen bouwde Isaak daar een altaar, en hij bad tot de Heer.

Op die plek ging hij wonen in een tentenkamp, en ook daar groeven zijn knechten een put.

Abimelech wil met Isaak samenwerken

²⁶Op een dag kwam Abimelech uit Gerar naar Isaak toe. Hij had zijn vriend Achuzzat en zijn legerleider Pichol bij zich. ²⁷Isaak zei: ‘Waarom komen jullie hier? Jullie hebben toch een hekel aan mij? Jullie hebben me toch weggestuurd?’ ²⁸⁻²⁹Maar zij zeiden: ‘We zien dat de Heer voor u zorgt. Het is duidelijk dat de Heer u helpt. Daarom willen wij graag een afspraak met u maken. Beloof dat u ons geen kwaad doet. Want wij hebben u ook niets gedaan. We hebben u goed behandeld en u zonder problemen laten weggaan.’

³⁰Toen maakte Isaak een maaltijd klaar, en ze aten en dronken met elkaar. ³¹De volgende ochtend stonden ze vroeg op. Ze beloofden elkaar plechtig dat ze zouden samenwerken. Daarna nam Isaak afscheid van Abimelech en zijn mannen. Ze gingen als vrienden uit elkaar.

³²Dezelfde dag kwamen de knechten van Isaak aan hem vertellen: ‘We hebben weer een put gegraven en weer water gevonden!’ ³³Isaak noemde die put Seba. De stad daar heet nu nog steeds Berseba.

Isaak zegent Jakob

Esau trouwt

³⁴Toen Esau veertig jaar oud was, trouwde hij met Jehudit en Basemat. Dat waren Hethitische vrouwen. Jehudit was een dochter van Beëri, en Basemat was een dochter van Elon. ³⁵Isaak en Rebekka vonden het heel erg dat Esau trouwde met vrouwen van een ander volk.

Genesis 27

Isaak wil Esau zegenen

¹Toen Isaak oud was, werd hij blind. Op een dag liet hij Esau, zijn oudste zoon, bij zich komen. Hij zei: ‘Luister, mijn zoon.’ ‘Ja, vader,’ zei Esau.

²‘Ik ben oud,’ zei Isaak. ‘Ik weet niet hoe lang ik nog zal leven. ³⁻⁴Voordat ik sterf, wil ik je zegenen. Maar pak eerst je pijl en boog, en ga op jacht. Schiet voor mij een dier en maak een lekkere maaltijd voor me klaar. Daarna zal ik je zegenen.’ ⁵⁻⁶Toen ging Esau op jacht.

Rebekka bedenkt een plan

Rebekka had alles gehoord, en ze vertelde het aan haar zoon Jakob. Ze zei: ‘Ik heb gehoord wat je vader tegen Esau zei. Hij heeft hem op jacht gestuurd. En hij wil dat Esau een lekkere maaltijd voor hem klaarmaakt. Want voordat hij sterft, wil hij Esau zegenen.

⁸Luister goed, mijn zoon. Je moet precies doen wat ik zeg. ⁹Ga twee mooie bokjes voor me halen. Dan maak ik een lekkere maaltijd voor je vader klaar. ¹⁰Die maaltijd moet jij dan bij je vader brengen. Dan zal hij jou zegenen, voordat hij sterft.’

Rebekka zorgt dat Jakob op Esau lijkt

¹¹Toen zei Jakob tegen zijn moeder: ‘Maar Esau heeft overal haar, en ik helemaal niet! ¹²Stel je voor dat vader me aanraakt. Dan merkt hij dat ik hem bedrieg. Dan zal hij me niet zegenen, maar vervloeken!’ ¹³Rebekka zei: ‘Die vervloeking zal dan voor mij gelden, jongen. Doe nu maar wat ik gezegd heb en ga die bokjes halen.’

¹⁴Jakob haalde de bokjes en bracht ze bij zijn moeder. Rebekka maakte ze klaar zoals Isaak het lekker vond. ¹⁵Toen pakte ze kleren van Esau, de mooiste die ze kon vinden. Die liet ze Jakob aantrekken. ¹⁶Daarna deed ze het vel van de bokjes om Jakobs handen en om zijn gladde hals. ¹⁷Ten slotte gaf ze hem het lekkere eten, met wat brood.

De blinde Isaak herkent Jakob niet

¹⁸Jakob ging met het eten naar zijn vader. Hij zei: ‘Dag vader!’ Isaak zei: ‘Wie ben je, zoon?’

¹⁹‘Ik ben Esau, uw oudste zoon,’ zei Jakob. ‘Ik heb gedaan wat u wilde. Gaat u maar zitten en eet iets van dit vlees. Dan kunt u mij zegenen.’ ²⁰Isaak zei: ‘Wat ben je snel terug, jongen!’ Jakob zei: ‘Ja, de Heer heeft mij geholpen om vlug een dier te schieten.’

²¹Toen zei Isaak: ‘Kom eens wat dichterbij. Laat me eens voelen of je echt mijn zoon Esau bent.’ ²²Jakob kwam dichterbij. Isaak raakte hem aan en zei: ‘Je stem lijkt op de stem van Jakob, maar je handen lijken op de handen van Esau.’

²³Isaak herkende Jakob niet. Want hij voelde haar op Jakobs handen, net zoals op de handen van Esau. Daarom maakte Isaak zich klaar om Jakob te zegenen.

Isaak zegent Jakob

²⁴Maar eerst vroeg Isaak nog een keer: ‘Ben jij echt mijn zoon Esau?’ En weer zei Jakob: ‘Ja.’ ²⁵Isaak zei: ‘Zet het vlees dan wat dichterbij, zodat ik wat kan eten, jongen. Dan zal ik je zegenen.’ Jakob zette het vlees dichterbij en gaf Isaak ook wat wijn. Isaak at en dronk. ²⁶Toen zei hij: ‘Kom wat dichterbij, jongen, en geef me een kus.’ ²⁷Jakob kwam dichterbij en gaf Isaak een kus.

Isaak rook de kleren die Jakob droeg. Daarna zegende hij hem en zei: ‘Mijn zoon, je ruikt net als de akkers die de Heer gezegend heeft. ²⁸God zal zorgen voor veel regen op je akkers. Alles zal goed groeien op je land. Je zult altijd heel veel graan en wijn hebben.

²⁹Volken zullen jou dienen en voor je buigen. Je zult de baas zijn over je broers, en zij zullen voor je buigen. God zal goed zijn voor mensen die goed zijn voor jou. Maar mensen die jou slecht behandelen, zullen door God gestraft worden.’

³⁰Zo werd Jakob door Isaak gezegend. Meteen daarna ging Jakob naar buiten.

Esau komt bij Isaak

Op dat moment kwam Esau terug van de jacht. ³¹Hij maakte een lekkere maaltijd klaar en bracht het eten naar zijn vader. Hij zei: ‘Ga maar zitten, vader, en eet iets van dit vlees. Dan kunt u mij zegenen.’ ³²‘Maar wie ben jij?’ vroeg Isaak. Esau zei: ‘Ik ben Esau, uw oudste zoon.’

³³Isaak schrok vreselijk. Hij zei: ‘Maar wie heeft mij dan vlees gebracht? Net voordat jij kwam, heb ik vlees gegeten. Ik heb al iemand anders gezegend! En dat kan ik niet meer veranderen.’

³⁴Toen Esau dat hoorde, schreeuwde hij het uit: ‘O nee!’ En hij riep: ‘Zegen mij ook, vader!’ ³⁵Maar Isaak antwoordde: ‘Je broer heeft je bedrogen. Hij heeft jouw zegen gestolen.’

Er is geen zegen meer voor Esau

³⁶Esau zei: ‘Wat een bedrieger, die Jakob! Hij heeft me nu al twee keer bedrogen. Eerst heeft hij mijn erfenis afgepakt en nu mijn zegen. Wilt u mij dan helemaal geen geluk toewensen?’

³⁷Isaak zei: ‘Ik heb gezegd dat hij de baas zal zijn over jou en zijn andere broers. En ik heb hem graan en wijn beloofd. Wat kan ik dan nog voor jou doen, jongen?’ ³⁸‘Hebt u dan maar één zegen?’ vroeg Esau. ‘Zegen mij ook, vader. Zegen mij ook!’ En hij begon te huilen.

³⁹Toen zei Isaak: ‘Waar jij gaat wonen, zal geen regen vallen. Niets zal er goed groeien. ⁴⁰Je zult vechten en roven om in leven te blijven. Je zult je broer dienen. Maar je kunt je tegen hem verzetten, en dan zul je vrij zijn.’

Esau wil Jakob vermoorden

⁴¹Esau was woedend op Jakob, omdat Isaak Jakob gezegend had. Hij dacht: Zodra mijn vader gestorven is, vermoord ik mijn broer!

⁴²Maar Rebekka hoorde wat Esau van plan was. Ze liet Jakob bij zich komen. Ze zei: ‘Esau wil je straffen. Hij wil je vermoorden!’

⁴³Luister goed, jongen. Je moet onmiddellijk vluchten. Ga naar mijn broer Laban in de stad Charan. ⁴⁴Blijf daar totdat je broer niet meer zo kwaad is. ⁴⁵Over een tijd zal hij vergeten wat je gedaan hebt. Dan laat ik je halen. Ik ben bang dat ik jullie anders allebei verlies.'

Isaak stuurt Jakob naar Laban

⁴⁶Rebekka zei tegen Isaak: 'Ik vind het vreselijk dat Esau met Hethitische vrouwen getrouwd is! Stel je voor dat Jakob ook met zo'n vrouw trouwt. Dan heeft het leven voor mij geen zin meer.'

Genesis 28

¹Toen liet Isaak Jakob bij zich komen. Hij zegende hem opnieuw en zei: 'Jij moet niet met een vrouw hier uit Kanaän trouwen. ²Ga naar Paddan-Aram, waar de familie van je grootvader Betuel woont. En trouw met een dochter van je oom Laban.

³De machtige God zal je rijk en gelukkig maken. Hij zal je veel kinderen geven, zodat er later heel veel volken van je afstammen. ⁴Hij zal jou en je nakomelingen net zo rijk en gelukkig maken als Abraham. Je woont nu nog als vreemdeling in dit land. Maar God heeft het land aan Abraham gegeven. En later zal het van jou zijn.'

⁵Toen stuurde Isaak Jakob weg. Jakob ging op weg naar Paddan-Aram. Daar woonde Laban, de zoon van Betuel. Laban was een broer van Jakobs moeder Rebekka en een oom van Jakob en Esau.

Esau trouwt met een dochter van Ismaël

⁶⁻⁷Esau hoorde dat Jakob weer door Isaak gezegend was. En dat Jakob naar het gebied Paddan-Aram gestuurd was om daar een vrouw te zoeken. Want hij mocht niet met een vrouw uit Kanaän trouwen. Esau begreep dat Jakob naar zijn vader en moeder geluisterd had en naar Paddan-Aram was gegaan.

⁸⁻⁹Esau was getrouwd met vrouwen uit Kanaän. Hij wist dat zijn vader dat niet goed vond. Daarom ging hij naar Ismaël, de zoon van zijn grootvader Abraham. Die had twee dochters, Machalat en Nebajot. Esau trouwde met Machalat.

Jakob in Betel

Jakob krijgt een droom

¹⁰Jakob was uit Berseba vertrokken. Hij was op weg naar de stad Charan. ¹¹Toen de zon onder was, zocht hij een plaats om te slapen. Hij pakte een grote steen. Die legde hij onder zijn hoofd, en zo ging hij slapen.

¹²Toen kreeg hij een droom. Hij zag een trap van de aarde naar de hemel. Hij zag engelen van God die de trap op liepen en weer naar beneden gingen. ¹³En hij zag dat de Heer bij hem kwam staan.

De Heer zei: 'Ik ben de Heer, de God van Abraham en van Isaak. Het land waarop je nu ligt te slapen, zal ik aan jou en je nakomelingen geven. ¹⁴Je zult veel nakomelingen krijgen. Zo veel dat niemand ze kan tellen. Je nakomelingen zullen steeds meer land krijgen, in het oosten, het westen, het noorden en het zuiden. En als de volken op aarde elkaar geluk toewensen, zullen ze zeggen: 'Ik hoop dat je net zo gelukkig wordt als Abraham en zijn nakomelingen.'

¹⁵Ik zal bij je zijn. Ik zal je beschermen, overal waar je heen gaat. En ik zal je weer terugbrengen naar dit land. Ik blijf bij je totdat ik gedaan heb wat ik je beloofd heb.'

Jakob begrijpt dat de Heer er was

¹⁶Toen Jakob wakker werd, dacht hij: Ik wist niet dat de Heer hier aanwezig was. Maar het is wel zo! ¹⁷Dat maakte veel indruk op hem. Hij dacht: Wat een bijzondere plek is dit. Dit is het huis van God en de poort naar de hemel.

¹⁸Vroeg in de ochtend stond Jakob op. Hij pakte de steen waarop hij geslapen had. Die zette hij rechtop, en hij goot er wat olie overheen. Zo werd het een heilige steen. ¹⁹De plaats waar hij was, heette Luz. Maar Jakob noemde die plaats Betel.

²⁰⁻²¹Toen deed Jakob een belofte. Hij zei: ‘De Heer zal mijn God zijn als hij me helpt en me onderweg beschermt. Hij zal mijn God zijn als hij voor eten en kleren zorgt, en als ik weer veilig bij mijn familie terugkom. ²²Op de plek waar ik deze steen rechtop gezet heb, zal later een huis voor God zijn. En ik zal een tiende deel van alles wat God me geeft, aan hem teruggeven.’

Genesis 29

Jakob bij Laban

Jakob komt in Charan

¹Jakob ging weer verder. Hij reisde naar het oosten. ²Op een dag zag hij ergens in het veld een waterput met drie kuddes schapen erbij. De schapen lagen te wachten totdat ze water zouden krijgen. Op de put lag een grote steen. ³Die werd er alleen af gehaald als alle kuddes bij de put gekomen waren. Dan kregen de dieren te drinken. En daarna werd de steen weer op de put gelegd.

⁴Jakob vroeg aan de herders van de schapen: ‘Zeg, waar komen jullie vandaan?’ Ze zeiden: ‘Uit Charan.’ ⁵Toen vroeg Jakob: ‘Kennen jullie dan misschien Laban, de kleinzoon van Nachor?’ ‘Jazeker,’ zeiden de herders.

⁶‘Hoe gaat het met hem?’ vroeg Jakob. ‘Goed,’ zeiden de herders. ‘Kijk, daar komt net zijn dochter Rachel aan met haar schapen.’

⁷Jakob zei: ‘Het is nog lang niet donker. Jullie kunnen de schapen wat laten drinken en daarna weer met ze het veld in gaan.’ ⁸Maar de herders zeiden: ‘Nee, dat kan niet. De steen is zo zwaar. We kunnen hem pas weghalen als alle herders hier zijn.’

Jakob ontmoet Rachel en Laban

⁹Intussen kwam Rachel eraan met de schapen van haar vader. Zij zorgde voor die schapen. ¹⁰Jakob zag zijn nicht en de schapen van zijn oom Laban. Meteen liep hij naar de put, rolde de steen eraf en gaf de schapen van Laban te drinken. ¹¹Daarna kuste hij Rachel, en hij hilde. ¹²Hij vertelde dat hij een neef was, een zoon van haar tante Rebekka. Rachel rende meteen naar huis en vertelde het aan haar vader.

¹³Toen Laban het nieuws over Jakob hoorde, ging hij snel naar Jakob toe. Hij omhelsde hem en kuste hem hartelijk. Hij nam hem mee naar huis, en daar vertelde Jakob wat er allemaal gebeurd was. ¹⁴Laban zei: ‘Het is duidelijk dat je familie van me bent.’

Jakob werkt zeven jaar voor Laban

Jakob bleef bij Laban werken. Na een maand ¹⁵zei Laban: ‘Je bent wel familie, maar ik zal je betalen voor je werk. Zeg maar wat je wilt verdienen.’

¹⁶Laban had twee dochters. De oudste heette Lea en de jongste Rachel. ¹⁷Lea had zachte ogen. Rachel was knap en had een mooi figuur. ¹⁸Jakob werd verliefd op Rachel. Daarom zei hij

tegen Laban: 'Ik zal zeven jaar voor u werken, als ik daarna met uw jongste dochter Rachel mag trouwen.'

¹⁹Laban antwoordde: 'Dat is goed. Ik geef haar liever aan jou dan aan iemand anders.'

²⁰Jakob werkte dus zeven jaar om Rachel te krijgen. Maar het leek wel of het maar een paar dagen waren. Zo veel hield hij van Rachel.

Jakob trouwt met Lea en Rachel

²¹Jakob zei tegen Laban: 'De zeven jaren zijn voorbij. Laat me nu met uw dochter trouwen.'

²²Laban nodigde alle inwoners van de stad uit voor een groot feest. ²³⁻²⁴Maar 's avonds bracht hij zijn dochter Lea bij Jakob. En hij gaf ook een slavin aan Lea mee. Zilpa heette zij.

Jakob sliep met zijn vrouw. ²⁵Maar 's ochtends ontdekte hij dat het niet Rachel was, maar Lea. Hij ging meteen naar Laban en zei: 'Hoe kunt u zoiets doen? Ik heb toch voor u gewerkt om met Rachel te trouwen? Waarom hebt u me zo bedrogen?'

²⁶Laban antwoordde: 'Het is nu eenmaal de gewoonte hier dat eerst de oudste trouwt. En later pas de jongste. ²⁷Als de bruiloftsweek voorbij is, mag je ook Rachel hebben. Maar dan moet je nog eens zeven jaar voor me werken.'

²⁸Jakob vond dat goed. Na de bruiloftsweek gaf Laban ook zijn dochter Rachel als vrouw aan Jakob. ²⁹Ook Rachel kreeg een slavin mee. Bilha heette ze. ³⁰Toen sliep Jakob ook met Rachel. Hij hield meer van Rachel dan van Lea.

Jakob bleef nog zeven jaar bij Laban werken.

Lea krijgt kinderen

³¹De Heer zag dat Jakob minder van Lea hield dan van Rachel. Toen zorgde hij ervoor dat Lea kinderen kon krijgen. Rachel kon geen kinderen krijgen.

³²Lea werd zwanger en kreeg een zoon. Ze zei: 'De Heer heeft gezien dat ik het moeilijk heb. Nu zal mijn man wel van me houden.' Ze noemde het kind Ruben.

³³Lea werd weer zwanger en kreeg weer een zoon. Ze zei: 'De Heer heeft gehoord dat ik geen liefde krijg. Daarom heeft hij me dit kind gegeven.' Ze noemde het kind Simeon.

³⁴Weer werd Lea zwanger en weer kreeg ze een zoon. Ze zei: 'Nu zal mijn man eindelijk van me houden. Want nu heb ik hem drie zonen gegeven.' Het kind werd Levi genoemd.

³⁵Lea werd voor de vierde keer zwanger en kreeg opnieuw een zoon. Ze zei: 'Nu zal ik de Heer danken.' Ze noemde het kind Juda. Daarna kreeg ze geen kinderen meer.

Genesis 30

Bilha krijgt kinderen voor Rachel

¹Omdat Rachel geen kinderen kreeg, werd ze jaloers op Lea. Ze zei tegen Jakob: 'Geef me toch kinderen! Anders ga ik dood!' ²Jakob werd boos op Rachel. Hij zei: 'Ik ben God toch niet? Hij heeft ervoor gezorgd dat je geen kinderen krijgt.'

³Toen zei Rachel: 'Ik geef je mijn slavin Bilha. Slaap met haar. Dan kan zij een kind voor mij krijgen.' ⁴Ze stuurde Bilha naar Jakob. Bilha werd Jakobs vrouw, en hij sliep met haar. ⁵Bilha werd zwanger en kreeg een zoon. ⁶Rachel zei: 'God heeft naar me geluisterd en mij gelijk gegeven. Hij heeft me een zoon gegeven.' Ze noemde het kind Dan.

⁷Bilha, de slavin van Rachel, werd opnieuw zwanger en kreeg weer een zoon van Jakob. ⁸Rachel zei: 'Mijn zus en ik hebben hard gevochten om liefde. En ik heb gewonnen.' Ze noemde het kind Naftali.

Zilpa krijgt kinderen voor Lea

⁹Lea merkte dat zij geen kinderen meer kreeg. Daarom stuurde ze haar slavin Zilpa naar Jakob, en Zilpa werd zijn vrouw. ¹⁰Zij kreeg voor Lea een zoon van Jakob. ¹¹Lea zei: ‘Wat een geluk heb ik!’ Ze noemde het kind Gad.

¹²Zilpa kreeg nog een zoon van Jakob. ¹³Toen zei Lea: ‘Nu ben ik gelukkig! Alle vrouwen zullen vinden dat ik gelukkig ben.’ Ze noemde het kind Aser.

Ruben vindt liefdesbessen

¹⁴Het was de tijd dat het koren van het land gehaald werd. Ruben was op het land en hij vond daar liefdesbessen. Die bracht hij bij zijn moeder, bij Lea.

Rachel zei tegen Lea: ‘Geef mij er ook een paar!’ ¹⁵Maar Lea zei: ‘Je hebt mijn man afgepakt. Dat is al erg genoeg! Wil je nu ook nog de liefdesbessen van mijn zoon hebben?’ Rachel zei: ‘Als ik er een paar krijg, mag jij vannacht nog eens met Jakob slapen.’

¹⁶Toen Jakob thuiskwam van het land, ging Lea naar hem toe. Ze zei: ‘Je slaapt vannacht bij mij! Ik heb je gekocht met de liefdesbessen van mijn zoon.’ Dus sliep Jakob die nacht met Lea.

Lea krijgt nog meer kinderen

¹⁷God zorgde ervoor dat Lea opnieuw zwanger werd. Lea kreeg voor de vijfde keer een zoon van Jakob. ¹⁸Ze zei: ‘God belooft mij, omdat ik Zilpa als vrouw aan Jakob gegeven heb.’ Ze noemde het kind Issachar.

¹⁹Lea werd nog een keer zwanger en kreeg een zesde zoon. ²⁰Ze zei: ‘God heeft mij een mooi geschenk gegeven. Nu zal mijn man mij de belangrijkste vinden. Want ik heb hem zes zonen gegeven.’ Ze noemde het kind Zebulon.

²¹Daarna kreeg Lea een dochter. Die noemde ze Dina.

Rachel krijgt een zoon

²²Maar God dacht ook aan Rachel. Hij zorgde ervoor dat ze zelf kinderen kreeg. ²³Rachel werd zwanger en kreeg een zoon. Ze zei: ‘God heeft ervoor gezorgd dat ik me niet meer hoeft te schamen.’ ²⁴Ze noemde het kind Jozef, en ze zei: ‘Ik hoop dat God me nog een zoon geeft.’

Jakob wil weg bij Laban

²⁵Na de geboorte van Jozef zei Jakob tegen Laban: ‘Ik wil graag teruggaan naar het land waar ik vandaan kom. ²⁶U weet hoe hard ik voor u gewerkt heb. Ik heb mijn vrouwen met werken verdiend. Geef me nu mijn vrouwen en mijn kinderen mee. Dan ga ik.’ ²⁷Maar Laban zei: ‘Blijf alsjeblieft hier. Want de Heer heeft mij heel rijk gemaakt, en dat komt doordat jij hier bent. Dat heb ik wel begrepen. ²⁸Zeg maar wat je wilt verdienen. Ik zal het je betalen.’

²⁹Jakob zei: ‘U weet hoe hard ik voor u gewerkt heb. En hoe goed ik voor uw dieren gezorgd heb. ³⁰Voordat ik kwam, had u nog maar weinig dieren. Maar nu hebt u een enorme kudde. De Heer heeft u dus heel rijk gemaakt nadat ik bij u gekomen ben. Maar nu wordt het tijd dat ik voor mezelf ga werken.’

Jakob blijft toch nog bij Laban

³¹Laban zei: ‘Zeg maar wat ik je moet geven.’

‘U hoeft me niets te geven,’ zei Jakob. ‘Maar ik stel het volgende voor. Ik zal voor uw schapen en geiten blijven zorgen. ³²Maar ik zal vandaag alle bijzondere dieren uit de kudde halen: alle schapen die zwart zijn en alle geiten die gevlekt zijn. Die zijn voor mij, dat is mijn loon. ³³Ik zal het eerlijk doen. Kom dat later maar controleren. Als u dan een wit schaap ziet of een geit die niet gevlekt is, dan ben ik een dief.’

³⁴‘Goed,’ zei Laban. ‘Zo doen we het.’

Laban bedriegt Jakob weer

³⁵Maar nog diezelfde dag ging Laban zelf naar de kudde. Hij haalde alle zwarte schapen weg, en alle gevlekte geiten. Die dieren gaf hij aan zijn zonen mee. ³⁶Hij stuurde zijn zonen met de dieren een eind verderop, wel drie dagen lopen.

Jakob moest voor de andere dieren zorgen.

Jakob krijgt een grote sterke kudde

³⁷Toen haalde Jakob takken van bomen met wit hout. Hij haalde stukken van de schors van die takken af. Zo werden het gestreepte takken. ³⁸Die takken zette hij in de drinkbakken van de geiten. Als de dieren kwamen drinken, gingen ze paren. ³⁹En de geiten die bij de takken paarden, kregen gestreepte en gevlekte jongen.

⁴⁰De schapen zette Jakob apart. Hij zette ze bij het paren met hun kop naar de zwarte en gevlekte dieren van Laban. Zo kreeg hij allemaal zwarte en gevlekte dieren. Dat werd zijn eigen kudde. Hij hield zijn kudde apart van Labans dieren.

⁴¹⁻⁴²Het werd een sterke kudde. Want telkens als er sterke dieren gingen paren, legde Jakob de gestreepte takken in de drinkbakken. Maar bij zwakke dieren deed hij dat niet. Zo kreeg Laban een kudde zwakke dieren, en Jakob een kudde sterke dieren.

⁴³Jakob werd steeds rijker. Hij had heel veel schapen en geiten. Maar ook veel kamelen en ezels, en veel slaven en slavinnen.

Genesis 31

De Heer wil dat Jakob naar huis gaat

¹Op een keer hoorde Jakob dat er over hem gepraat werd. De zonen van Laban zeiden tegen elkaar: 'Jakob is wel heel rijk. Maar alles wat hij heeft, komt van onze vader.'

²Jakob merkte ook dat Laban niet meer zo vriendelijk tegen hem was als vroeger. ³Toen zei de Heer tegen Jakob: 'Ga nu terug naar je familie in het land waar je geboren bent. Ik zal bij je zijn.'

Jakob spreekt met Rachel en Lea

⁴Jakob liet Rachel en Lea roepen. Ze kwamen naar het veld, waar hij bij de dieren was. ⁵Jakob zei: 'Ik merk dat jullie vader niet meer zo vriendelijk tegen me is als vroeger. Gelukkig word ik geholpen door de God van mijn vader. ⁶Jullie weten dat ik heel hard voor jullie vader gewerkt heb. ⁷Toch heeft jullie vader mij bedrogen. Steeds beloofde hij mij iets als loon voor mijn werk. En steeds gaf hij iets anders dan hij beloofd had. Dat is wel tien keer gebeurd. Maar toch bleef het goed met mij gaan. Daar zorgde God voor.'

⁸Jullie vader zei dat ik de gevlekte dieren zou krijgen. Toen werden er alleen maar gevlekte dieren geboren. Later zei hij weer dat alle gestreepte dieren voor mij waren. Toen werden er alleen maar gestreepte dieren geboren. ⁹Zo heeft God alle dieren van jullie vader aan mij gegeven.'

Jakob vertelt over een droom

¹⁰Jakob zei verder: 'Op een keer kreeg ik een droom. Dat was in de tijd dat de dieren gingen paren. In mijn droom waren de bokken die met de geiten gingen paren, allemaal gevlekt of gestreept. ¹¹Een engel van God riep toen: 'Jakob!' Ik zei: 'Ja, ik luister.' ¹²En toen zei hij: 'Je ziet wel dat alle bokken gestreept of gevlekt zijn. Daar heb ik voor gezorgd. Want ik weet hoe Laban je behandelt.'

¹³Ik ben de God van Betel. Daar heb je toen een steen rechtop gezet. Je hebt olie over de steen gegoten. En je hebt daar beloofd om mij te danken. Nu moet je teruggaan naar het land waar je geboren bent.’

Jakob vlucht met Rachel en Lea

¹⁴Toen zeiden Rachel en Lea tegen Jakob: ‘Wij willen niet thuis bij onze vader blijven. We hoeven niets meer van hem te verwachten. ¹⁵Hij heeft ons als vreemden behandeld. Hij heeft ons verkocht en al ons geld opgemaakt. ¹⁶Want alle bezittingen van onze vader waren ook van ons en van onze kinderen. En God heeft alles aan jou gegeven. Doe dus wat God tegen je gezegd heeft.’

¹⁷Toen maakte Jakob zich klaar om op reis te gaan. Hij zette zijn kinderen en zijn vrouwen op de kamelen. ¹⁸Hij verzamelde al zijn dieren en alles wat hij verder in Paddan-Aram verdiend had. Toen ging hij op weg naar zijn vader Isaak in Kanaän.

¹⁹Laban was niet thuis. Hij was naar de kudde om de schapen te scheren. Toen nam Rachel in het geheim de godenbeeldjes van haar vader mee. ²⁰En Jakob ging in het geheim weg, zonder iets tegen Laban te zeggen. ²¹Hij vluchtte met alles wat hij had. Hij stak de rivier de Eufraat over en vluchtte naar het bergland van Gilead.

Laban is boos

²²Twee dagen later hoorde Laban dat Jakob gevlucht was. ²³Hij ging Jakob achterna, en een deel van zijn familie ging met hem mee. Na een week kwamen ze in het bergland van Gilead. Ze waren daar dicht bij Jakob. ²⁴Toen zei God in een droom tegen Laban: ‘Denk erom dat je Jakob geen kwaad doet!’

²⁵Laban haalde Jakob in. Jakob had zijn tenten opgezet in het bergland van Gilead, en Laban en zijn familie deden dat ook. ²⁶Laban zei tegen Jakob: ‘Wat heb je gedaan? Je bent niet eerlijk geweest. Je hebt mijn dochters meegenomen alsof het gevangenen zijn. ²⁷Waarom ben je stiekem gevlucht? Waarom heb je dingen van me gestolen? Waarom heb je me niets verteld? Ik had afscheid van je willen nemen. Dan hadden we muziek gemaakt en gezongen. ²⁸Nu heb ik niet eens mijn dochters en kleinkinderen kunnen kussen. Wat is dat allemaal onverstandig van je!’

Laban zoekt zijn godenbeeldjes

²⁹Laban ging verder: ‘Ik zou je nu makkelijk kwaad kunnen doen. Maar de God van je vader heeft vannacht tegen mij gezegd: ‘Denk erom dat je Jakob geen kwaad doet!’ ³⁰Ik begrijp wel dat je heel erg naar je familie verlangt. Maar waarom heb je mijn godenbeeldjes gestolen?’

³¹Jakob antwoordde: ‘Ik was bang. Ik dacht dat u uw dochters niet met mij mee zou laten gaan. ³²Maar die godenbeeldjes heb ik niet meegenomen! Als u die bij iemand vindt, zal die persoon sterven! Ga maar zoeken of ik iets van u heb. En neem dat mee.’ Jakob wist niet dat Rachel de beeldjes gestolen had.

³³Laban zocht in de tent van Jakob, in de tent van Lea en in de tent van de slavinnen. Maar hij vond de beeldjes niet. Toen ging hij naar Rachels tent. ³⁴Rachel had de beeldjes verstopt onder het zadel van een kameel. Daarna was ze op het zadel gaan zitten. Laban zocht overal in haar tent. Maar hij vond de beeldjes niet. ³⁵Rachel zei: ‘Neem me niet kwalijk dat ik blijf zitten. Ik ben ongesteld.’ Laban zocht en zocht. Maar hij vond de beeldjes nergens.

Jakob wordt boos

³⁶Toen werd Jakob kwaad. Hij begon boos tegen Laban te praten: ‘Wat heb ik eigenlijk verkeerd gedaan? U achtervolgt me of ik een misdadiger ben. ³⁷U hebt tussen al mijn spullen gezocht naar dingen die van u zijn. En hebt u iets gevonden? Leg het hier maar neer, laat het maar zien. En laat onze familie maar zeggen wie van ons gelijk heeft.’

³⁸Ik ben twintig jaar bij u geweest. De schapen en de geiten kregen al die tijd gezonde jongen. Ik heb nooit het vlees van een dier uit uw kudde opgegeten. ³⁹Als er een schaap door een leeuw gedood was, heb ik het zelf betaald. Ook als er overdag of 's nachts een dier gestolen was, heb ik het u betaald.

⁴⁰Ik heb het niet makkelijk gehad. Overdag had ik last van de warmte, en 's nachts van de kou. Vaak kon ik niet slapen. ⁴¹Twintig jaar heb ik bij u gewerkt. Veertien jaar om uw dochters te krijgen. En nog eens zes jaar om schapen en geiten te verdienen. U hebt mijn loon wel tien keer veranderd. ⁴²Al die tijd hielp de God van Abraham mij, de God voor wie mijn vader Isaak zo veel eerbied heeft. Anders had u mij nog met lege handen weggestuurd. Maar God zag hoe moeilijk ik het had en hoe hard ik werkte. Hij heeft mij vannacht gelijk gegeven. Daarom heeft hij gezegd dat u mij geen kwaad mag doen.'

Jakob en Laban maken een afspraak

⁴³Laban zei: 'Dit zijn mijn dochters, mijn kleinkinderen, mijn schapen en geiten. Alles wat je hier ziet, is van mij. Natuurlijk doe ik mijn dochters en kleinkinderen geen kwaad! ⁴⁴Kom, laten we afspreken dat we geen ruzie meer maken. En laten we iets zoeken dat ons herinnert aan onze afspraak.'

⁴⁵Toen pakte Jakob een grote steen en zette die rechtop. ⁴⁶Jakob zei tegen zijn familie: 'Haal nog meer stenen!' Dat deden ze. Ze stapelden de stenen op elkaar. En bij die stenen gingen ze met elkaar eten.

⁴⁷⁻⁴⁹Laban noemde die berg stenen in zijn taal Jegar-Sahaduta. Jakob noemde hem Gal-Ed. Maar hij wordt ook Mispa genoemd. Laban zei: 'Deze berg stenen herinnert ons aan de afspraak tussen jou en mij. De Heer zal op ons letten als we niet bij elkaar zijn. ⁵⁰God ziet het als jij mijn dochters niet goed behandelt. Of als je andere vrouwen neemt, van wie je meer houdt dan van mijn dochters.'

⁵¹⁻⁵²Stel je voor dat we met slechte bedoelingen naar elkaar toe gaan. Dan stoppen we bij deze grote steen en bij deze berg stenen. Want dan herinneren we ons deze afspraak. ⁵³Als we nog eens ruzie hebben, laten we God beslissen. De God van Abraham en van Nachor en van hun voorouders zal beoordelen wie van ons gelijk heeft.'

Jakob zei: 'Dat spreken we af. Zo zeker als God leeft! De God voor wie Isaak zo veel eerbied heeft.' ⁵⁴Toen bracht Jakob daar in de bergen een offer aan God. Hij hield een feestmaal met zijn familie. En ze bleven daar nog een nacht slapen.

Genesis 32

¹De volgende ochtend stond Laban vroeg op. Hij kuste zijn dochters en zijn kleinkinderen, en wenste hun veel geluk. Daarna ging hij terug naar huis.

Jakob ontmoet Esau

Jakob stuurt mannen naar Esau

²Jakob en zijn mensen gingen weer verder. Onderweg stond er opeens een groep engelen voor hem. ³Jakob riep: 'Dat is een leger van God!' De plek waar hij de engelen gezien had, noemde hij Machanaïm.

⁴Daarna stuurde Jakob een paar mannen vooruit, naar zijn broer Esau. Die woonde in Seïr, in Edom. ⁵Jakob zei tegen zijn mannen: 'Ga naar Esau, en wees heel beleefd tegen hem. Zeg hem dat ik een tijd bij Laban gewoond heb en nu naar hem toe kom. ⁶Vertel hem dat ik veel

koeien heb, en ezels, schapen en geiten, en ook veel slaven en slavinnen. Ik wil weten of hij vriendelijk tegen me zal zijn.’

⁷Toen de mannen weer bij Jakob terugkwamen, zeiden ze: ‘We zijn bij uw broer Esau geweest. Hij komt hiernaartoe, en hij heeft vierhonderd mannen bij zich.’

Jakob is bang voor Esau

⁸Jakob schrok. Hij werd heel bang. Hij verdeelde zijn mensen in twee groepen. Ook de schapen, geiten, koeien en kamelen verdeelde hij in twee groepen. ⁹Want hij dacht: Als Esau de ene groep aanvalt en doodt, dan kan de andere groep nog vluchten.

¹⁰Toen bad hij: ‘Heer, God van mijn grootvader Abraham, God van mijn vader Isaak. Ik moest teruggaan naar mijn familie en naar het land waar ik geboren ben. Dat hebt u zelf tegen mij gezegd. En u hebt gezegd dat u goed voor me zou zorgen.

¹¹Ook al ben ik het niet waard, toch bent u steeds goed voor me geweest. U hebt altijd trouw voor me gezorgd. Want op de heenreis, toen ik de Jordaan overstak, had ik alleen maar een stok. En nu heb ik zelfs twee grote groepen mensen en dieren.

¹²Help mij nu ook. Red mij van Esau! Ik ben bang dat hij mij aanvalt. En dat hij iedereen doodt, ook de vrouwen en de kinderen. ¹³Maar u hebt toch beloofd dat u voor me zou zorgen? En dat ik heel veel nakomelingen zou krijgen, net zo veel als er zand is bij de zee?’ ¹⁴⁻¹⁶Die nacht bleef Jakob in Machanaïm slapen.

Jakob stuurt geschenken naar Esau

De volgende dag zette Jakob een deel van zijn dieren apart: tweehonderd geiten en twintig bokken, tweehonderd schapen en twintig rammen, dertig kamelen met hun jongen, veertig koeien en tien stieren, en ten slotte nog tien ezels en twintig ezellen. Die dieren wilde Jakob aan Esau geven.

¹⁷Bij elke groep dieren zette hij iemand als bewaker. En hij zei tegen de bewakers: ‘Jullie moeten voor mij uit gaan. Maar elke groep moet afstand houden van de groep ervoor.’

¹⁸Tegen de man bij de eerste groep zei Jakob: ‘Je zult mijn broer Esau tegenkomen. Hij zal vragen bij wie je hoort, waar je naartoe gaat en van wie die dieren zijn. ¹⁹Dan moet je heel beleefd zeggen dat je bij mij hoort. Vertel hem dat hij deze dieren van mij krijgt. En dat ik er zelf ook aan kom.’

²⁰Tegen de mannen bij de tweede en de derde groep zei Jakob hetzelfde. En ook tegen de mannen bij de andere groepen dieren zei hij: ‘Jullie moeten hetzelfde zeggen als je Esau tegenkomt. ²¹En ook jullie moeten heel beleefd zeggen dat ik zelf achter jullie aan kom.’ Jakob dacht: Ik hoop dat Esau niet meer boos is, als ik hem zo veel dieren geef. Dan durf ik hem wel te ontmoeten. Want dan is hij misschien vriendelijk tegen me.

²²De mannen met de geschenken gingen vooruit. Jakob zelf bleef die nacht nog op de plek waar hij was.

Jakob vecht met een onbekende

²³Het was nog nacht toen Jakob opstond. Hij riep zijn twee vrouwen, zijn twee slavinnen en zijn elf kinderen. Hij ging met ze naar de rivier de Jabbok, naar een ondiep gedeelte. Daar bracht hij ze naar de overkant. ²⁴Daarna bracht hij ook al zijn bezittingen naar de overkant.

²⁵Jakob bleef alleen achter. Opeens was er iemand die met hem begon te vechten. Ze vochten totdat het ochtend werd. ²⁶Toen de onbekende man merkte dat hij niet van Jakob kon winnen, raakte hij Jakobs heup aan. De heup schoot uit de kom.

²⁷De onbekende zei: ‘Laat me gaan. Het begint al dag te worden.’ Maar Jakob zei: ‘Ik laat u niet gaan. Eerst moet u mij zegenen.’

²⁸De ander vroeg: ‘Hoe heet je?’ Jakob zei: ‘Ik heet Jakob.’ ²⁹De ander zei: ‘Voortaan heet je niet meer Jakob, maar Israël. Je hebt gevochten met God en met mensen. En je hebt gewonnen.’

³⁰Toen zei Jakob: ‘Vertel nu hoe u heet.’ Maar de ander zei: ‘Waarom vraag je hoe ik heet?’ Daarna zegende hij Jakob.

³¹Jakob noemde die plaats Peniël. Hij zei: ‘Hier heb ik God gezien, met mijn eigen ogen. En toch ben ik blijven leven.’ ³²Toen kwam de zon op. Jakob stak de rivier over bij Peniël. Hij liep moeilijk, omdat zijn heup pijn deed.

³³De Israëlieten eten nog steeds geen vlees van de heup van een dier. Want dat is de plek waar Jakob geraakt was.

Genesis 33

Jakob en Esau ontmoeten elkaar

¹Plotseling zag Jakob dat Esau eraan kwam met zijn vierhonderd mannen. Jakob stuurde alle kinderen naar hun eigen moeder. ²Hij zette de slavinnen met hun kinderen vooraan. Daarachter zette hij Lea met haar kinderen. Helemaal achteraan zette hij Rachel met Jozef. ³Zo gingen ze Esau tegemoet. Jakob liep voorop, terwijl hij zeven keer een diepe buiging maakte.

⁴Maar Esau rende hem tegemoet. Hij omhelsde Jakob en kuste hem. En ze huilden allebei.

⁵Toen keek Esau om zich heen. Hij zag de vrouwen en de kinderen, en hij vroeg: ‘Wie zijn dat?’ ‘Dat zijn de kinderen die God mij gegeven heeft,’ zei Jakob.

⁶De slavinnen kwamen met hun kinderen dichterbij. Ze maakten een diepe buiging. ⁷Ook Lea en haar kinderen kwamen dichterbij en bogen diep. En ten slotte kwamen Jozef en Rachel, en ook zij maakten een buiging.

Esau neemt het geschenk van Jakob aan

⁸Daarna vroeg Esau: ‘Wat is de bedoeling van al die groepen dieren die ik onderweg tegenkwam?’ Jakob zei heel beleefd: ‘Dat is een geschenk voor jou, Esau. Daarmee wilde ik je in een vriendelijke stemming brengen.’ ⁹Esau zei: ‘Ik heb genoeg, broer. Houd jij alles maar.’

¹⁰Maar Jakob zei: ‘Nee, neem het alsjeblieft aan! Ik was bang om je te zien, net als iemand die met eigen ogen God ziet. Maar je hebt me hartelijk ontvangen. ¹¹Neem toch de dieren aan die ik je gestuurd heb. God is goed voor mij geweest. Ik heb alles wat ik nodig heb.’

Jakob bleef dat maar herhalen. Ten slotte nam Esau het geschenk aan.

Jakob en Esau reizen apart verder

¹²Esau zei: ‘Laten we verdergaan. Mijn mannen en ik reizen met je mee.’ ¹³Maar Jakob zei: ‘Esau, je weet dat kinderen niet zo sterk zijn. En ik heb ook kalfjes en andere jonge dieren bij me. Als die te snel moeten lopen, gaan ze na één dag al dood. ¹⁴Ga jij maar alvast verder. Ik kom rustig achter je aan. Dan kan ik rekening houden met de kinderen en de dieren. En dan zien we elkaar in Seïr.’

¹⁵Esau zei: ‘Laat dan in ieder geval een paar van mijn mannen met je meegaan.’ ‘Dat is niet nodig,’ zei Jakob. ‘Het is genoeg dat je zo vriendelijk tegen me bent.’

¹⁶Toen ging Esau nog dezelfde dag terug naar Seïr. ¹⁷Jakob ging niet verder dan Sukkot. Daar bouwde hij een huis voor zichzelf, en hutten voor zijn dieren.

Dina en Sichem

Het einde van Jakobs reis

¹⁸Daarna ging Jakobs reis uit Paddan-Aram weer verder. Hij kwam bij Sichem, een stad in Kanaän. Op een stuk land dicht bij de stad zette hij zijn tenten op. ¹⁹Dat stuk land was van de zonen van Chamor. Chamor was de man die de stad Sichem gebouwd had. Jakob kocht het stuk land voor 100 zilverstukken. ²⁰Hij bouwde daar een altaar. Dat noemde hij 'God is de God van Israël'.

Genesis 34

Dina wordt verkracht

¹Op een dag ging Dina, de dochter van Lea en Jakob, naar meisjes die in de buurt woonden. ²Onderweg werd ze gezien door Sichem. Dat was een zoon van Chamor, de Chiwwiet die de baas was over dat gebied. Sichem greep Dina en verkrachtte haar. ³Maar Sichem vond Dina heel aardig en hij werd verliefd op haar. Hij deed zijn best om indruk op haar te maken. ⁴En hij zei tegen zijn vader: 'Zorg ervoor dat ik met dat meisje kan trouwen.'
⁵Jakob hoorde dat Dina verkracht was. Maar hij deed niets. Want al zijn zonen waren op dat moment op het veld bij de schapen. ⁶⁻⁷Maar toen ook zij hoorden wat er gebeurd was, kwamen ze direct naar huis. Ze waren beledigd en woedend, omdat Sichem hun zus verkracht had. Zoiets verschrikkelijks was bij hun volk absoluut verboden.

Sichem wil met Dina trouwen

Intussen was Chamor, de vader van Sichem, bij Jakob en zijn zonen gekomen om over Dina te praten. ⁸Hij zei: 'Mijn zoon Sichem houdt echt van Dina. Willen jullie haar als vrouw aan hem geven?' ⁹Laten we één volk worden. Dan kunnen jullie meisjes met onze mannen trouwen, en onze meisjes met jullie mannen. ¹⁰Jullie kunnen dan in dit land blijven. Jullie kunnen gaan wonen waar je wilt. Jullie kunnen rondtrekken met de dieren en land kopen.'
¹¹Sichem zelf zei tegen Jakob en tegen de broers van Dina: 'Zeg maar wat jullie voor Dina willen hebben. ¹²Ook als jullie veel geld willen en veel geschenken, dan zal ik die geven. Als jullie mij dit meisje maar als vrouw geven.'

De zonen van Jakob bedenken een plan

¹³Maar de zonen van Jakob bedachten een plan waarmee ze Sichem en zijn familie konden bedriegen. Want Sichem had hun zus verkracht. ¹⁴Ze zeiden tegen Chamor en Sichem: 'We kunnen onze zus niet geven aan een man die niet besneden is. Dat zou een schande voor ons zijn. ¹⁵We kunnen het alleen goedvinden als jullie net zo worden als wij. Daarom moeten alle mannen bij jullie besneden worden. ¹⁶Dan kunnen onze meisjes met jullie mannen trouwen. Dan blijven we bij jullie wonen en kunnen jullie en wij één volk worden. ¹⁷Maar als jullie dat niet doen, dan nemen we Dina mee en gaan we hier weg.'
¹⁸Chamor en Sichem vonden dat een goed voorstel.

De mannen van Sichem worden besneden

¹⁹Sichem hield zo veel van Dina dat hij het plan meteen wilde uitvoeren. Iedereen luisterde altijd naar Sichem. ²⁰Dus Chamor en Sichem gingen naar de mannen van hun stad en zeiden: ²¹'Deze mensen hebben goede bedoelingen. Laat ze maar hier wonen en rondtrekken met hun dieren. Er is land genoeg. Hun meisjes kunnen dan met onze mannen trouwen, en onze meisjes met hun mannen. ²²Zij willen wel samen met ons één volk worden. Maar alleen als alle mannen bij ons besneden worden, net zoals zij.'

²³Stel je voor! Al hun dieren, al hun bezit, dat wordt dan ook allemaal van ons! Laten we doen wat zij willen.’

²⁴Iedereen die het hoorde, vond het een goed idee. Toen werden alle mannen van de stad Sichem besneden.

De mannen van Sichem worden vermoord

²⁵Twee dagen later hadden de mannen in Sichem nog heel veel pijn van de besnijdenis. Toen pakten Simeon en Levi, twee broers van Dina, hun zwaard, en gingen de stad in. Niemand hield hen tegen. Ze doodden alle mannen in de stad, ²⁶ook Chamor en Sichem. Daarna haalden ze Dina uit het huis van Sichem en gingen ze weg.

²⁷⁻²⁹Ook de andere zonen van Jakob gingen de stad in. Ze waren woedend omdat hun zus verkracht was. Ze roofden de hele stad leeg. Alle bezittingen namen ze mee, alles wat in de huizen te vinden was. Ook alle schapen en geiten, koeien en ezels en alles wat op het veld te vinden was, namen ze mee. En alle vrouwen en kinderen namen ze gevangen.

³⁰Toen zei Jakob tegen Simeon en Levi: ‘Wat een ellende! Door jullie zullen de Kanaänieten en de Perizzieten die hier wonen, slecht over mij gaan denken. En wij zijn maar met weinig. Dus als zij ons aanvallen, zullen ze ons allemaal vermoorden!’

³¹Maar zijn zonen zeiden: ‘Dan hadden ze onze zus maar niet als een hoer moeten behandelen!’

Genesis 35

Jakob weer in Betel

Jakob gaat naar Betel

¹God zei tegen Jakob: ‘Ga naar de stad Betel. Blijf daar en bouw daar een altaar voor mij. Ik ben de God die daar met je gesproken heeft, toen je vluchtte voor je broer Esau.’

²Toen riep Jakob zijn familie en alle andere mensen die bij hem hoorden. Hij zei: ‘Jullie moeten alle godenbeeldjes wegdoen die jullie bij je hebben. Daarna moeten jullie je wassen en schone kleren aantrekken. ³We gaan naar Betel. Daar ga ik een altaar bouwen voor God. Want hij heeft voor mij gezorgd toen ik grote problemen had. Hij heeft me geholpen, overal waar ik kwam.’

⁴De mensen gaven al hun godenbeeldjes aan Jakob. Ook hun sieraden gaven ze aan hem. Jakob begroef alles onder de eikenboom bij Sichem.

⁵Daarna gingen Jakob en al zijn mensen weg. En niemand durfde hen aan te vallen. Want de inwoners van alle steden in de buurt waren bang voor hen. Daar had God voor gezorgd.

God belooft Jakob veel nakomelingen

⁶Jakob kwam met al zijn mensen aan in de stad Luz, in Kanaän. Die stad wordt ook Betel genoemd. ⁷Jakob bouwde er een altaar. En hij noemde het altaar ‘God is in Betel’. Want daar had hij God gezien, toen hij vluchtte voor zijn broer Esau.

⁸In Betel stierf Debora. Zij had voor Jakobs moeder Rebekka gezorgd toen Rebekka nog een kind was. Debora werd begraven onder een eikenboom bij Betel. Die boom wordt de Eik van Verdriet genoemd.

⁹Toen Jakob onderweg was uit Paddan-Aram, kwam God nog een keer bij hem. God zegende hem en ¹⁰zei: ‘Tot nu toe heette je Jakob. Maar voortaan heet je Israël. ¹¹Ik ben de machtige God. Zorg dat je veel nakomelingen krijgt. Er zal een volk van je afstammen, veel volken

zelfs, en ook koningen. ¹²Het land dat ik aan Abraham en Isaak gegeven heb, geef ik nu aan jou. Het is voor jou en je nakomelingen.’

¹³Toen God dat gezegd had, ging hij weer weg bij Jakob. ¹⁴Jakob zette op die plaats een steen rechtop. Hij goot er wat olie en wijn overheen. Zo werd het een heilige steen. ¹⁵Jakob noemde die plaats Betel. Daar had God met hem gesproken.

Rachel sterft

¹⁶⁻¹⁷Jakob en zijn mensen bleven niet in Betel, maar ze reisden verder. Toen ze dicht bij de stad Efrat waren, moest Rachel bevallen. Het was een moeilijke bevalling en Rachel had veel pijn. De vroedvrouw zei tegen haar: ‘Stil maar, Rachel, je hebt weer een zoon gekregen.’

¹⁸Rachel voelde dat ze ging sterven. Ze noemde haar zoon Ben-Oni. Maar Jakob noemde hem Benjamin.

¹⁹Toen stierf Rachel. Ze werd begraven langs de weg naar Efrat, de stad die tegenwoordig Betlehem heet. ²⁰Jakob zette een steen op Rachels graf. Die steen staat daar nog steeds.

Ruben slaapt met Bilha

²¹Toen reisde Jakob weer verder. Hij zette zijn tenten op bij de plaats Migdal-Eder. ²²Daar sloiep Ruben een keer met Bilha, één van de vrouwen van zijn vader. Jakob hoorde dat zijn zoon dat gedaan had.

De zonen van Jakob

Jakob had twaalf zonen.

²³De zonen van Lea waren Ruben, de oudste zoon van Jakob, en verder Simeon, Levi, Juda, Issachar en Zebulon. ²⁴De zonen van Rachel waren Jozef en Benjamin.

²⁵De zonen van Bilha, de slavin van Rachel, waren Dan en Naftali. ²⁶De zonen van Zilpa, de slavin van Lea, waren Gad en Aser.

Dat waren de zonen die Jakob in Paddan-Aram gekregen had.

Isaak sterft

²⁷Aan het eind van zijn reis kwam Jakob bij zijn vader Isaak. Die woonde in Mamre, bij Kirjat-Arba. Die plaats heet tegenwoordig Hebron. Abraham had daar ook gewoond.

²⁸Isaak werd 180 jaar. ²⁹Toen stierf hij. Hij had een lang en goed leven gehad. Hij werd begraven door zijn zonen Esau en Jakob.

Genesis 36

De nakomelingen van Esau

De zonen van Esau

¹Nu volgen de namen van de zonen van Esau, die ook wel Edom genoemd werd. ²Esaus vrouwen kwamen uit Kanaän. Zijn vrouw Ada was een dochter van de Hethiet Elon. Zijn vrouw Oholibama was een dochter van Ana, en ze was een kleindochter van de Chiwviet Sibon. ³Zijn vrouw Basemat was een dochter van Ismaël, en ze was een zus van Nebajot.

⁴De zoon van Ada heette Elifaz. De zoon van Basemat heette Reüel. ⁵En de zonen van Oholibama heetten Jeüs, Jalam en Korach.

Dat zijn de zonen van Esau die in Kanaän geboren werden.

Esau gaat in Seir wonen

⁶Esau ging weg uit Kanaän. Hij nam zijn vrouwen en kinderen mee. En ook alle mensen die bij hem hoorden, en al zijn vee en al zijn bezittingen. Hij ging naar een ander land, weg van zijn broer Jakob. ⁷Ze konden niet bij elkaar blijven wonen. Want ze hadden samen zo veel vee, dat er niet genoeg land was voor alle dieren.

⁸Esau ging in Seïr wonen, in de bergen.

De nakomelingen van Esau

⁹⁻¹⁹Nu volgen de namen van de nakomelingen van Esau uit de Seïr-bergen. Het volk van de Edomieten stamt van Esau af.

De oudste zoon van Esau en Ada heette Elifaz. De zoon van Esau en Basemat heette Reüel. De zonen van Elifaz heetten Teman, Omar, Sefo, Gatam, Kenaz en Amalek. Amalek was een zoon van Timna, de bijvrouw van Elifaz. Die zonen waren dus allemaal nakomelingen van Esau en Ada. Ze waren allemaal leider van een stam in Edom.

De zonen van Reüel heetten Nachat, Zerach, Samma en Mizza. Zij waren dus nakomelingen van Esau en Basemat. Ook zij waren allemaal leider van een stam in Edom.

Esau had ook nog drie zonen van zijn vrouw Oholibama, die de dochter was van Ana, en de kleindochter van Sibon. Die zonen heetten Jeüs, Jalam en Korach. Ook zij waren alle drie leider van een stam in Edom.

De nakomelingen van Seïr

²⁰⁻³⁰De oudste bewoners van Edom stamden af van Seïr. Dat was een Choriët. De zonen van Seïr waren Lotan, Sobal, Sibon, Ana, Dison, Eser en Disan. Zij waren allemaal leider van een Choritische stam in Seïr.

De zonen van Lotan waren Chori en Hemam. De zus van Lotan was Timna. De zonen van Sobal waren Alwan, Manachat, Ebal, Sefo en Onam.

De zonen van Sibon waren Ajja en Ana. Ana heeft in de woestijn de bronnen met warm water ontdekt. Dat gebeurde toen hij met de ezels van zijn vader in de woestijn was.

De zoon van Ana was Dison. De dochter van Ana was Oholibama. De zonen van Dison waren Chemdan, Esban, Jitran en Keran. De zonen van Eser waren Bilhan, Zaäwan en Akan. De zonen van Disan waren Us en Aran.

De koningen van Edom

³¹In Edom hadden ze eerder koningen dan in Israël. Nu volgen de koningen die na elkaar in Edom regeerden.

³²Bela was een zoon van Beor. Zijn paleis was in Dinhaba. ³³Na hem was Jobab, de zoon van Zerach, koning. Hij kwam uit Bosra. ³⁴Daarna was Chusam, uit het land van de Temanieten, koning. ³⁵Daarna Hadad, de zoon van Bedad. Zijn paleis was in Awit. Hij versloeg de Midjanieten in Moab.

³⁶Daarna was Samla, uit Masreka, koning. ³⁷Daarna Saül, uit Rechobot aan de Eufraat. ³⁸Daarna Baäl-Chanan, de zoon van Achbor. ³⁹En ten slotte was Hadar koning. Hij was getrouwd met Mehetabel, de dochter van Matred en de kleindochter van Me-Zahab. Hadars paleis was in Paü.

De gebieden in Edom

⁴⁰⁻⁴³De families die afstamden van Esau, werden genoemd naar hun leiders. De namen van de families waren: Timna, Alwa, Jetet, Oholibama, Ela, Pinon, Kenaz, Teman, Mibsar, Magdiël en Iram. Dat zijn de namen van de Edomitische stammen. De gebieden waar zij woonden, werden ook zo genoemd.

Esau is de voorvader van de Edomieten.

Genesis 37

Jozef en zijn broers

Jakob houdt het meest van Jozef

¹⁻²Nu volgt het verhaal over Jakob en zijn familie. Jakob was gaan wonen in het land Kanaän, net als zijn vader. Zijn zoon Jozef was zeventien jaar. Hij hielp vaak zijn broers als ze op de schapen en de geiten pasten. Jozef was een zoon van Rachel, en zijn broers waren zonen van Jakobs vrouwen Bilha en Zilpa. Als er slechte dingen over de broers gezegd werden, vertelde Jozef dat steeds door aan hun vader.

³Jozef was geboren toen Jakob al oud was. Daarom hield Jakob meer van hem dan van zijn andere zonen. Hij maakte voor hem een prachtige jas met allerlei mooie kleuren. ⁴De broers merkten wel dat hun vader het meest van Jozef hield. Daarom hadden ze een hekel aan Jozef. Ze praatten nooit met hem.

Jozef heeft bijzondere dromen

⁵Op een keer had Jozef gedroomd. Hij vertelde de droom aan zijn broers. Toen kregen ze een nog grotere hekel aan hem. ⁶Want Jozef zei: 'Moet je horen wat ik gedroomd heb. ⁷We waren op het land aan het werk. We bonden het gemaaide koren bij elkaar in bossen. Opeens ging mijn bos koren rechtop staan. Toen kwamen jullie bossen koren om mij heen staan en ze maakten een diepe buiging voor mijn bos koren.'

⁸De broers zeiden tegen Jozef: 'Denk jij soms dat je koning wordt? Dat je over ons kunt regeren?' Toen hij over die droom vertelde, kregen ze een nog veel grotere hekel aan hem.

⁹Later kreeg Jozef weer een droom. Hij vertelde ook die droom aan zijn broers: 'Ik droomde dat de zon, de maan en elf sterren een diepe buiging voor mij maakten.' ¹⁰Jozef vertelde die droom ook aan zijn vader. Maar die zei boos: 'Wat is dat voor een droom! Je denkt toch niet dat je moeder, je broers en ik voor jou zullen buigen?'

¹¹Jozefs broers waren jaloers op hem. Zijn vader dacht nog vaak aan die dromen.

Jozef gaat naar zijn broers

¹²Op een keer waren de broers van Jozef met de schapen en de geiten naar de stad Sichem gegaan. ¹³⁻¹⁴Toen zei Jakob tegen Jozef: 'Je broers zijn met de kudde naar Sichem. Ga eens naar hen toe en vraag hoe het met hen gaat. Kijk ook of het goed gaat met de dieren. En kom dat dan aan mij vertellen.' Jozef zei: 'Dat is goed.'

Jozef ging vanuit het dal bij Hebron naar Sichem. ¹⁵Daar kwam hij in het veld een man tegen, die vroeg: 'Wie zoek je?' ¹⁶'Ik zoek mijn broers,' zei Jozef. 'Hebt u ze misschien ergens gezien, met hun kudde?' ¹⁷De man zei: 'Ze zijn hier alweer weg. Ze zeiden dat ze naar de stad Dotan gingen.'

Toen ging Jozef ook naar Dotan, en daar vond hij zijn broers.

De broers gooien Jozef in een put

¹⁸De broers zagen Jozef al in de verte aankomen. Voordat hij bij hen was, bedachten ze een plan om hem te doden. ¹⁹Ze zeiden tegen elkaar: 'Kijk, daar heb je die dromer! ²⁰Kom, laten we hem vermoorden en in een put gooien. Dan zeggen we dat hij opgegeten is door een roofdier. Dan zullen we wel eens zien of zijn dromen uitkomen!'

²¹⁻²²Toen Ruben dat hoorde, zei hij: 'Nee, laten we hem niet doodslaan. Een moord is niet nodig. Gooi hem in één van de putten hier in de woestijn, maar vermoord hem niet.' Ruben was van plan om Jozef te redden en om hem terug te brengen naar zijn vader.

²³⁻²⁴Toen Jozef bij zijn broers kwam, grepen ze hem vast. Ze trokken zijn mooie gekleurde jas uit en ze gooiden hem in een put. Het was een waterput, maar er stond geen water in. ²⁵Daarna gingen ze zitten eten.

De broers verkopen Jozef

Opeens zagen de broers een groep mannen aankomen. Het waren handelaars. Ze kwamen uit Gilead en ze waren op weg naar Egypte. Ze hadden kamelen bij zich met dure kruiden en geurige olie.

²⁶Toen zei Juda tegen zijn broers: 'We kunnen Jozef wel vermoorden en alle sporen laten verdwijnen, maar wat hebben we daaraan?' ²⁷We kunnen hem beter verkopen aan die handelaars. Dan hoeven we hem niet te doden. Hij is toch onze eigen broer.'

De broers waren het met Juda eens. ²⁸En toen de handelaars met de kamelen voorbijkwamen, trokken de broers Jozef uit de put. Ze verkochten hem voor 20 zilverstukken. De handelaars namen Jozef mee naar Egypte.

²⁹Toen Ruben later weer bij de put kwam, zag hij dat Jozef er niet meer was. Van verdriet scheurde hij zijn kleren. ³⁰Hij liep naar zijn broers en riep: 'De jongen is weg! Wat nu? Wat moet ik doen?'

Jakob heeft verdriet om zijn zoon

³¹De broers pakten Jozefs gekleurde jas. Ze slachtten een bokje en haalden de jas door het bloed van het bokje. ³²Daarna brachten ze de jas naar hun vader. Ze zeiden: 'Kijk eens wat we gevonden hebben. Is dit niet de jas van Jozef?'

³³Jakob keek goed en riep toen: 'Ja, het is de jas van Jozef! Hij is vast en zeker opgegeten door een roofdier. Hij is dood, Jozef is dood!'

³⁴Van verdriet scheurde Jakob zijn kleren. Hij deed rouwkleren aan en hij rouwde om zijn zoon, dagenlang. ³⁵Al zijn zonen en dochters probeerden hem te troosten, maar Jakob wilde niet getroost worden. Hij zei: 'Ik blijf verdrietig totdat ik Jozef terugzie in het land van de dood.' Zo veel verdriet had Jakob om zijn zoon.

Jozef wordt naar Egypte gebracht

³⁶De handelaars brachten Jozef naar Egypte. Daar verkochten ze hem aan Potifar. Die had de leiding over de lijfwacht van de farao.

Genesis 38

Juda en Tamar

Juda krijgt drie zonen

¹In die tijd ging Juda weg bij zijn broers. Hij ging in Adullam wonen, bij een vriend die Chira heette. ²In Adullam ontmoette Juda een meisje uit Kanaän. Zij was een dochter van Sua. Juda trouwde met haar, ³en ze werd zwanger. Ze kreeg een zoon, die Er genoemd werd. ⁴Toen ze weer een zoon kreeg, noemde ze hem Onan. ⁵En de derde zoon noemde ze Sela. Juda was in Kezib toen Sela geboren werd.

Tamar krijgt geen kinderen

⁶Juda had voor Er, zijn oudste zoon, een vrouw uitgekozen. Ze heette Tamar. ⁷Maar Er deed niet wat de Heer wilde. Daarom liet de Heer hem sterven.

⁸⁻⁹Toen zei Juda tegen Onan, zijn tweede zoon: ‘Nu moet jij met de vrouw van je broer trouwen en zorgen dat ze kinderen krijgt.’ Onan wist dat een kind van hem en Tamar niet zijn eigen kind zou zijn. Het zou gelden als een kind van Er. Maar dat wilde Onan niet. Daarom deed hij het volgende. Telkens als hij met Tamar sliep, liet hij zijn zaad op de grond terechtkomen.

¹⁰De Heer vond het slecht wat Onan deed. Daarom liet hij ook Onan sterven.

¹¹Toen zei Juda tegen Tamar: ‘Je moet nu maar bij je vader gaan wonen, totdat Sela volwassen is.’ Hij dacht: Ik wil niet dat mijn zoon Sela ook sterft, net als zijn broers. Toen ging Tamar weer bij haar vader wonen.

Tamar bedenkt een plan

¹²Na een tijd stierf de vrouw van Juda. Toen de rouwtijd voorbij was, ging Juda met zijn vriend Chira naar de stad Timna. Daar waren de knechten van Juda de schapen aan het scheren.

¹³⁻¹⁴Tamar wist dat Sela intussen volwassen was. Maar Juda had hem niet met haar laten trouwen. Toen ze hoorde dat haar schoonvader naar Timna ging, bedacht ze een plan. Normaal droeg ze kleren die pasten bij een weduwe. Maar nu trok ze andere kleren aan. Ook deed ze een sluier voor haar gezicht. Zo zou niemand haar herkennen. Daarna ging ze langs de weg naar Timna zitten, bij de zijweg naar Enaïm.

Tamar wordt zwanger van Juda

¹⁵⁻¹⁶Juda zag de vrouw zitten. Hij kon haar gezicht niet zien en dacht dat ze een hoer was. Hij wist niet dat het zijn schoondochter was. Hij ging naar haar toe en zei: ‘Ik wil seks met je.’ Zij zei: ‘Wat betaalt u ervoor?’ ¹⁷Juda zei: ‘Ik zal je een bokje sturen.’ Maar toen zei ze: ‘Dan wil ik wel een bewijs dat u het ook echt zult sturen.’ ¹⁸‘Goed,’ zei Juda, ‘wat wil je hebben?’ Ze zei: ‘Die ketting met uw naam, en uw stok.’ Juda gaf haar alles. Hij had seks met haar, en zij werd zwanger van hem.

¹⁹Daarna ging Tamar weer naar huis. Ze deed de sluier van haar gezicht en trok weer de kleren aan die ze normaal droeg.

Juda wil de vrouw betalen

²⁰Juda vroeg aan zijn vriend Chira om een bokje naar de vrouw te brengen. Maar Chira kon de vrouw niet vinden. ²¹Hij vroeg aan de mensen daar in de buurt: ‘Waar is de hoer die laatst bij de weg naar Enaïm zat?’ De mensen zeiden: ‘Er is hier helemaal geen hoer geweest.’

²²Chira ging terug naar Juda. Hij zei: ‘Ik heb haar niet kunnen vinden. De mensen daar zeggen dat er helemaal geen hoer geweest is.’ ²³Juda zei: ‘Laat die vrouw mijn spullen dan maar houden. Ik heb geprobeerd het bokje te sturen, maar je hebt haar niet kunnen vinden. Laat verder maar, anders maken we ons nog belachelijk.’

Juda begrijpt dat hij fout geweest is

²⁴Ongeveer drie maanden later vertelde iemand aan Juda: ‘Je schoondochter Tamar heeft zich als een hoer gedragen en nu is ze zwanger.’ Juda zei: ‘Breng haar de stad uit. Ze moet verbrand worden!’

²⁵Maar toen Juda’s knechten Tamar kwamen halen, stuurde zij iemand naar Juda toe. Die man moest zeggen: ‘Tamar is zwanger van de man van wie deze dingen zijn. Kijk eens goed: van wie zijn deze ketting met die naam en van wie is deze stok?’

²⁶Juda herkende zijn spullen. Hij zei: ‘Tamar is niet schuldig, maar ik wel. Want ik heb mijn zoon Sela niet aan haar gegeven.’ Juda sliep nooit meer met Tamar.

Tamar krijgt twee zonen

²⁷Toen Tamar moest bevallen, kreeg ze een tweeling. ²⁸Bij de bevalling stak één van de kinderen zijn hand naar buiten. De vroedvrouw deed een rode draad om zijn hand. Ze zei: 'Deze kwam als eerste tevoorschijn.' ²⁹Maar het kind trok zijn hand weer terug en toen kwam eerst het andere kind. De vroedvrouw zei: 'Wat een doorzetter ben jij!' Dat kind werd Peres genoemd. ³⁰Daarna kwam zijn broer, met de rode draad om zijn hand. Hij werd Zerach genoemd.

Genesis 39

Jozef bij Potifar

Jozef wordt verkocht aan Potifar

¹Jozef was naar Egypte gebracht. Daar hadden de handelaars hem verkocht aan een Egyptenaar die Potifar heette. Potifar had de leiding over de lijfwacht van de farao. ²De Heer hielp Jozef, zodat het goed met hem ging. Hij mocht in het huis van Potifar werken.

³Potifar begreep dat de Heer Jozef hielp. Want alles wat Jozef deed, ging goed. ⁴Daarom had hij vertrouwen in Jozef. Jozef werd zijn persoonlijke dienaar. Potifar gaf hem ook de leiding over alles wat er in zijn huis gebeurde. Jozef zorgde voor al zijn bezittingen.

⁵Vanaf die tijd ging het goed met al het bezit van Potifar, in zijn huis en op het land. Daar zorgde de Heer voor, omdat Jozef bij Potifar in dienst was. ⁶Potifar liet alles aan Jozef over. Hij bepaalde zelf alleen nog maar wat hij elke dag wilde eten. Verder hoefde hij nergens meer aan te denken.

De vrouw van Potifar wil met Jozef naar bed

Jozef was heel knap en hij zag er goed uit. ⁷De vrouw van Potifar wilde met Jozef naar bed. Ze zei: 'Kom bij me liggen.'

⁸Maar Jozef wilde niet. Hij zei tegen haar: 'Mijn meester bemoeit zich hier in huis nergens mee. Hij laat mij overal voor zorgen. ⁹Er is hier niemand die zo belangrijk is als ik. Alles heeft mijn meester mij gegeven. Behalve u, want u bent zijn vrouw. Wat u vraagt, kan ik niet doen. Want dan zou ik iets doen wat God verschrikkelijk vindt.'

¹⁰Elke dag vroeg ze weer of Jozef met haar naar bed wilde. Maar hij deed het niet.

De vrouw van Potifar vertelt leugens

¹¹Op een dag was Jozef in huis aan het werk. Er was verder niemand. ¹²Toen pakte de vrouw van Potifar Jozef bij zijn kleren en zei: 'Kom hier, kom bij me liggen!' Maar Jozef rukte zich los en vluchtte naar buiten. Zijn jas bleef achter bij de vrouw van Potifar.

¹³De vrouw zag dat Jozef zijn jas had laten liggen, en ze begreep dat hij gevlucht was. ¹⁴Ze riep haar dienaren en zei: 'Mijn man heeft die Hebreëer in huis gehaald. En kijk nou hoe die ons beledigt! Hij kwam bij me en wilde met me naar bed! Maar ik begon hard te roepen. ¹⁵Toen liet hij zijn jas liggen en vluchtte naar buiten.'

¹⁶Ze liet de jas van Jozef naast zich liggen totdat haar man thuiskwam. ¹⁷Toen vertelde ze hem hetzelfde verhaal: 'Die Hebreeuwse slaaf van je is bij mij geweest. Hij heeft me beledigd. Hij wilde met me naar bed! ¹⁸Maar ik begon hard te roepen. Toen liet hij zijn jas liggen en vluchtte naar buiten.'

¹⁹Toen Potifar het verhaal van zijn vrouw hoorde, werd hij woedend. ²⁰Hij liet Jozef oppakken en naar de gevangenis van de farao brengen.

Jozef in de gevangenis

Jozef komt in de gevangenis

Zo kwam Jozef in de gevangenis terecht. ²¹Maar de Heer hielp hem. Hij zorgde ervoor dat de bewaker van de gevangenis vertrouwen had in Jozef. ²²De bewaker gaf hem de leiding over de andere gevangenen en over het werk dat zij deden. ²³Hij liet Jozef alles doen. De bewaker hoefde zelf nergens meer aan te denken. Want de Heer hielp Jozef, en daardoor ging alles goed wat Jozef deed.

Genesis 40

Er komen nog twee gevangenen

¹Een tijd later maakten twee dienaren van de farao een ernstige fout. Het waren de belangrijkste wijnschenker en de belangrijkste bakker van de farao. ²De farao was woedend op hen. ³Hij stuurde hen naar de gevangenis van het hoofd van de lijfwacht. Daar zat ook Jozef gevangen. ⁴Het hoofd van de lijfwacht gaf Jozef opdracht om voor hen te zorgen.

De dienaren van de farao dromen

Toen de wijnschenker en de bakker al een tijd in de gevangenis zaten, ⁵kregen ze op een nacht allebei een droom. Hun dromen waren allebei heel bijzonder.

⁶De volgende ochtend kwam Jozef bij hen. Hij vond dat ze er slecht uitzagen. ⁷Hij vroeg: 'Waarom kijken jullie vandaag zo somber?'

⁸Ze zeiden: 'Wij hebben allebei gedroomd. Maar er is hier niemand die onze dromen kan uitleggen.'

Toen zei Jozef: 'Alleen God weet wat dromen betekenen. Maar vertel mij jullie dromen eens.'

Jozef legt de ene droom uit

⁹De wijnschenker vertelde zijn droom aan Jozef. Hij zei: 'In mijn droom zag ik een druivenplant. ¹⁰Het was een plant met drie takken. Terwijl de takken nog groeiden, bloeide de plant al. En meteen hingen er ook rijpe druiven aan. ¹¹Ik had de beker van de farao in mijn hand. Ik plukte de druiven, en ik perste ze uit in de beker. Daarna gaf ik de beker aan de farao.'

¹²Jozef zei: 'Die droom betekent het volgende. Die drie takken zijn drie dagen. ¹³Binnen drie dagen zal de farao je uit de gevangenis halen. Hij zal je weer in dienst nemen. En je zult weer wijn voor hem inschenken, net als vroeger.'

¹⁴Ik hoop dat je later aan mij denkt. Als het goed met je gaat, help mij dan. Vertel de farao over mij. En zorg dat ik uit de gevangenis kom. ¹⁵Want ik ben ontvoerd uit het land van de Hebreërs en daarna ben ik in de gevangenis gezet. Maar ik heb helemaal niets verkeerd gedaan!'

Jozef legt de andere droom uit

¹⁶De bakker hoorde dat de droom van de wijnschenker iets goeds betekende. Hij zei tegen Jozef: 'Ik droomde ook zoiets! Ik had drie manden met brood op mijn hoofd. ¹⁷In de bovenste mand zat het lekkerste brood. Dat was voor de farao. Maar er kwamen vogels en die aten alles op.'

¹⁸Toen zei Jozef: 'Die droom betekent het volgende. Die drie manden zijn drie dagen. ¹⁹Binnen drie dagen zal de farao je uit de gevangenis halen. Hij zal je laten onthoofden en je lichaam ophangen aan een paal. Dan zullen de vogels het vlees van je lichaam eten.'

Alles gaat zoals Jozef gezegd heeft

²⁰Drie dagen later was de farao jarig. Hij gaf een feest voor al zijn dienaren. Hij liet de wijnschenker en de bakker uit de gevangenis halen. ²¹De wijnschenker werd weer de belangrijkste schenker. Voortaan schonk hij weer wijn in voor de farao. ²²Maar de bakker werd opgehangen.

Zo gebeurde er precies wat Jozef gezegd had. ²³Maar de schenker dacht niet meer aan Jozef. Hij was hem vergeten.

Genesis 41

De dromen van de farao

De farao droomt twee keer

¹Er gingen twee jaren voorbij. Toen kreeg de farao een droom. Hij droomde dat hij bij de rivier de Nijl stond. ²Hij zag zeven koeien uit de rivier komen. Het waren mooie, vette koeien. Ze begonnen gras te eten aan de kant van de rivier.

³Daarna kwamen er nog zeven koeien uit het water. Dat waren lelijke, magere koeien. Ze liepen naar de plek waar de andere koeien stonden. ⁴En de magere koeien aten de zeven mooie, vette koeien op. Toen werd de farao wakker.

⁵Maar hij viel weer in slaap, en hij kreeg nog een droom. Er kwamen zeven mooie, dikke stengels koren uit een plant. ⁶Daarna kwamen er nog zeven stengels uit. Die waren dun, en verdord in de hete oostenwind. ⁷De dunne stengels aten de zeven dikke stengels op. Toen werd de farao weer wakker. Hij begreep dat hij gedroomd had.

De schenker denkt aan Jozef

⁸De volgende ochtend liet de farao alle wijze mannen van Egypte bij zich komen. Hij vertelde hun wat hij gedroomd had. Want hij maakte zich zorgen over die dromen. Maar niemand kon hem vertellen wat de dromen betekenden.

⁹Toen zei de wijnschenker: 'U weet dat ik een tijd geleden een fout gemaakt heb. ¹⁰U was toen woedend op mij en op de bakker. En u stuurde ons naar de gevangenis. ¹¹Daar hadden wij op een keer allebei een droom. Het waren bijzondere dromen, maar ze waren heel verschillend. ¹²Er was in de gevangenis ook een jonge Hebreeuwse man. Hij was slaaf geweest bij de man die de leiding heeft over de lijfwacht. Toen we aan hem onze dromen vertelden, heeft hij ze uitgelegd.

¹³En daarna gebeurde er precies wat hij gezegd had. Ik mocht weer schenker zijn en de bakker werd opgehangen.'

De farao laat Jozef halen

¹⁴Toen liet de farao snel Jozef uit de gevangenis halen. Jozef werd geschoren en hij kreeg schone kleren aan. Daarna ging hij naar de farao.

¹⁵De farao zei: 'Ik heb gedroomd. En niemand kan me vertellen wat die droom betekent. Maar ik heb gehoord dat jij elke droom kunt uitleggen.'

¹⁶'O nee,' zei Jozef. 'Dat kan alleen God. Ik hoop dat hij een goede boodschap voor u heeft.'

De farao vertelt zijn dromen

¹⁷De farao vertelde zijn dromen aan Jozef. Hij zei: 'Ik stond aan de kant van de rivier de Nijl. ¹⁸Toen kwamen er zeven koeien uit de rivier. Het waren mooie, vette koeien. Ze begonnen gras te eten aan de kant van de rivier.'

¹⁹Maar daarna kwamen er zeven andere koeien uit het water. Lelijke, magere koeien. Ik had in Egypte nog nooit zulke lelijke koeien gezien! ²⁰Toen aten de magere, lelijke koeien de zeven vette koeien op. ²¹Maar de magere koeien werden niet vetter. En ze bleven lelijk. Toen werd ik wakker.

²²Even later droomde ik weer. Ik zag uit één plant zeven dikke, mooie stengels koren komen. ²³Maar daarna zeven dunne stengels, die verdord waren door de hete oostenwind. ²⁴De dunne stengels aten de dikke stengels op. Ik heb die dromen aan de wijze mannen verteld. Maar niemand kon ze uitleggen.’

Jozef legt de dromen uit

²⁵Jozef zei tegen de farao: ‘Uw dromen betekenen allebei hetzelfde. Met die dromen vertelt God u wat hij gaat doen. ²⁶De zeven mooie koeien zijn zeven jaren, net als de zeven mooie stengels. ²⁷De zeven magere, lelijke koeien zijn ook zeven jaren, net als de zeven dunne, droge stengels. Dat zijn zeven jaren waarin iedereen honger zal lijden.

²⁸Het is zoals ik u zei, farao. God heeft u laten zien wat hij gaat doen. ²⁹Er komen eerst zeven goede jaren. Dan zal er in het hele land heel veel koren groeien. ³⁰Daarna komen er zeven slechte jaren. Dan zal iedereen honger lijden. Alle rijkdom is dan vergeten. De honger zal verschrikkelijk zijn. ³¹Niemand merkt dan nog iets van de rijkdom van vroeger.

³²U hebt twee keer hetzelfde gedroomd. Dat betekent dat Gods besluit vaststaat. En dat hij het snel laat gebeuren.’

Jozef heeft een plan voor Egypte

³³Jozef ging verder: ‘Farao, u kunt het beste iemand zoeken die wijs en verstandig is. Geef hem de leiding over het land.

³⁴⁻³⁵Verder moet u ervoor zorgen dat alle mensen in de zeven goede jaren een vijfde deel van hun oogst inleveren. In alle steden van Egypte moet graan bewaard worden. ³⁶Dat graan is voor de zeven slechte jaren. Dan zullen de mensen in Egypte niet sterven van de honger.’

Jozef krijgt de leiding over het land

³⁷De farao en zijn dienaren vonden dat Jozef een goed plan had. ³⁸De farao zei tegen zijn dienaren: ‘De geest van God is in deze man. Nergens zullen we iemand vinden zoals hij.’

³⁹Toen zei de farao tegen Jozef: ‘God heeft ervoor gezorgd dat je dit allemaal weet. Niemand is zo wijs en verstandig als jij. ⁴⁰Daarom krijg jij de leiding over mijn paleis en over mijn volk. Iedereen zal doen wat jij wilt. Ik zal de enige zijn die meer macht heeft dan jij. ⁴¹Ik geef je de leiding over heel Egypte.’

⁴²Toen deed de farao zijn koninklijke ring af. Hij deed hem aan Jozefs hand. Hij gaf Jozef ook mooie kleren, en hij hing hem een gouden ketting om. ⁴³Daarna liet hij Jozef rondrijden in één van de mooiste wagens van het land. Voor de wagen liepen dienaren. Die riepen tegen de mensen: ‘Buigen! Buigen!’

Zo kreeg Jozef de leiding over heel Egypte. ⁴⁴De farao zei: ‘Ik ben de farao. Maar iedereen in Egypte heeft jouw toestemming nodig om iets te doen.’

⁴⁵⁻⁴⁶De farao gaf Jozef een Egyptische naam: Safenat-Paneach. En hij liet hem trouwen met Asnat. Dat was een dochter van Potifera, de priester van de stad On.

Jozef was dertig jaar oud toen hij in dienst kwam van de farao. Hij ging weg uit het paleis om door het land te reizen. Hij kwam in heel Egypte.

Er komen zeven goede jaren

⁴⁷Er kwamen zeven goede jaren. In die jaren groeide er heel veel koren in het land. ⁴⁸Jozef verzamelde alles. In alle steden bewaarde hij graan. In elke stad werd het graan bewaard van

de akkers eromheen. ⁴⁹Jozef verzamelde veel graan, zo veel als het zand bij de zee. Er was zo veel, dat ze niet meer konden uitrekenen hoeveel het was.

⁵⁰Voordat de slechte jaren begonnen, kregen Jozef en Asnat twee zonen. ⁵¹Jozef noemde de eerste Manasse. Hij zei: 'Ik ben al mijn verdriet vergeten. En ik mis mijn familie niet meer. Daar heeft God voor gezorgd.' ⁵²De tweede zoon noemde hij Efraïm. Hij zei: 'God heeft mij kinderen gegeven in dit land, waar ik eerst zo ongelukkig was.'

Er komen zeven arme jaren

⁵³Na de zeven goede jaren in Egypte ⁵⁴begonnen de zeven slechte jaren. Het ging precies zoals Jozef gezegd had. Overal was hongersnood. Alleen in Egypte was er genoeg te eten. ⁵⁵Toen de mensen daar ook honger kregen, gingen ze naar de farao. Ze schreeuwden dat ze eten wilden. De farao zei: 'Ga maar naar Jozef, en doe wat hij zegt.' ⁵⁶In het hele land was hongersnood, en de honger werd steeds erger. Maar er was overal graan bewaard, en Jozef verkocht dat nu aan de mensen.

⁵⁷Niet alleen in Egypte was hongersnood, maar ook in andere landen. En uit alle landen kwamen de mensen naar Egypte om graan te kopen bij Jozef.

Genesis 42

De broers van Jozef in Egypte

Jakob stuurt zijn zonen naar Egypte

¹Jakob hoorde dat er in Egypte graan was. Hij zei tegen zijn zonen: 'Waarom doen jullie niets? ²Ik heb gehoord dat er in Egypte graan is. Ga erheen en koop graan voor ons, zodat we niet sterven van de honger.'

³Toen vertrokken de tien broers van Jozef naar Egypte. ⁴Maar de jongste broer Benjamin mocht niet mee. Want Jakob was bang dat er iets met hem zou gebeuren. ⁵Tegelijk met Jakobs zonen gingen er nog veel meer mensen op weg om graan te kopen. Want in het hele land Kanaän was hongersnood.

De broers herkennen Jozef niet

⁶Jozef had de leiding in Egypte. Bij hem moest iedereen graan kopen. Toen zijn broers bij hem kwamen, maakten ze een diepe buiging voor hem. ⁷⁻⁸Jozef herkende zijn broers meteen toen hij ze zag. Maar hij deed alsof ze vreemden waren. Hij vroeg streng: 'Waar komen jullie vandaan?' De broers herkenden Jozef niet. Ze zeiden: 'Uit Kanaän. We komen graan kopen.'

⁹Jozef dacht aan wat hij vroeger over zijn broers gedroomd had. Hij zei: 'Jullie zijn spionnen! Jullie komen kijken waar je Egypte kunt aanvallen.' ¹⁰De broers zeiden: 'Nee, heer! We komen alleen maar graan kopen. ¹¹We zijn allemaal broers van elkaar. We zijn eerlijke mensen, geen spionnen.'

¹²'Dat geloof ik niet,' zei Jozef. 'Jullie komen kijken waar je het land kunt aanvallen.' ¹³Toen zeiden de broers: 'We waren thuis met twaalf broers. Maar de jongste is bij onze vader in Kanaän gebleven en één broer leeft niet meer.'

¹⁴Maar Jozef zei: 'Ik denk nog steeds dat jullie spionnen zijn. ¹⁵Maar we zullen zien of jullie de waarheid spreken. Eerst moet jullie jongste broer naar Egypte komen en pas dan mogen jullie weg. Dat is zo zeker als de farao leeft! ¹⁶Stuur één van jullie naar huis om jullie broer te halen. De anderen blijven hier in de gevangenis. Zo zal ik te weten komen of jullie de

waarheid spreken. Anders zijn jullie spionnen. Zo zeker als de farao leeft!’ ¹⁷Daarna liet Jozef hen drie dagen in de gevangenis opsluiten.

Jozef wil dat Benjamin gehaald wordt

¹⁸Op de derde dag zei Jozef tegen zijn broers: ‘Als jullie doen wat ik gezegd heb, laat ik jullie leven. Want ik heb eerbied voor God. ¹⁹Maar één van jullie blijft hier in de gevangenis. De anderen mogen naar huis met graan voor de familie. ²⁰Als jullie de waarheid spreken, kom dan terug met je jongste broer. Dan geloof ik jullie. Dan zullen jullie blijven leven.’

De broers beloofden dat ze terug zouden komen met Benjamin. ²¹Ze zeiden tegen elkaar: ‘Dit is onze straf voor wat we vroeger met onze broer gedaan hebben. Hij was bang en smeekte om medelijden. Maar wij hebben niet naar hem geluisterd. Daarom zitten we nu in de ellende.’ ²²Ruben zei: ‘Ik zei nog dat we hem geen kwaad moesten doen! Maar jullie wilden niet luisteren. Nu worden we voor zijn dood gestraft.’

²³De broers wisten niet dat Jozef hen in hun eigen taal kon verstaan. Want wat ze tegen Jozef zeiden, werd steeds door iemand in het Egyptisch vertaald. Maar Jozef had alles gehoord. ²⁴Hij liep even weg, want hij moest huilen. Toen hij terugkwam, praatte hij verder met hen. Daarna liet hij Simeon naar de gevangenis brengen.

De broers gaan weg uit Egypte

²⁵Jozef zei tegen zijn dienaren: ‘Vul de zakken van deze mannen met graan. Doe er ook het geld in dat ze betaald hebben, en eten voor onderweg.’ Zo gebeurde het. ²⁶De broers laadden alles op hun ezels en gingen weg.

²⁷Toen ze ’s avonds gingen slapen, maakte één van hen zijn zak open om zijn ezel eten te geven. Maar boven in de zak zag hij het geld liggen. ²⁸Hij riep naar zijn broers: ‘Ze hebben mijn geld teruggelegd. Hier, kijk maar in de zak!’ De broers schrokken en zeiden bang tegen elkaar: ‘Waarom doet God ons dit aan?’

De broers vertellen alles aan Jakob

²⁹Ze kwamen terug bij hun vader Jakob in Kanaän. Daar vertelden ze alles wat er gebeurd was. Ze zeiden: ³⁰‘De man die de leiding heeft in Egypte, was heel streng tegen ons. Hij zei dat we spionnen waren. ³¹Toen zeiden wij: ‘Wij zijn eerlijke mensen. ³²We waren thuis met twaalf broers. Eén van onze broers leeft niet meer en de jongste is bij onze vader in Kanaän gebleven.’

³³Toen zei die man: ‘Ik wil weten of jullie echt eerlijk zijn. Eén van jullie moet hier blijven. De anderen mogen terug naar huis met graan voor de familie. ³⁴Daarna moeten jullie je jongste broer bij mij brengen. Dan weet ik dat jullie eerlijke mensen zijn en geen spionnen. Dan laat ik jullie broer vrij, en dan mogen jullie overal in Egypte rondtrekken.’

Jakob laat Benjamin niet meegaan

³⁵De broers maakten hun zakken met graan open, en allemaal vonden ze hun geld in hun zak. Ze werden erg bang. Ook Jakob werd bang ³⁶en hij zei: ‘Jullie pakken al mijn kinderen af! Jozef leeft niet meer en Simeon is weg. Nu willen jullie ook nog Benjamin meenemen. Het wordt steeds erger!’

³⁷Toen zei Ruben: ‘Geef Benjamin maar met mij mee. Ik zal ervoor zorgen dat hij bij u terugkomt. Als ik hem niet terugbreng, mag u mijn twee zonen doden.’

³⁸Maar Jakob zei: ‘Benjamin gaat niet mee! Zijn broer is dood en nu heb ik alleen hem nog. Ik ben al oud. Als er onderweg iets met hem gebeurt, zal ik sterven van verdriet.’

Genesis 43

De broers opnieuw in Egypte

De broers moeten weer naar Egypte

¹De honger in Kanaän werd steeds erger. ²De zonen van Jakob hadden wel graan meegebracht uit Egypte, maar dat graan was op. Daarom zei Jakob tegen hen: ‘Jullie moeten weer naar Egypte gaan om eten te kopen.’

³Maar Juda zei: ‘We mogen alleen terugkomen als we Benjamin meebrengen. Dat heeft die man heel streng tegen ons gezegd. ⁴Als u Benjamin met ons mee laat gaan, zullen we eten voor u gaan kopen. ⁵Maar als u hem niet mee laat gaan, gaan we niet. We moeten onze broer meenemen. Anders mogen we echt niet terugkomen. Dat heeft die man gezegd.’

Jakob wil niet dat Benjamin meegaat

⁶Jakob zei: ‘Wat hebben jullie me aangedaan? Waarom hebben jullie die man verteld dat je nog een broer had?’

⁷Zijn zonen zeiden: ‘Die man wilde van alles weten over ons en onze familie. Hij vroeg: ‘Leeft jullie vader nog? Hebben jullie nog een broer?’ En wij hebben antwoord gegeven. We konden toch niet weten dat we dan Benjamin mee moesten brengen?’

⁸⁻⁹Toen zei Juda: ‘Laat Benjamin nu maar met mij meegaan. Ik zal ervoor zorgen dat er niets met hem gebeurt. Als hij niet terugkomt, is het mijn schuld. Dan mag u mij dat kwalijk nemen, mijn hele leven. En laten we nu maar meteen vertrekken. Anders zullen we allemaal sterven: wij, u en onze kinderen. ¹⁰Als we niet zo lang gewacht hadden, hadden we al twee keer naar Egypte kunnen gaan!’

Benjamin mag toch mee

¹¹Toen zei Jakob: ‘Dan moeten jullie maar gaan. Neem wel geschenken mee voor die man. Doe de beste producten van het land in jullie zakken: geurige olie, kruiden, honing en noten. ¹²En neem twee keer zo veel geld mee als nodig is. Jullie moeten het geld teruggeven dat de vorige keer in de zakken met graan lag. Misschien was dat er per ongeluk in gelegd.

¹³Ga nu maar terug naar die man. En neem Benjamin maar mee. ¹⁴Ik hoop dat God zorgt dat die man medelijden met jullie heeft. Dan zal hij Simeon vrijlaten en Benjamin terug laten gaan. En als mijn kinderen niet terugkomen, dan moet dat maar.’

¹⁵Zo gingen de broers naar Egypte, met de geschenken en het geld. En met Benjamin.

De broers komen in het paleis

In Egypte gingen de broers naar Jozef. ¹⁶Jozef zag dat Benjamin er ook bij was. Hij zei tegen zijn belangrijkste dienaar: ‘Breng deze mannen naar mijn paleis. Slacht een dier en maak een lekkere maaltijd klaar. Want deze mannen eten vanmiddag bij mij.’

¹⁷De dienaar nam de broers mee. ¹⁸Maar de broers werden bang, omdat ze naar het paleis gebracht werden. Ze zeiden: ‘Het gaat natuurlijk om het geld dat de vorige keer in onze zakken lag. Daarom nemen ze ons mee. Straks grijpen ze ons. Dan pakken ze onze ezels af en dan moeten we slaven worden.’

¹⁹Daarom zeiden de broers bij de ingang van het paleis tegen de dienaar: ²⁰‘Neem ons niet kwalijk, heer. Wij zijn hier al een keer eerder geweest om graan te kopen. ²¹⁻²²Op de terugweg stopten we om te gaan slapen. Toen vonden we ons geld weer in de zakken met graan. Het was precies zo veel als we voor ons graan betaald hadden. We weten niet wie dat geld erin gedaan heeft. Maar we hebben het nu weer bij ons. En we hebben ook geld om nog een keer graan te kopen.’

²³De dienaar zei: ‘Het is goed. Wees maar niet bang. Want ik heb het geld wel gekregen. Waarschijnlijk heeft jullie God een schat in jullie zakken gedaan.’
Toen liet de dienaar Simeon halen. ²⁴En hij liet de broers binnen in het paleis. Hij gaf hun water om hun voeten te wassen. En hij gaf de ezels te eten. ²⁵De broers legden hun geschenken voor Jozef klaar. Want ze hadden gehoord dat ze ’s middags met Jozef zouden eten.

Jozef huilt als hij Benjamin ziet

²⁶Toen Jozef thuiskwam, gaven de broers hun geschenken aan hem. Ze maakten een diepe buiging.
²⁷Jozef vroeg: ‘Hoe gaat het met jullie? De vorige keer hebben jullie verteld over jullie oude vader. Hoe gaat het nu met hem? Leeft hij nog?’ ²⁸De broers antwoordden: ‘Onze vader leeft nog. Het gaat goed met hem.’ En ze maakten nog een keer een diepe buiging.
²⁹Toen zag Jozef zijn broer Benjamin staan. Hij vroeg: ‘Is dat jullie jongste broer, over wie jullie verteld hebben?’ En hij zei tegen Benjamin: ‘God zal goed voor je zijn, jongen.’
³⁰Jozef was erg ontroerd toen hij Benjamin zag. Hij voelde dat hij moest huilen. Hij liep vlug weg, naar een andere kamer. Daar huilde hij. ³¹Daarna waste hij zijn gezicht en ging hij weer terug.

Jozef eet met zijn broers

Jozef was nu weer rustig. Hij zei tegen zijn dienaren dat ze het eten binnen moesten brengen. ³²De dienaren brachten Jozef eten aan zijn eigen tafel. De broers zaten aan een andere tafel. Er waren ook Egyptenaren bij de maaltijd, maar die hadden ook een eigen tafel. Want Egyptenaren vonden het afschuwelijk om aan één tafel te zitten met Hebreërs.
³³De tafel van de broers stond tegenover die van Jozef. De broers kregen een plaats precies in de volgorde van hun leeftijd, van de oudste tot de jongste. Ze waren daar erg verbaasd over.
³⁴De dienaren brachten eten van Jozefs tafel naar de broers. Benjamin kreeg steeds vijf keer zo veel als de anderen. Ze dronken ook wijn, samen met Jozef. En ze werden allemaal dronken.

Genesis 44

Jozef heeft een plan

¹Jozef zei tegen zijn belangrijkste dienaar: ‘Vul de zakken van die mannen met graan. Doe er zo veel mogelijk in. Doe ook hun geld er weer in. ²En in de zak van de jongste broer moet je niet alleen het geld leggen, maar ook mijn zilveren beker.’ De dienaar deed wat Jozef gezegd had.
³De volgende ochtend vroeg mochten de broers met hun ezels vertrekken. ⁴Toen de broers de stad uit waren, zei Jozef tegen de dienaar: ‘Ga die mannen snel achterna. Als je ze ingehaald hebt, moet je zeggen: ‘Mijn meester is heel goed voor jullie geweest. Maar jullie hebben hem slecht behandeld! Waarom hebben jullie zijn zilveren beker meegenomen? ⁵Mijn meester drinkt altijd uit die beker. En hij kan er de toekomst mee voorspellen. Wat jullie gedaan hebben, is heel erg!’

Benjamin heeft Jozefs beker

⁶De dienaar ging achter de broers aan, en zei tegen hen wat Jozef gezegd had. ⁷De broers zeiden: ‘Hoe kunt u dat nu zeggen? Zoiets zouden wij nooit doen!’ ⁸De vorige keer lag ons

geld in onze zakken met graan. Dat geld hebben we weer meegebracht uit ons land. Waarom zouden we dan nu goud of zilver uit het huis van uw meester stelen? ⁹Als u die beker toch bij iemand vindt, dan moet die sterven. En de anderen worden dan uw slaven.'

¹⁰De dienaar zei: 'Goed. Als ik de beker bij iemand vind, dan wordt die mijn slaaf. De anderen zullen vrij zijn.'

¹¹Ze zetten allemaal hun zakken met graan op de grond en maakten ze open. ¹²De dienaar ging zoeken. Hij begon bij de oudste en hij eindigde bij de jongste. Hij vond de beker in de zak van Benjamin.

¹³Toen schrokken de broers heel erg. Ze zetten de zakken weer op hun ezels en ze gingen allemaal weer terug naar de stad.

Benjamin moet slaaf worden

¹⁴Juda en de andere broers kwamen weer bij Jozef in het paleis. Ze maakten een diepe buiging voor hem. ¹⁵Jozef zei: 'Waarom hebben jullie dat gedaan? Jullie wisten toch wel dat ik het zou ontdekken? Want ik weet dingen die niemand weet.'

¹⁶Juda zei: 'Wat moeten we zeggen, heer? Hoe moeten we bewijzen dat we onschuldig zijn? God heeft laten zien dat we schuldig zijn. Nu zullen we uw slaven worden, heer, degene bij wie de beker gevonden is, en wij allemaal.'

¹⁷Maar Jozef zei: 'Nee, beslist niet! Alleen de man bij wie de beker gevonden is, wordt mijn slaaf. De anderen kunnen teruggaan naar hun vader.'

Juda vertelt over Jakobs verdriet

¹⁸Toen stapte Juda naar voren. Hij zei: 'Neem me niet kwalijk, heer. U bent net zo machtig als de farao. Maar wilt u niet boos op mij worden? Ik wil graag nog iets zeggen.'

¹⁹U hebt ons de eerste keer gevraagd of we nog een vader of een broer hadden. ²⁰Toen hebben wij gezegd: 'We hebben nog een oude vader en een jonge broer. Die broer is geboren toen onze vader al oud was. Hij is de enige zoon van de lievelingsvrouw van onze vader, want haar andere zoon is gestorven. Daarom houdt onze vader heel veel van onze jongste broer.'

²¹Toen zei u dat we onze jongste broer mee moesten nemen en dat u hem wilde zien. ²²Maar wij zeiden dat hij bij zijn vader moest blijven. Want zonder hem zou onze vader sterven. ²³En toen zei u dat we echt onze broer mee moesten nemen. Anders mochten we niet meer bij u komen.

²⁴Wij zijn naar onze vader teruggegaan en we hebben hem verteld wat u gezegd had. ²⁵Op een dag zei onze vader dat we weer graan moesten gaan kopen. ²⁶Maar wij zeiden: 'We gaan alleen als onze jongste broer meegaat. Alleen als we hem meenemen, wil die man ons zien.'

²⁷Toen zei onze vader: 'Jullie weten dat ik maar twee zonen van mijn lievelingsvrouw gekregen heb. ²⁸De ene is verdwenen. Hij is vast en zeker door de wilde dieren opgegeten. Ik heb hem nooit meer gezien. ²⁹Nu nemen jullie ook de andere mee. Als er iets met hem gebeurt, zal ik sterven van verdriet.'

Juda wil slaaf worden

³⁰Mijn vader houdt zo veel van mijn jongste broer, heer. Als ik zonder hem terugkom, ³¹zal hij sterven. Hij is al oud. Hij zal sterven van verdriet. ³²Ik heb hem beloofd dat ik voor mijn broer zou zorgen. Ik zei: 'Als ik hem niet terugbreng, mag u mij dat kwalijk nemen, mijn hele leven lang.'

³³Ach, heer, laat mij toch slaaf bij u worden in plaats van mijn broer. Laat hem weer met mijn andere broers meegaan. ³⁴Ik kan niet naar mijn vader terug zonder mijn jongste broer. Hij zou zo verdrietig zijn! Dat kan ik niet verdragen.'

Genesis 45

Jozef vertelt zijn broers wie hij is

¹Jozef kon zich niet langer inhouden. Hij stuurde alle Egyptenaren die bij hem waren, weg. Toen hij alleen was met zijn broers, vertelde hij wie hij was. ²Hij begon te huilen. Hij huilde zo hard dat de dienaren buiten het hoorden. En ook in het paleis van de farao was het te horen.

³Jozef zei tegen zijn broers: 'Ik ben Jozef! Leeft mijn vader nog?' Maar de broers zeiden niets, want ze waren vreselijk geschrokken.

⁴'Kom toch dichterbij!' zei Jozef. Dat deden ze. Toen zei hij: 'Ik ben Jozef! Ik ben de broer die jullie verkocht hebben. Daarna ben ik naar Egypte gebracht. ⁵Maar jullie hoeven niet bang te zijn. En jullie moeten ook niet boos op jezelf zijn, omdat jullie mij verkocht hebben. Want God heeft mij hierheen gestuurd. Hij heeft mij eerder dan jullie hierheen gestuurd om jullie leven te redden.

⁶Er is nu al twee jaar hongersnood. En er zal nog vijf jaar geen koren op het land groeien. ⁷Daarom heeft God mij eerder dan jullie hierheen gestuurd. Zo kan ik zorgen dat jullie blijven leven. Zo kunnen er veel mensen gered worden. ⁸Ik ben dus niet door jullie hierheen gestuurd, maar door God. Hij heeft ervoor gezorgd dat ik nu de belangrijkste raadgever van de farao ben. Ik heb de leiding over het paleis, en over heel Egypte.'

Jozef wil dat Jakob bij hem komt

⁹Jozef ging verder: 'Jullie moeten nu meteen teruggaan naar onze vader. Jullie moeten tegen hem zeggen dat God mij de leiding gegeven heeft in Egypte. Hij moet zo snel mogelijk naar mij toe komen. ¹⁰Hij kan in het gebied Gosen wonen. Dat is dicht bij mij. Hij kan al zijn kinderen en kleinkinderen meenemen, en ook zijn schapen en geiten, zijn koeien en alles wat hij heeft. ¹¹Er zal nog vijf jaar honger zijn. Maar ik zal voor hem zorgen. Dan zal hij het goed hebben, en ook de hele familie en alle dieren.'

¹²Jozef zei nog eens: 'Jullie zien toch wel dat ik het ben? Benjamin, jij ziet het toch ook? ¹³Vertel maar aan onze vader hoe belangrijk ik ben in Egypte. Vertel alles wat jullie gezien hebben. En breng hem dan vlug hierheen.'

¹⁴Daarna omhelsde Jozef zijn broer Benjamin, en hij huilde. Ook Benjamin moest huilen. ¹⁵Huilend kuste Jozef al zijn broers. Pas daarna durfden de broers met hem te praten.

Ook de farao wil dat Jakob komt

¹⁶Ook in het paleis van de farao hoorden ze dat de broers van Jozef gekomen waren. De farao en zijn dienaren waren erg blij. ¹⁷De farao zei tegen Jozef: 'Zeg tegen je broers dat ze de zakken met graan weer op hun ezels moeten zetten. En dat ze terug moeten gaan naar het land Kanaän. ¹⁸Ze moeten hun vader en hun gezinnen ophalen, en dan hierheen komen. Ik zal ze het beste stuk land van Egypte geven, zodat ze genoeg te eten hebben.

¹⁹Je moet ook zeggen dat ze wagens uit Egypte mee moeten nemen. Dan kunnen hun vader en hun vrouwen en kinderen hiernaartoe komen in die wagens. ²⁰En het is niet erg als ze niet al hun spullen mee kunnen nemen. Want ze krijgen hier het beste dat er in Egypte te vinden is.'

Jozef geeft zijn broers geschenken

²¹Het gebeurde zoals de farao gezegd had. Jozef gaf zijn broers wagens mee en eten voor onderweg. ²²Hij gaf ze ook nieuwe kleren. Benjamin kreeg vijf keer zo veel nieuwe kleren als de anderen, en ook nog 300 zilverstukken. ²³Voor zijn vader gaf Jozef twintig ezels mee met de beste producten van Egypte, en graan en brood. De ezels droegen ook eten voor onderweg. ²⁴Toen Jozef afscheid nam, zei hij: 'Wees maar niet bang onderweg.'

De broers vertellen Jakob over Jozef

²⁵De broers gingen weg uit Egypte. Ze kwamen weer in Kanaän, bij hun vader Jakob. ²⁶‘Jozef leeft nog!’ zeiden ze tegen Jakob. ‘Hij regeert over heel Egypte!’ Maar Jakob werd niet blij, want hij geloofde het niet.

²⁷Maar de broers vertelden alles wat Jozef gezegd had. En Jakob zag ook de wagens die Jozef meegegeven had. Toen pas reageerde hij. ²⁸Hij zei: ‘Ik weet genoeg! Mijn zoon Jozef leeft nog! Ik wil naar hem toe. Ik wil hem zien voordat ik sterf.’

Genesis 46

Jakob gaat naar Egypte

Jakob gaat op reis

¹Jakob ging op reis. Hij nam alles mee wat hij had. Onderweg stopte hij in Berseba en daar bracht hij offers aan de God van zijn vader Isaak.

²Toen sprak God 's nachts tegen hem in een droom. God zei: ‘Jakob! Jakob!’ Jakob antwoordde: ‘Ja, ik luister.’ ³God zei: ‘Ik ben God, de God van je vader. Wees niet bang om naar Egypte te gaan. Want ik zal je daar zo veel nakomelingen geven dat ze een groot volk worden. ⁴Ik zal zelf met je meegaan naar Egypte, en ik zal je ook weer terugbrengen. En als je sterft, zal Jozef bij je zijn.’

⁵Jakob ging weg uit Berseba. Zijn zonen zetten hem in één van de wagens die de farao meegegeven had. Ook hun vrouwen en de kleine kinderen reisden in de wagens. ⁶⁻⁷En zo ging Jakob naar Egypte met al zijn nakomelingen: zijn zonen en kleinzonen, zijn dochters en kleindochters. Ze namen hun vee en al hun bezittingen uit Kanaän mee.

De nakomelingen van Jakob en Lea

⁸Nu volgen de namen van de zonen van Jakob die megingen naar Egypte.

Ruben, de oudste zoon, ⁹ging mee, met zijn zonen Chanoch, Pallu, Chesron en Karmi. ¹⁰En Simeon ging mee, met zijn zonen Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Sochar en Saül. Saül was de zoon van Simeon en een vrouw uit Kanaän. ¹¹En ook Levi ging mee, met zijn zonen Gerson, Kehat en Merari.

¹²Verder ging Juda mee. Juda had vijf zonen: Er, Onan, Sela, Peres en Zerach. Maar Er en Onan waren al gestorven in Kanaän. Peres had twee zonen, Chesron en Chamul.

¹³Ook Issachar ging mee, met zijn zonen Tola, Pua, Job en Simron. ¹⁴En Zebulon ging mee, met zijn zonen Sered, Elon en Jachleël.

¹⁵Al die zonen van Jakob, en zijn dochter Dina, waren nakomelingen van Jakob en Lea. Ze waren in Paddan-Aram geboren.

In totaal hadden Jakob en Lea 33 kinderen en kleinkinderen.

De nakomelingen van Jakob en Zilpa

¹⁶Ook Gad ging mee naar Egypte, met zijn zonen Sifjon, Chaggi, Suni, Esbon, Eri, Arodi en Areli. ¹⁷En Aser ging mee, met zijn zonen Jimna, Jiswa, Jiswi en Beria, en zijn dochter Serach. Beria had twee zonen, Cheber en Malkiël.

¹⁸Gad en Aser waren de kinderen van Jakob en Zilpa. Zilpa was de slavin die Laban aan zijn dochter Lea gegeven had. In totaal hadden Jakob en Zilpa zestien kinderen en kleinkinderen.

De nakomelingen van Jakob en Rachel

¹⁹De zonen van Jakobs vrouw Rachel waren Jozef en Benjamin. ²⁰Jozefs vrouw was Asnat, de dochter van Potifera, de priester van de stad On. Jozef en Asnat kregen in Egypte twee zonen, Manasse en Efraïm. ²¹De zonen van Benjamin waren Bela, Becher, Asbel, Gera, Naäman, Echi, Ros, Muppim, Chuppim en Ard.

²²Jozef en Benjamin waren de kinderen van Jakob en Rachel. In totaal hadden Jakob en Rachel veertien kinderen en kleinkinderen.

De nakomelingen van Jakob en Bilha

²³Ook Dan ging mee naar Egypte, met zijn zoon Chusim. ²⁴En Naftali ging mee, met zijn zonen Jachseël, Guni, Jeser en Sillem.

²⁵Dan en Naftali waren de kinderen van Jakob en Bilha, die de slavine van Rachel was. In totaal hadden Jakob en Bilha zeven kinderen en kleinkinderen.

Alle nakomelingen in totaal

²⁶Alles bij elkaar gingen er 66 nakomelingen van Jakob mee naar Egypte. De vrouwen van zijn zonen zijn niet meegeteld. ²⁷In Egypte was Jozef met twee zonen. Alles bij elkaar telde de familie van Jakob in Egypte zeventig personen, met hemzelf en Jozef erbij.

Jakob ontmoet Jozef

²⁸Jakob stuurde Juda alvast vooruit. Hij moest aan Jozef de weg vragen naar het gebied Gosen. Toen Jakob en zijn familie in Gosen aangekomen waren, ²⁹liet Jozef zijn wagen klaarmaken. Hij reed direct naar Gosen, naar zijn vader.

Toen Jozef zijn vader zag, omhelsde hij hem en hij hilde een hele tijd. ³⁰Jakob zei tegen Jozef: 'Nu kan ik rustig sterven. Want nu heb ik zelf gezien dat je nog leeft!'

³¹Jozef zei tegen zijn broers en de rest van de familie: 'Ik ga nu naar de farao. Ik ga hem vertellen dat mijn familie uit Kanaän aangekomen is. ³²Ik zal zeggen dat jullie herders zijn, en dat jullie al jullie vee meegebracht hebben: schapen, geiten en koeien.

³³⁻³⁴Maar jullie moeten wel weten dat de Egyptenaren een hekel hebben aan herders. Als jullie de farao ontmoeten, zal hij vragen naar jullie beroep. Jullie moeten dan heel beleefd zeggen dat jullie altijd al herders geweest zijn, net als jullie voorouders. Dan zullen jullie wel in Gosen mogen wonen.'

Genesis 47

Jozefs broers ontmoeten de farao

¹⁻²Toen ging Jozef met vijf van zijn broers naar de farao. Hij zei: 'Mijn vader en mijn broers uit het land Kanaän zijn aangekomen. Ze zijn nu in Gosen. Ze hebben hun schapen, geiten en koeien, en al hun bezittingen bij zich.' Daarna stelde Jozef zijn broers aan de farao voor.

³De farao vroeg aan de broers: 'Wat is jullie beroep?' Ze antwoordden beleefd: 'Wij zijn herders, net als onze voorouders. ⁴We zijn hiernaartoe gekomen omdat de hongersnood in Kanaän heel groot is. Ook voor ons vee is er niets meer te eten. We zouden heel graag een tijd in Gosen willen wonen.'

⁵Toen zei de farao tegen Jozef: 'Je vader en je broers ⁶mogen hier blijven. Ze mogen in Egypte wonen waar ze maar willen. Laat ze in het beste deel van het land gaan wonen, in Gosen. En als er goede herders bij zijn, laat die dan voor mijn vee zorgen.'

Jakob ontmoet de farao

⁷Jozef stelde zijn vader Jakob aan de farao voor. Jakob wenste de farao een lang en gelukkig leven. ⁸De farao vroeg aan Jakob hoe oud hij was. ⁹‘Ik ben 130,’ zei Jakob. ‘Dat is nog niet zo oud. Want veel van mijn voorouders zijn nog ouder geworden. Mijn hele leven heb ik rondgetrokken, en mijn leven is moeilijk geweest.’ ¹⁰Toen wenste Jakob de farao nog een keer een lang en gelukkig leven. Daarna ging hij weg.

¹¹Jozef liet zijn vader en zijn broers wonen in het beste gedeelte van Egypte, zoals de farao gezegd had. Hij gaf hun een stuk grond in de omgeving van de stad Rameses. ¹²Hij zorgde ervoor dat er genoeg te eten was voor zijn vader, zijn broers en al hun kinderen.

Jozef koopt het vee in het land

¹³Intussen was de hongersnood in Egypte en Kanaän zo erg geworden dat er geen eten meer was. Door de honger werden de mensen steeds zwakker. ¹⁴Iedereen kocht graan bij Jozef, zodat al het geld van Egypte en Kanaän bij hem terecht kwam. En hij bracht dat geld naar de farao.

¹⁵Toen was er geen geld meer in Egypte en Kanaän. Toch kwamen de Egyptenaren bij Jozef. ‘Geef ons te eten!’ zeiden ze. ‘We hebben geen geld meer. Laat ons toch niet sterven van de honger!’ ¹⁶Jozef zei: ‘Als jullie geen geld meer hebben, geef me dan jullie vee. Dan krijgen jullie in ruil daarvoor eten.’

¹⁷Toen brachten de mensen hun vee naar Jozef. En Jozef gaf iedereen eten, in ruil voor paarden, schapen, geiten, koeien en ezels. Zo ging dat een heel jaar lang.

Jozef koopt alle grond in het land

¹⁸Een jaar later kwamen de mensen weer naar Jozef. Ze zeiden: ‘U begrijpt dat we nu niets meer hebben. Al ons geld en al ons vee hebben we aan u gegeven. We hebben alleen nog onze grond en onszelf. ¹⁹Laat ons toch niet sterven van de honger! Want dan is er niemand meer om voor de grond te zorgen. Koop ons en onze grond in ruil voor eten. Dan zullen we als slaven voor de farao werken. En geef ons ook zaad om te zaaien, want dan kunnen we toch voor de grond blijven zorgen.’

²⁰Toen kocht Jozef alle grond van de Egyptenaren. Iedereen in Egypte verkocht zijn land, omdat er zo’n grote hongersnood was. Al het land kwam in het bezit van de farao, ²¹en alle mensen werden zijn slaven. ²²Alleen de priesters verkochten hun land niet. Priesters werden door de farao betaald. Zij hoefden hun land niet te verkopen.

Een deel van de oogst is voor de farao

²³Jozef zei tegen de mensen: ‘Jullie krijgen zaad om te zaaien. Maar jullie grond hebben jullie aan de farao verkocht. ²⁴Dus als jullie straks koren van het land halen, moeten jullie één vijfde deel aan de farao geven. De rest mogen jullie zelf houden. Dan hebben jullie eten voor je kinderen en je familie. En dan hebben jullie ook zaad om opnieuw te zaaien.’

²⁵De mensen zeiden: ‘U hebt ons leven gered. We zijn u dankbaar, en we zullen slaven worden van de farao.’

²⁶Vanaf die tijd was één vijfde van de oogst in Egypte voor de farao. Dat liet Jozef in een wet opschrijven. Alleen de grond van de priesters was niet van de farao.

Het einde van Jakobs leven

Jakob wil geen graf in Egypte

²⁷Jakob en zijn nakomelingen bleven in Egypte wonen, in Gosen. Zij kregen daar steeds meer bezit, en ze kregen ook steeds meer nakomelingen.

²⁸Jakob leefde nog zeventien jaar in Egypte. Toen was hij 147 jaar oud. ²⁹Hij wist dat hij niet lang meer zou leven. Daarom liet hij Jozef bij zich komen. Hij zei tegen hem: ‘Doe alsjeblieft wat ik je ga vragen. Als je van me houdt en als je een trouwe zoon bent, dan moet je het

volgende plechtig beloven. Binnenkort zal ik sterven. Maar ik wil niet in Egypte begraven worden. ³⁰Breng mij weg uit Egypte en begraaf me bij mijn voorouders.’ Jozef zei: ‘Ik zal doen wat u vraagt.’ ³¹Jakob zei: ‘Je moet het me plechtig beloven.’ En Jozef beloofde het. Toen maakte Jakob vanaf zijn bed een buiging.

Genesis 48

De zonen van Jozef

¹Niet lang daarna kreeg Jozef het bericht dat zijn vader ziek was. Hij ging met zijn zonen Manasse en Efraïm naar hem toe.

²Toen Jakob hoorde dat Jozef gekomen was, ging hij met moeite recht op in bed zitten. ³En hij zei tegen Jozef: ‘De machtige God heeft zich aan mij laten zien in de stad Luz in Kanaän. Hij heeft me daar gezegend. ⁴Hij zei dat ik heel veel nakomelingen zou krijgen. Dat er veel volken van mij zullen afstammen, en dat het land Kanaän voor altijd van mijn nakomelingen zal zijn.

⁵Nu wil ik dat jouw zonen, Efraïm en Manasse, als mijn eigen zonen gelden. Ze zijn net zo belangrijk voor me als Ruben en Simeon. ⁶Maar als je nog meer kinderen krijgt, dan gelden die als kinderen van jou alleen. Die krijgen geen eigen grond, maar alleen grond in het gebied van Efraïm en Manasse.

⁷Deze twee zonen van jou zijn heel belangrijk voor me. Dat komt doordat je moeder Rachel zo vroeg gestorven is. We waren toen onderweg van Paddan-Aram naar Kanaän. We waren dicht bij Efrat, en ik heb haar daar aan de weg naar Efrat begraven.’ De stad Efrat heet tegenwoordig Betlehem.

Jozef brengt zijn zonen bij Jakob

⁸⁻¹⁰Toen Jakob merkte dat Efraïm en Manasse er ook waren, vroeg hij: ‘Wie zijn dat?’ Jakob was oud en zijn ogen waren zo slecht dat hij niet veel meer kon zien.

Jozef zei: ‘Dat zijn de zonen die God mij in Egypte gegeven heeft.’ Jakob zei: ‘Breng ze bij me. Dan zal ik ze zegenen.’ Jozef liet zijn zonen dichterbij komen, en Jakob kuste hen en omhelsde hen.

¹¹Toen zei Jakob tegen Jozef: ‘Ik had nooit kunnen denken dat ik jou terug zou zien. En nu heeft God ervoor gezorgd dat ik zelfs je kinderen zie!’

Jakob zegent de zonen van Jozef

¹²Manasse en Efraïm stonden vlak voor Jakob, bij zijn knieën. Maar Jozef liet hen wat opzij gaan en knielde voor zijn vader. ¹³⁻¹⁴Daarna pakte hij zijn zonen bij de hand en bracht ze weer dicht bij Jakob. Efraïm zette hij links van Jakob, want Efraïm was de jongste. En Manasse zette hij rechts van Jakob, want Manasse was de oudste.

Jakob kruiste zijn armen. Hij legde zijn rechterhand op het hoofd van Efraïm. En hij legde zijn linkerhand op het hoofd van Manasse.

¹⁵Toen zegende Jakob eerst Jozef. Daarna zei hij: ‘God is de God van mijn voorouders Abraham en Isaak. Zij leefden zoals hij het wilde. En God heeft voor mij gezorgd, mijn leven lang. ¹⁶Hij heeft mij steeds weer uit moeilijkheden gered. Nu bid ik dat hij ook goed zal zijn voor deze jongens. Dan zullen ze veel nakomelingen krijgen op aarde. En zo zal mijn naam niet vergeten worden, en de naam van mijn voorouders Abraham en Isaak ook niet.’

De jongste zoon is de belangrijkste

¹⁷Jozef zag dat zijn vader zijn rechterhand op het hoofd van Efraïm gelegd had. Hij dacht: Dat is niet goed. Daarom pakte hij zijn vaders hand en legde die op het hoofd van Manasse. ¹⁸Hij zei: ‘Nee, vader, u doet het niet goed! Dit is de oudste. Leg uw rechterhand op zijn hoofd.’

¹⁹Maar zijn vader zei: ‘Dat weet ik, jongen. Dat weet ik. Ook Manasse zal veel nakomelingen krijgen en machtig worden. Maar Efraïm, de jongste, zal machtiger zijn dan hij. En er zullen heel veel volken van Efraïm afstammen.’

²⁰Toen zegende Jakob Efraïm en Manasse. Hij zei: ‘Later zullen de Israëlieten zeggen: ‘Ik hoop dat je net zo machtig wordt als Efraïm en Manasse.’’ Zo maakte Jakob Efraïm de belangrijkste.

²¹Daarna zei Jakob tegen Jozef: ‘Ik zal gauw sterven, maar God zal bij jullie zijn. Hij zal ervoor zorgen dat jullie allemaal terug kunnen gaan naar het land van jullie voorouders. ²²Aan jou geef ik meer dan aan je broers. Ik geef jou het berggebied dat ik veroverd heb in de strijd met de Amorieten.’

Genesis 49

Jakob neemt afscheid van zijn zonen

¹Toen liet Jakob al zijn zonen bij zich komen. Hij zei: ‘Kom allemaal hier. Ik zal jullie vertellen hoe het in de toekomst met jullie zal gaan. ²Kom hier bij me staan. En luister naar mij, naar jullie vader Jakob.’

Jakobs woorden voor Ruben

³⁻⁴Ruben, jij bent mijn oudste zoon. Jij werd het eerst geboren, toen ik nog jong en sterk was. Jij zult niet de belangrijkste zijn. Want je bent wild, zo wild als een snel stromende rivier. En je hebt me beledigd door met één van mijn vrouwen te slapen.

Jakobs woorden voor Simeon en Levi

⁵Simeon en Levi, jullie zijn altijd samen, en jullie staan altijd klaar om te vechten. ⁶Ik wil jullie plannen niet horen, ik wil niet met jullie meedoen. Want jullie hebben mensen gedood, alleen maar omdat jullie kwaad waren. En jullie hebben stieren met messen gestoken, alleen maar omdat jullie daar zin in hadden.

⁷Maar jullie zullen gestraft worden voor jullie woede en voor dat harde geweld! Ik zal jullie grond verdelen en aan je broers geven. En jullie worden verspreid over het land.

Jakobs woorden voor Juda

⁸Juda, je broers zullen je bewonderen. Je zult je vijanden verslaan. En je eigen broers zullen voor je buigen. ⁹Juda, mijn zoon, je bent zo sterk als een leeuw. Een leeuw grijpt een dier, eet het op en gaat daarna rusten. En niemand durft hem dan wakker te maken!

¹⁰Jij zult altijd heersen, altijd zal één van jouw nakomelingen regeren. Totdat er iemand komt die belangrijker is dan jij. Een koning die over alle volken zal heersen.

¹¹Je zult rijk zijn. Je zult zo veel druivenplanten hebben, dat je ezels ervan mogen eten. Je zult zo veel wijn maken dat je er je kleren in kunt wassen. ¹²Je ogen zijn donkerder dan wijn. Je tanden zijn witter dan melk.

Jakobs woorden voor Zebulon

¹³Zebulon, jij zult wonen bij de zee. Jouw gebied wordt een haven waar schepen komen. De grens van je gebied zal pas bij het land Sidon zijn.

Jakobs woorden voor Issachar

¹⁴Issachar, jij bent zo sterk als een ezel. Een ezel die tussen de bagage ligt te rusten. ¹⁵Maar hij moet alle bagage op zijn rug dragen.

Zo ben jij, Issachar. Je zult rustig wonen in een mooi land. Maar je zult slavenwerk doen, en zo moe worden als die ezel.

Jakobs woorden voor Dan

¹⁶Dan, jij zult je stam leiden, en de stammen van Israël zullen respect voor je hebben. ¹⁷Jij zult zo gevaarlijk zijn als een slang die over de weg kruipt. Hij bijt in de benen van een paard, zodat de ruiter eraf valt.'

Jakob bidt

¹⁸Toen zei Jakob: 'Heer, ik hoop dat u mij zult helpen!'

Jakobs woorden voor Gad

¹⁹Jakob ging verder: 'Gad, rovers zullen jou achtervolgen, maar daarna zul jij hen achtervolgen.'

Jakobs woorden voor Aser

²⁰Aser, op jouw grond zal goed voedsel groeien. Zelfs koningen zullen dat heerlijke voedsel eten.

Jakobs woorden voor Naftali

²¹Naftali, jij bent zo vlug als een hert. Een hert dat vrij in de bossen leeft en mooie jongen krijgt.

Jakobs woorden voor Jozef

²²Jozef, jij bent zo vruchtbaar als een druivenplant. Een plant die groeit bij een bron, met veel druiven, en met takken hoog tegen de muur.

²³Je vijanden haatten jou. Ze hebben je aangevallen en op je geschoten met hun pijl en boog. ²⁴Maar jouw boog bleef sterk en je handen bleven sterk. Want de machtige God heeft je geholpen. De God die mij sterk gemaakt heeft, zorgde voor jou.

²⁵Mijn God zal je helpen. De machtige God van je vader zal jou zegenen. Hij zal voor regen uit de hemel zorgen en voor water diep uit de grond. En hij zal kinderen en kleinkinderen aan je geven. ²⁶Ik wens je veel geluk en rijkdom toe. Meer dan je ooit kunt vinden in de bergen en de heuvels. Dat alles wens ik jou toe, Jozef. Want jij bent voor mij de belangrijkste van al mijn zonen.

Jakobs woorden voor Benjamin

²⁷Benjamin, jij bent zo hongerig als een wolf. Een wolf die elke dag op zoek is naar dieren die hij kan grijpen.'

Jakob sterft

²⁸Dat waren de afscheidswaarden van Jakob voor zijn zonen. Voor elk van zijn zonen had hij een eigen wens. De twaalf stammen van Israël stammen af van de twaalf zonen van Jakob.

²⁹Daarna zei Jakob tegen zijn zonen: 'Binnenkort zal ik sterven. Jullie moeten me dan begraven bij mijn voorouders, in de grot op het land van de Hethiet Efron. ³⁰⁻³²Die grot is in Machpela, bij Mamre in Kanaän. Abraham heeft die grot en dat land gekocht van Efron. Zo had hij een eigen graf. Abraham en Sara zijn daar begraven, en ook Isaak en Rebekka. En ik heb ook Lea daar begraven.'

³³Nadat Jakob dat gezegd had, ging hij weer op het bed liggen. Toen stierf hij.

Genesis 50

Jozef regelt de begrafenis van Jakob

¹Jozef boog zich over het lichaam van zijn vader heen. Hij kuste Jakobs gezicht en hij huilde. ²Daarna gaf hij zijn artsen opdracht om het lichaam van zijn vader klaar te maken voor de begrafenis. De artsen verzorgden Jakobs lichaam met geurige olie. ³Dat deden ze veertig dagen lang. Zo lang duurde het verzorgen van een dode in Egypte. En de Egyptenaren rouwden zeventig dagen lang.

⁴⁻⁵Toen het tijd was om Jakob te begraven, zei Jozef tegen de dienaren van de farao: ‘Mijn vader heeft voor zijn dood gevraagd of ik hem in zijn eigen graf in Kanaän wil begraven. Ik heb hem beloofd dat ik dat zou doen. Willen jullie alsjeblieft aan de farao vragen of ik mijn vader in Kanaän mag begraven? Daarna zal ik terugkomen.’

⁶De farao gaf Jozef toestemming om zijn vader in Kanaän te begraven, zoals hij beloofd had.

Jakob wordt in Kanaän begraven

⁷Toen ging Jozef op reis om zijn vader te begraven. Alle dienaren van de farao en andere belangrijke mensen uit Egypte gingen mee. ⁸Ook het gezin van Jozef, zijn broers en alle familieleden gingen mee. Alleen de kleine kinderen en de dieren bleven in Gosen. ⁹Er reisden ook paarden en wagens mee. Het was een heel grote groep.

¹⁰Ze stopten onderweg bij de plaats Goren-Haätad, aan de overkant van de rivier de Jordaan. Daar bleven ze zeven dagen rouwen en huilen. ¹¹Toen de inwoners van Kanaän dat zagen, zeiden ze: ‘De Egyptenaren zijn heel verdrietig.’ Die plaats bij de Jordaan wordt ook Abel-Misraïm genoemd.

¹²De zonen van Jakob deden wat hun vader gezegd had. ¹³Ze brachten hem naar Kanaän en ze begroeven hem in Machpela, dicht bij Mamre. Daar was de grot met het graf van Abraham. Die grot en dat land had Abraham gekocht van de Hethiet Efron.

¹⁴Na de begrafenis ging Jozef terug naar Egypte, samen met zijn broers en iedereen die erbij geweest was.

De broers vragen Jozef om vergeving

¹⁵De broers van Jozef werden bang, nu hun vader er niet meer was. Ze zeiden: ‘Jozef is misschien nog kwaad op ons. Hij zal ons misschien straffen omdat we hem zo slecht behandeld hebben.’

¹⁶⁻¹⁷Daarom stuurden ze dit bericht naar Jozef: ‘We moeten van onze vader vragen of je ons wilt vergeven. Dat heeft hij voor zijn dood gezegd. We hebben je erg slecht behandeld en je veel kwaad gedaan. Maar onze vader wil dat je ons vergeeft. Want ook wij dienen de God van onze vader.’ Toen Jozef dat hoorde, moest hij huilen.

¹⁸Daarna gingen de broers zelf naar Jozef toe. Ze knielden voor hem en zeiden: ‘We zullen je slaven worden.’ ¹⁹Maar Jozef zei: ‘Waarom zijn jullie zo bang? Ik ben God niet. ²⁰Jullie hebben mij heel slecht behandeld, maar God heeft het goedgemaakt. Hij heeft ervoor gezorgd dat een heel volk kon blijven leven. ²¹Wees niet bang. Ik zal voor jullie en voor jullie kinderen zorgen.’ Zo stelde hij hen gerust met vriendelijke woorden.

De dood van Jozef

²²Jozef bleef met zijn hele familie in Egypte wonen. Hij werd 110 jaar oud. ²³Hij leefde nog toen de kleinkinderen van Efraïm geboren werden. Hij maakte ook nog de geboorte mee van de kinderen van Machir, de zoon van Manasse.

²⁴Jozef zei tegen zijn broers: ‘Binnenkort zal ik sterven. Maar God zal voor jullie zorgen. Hij zal jullie weer uit dit land weghalen. Hij zal jullie terugbrengen naar het land dat hij beloofd

heeft aan Abraham, Isaak en Jakob. ²⁵Jullie moeten me plechtig beloven dat jullie dan mijn lichaam meenemen.’

²⁶Jozef stierf in Egypte toen hij 110 jaar oud was. Zijn lichaam werd verzorgd voor de begrafenis, en in een kist gelegd.

Exodus 1

De Israëlieten worden onderdrukt

Het aantal Israëlieten groeit

¹⁻⁴Jakob was naar Egypte gegaan met zijn zonen en hun gezinnen. Die zonen heetten: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Issachar, Zebulon, Benjamin, Dan, Naftali, Gad en Aser. ⁵In totaal waren er zeventig nakomelingen van Jakob met hem meegegaan naar Egypte. Zijn zoon Jozef woonde daar toen al.

⁶Na een tijd stierven Jozef en zijn broers, en alle mensen van die generatie. ⁷Maar hun nakomelingen kregen veel kinderen. Dat waren de Israëlieten. Er kwamen steeds meer Israëlieten, ze woonden overal in Egypte.

Het volk moet voor de farao werken

⁸Toen kwam er in Egypte een nieuwe farao. Die farao wist niets over Jozef. ⁹Hij zei tegen de Egyptenaren: ‘Er zijn te veel Israëlieten. En ze zijn sterker dan wij. ¹⁰We moeten verstandig zijn en zorgen dat er niet nog meer Israëlieten bij komen. Want stel dat er oorlog komt. Dan vechten ze misschien met onze vijanden mee, en daarna zouden ze weg kunnen vluchten uit ons land.’

¹¹Toen moesten de Israëlieten voor de farao gaan werken. Ze moesten twee steden bouwen: Pitom en Raamses. Daar wilde de farao zijn voorraden bewaren. De Israëlieten werden gedwongen om heel hard te werken. En er kwamen bewakers die hen als slaven behandelden.

¹²Maar hoe hard de Israëlieten ook moesten werken, er werden toch steeds meer kinderen geboren. Er kwamen zo veel Israëlieten, dat de Egyptenaren een vreselijke hekel aan hen kregen. ¹³⁻¹⁴De Israëlieten moesten daarom steeds harder werken. Ze moesten stenen bakken van klei en zwaar werk doen op het land. Ze werden als slaven behandeld, en ze werden geslagen en geschopt.

De farao laat de jongetjes doden

¹⁵Op een dag liet de farao de Israëlitische vroedvrouwen bij zich komen. Zij heetten Sifra en Pua. ¹⁶Hij zei tegen hen: ‘Als een Israëlitische vrouw een kind krijgt, moet je goed opletten. Als het een jongetje is, moet je hem doden. Als het een meisje is, mag ze blijven leven.’

¹⁷Maar de vroedvrouwen deden niet wat de farao gezegd had. Ze lieten de jongetjes leven. Want ze hadden eerbied voor God.

¹⁸De farao liet de vroedvrouwen weer bij zich komen. Hij vroeg: ‘Waarom doen jullie niet wat ik wil? Waarom laten jullie de jongetjes leven?’ ¹⁹De vroedvrouwen antwoordden: ‘De Israëlitische vrouwen zijn anders dan de Egyptische vrouwen. Ze zijn zo sterk! Ze krijgen hun kind al voordat wij erbij zijn.’

²⁰Zo kwamen er steeds meer Israëlieten. God zorgde ook goed voor de vroedvrouwen. ²¹Omdat ze eerbied voor hem hadden, gaf hij hun ook kinderen.

²²Toen zei de farao tegen zijn hele volk: ‘Alle pasgeboren jongetjes van de Israëlieten moeten in de Nijl gegooid worden. De meisjes mogen blijven leven.’

Exodus 2

De geboorte van Mozes

Een vrouw redt haar zoon

¹Een man uit de stam Levi trouwde met een vrouw uit dezelfde stam. ²Zij werd zwanger en ze kreeg een zoon. Toen ze zag hoe mooi hij was, verstopte ze hem. Drie maanden lang hield ze hem verborgen.

³Toen de vrouw haar zoon niet langer kon verbergen, pakte ze een rieten mand. Die maakte ze waterdicht, en ze legde het kind erin. Daarna zette ze de mand in de rivier de Nijl, tussen het riet. ⁴De zus van het jongetje bleef in de buurt. Want ze wilde zien wat er verder met hem zou gebeuren.

Het kind wordt gevonden

⁵Even later kwam de dochter van de farao naar de Nijl. Ze ging een bad nemen in de rivier, terwijl haar slavinnen langs de kant heen en weer liepen. Opeens zag ze de mand tussen het riet. Ze liet hem halen door een slavin. ⁶Toen ze de mand opendeed, zag ze het kind. Het jongetje hilde, en de dochter van de farao kreeg medelijden. 'Ach,' zei ze, 'het is een Israëlitisch jongetje.'

⁷Toen kwam de zus van het jongetje eraan. Ze zei: 'Zal ik een Israëlitische vrouw zoeken die het kind de borst kan geven?' ⁸'Ja,' zei de dochter van de farao, 'doe dat maar.'

Het meisje ging haar moeder halen. ⁹De dochter van de farao zei tegen de moeder: 'Neem dit kind mee en voed het voor me. Ik zal u ervoor betalen.' De moeder nam haar kind mee en voedde het.

¹⁰Toen het jongetje groot genoeg was, bracht de moeder hem naar de dochter van de farao. Die adopteerde het kind en ze gaf hem een naam. Ze noemde hem Mozes. Ze zei: 'Ik heb hem uit het water gehaald.'

Mozes vlucht

Mozes slaat een Egyptenaar dood

¹¹Op een keer kwam Mozes bij de mensen van zijn eigen volk. Hij was toen al volwassen. Hij zag hoe hard de Israëlieten moesten werken. Hij zag ook dat een Israëliet geslagen werd door een Egyptenaar. ¹²Mozes keek om zich heen en zag dat er verder niemand in de buurt was. Toen sloeg hij de Egyptenaar dood. Hij verborg hem vlug onder het zand.

¹³De volgende dag zag Mozes twee Israëlieten met elkaar vechten. Hij vroeg aan de man die begonnen was: 'Waarom sla je iemand van je eigen volk?' ¹⁴De man zei: 'Waar bemoei jij je mee? Wie zegt dat jij de baas bent over ons? Wil je mij soms ook doodslaan, net als die Egyptenaar?' Mozes schrok. Hij dacht: De mensen weten dus wat ik gedaan heb.

¹⁵Toen de farao hoorde wat er gebeurd was, wilde hij Mozes laten doden. Maar Mozes vluchtte.

Mozes woont in Midjan

Mozes ging naar het land Midjan. Toen hij daar bij een waterput zat, ¹⁶kwamen de zeven dochters van de priester van Midjan eraan. Ze begonnen de schapen en geiten van hun vader water te geven. ¹⁷Toen kwamen er herders aan die hen weg wilden jagen. Maar Mozes ging eropaf om de meisjes te helpen. Daarna gaf hij hun dieren te drinken.

¹⁸Toen de meisjes thuiskwamen, vroeg hun vader: 'Hoe komt het dat jullie vandaag zo vroeg terug zijn?' ¹⁹Ze zeiden: 'Een Egyptenaar heeft ons geholpen toen de herders ons weg wilden jagen. En hij heeft ook water voor ons gehaald en de dieren te drinken gegeven.'

²⁰'En waar is die man nu?' vroeg hun vader. 'Waarom hebben jullie hem bij de put achtergelaten? Ga hem halen, dan kan hij bij ons eten.'

²¹Mozes ging met de meisjes mee naar hun vader. Daarna bleef hij daar wonen. Eén van de dochters, Sippora, werd zijn vrouw. ²²Toen zij een zoon kreeg, noemde Mozes hem Gersom. 'Ik ben een vreemdeling hier,' zei Mozes. 'Ik woon in een land dat ik niet ken.'

God krijgt medelijden met zijn volk

²³Jaren later stierf de farao. Maar de Israëlieten hadden het nog steeds erg moeilijk, omdat ze als slaven moesten werken. Ze schreeuwden om hulp, en God hoorde hen. ²⁴Hij luisterde naar hen. Hij dacht aan wat hij beloofd had aan Abraham, Isaak en Jakob. ²⁵Hij zag hoe moeilijk de Israëlieten het hadden, en hij kreeg medelijden met hen.

Exodus 3

God stuurt Mozes naar Egypte

God spreekt met Mozes

¹Mozes zorgde voor de schapen en geiten van zijn schoonvader Jetro, de priester van Midjan. Op een dag ging hij met de dieren ver de woestijn in. Hij kwam bij de berg Horeb. De Horeb was een heilige berg. ²Daar kwam de engel van de Heer naar hem toe, als een vuur in een doornstruik. Mozes zag dat de struik in brand stond, maar de struik verbrandde niet. ³Mozes dacht: Hoe kan dat? Hoe komt het dat die struik niet verbrandt? Ik zal eens gaan kijken.

⁴Toen de Heer zag dat Mozes dichterbij kwam, riep hij vanuit de struik: 'Mozes!' 'Ja, ik luister,' antwoordde Mozes. ⁵De Heer zei: 'Kom niet dichterbij, en trek je schoenen uit. Want je staat op heilige grond. ⁶Ik ben de God van je vader, ik ben de God van Abraham, Isaak en Jakob.' Toen hield Mozes zijn handen voor zijn gezicht, want hij durfde niet naar God te kijken.

Mozes moet de Israëlieten uit Egypte halen

⁷De Heer zei: 'Ik heb gezien hoe moeilijk mijn volk het heeft in Egypte. Ik heb gezien hoe ze onderdrukt worden, en ik heb gehoord hoe ze om hulp roepen. Ik weet hoe ze lijden. ⁸Nu ben ik gekomen om ze te bevrijden uit de macht van de Egyptenaren. Ik zal ze naar een land brengen waar nu andere volken wonen: Kanaänieten, Hethieten, Amorieten, Perizzieten, Chiwvieten en Jebusieten. Het is een mooi, groot land. En er is genoeg te eten en te drinken, meer dan genoeg voor iedereen.'

⁹⁻¹⁰Ik stuur jou naar de farao. Want ik heb gehoord hoe de Israëlieten om hulp roepen. En ik heb gezien hoe de Egyptenaren hen onderdrukken. Jij moet mijn volk uit Egypte weghalen.'

Mozes weigert

¹¹Maar Mozes zei tegen God: 'Ik? Moet ik naar de farao gaan en de Israëlieten uit Egypte weghalen? Dat kan ik niet.' ¹²God zei: 'Ik zal altijd bij je zijn. Jij zult het volk uit Egypte weghalen, en hier op deze berg zullen jullie mij vereren. Dan zul je zeker weten dat ik je gestuurd heb.'

¹³Mozes zei: 'Ik moet dus tegen de Israëlieten zeggen dat de God van hun voorouders mij gestuurd heeft. Maar wat moet ik zeggen als ze vragen hoe die God heet?'

¹⁴⁻¹⁵Toen zei God: 'Ik ben degene die er altijd is. Je moet tegen de Israëlieten zeggen dat 'Ik ben er altijd' je gestuurd heeft. Dat zal mijn naam zijn. Zo moeten ze mij voortaan noemen. Ik ben de Heer, de God van hun voorouders, de God van Abraham, Isaak en Jakob.'

Mozes moet naar de farao gaan

¹⁶God zei verder: 'Je moet de leiders van de Israëlieten bij elkaar roepen, en tegen ze zeggen: 'De Heer, de God van jullie voorouders, de God van Abraham, Isaak en Jakob, is bij mij gekomen. Hij heeft gezegd dat hij medelijden met jullie heeft. Want hij heeft gezien hoe moeilijk jullie het hebben in Egypte. ¹⁷Hij zal jullie bevrijden uit de ellende. Hij zal jullie naar een ander land brengen, het land van de Kanaänieten en de andere volken die daar wonen. In dat land is genoeg te eten en te drinken, meer dan genoeg voor iedereen.'

¹⁸De leiders van het volk zullen naar je luisteren. Daarna moet je samen met de leiders naar de farao gaan. Tegen hem moet je zeggen: 'De Heer, onze God, is bij ons gekomen. Mogen wij naar de woestijn gaan om hem daar offers te brengen? Dat is een reis van drie dagen.'

¹⁹Ik weet dat de farao dat niet goed zal vinden. Alleen als ik hem dwing om jullie te laten gaan, zal hij het goedvinden. ²⁰Ik zal de Egyptenaren laten zien hoe machtig ik ben. Ik zal vreselijke dingen doen om ze te straffen. Daarna zal de farao jullie laten gaan. ²¹Ik zal ervoor zorgen dat de Egyptenaren jullie dan goed behandelen. Jullie zullen niet arm uit Egypte weggaan. ²²Jullie vrouwen moeten aan de Egyptische vrouwen gouden en zilveren sieraden vragen, en ook kleren. Die moeten jullie je kinderen laten aantrekken. Zo zullen jullie de Egyptenaren arm maken.'

Exodus 4

Mozes weigert weer

¹Mozes zei tegen de Heer: 'De Israëlieten zullen me vast niet geloven. Ze zullen niet naar me luisteren. Ze zullen zeggen dat u helemaal niet bij mij gekomen bent.'

²Toen zei de Heer: 'Wat heb je daar in je hand?' 'Een stok,' zei Mozes. ³De Heer zei: 'Gooi hem eens op de grond.' Toen Mozes dat deed, veranderde de stok in een slang.

Mozes rende weg. ⁴Maar de Heer zei: 'Pak hem bij zijn staart!' Mozes pakte de slang, en toen was het weer een stok. ⁵De Heer zei: 'Als je dat aan de Israëlieten laat zien, zullen ze je geloven. Dan geloven ze dat de God van hun voorouders, de God van Abraham, Isaak en Jakob, bij jou gekomen is.'

⁶Daarna zei de Heer: 'Doe je hand eens onder je jas.' Mozes deed dat, en toen hij zijn hand er weer onder vandaan haalde, zag die er wit en ziek uit. ⁷'Doe je hand nog eens onder je jas,' zei de Heer. Mozes deed dat nog eens. En toen hij zijn hand weer onder zijn jas vandaan haalde, zag die er weer gewoon uit.

⁸De Heer zei: 'Als de Israëlieten je niet geloven na het eerste wonder, zullen ze je misschien geloven na het tweede wonder. ⁹Maar als ze je dan nog niet geloven, moet je water uit de rivier de Nijl halen. Dat moet je over de grond gieten. Dan zal dat water in bloed veranderen.'

God zal Aäron met Mozes meesturen

¹⁰Mozes zei tegen de Heer: 'Neem me niet kwalijk, Heer. Maar ik ben niet zo'n goede spreker. Dat is altijd al zo geweest. En nu u met mij gesproken hebt, is dat nog steeds zo. Ik kan nooit de goede woorden vinden.'

¹¹Maar de Heer zei: 'Wie heeft de mens een mond gegeven? Wie zorgt ervoor dat een mens kan spreken en horen? Wie zorgt ervoor dat een mens kan zien? Of wie maakt hem blind?'

Dat doe ik, de Heer! ¹²Ga nu. Ik zal je helpen als je moet spreken. Ik zal je vertellen wat je moet zeggen.’

¹³Maar Mozes zei: ‘Neem me niet kwalijk, Heer, maar stuur alstublieft iemand anders!’

¹⁴Toen werd de Heer boos op Mozes. Hij zei: ‘Je hebt toch een broer die Aäron heet? Die kan goed spreken. Hij komt naar je toe. Hij is al onderweg, en hij zal blij zijn om je te zien. ¹⁵Jij moet hem vertellen wat hij moet zeggen. Ik zal jullie helpen en zeggen wat je moet doen. ¹⁶Jij hebt de leiding, en Aäron zal namens jou tegen de Israëlieten spreken. ¹⁷Neem je stok mee, want daarmee moet je de wonderen doen.’

Mozes gaat naar Egypte

¹⁸⁻¹⁹Mozes ging terug naar Midjan, naar zijn schoonvader Jetro. De Heer zei tegen Mozes: ‘Ga nu naar Egypte. De mensen daar die jou wilden doden, zijn gestorven.’ Toen zei Mozes tegen Jetro: ‘Ik wil graag terug naar Egypte om te zien hoe het met de mensen van mijn volk gaat.’ ‘Dat is goed,’ zei Jetro. ‘Ga maar.’

²⁰Mozes zette zijn vrouw en zijn kinderen op een ezel en vertrok naar Egypte. Hij nam zijn stok mee, want dat had God tegen hem gezegd. ²¹Toen zei de Heer tegen Mozes: ‘In Egypte moet je voor de farao alle wonderen doen die ik je geleerd heb. Maar de farao zal het volk niet laten gaan. Want ik zal ervoor zorgen dat hij niet toegeeft en blijft weigeren. ²²Dan moet jij de farao vertellen dat ik gezegd heb: ‘Ik ben de Heer. Ik houd van het volk van Israël alsof het mijn oudste zoon is. ²³Ik heb je gezegd, farao, dat je mijn volk moest laten gaan. Ik wilde dat ze mij zouden vereren. Maar jij liet ze niet gaan. Daarom zal ik jouw oudste zoon doden.’’

De zoon van Mozes wordt besneden

²⁴Toen Mozes onderweg was naar Egypte, kwam de Heer in een nacht op Mozes af. Hij wilde Mozes doden. ²⁵Toen ging Sippora, de vrouw van Mozes, vlug haar zoon besnijden. Ze pakte een scherp stuk steen. Daarmee sneed ze de voorhuid van haar zoon af.

Met de voorhuid raakte ze de voeten van Mozes aan. En ze zei: ‘Door dit bloed kun je mijn man blijven.’ ²⁶Dat zei ze omdat hun zoon nu besneden was. Toen liet de Heer Mozes met rust.

Aäron gaat met Mozes mee

²⁷De Heer had tegen Aäron gezegd: ‘Je moet naar de woestijn gaan, naar Mozes.’ Aäron was op weg gegaan. Hij ontmoette Mozes bij de heilige berg, en hij kuste hem. ²⁸En Mozes vertelde Aäron alles wat de Heer gezegd had. Hij vertelde dat hij naar Egypte moest gaan, en welke wonderen hij moest doen.

²⁹Toen gingen Mozes en Aäron samen naar Egypte. Daar riepen ze de leiders van de Israëlieten bij elkaar. ³⁰Aäron vertelde hun precies wat de Heer tegen Mozes gezegd had. En Mozes liet de wonderen aan het volk zien. ³¹De Israëlieten geloofden Mozes en Aäron. Toen ze hoorden dat de Heer hun ellende gezien had en medelijden met hen had, knielden ze om de Heer te vereren.

Exodus 5

Mozes en Aäron bij de farao

Mozes en Aäron gaan naar de farao

¹Mozes en Aäron gingen naar de farao. Ze zeiden tegen hem: ‘De Heer, de God van Israël, heeft gezegd dat u de Israëlieten naar de woestijn moet laten gaan. Ze moeten daar een feest voor hem vieren.’ ²De farao zei: ‘Wie is die Heer? Waarom zou ik naar hem luisteren? Waarom zou ik de Israëlieten laten gaan? Ik ken de Heer niet, en ik laat de Israëlieten niet gaan!’

³Toen zeiden Mozes en Aäron: ‘De God van de Israëlieten heeft met ons gesproken. Geef ons alstublieft toestemming om de woestijn in te gaan! We willen zo ver gaan als we in drie dagen kunnen komen. Daar in de woestijn willen we offers brengen aan de Heer. Anders zal hij ons straffen met ziekte of oorlog.’

⁴⁻⁵Maar de farao zei: ‘Mozes en Aäron! Jullie willen zeker dat er niet gewerkt wordt! Er zijn heel veel Israëlieten aan het werk, en nu willen jullie dat ze daarmee stoppen. Nee, aan het werk allemaal!’

De Israëlieten moeten harder werken

⁶Diezelfde dag liet de farao de bewakers van de Israëlieten bij zich komen. Ook de Israëlieten die het werk moesten controleren, riep hij bij zich. Hij zei: ⁷‘Voortaan mogen jullie de mensen geen stro meer geven voor het maken van stenen. Ze moeten zelf maar stro zoeken. ⁸Maar ze moeten net zo veel stenen maken als anders, niet één steen minder! Ze zijn lui! Daarom roepen ze dat ze offers willen brengen aan hun God. ⁹Ze moeten gewoon harder werken. Dan hebben ze geen tijd meer om naar die onzin te luisteren.’

¹⁰De bewakers en de controleurs vertelden dat aan de Israëlieten. Ze zeiden: ‘We mogen jullie geen stro meer geven van de farao. ¹¹Jullie moeten het zelf maar gaan zoeken. Maar toch moeten jullie net zo veel stenen maken als eerst.’

¹²De Israëlieten gingen in het hele land stro zoeken. ¹³De bewakers schreeuwden intussen: ‘Doorwerken! Net zo veel stenen als vroeger!’ ¹⁴En de bewakers sloegen de Israëlitische controleurs die ze zelf in dienst genomen hadden. Want er werden minder stenen gemaakt dan vroeger.

De farao luistert niet

¹⁵De Israëlitische controleurs gingen klagen bij de farao. Ze zeiden: ‘Waarom behandelt u ons zo? ¹⁶We worden geslagen omdat we niet genoeg stenen maken. Maar dat is de schuld van uw bewakers. Want zij geven ons geen stro meer!’ ¹⁷Maar de farao zei: ‘Jullie zijn lui! Jullie zijn te lui om te werken. Daarom willen jullie offers gaan brengen aan jullie God. ¹⁸Vooruit, aan het werk! Stro krijgen jullie niet. Maar jullie moeten net zo veel stenen maken als vroeger.’

¹⁹Toen begrepen de controleurs hoe moeilijk de situatie was. Want de farao had nu zelf gezegd dat ze net zo veel stenen moesten maken als vroeger.

²⁰Toen ze terugkwamen van de farao, stonden Mozes en Aäron op hen te wachten. ²¹De controleurs riepen: ‘Het is jullie schuld dat de farao en zijn bewakers zo’n hekel aan ons hebben. Het is jullie schuld dat ze ons zo slecht behandelen. We hopen dat de Heer jullie daarvoor straft!’

God stuurt Mozes en Aäron opnieuw

Mozes klaagt tegen God

²²Mozes vroeg aan de Heer: ‘Heer, waarom behandelt u dit volk zo slecht? Waarom hebt u mij hierheen gestuurd? ²³Ik heb namens u met de farao gesproken. Maar daardoor is alles nog erger geworden. U hebt uw volk helemaal niet gered!’

Exodus 6

¹Maar de Heer zei tegen Mozes: ‘Nu zul je zien wat ik met de farao ga doen. Ik zal hem dwingen om mijn volk te laten gaan. Hij zal de Israëlieten zelfs uit zijn land weggagen.’

God zal de Israëlieten bevrijden

²God zei ook tegen Mozes: ‘Ik ben de Heer. ³Ik heb aan Abraham, Isaak en Jakob laten zien dat ik de machtige God ben. Maar ik heb hun niet gezegd dat mijn naam is ‘Ik ben er altijd’. ⁴Ik heb hun het land Kanaän beloofd, het land waar ze als vreemdelingen gewoond hebben. ⁵Nu denk ik weer aan die belofte. Want ik heb de Israëlieten gehoord. Ik hoorde ze klagen omdat ze als slaven moeten werken voor de Egyptenaren.

⁶Ik, de Heer, zal de Israëlieten bevrijden van het zware werk in Egypte. Ik zal hen bevrijden uit de slavernij. Ik zal laten zien hoe machtig ik ben. Ik zal de Israëlieten redden, maar de Egyptenaren zal ik streng straffen. ⁷De Israëlieten zullen mijn volk zijn, en ik zal hun God zijn. Dan zullen ze begrijpen dat ik, de Heer, hun God ben. En dat ik hen bevrijd heb van het zware werk in Egypte. ⁸Ik breng hen naar het land dat ik beloofd heb aan Abraham, Isaak en Jakob. Ik, de Heer, zal dat land aan hen geven. Ga dat tegen de Israëlieten zeggen.’

De Israëlieten luisteren niet

⁹Mozes vertelde aan de Israëlieten wat God gezegd had. Maar ze luisterden niet. Ze waren moe van het harde werken en ze hadden geen hoop meer.

¹⁰Toen zei de Heer tegen Mozes: ¹¹‘Ga nu naar de farao, de koning van Egypte. Zeg tegen hem dat hij de Israëlieten moet laten gaan.’ ¹²Mozes zei: ‘De farao zal heus niet naar me luisteren. Want de Israëlieten willen al niet eens naar me luisteren. En ik ben ook helemaal geen goede spreker.’

De voorouders van Mozes en Aäron

¹³De Heer had gesproken tegen Mozes en Aäron. Hij gaf hun de opdracht om naar de Israëlieten en naar de farao te gaan. Zij moesten de Israëlieten uit Egypte weghalen.

¹⁴Mozes en Aäron stamden af van Levi, een zoon van Jakob.

Ruben, de oudste zoon van Jakob, had vier zonen: Chanoch, Pallu, Chesron en Karmi. De families die van Ruben afstamden, werden naar die zonen genoemd.

¹⁵Simeon had zes zonen: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Sochar en Saül, de zoon van een Kanaänitische vrouw. De families die van Simeon afstamden, werden naar die zonen genoemd.

¹⁶Nu volgen de nakomelingen van Levi, van wie Mozes en Aäron afstamden. Levi werd 137 jaar. Hij had drie zonen: Gerson, Kehat en Merari. ¹⁷Gerson had twee zonen: Libni en Simi. De families die van die zonen afstamden, werden naar hen genoemd. ¹⁸Kehat werd 133 jaar. Hij had vier zonen: Amram, Jishar, Chebron en Uzziël. ¹⁹Merari had twee zonen: Machli en Musi. Die mensen stamden allemaal van Levi af.

²⁰Amram, de zoon van Kehat, trouwde met zijn tante Jochebed. Ze kregen twee zonen: Aäron en Mozes. Amram werd 137 jaar. ²¹⁻²⁴Jishar, ook een zoon van Kehat, had drie zonen: Korach, Nefeg en Zichri. Korach had drie zonen: Assir, Elkana en Abiasaf. De families die van Korach afstamden, werden naar die zonen genoemd. Uzziël, de derde zoon van Kehat, had ook drie zonen: Misaël, Elsafan en Sitri.

Aäron trouwde met Eliseba, die een dochter was van Amminadab en een zus van Nachson. Hun zonen heetten: Nadab, Abihu, Eleazar en Itamar. ²⁵Eleazar trouwde met een dochter van Putiël. Hun zoon heette Pinechas.

Al deze families stamden af van Levi.

²⁶De Heer sprak tegen Mozes en Aäron, die dus ook van Levi afstamden. Zij moesten alle stammen van Israël uit Egypte weghalen. ²⁷Deze Mozes en Aäron vroegen aan de farao of de Israëlieten uit Egypte mochten vertrekken.

De opdracht aan Mozes en Aäron

²⁸⁻²⁹De Heer zei in Egypte tegen Mozes: ‘Ik ben de Heer. Alles wat ik tegen je zeg, moet je aan de farao vertellen.’ ³⁰Mozes zei: ‘De farao zal niet naar me luisteren. Want ik ben een slechte spreker.’

Exodus 7

¹Maar de Heer zei: ‘Aäron zal namens jou spreken, en jij hebt de leiding. ²Jij moet Aäron alles vertellen wat ik tegen je gezegd heb. Dan moet hij tegen de farao spreken. Hij moet zeggen dat de farao de Israëlieten moet laten vertrekken uit zijn land.

³Maar ik zal ervoor zorgen dat de farao niet toegeeft en blijft weigeren. Ik zal in Egypte veel wonderen doen. ⁴En toch zal de farao niet luisteren. Dan zal ik de Egyptenaren mijn macht laten voelen en hen streng straffen. Daarna zal ik alle stammen van Israël uit Egypte weghalen. ⁵En dan zullen de Egyptenaren begrijpen dat ik de Heer ben.’

⁶Mozes en Aäron deden alles wat de Heer gezegd had. ⁷Toen ze naar de farao gingen, was Mozes tachtig jaar oud en Aäron 83 jaar.

Mozes en Aäron gaan naar de farao

⁸De Heer zei tegen Mozes: ⁹‘Als de farao om een wonder vraagt, moet Aäron zijn stok voor de farao op de grond gooien. Die stok zal dan veranderen in een slang.’

¹⁰Mozes en Aäron gingen naar de farao. Ze deden alles wat de Heer gezegd had. Aäron gooide zijn stok neer voor de farao en zijn dienaren. En de stok veranderde in een slang.

¹¹Toen liet de farao de wijze mannen en tovenaars van Egypte komen. En zij konden hetzelfde. ¹²Ze gooiden hun stok op de grond, en elke stok veranderde in een slang. Maar de slang van Aäron at alle andere slangen op.

¹³Toch hield de farao vol. Hij luisterde niet naar Mozes en Aäron. Dat had de Heer al gezegd.

De eerste straf

God zegt dat hij Egypte zal straffen

¹⁴De Heer zei tegen Mozes: ‘De farao wil niet toegeven. Hij weigert om het volk te laten gaan. ¹⁵Ga morgen naar hem toe, als hij naar de rivier de Nijl gaat. Wacht op hem aan de waterkant. Je moet de stok die in een slang veranderde, meenemen. ¹⁶Zeg tegen de farao: ‘De Heer, de God van de Israëlieten, heeft mij gestuurd. Hij vraagt u om zijn volk te laten vertrekken. Dan kunnen ze hem in de woestijn vereren. Maar tot nu toe hebt u niet willen luisteren.’

¹⁷Daarom zal de Heer u laten zien wie hij is. Ik zal met deze stok op het water van de Nijl slaan. Dan zal het water veranderen in bloed. ¹⁸Alle vissen in de Nijl zullen sterven. De rivier zal stinken, en de Egyptenaren zullen geen water meer uit de rivier kunnen drinken.’

¹⁹Zeg tegen Aäron dat hij zijn stok boven alle rivieren, kanalen en meren van Egypte moet houden. Overal zal het water veranderen in bloed, zelfs in waterbakken en bekers bij de mensen thuis.'

Water verandert in bloed

²⁰Mozes en Aäron deden alles wat de Heer gezegd had. Aäron sloeg met zijn stok op het water van de Nijl, en het water veranderde in bloed. De farao en zijn dienaren zagen wat er gebeurde. ²¹Toen gingen alle vissen in de Nijl dood. De rivier ging stinken, en de Egyptenaren konden geen water meer drinken uit de rivier.

²²Maar de Egyptische tovenaars konden precies hetzelfde doen. Daarom hield de farao vol, hij luisterde niet naar Mozes en Aäron. Dat had de Heer al gezegd. ²³De farao draaide zich om en ging naar huis. Hij veranderde niet van gedachten, ook niet door dit wonder.

²⁴De mensen in Egypte gingen in de buurt van de Nijl waterputten graven. Want het water van de Nijl was niet te drinken. ²⁵Die ramp duurde zeven dagen.

De tweede straf

Er komen kikkers uit de rivier

²⁶De Heer zei tegen Mozes: 'Ga naar de farao en zeg tegen hem: 'De Heer wil dat u zijn volk laat gaan. Dan kunnen ze hem gaan vereren. ²⁷Als u weigert, zal hij het hele land straffen met een kikkerplaag. ²⁸De rivier de Nijl zal vol zitten met kikkers. Maar ze zullen ook uit de rivier komen en het paleis in gaan. Ze zullen in uw slaapkamer zitten en in uw bed, in de huizen van uw dienaren en van uw hele volk. Overal, zelfs in ovens en pannen, zullen kikkers zitten. ²⁹Ze zullen boven op u springen, en op uw dienaren en uw volk.'

Exodus 8

¹Zeg daarna tegen Aäron dat hij zijn stok boven de rivieren, kanalen en meren moet houden. Dan zullen er overal in Egypte kikkers tevoorschijn komen.'

²Aäron hield zijn stok boven het water van Egypte, en toen kwamen er kikkers tevoorschijn. Het hele land was bedekt met kikkers.

³Maar de Egyptische tovenaars konden precies hetzelfde doen. Zij lieten ook kikkers tevoorschijn komen in het hele land.

De farao luistert niet

⁴Toen liet de farao Mozes en Aäron komen. Hij zei: 'Vraag alsjeblieft aan de Heer of hij de kikkers laat verdwijnen. Dan zal ik zijn volk laten gaan. Ze mogen offers gaan brengen aan de Heer.' ⁵Mozes zei: 'Ik zal bidden voor u, en voor uw dienaren en uw volk. Dan zullen de kikkers verdwijnen uit de huizen. Er blijven alleen nog kikkers over in de Nijl. Zegt u maar wanneer ik tot de Heer moet bidden.'

⁶De farao antwoordde: 'Morgen.' Mozes zei: 'Dat is goed. Morgen zult u begrijpen dat niemand zo machtig is als de Heer, onze God. ⁷Want morgen zullen alle kikkers verdwijnen uit uw paleis en uit alle huizen. Dan zullen er alleen nog kikkers in de Nijl zijn.'

⁸Mozes en Aäron gingen bij de farao vandaan. Mozes vroeg de Heer om de kikkers weg te halen uit het land. ⁹De Heer deed wat Mozes vroeg. Overal gingen de kikkers dood, in de huizen, op straat en op het land. ¹⁰De mensen raaptten ze op en gooiden ze op een hoop. Het hele land stonk van de dode kikkers.

¹¹Toen de farao zag dat de ramp voorbij was, weigerde hij weer om naar Mozes en Aäron te luisteren. Precies zoals de Heer gezegd had.

De derde straf

Er komen muggen

¹²De Heer zei tegen Mozes: ‘Zeg tegen Aäron dat hij met zijn stok op de grond moet slaan. Dan zal in heel Egypte het stof veranderen in muggen.’

¹³En dat gebeurde. Aäron sloeg met zijn stok op de grond en meteen zaten er muggen op de mensen en de dieren. Overal in Egypte veranderde het stof in muggen. ¹⁴De tovenaars probeerden hetzelfde te doen. Maar dat lukte niet. Alle mensen en dieren zaten intussen onder de muggen. ¹⁵De tovenaars zeiden tegen de farao: ‘Dit moet wel het werk van een god zijn!’ Maar de farao hield vol, hij weigerde om naar Mozes en Aäron te luisteren. Dat had de Heer al gezegd.

De vierde straf

Er komen steekvliegen

¹⁶De Heer zei tegen Mozes: ‘Ga morgenochtend vroeg naar de farao, als hij naar de rivier gaat. Zeg tegen hem: ‘De Heer wil dat u zijn volk laat gaan. Dan kunnen ze hem gaan vereren. ¹⁷Als u ze niet laat gaan, zal hij steekvliegen op u afsturen, en op uw dienaren en uw volk. Alle huizen in Egypte zullen vol zitten met steekvliegen, en de grond zal ermee bedekt zijn. ¹⁸⁻¹⁹Maar in Gosen, waar de Israëlieten wonen, zullen geen steekvliegen zijn. Want de Heer maakt verschil tussen uw volk en zijn eigen volk. Daardoor zult u begrijpen dat de Heer in uw land is. Morgen zal dat gebeuren.’’

²⁰De Heer deed wat hij gezegd had. Er kwamen heel veel steekvliegen. Ze zaten in het paleis van de farao en in de huizen van zijn dienaren. De steekvliegen waren een ramp voor het hele land.

De farao luistert niet

²¹Toen liet de farao Mozes en Aäron komen. Hij zei: ‘Goed, jullie mogen offers gaan brengen aan je God. Maar dat moet hier in het land gebeuren.’

²²‘Dat kan niet,’ zei Mozes. ‘Want de Egyptenaren vinden het afschuwelijk dat wij dieren offeren aan de Heer, onze God. Ze zullen ons doden als we dat doen. ²³Nee, u moet ons de woestijn in laten gaan, zo ver als we in drie dagen kunnen komen. Dan kunnen we daar offers brengen aan de Heer, onze God. Dat wil hij van ons.’

²⁴Toen zei de farao: ‘Goed, ik laat jullie gaan. Maar jullie mogen niet te ver gaan. En bid voor mij!’ ²⁵Mozes zei: ‘Zodra ik hier weg ben, zal ik bidden tot de Heer. Morgen zullen de vliegen verdwijnen, bij u, bij uw dienaren en bij uw hele volk. Maar u moet ons niet weer bedriegen. U moet ons volk niet weer tegenhouden.’

²⁶Mozes ging bij de farao vandaan en hij bad tot de Heer. ²⁷De Heer deed wat Mozes vroeg. Hij liet de vliegen verdwijnen bij de farao, bij zijn dienaren en bij alle Egyptenaren. Er bleef nergens meer een vlieg over. ²⁸Maar de farao wilde ook deze keer niet toegeven. Hij weigerde om het volk te laten gaan.

Exodus 9

De vijfde straf

Het vee wordt ziek

¹De Heer zei tegen Mozes: ‘Ga naar de farao en zeg tegen hem: ‘De Heer wil dat u zijn volk laat gaan. Dan kunnen ze hem gaan vereren. ²Als u hen niet laat gaan en hen nog langer tegenhoudt, ³zal de Heer het vee ziek maken. Alle paarden, ezels, kamelen, koeien, schapen en geiten krijgen dan een vreselijke ziekte. ⁴Maar er zal verschil zijn tussen het vee van de Egyptenaren en het vee van de Israëlieten. Want bij de Israëlieten zal er geen enkel dier doodgaan. ⁵Morgen zal de Heer dat laten gebeuren.’”

⁶De volgende dag gebeurde wat de Heer gezegd had. Al het vee van de Egyptenaren stierf. Maar bij de Israëlieten ging er geen enkel dier dood.

⁷De farao liet uitzoeken of er bij de Israëlieten werkelijk geen enkel dier dood was. En dat was inderdaad zo. Maar de farao gaf niet toe. Hij liet het volk niet gaan.

De zesde straf

Iedereen krijgt zweren

⁸De Heer zei tegen Mozes en Aäron: ‘Jullie moeten allebei een handvol as uit een oven pakken. Die as moet Mozes bij de farao in de lucht gooien. ⁹Daarna zal de as over heel Egypte waaien en op de mensen en de dieren terechtkomen. En dan zullen alle mensen en dieren zweren op hun lichaam krijgen.’

¹⁰Mozes en Aäron pakten as uit een oven. Ze gingen naar de farao, en Mozes gooide de as in de lucht. Daarna kregen alle mensen en dieren zweren op hun lichaam. ¹¹Ook de Egyptische tovenaars kregen zweren, net als iedereen. En deze keer konden zij niets doen.

¹²Maar de Heer zorgde ervoor dat de farao niet wilde toegeven. Hij luisterde niet naar Mozes en Aäron. Precies zoals de Heer al tegen Mozes gezegd had.

De zevende straf

De Heer zal een zware straf sturen

¹³Toen zei de Heer tegen Mozes: ‘Ga morgenochtend vroeg naar de farao. Zeg tegen hem: ‘De Heer, de God van de Israëlieten, wil dat u zijn volk laat gaan. Dan kunnen ze hem gaan vereren. ¹⁴Anders zal hij deze keer de zwaarste straf sturen naar u, naar uw dienaren en naar uw volk. Dan zult u begrijpen dat er op de hele aarde niemand is zoals hij. ¹⁵Hij had u en uw volk kunnen laten sterven aan een vreselijke ziekte. Dan waren jullie allang van de aarde verdwenen. ¹⁶Maar hij heeft jullie laten leven. Nu kunt u zien hoe machtig hij is. Iedereen op aarde zal weten wie hij is.

¹⁷U blijft u verzetten en u weigert om het volk te laten gaan. ¹⁸Daarom zal het morgen om deze tijd verschrikkelijk gaan hagelen. Het heeft in de hele geschiedenis van Egypte nog nooit zo hard gehageld. ¹⁹Breng alle dieren naar binnen. En laat alles wat buiten is, naar binnen brengen. Want alle mensen en dieren die buiten zijn, zullen sterven door de hagel.’”

²⁰De dienaren van de farao hoorden dat. Sommigen werden bang en haalden hun slaven en hun dieren naar binnen. ²¹Maar anderen luisterden niet en lieten hun slaven en hun dieren buiten.

Er komt hagel

²²Toen zei de Heer tegen Mozes: ‘Houd je stok omhoog naar de hemel. Dan zal het gaan hagelen in heel Egypte, op de mensen, op de dieren, en op alles wat er op het land groeit.’

²³Mozes hield zijn stok omhoog naar de hemel. Toen liet de Heer het onweren en hagelen. Het hagelde in heel Egypte. ²⁴En terwijl het hagelde, bliksemde het vreselijk. Zolang Egypte bestond, had het nog nooit zo hard gehageld. ²⁵Overall in Egypte sloeg de hagel neer op alles wat buiten was, op mensen, dieren en planten. Zelfs bomen werden vernield. ²⁶⁻³²De hagel vernielde al het rijpe koren op de akkers. Alleen het koren dat pas gezaaid was, werd niet vernield.

Maar in Gosen, waar de Israëlieten woonden, hagelde het niet.

De farao luistert niet

De farao liet Mozes en Aäron bij zich komen. Hij zei: ‘Nu moet ik schuld bekennen. De Heer heeft gelijk: mijn volk en ik zijn schuldig. Bid dat de Heer het onweer en de hagel laat ophouden. Dan zal ik jullie laten gaan. Ik zal jullie niet langer tegenhouden.’

Mozes zei: ‘Zodra ik de stad uit ben, zal ik bidden tot de Heer. Het onweer en de hagel zullen ophouden. Dan zult u begrijpen dat de aarde van de Heer is. Maar ik weet best dat u en uw dienaren nog steeds geen eerbied hebben voor God, de Heer.’

³³Mozes ging bij de farao vandaan. Hij ging de stad uit en bad tot de Heer. Meteen hielden het onweer, de hagel en de regen op. ³⁴Maar toen de farao dat zag, ging hij door met zijn slechte gedrag. Hij gaf niet toe, en zijn dienaren ook niet. ³⁵Hij weigerde om de Israëlieten te laten gaan. Precies zoals Mozes al namens de Heer gezegd had.

Exodus 10

De achtste straf

De farao wordt weer gewaarschuwd

¹Toen zei de Heer tegen Mozes: ‘Ga naar de farao. De farao en zijn dienaren zullen niet toegeven. Daar heb ik zelf voor gezorgd, zodat ik wonderen kan doen in Egypte. ²Jij moet daar later over vertellen aan je kinderen en kleinkinderen. Vertel ze dat ik mijn macht heb laten zien aan de Egyptenaren. En dat ik vreselijke dingen met hen gedaan heb. Dan zullen jullie begrijpen dat ik de Heer ben.’

³Mozes en Aäron gingen naar de farao. Ze zeiden: ‘De Heer vraagt hoe lang u nog blijft weigeren om naar hem te luisteren. U moet zijn volk laten gaan. Dan kunnen ze de Heer gaan vereren. ⁴Als u weigert, dan stuurt hij morgen sprinkhanen naar uw land. ⁵Er zullen zo veel sprinkhanen komen, dat het hele land ermee bedekt is. De grond zal niet meer te zien zijn. De sprinkhanen zullen al het koren opeten. Ook het beetje koren dat er nog groeit na de hagel. Ook alle bomen eten ze op. ⁶Uw paleis zal vol zitten met sprinkhanen. En de huizen van uw dienaren en van alle Egyptenaren ook. Zoiets is nog niet eerder gebeurd. Uw voorouders hebben nog nooit zoiets meegemaakt.’ Daarna draaide Mozes zich om en ging bij de farao vandaan.

Alleen de mannen mogen weggaan

⁷De dienaren van de farao zeiden toen tegen de farao: ‘Hoe lang zal die man ons nog ellende brengen? Laat die mensen toch de Heer, hun God, gaan vereren. U begrijpt toch wel dat er op deze manier niets van Egypte overblijft?’

⁸Mozes en Aäron werden weer bij de farao geroepen. Hij zei tegen hen: ‘Ga de Heer, jullie God, dan maar vereren. Maar wie gaan er eigenlijk mee?’ ⁹Zij antwoordden: ‘Iedereen. Jong en oud, mannen en vrouwen, schapen, geiten en koeien. Want we gaan een feest vieren voor de Heer.’

¹⁰Toen zei de farao: ‘Ik vind het natuurlijk niet goed dat jullie je kinderen meenemen. Voor zoiets zal ik nooit toestemming geven! Nu begrijp ik dat jullie verkeerde plannen hebben. ¹¹Het gebeurt niet! Jullie willen toch de Heer vereren? Dat mag, maar alleen de mannen mogen gaan.’ Daarna stuurde de farao Mozes en Aäron weg.

Er komen overal sprinkhanen

¹²De Heer zei tegen Mozes: ‘Houd je stok boven het land. Dan komen er sprinkhanen. Ze zullen alle planten opeten die na de hagel nog overgebleven zijn.’

¹³Mozes hield zijn stok boven het land. Toen liet de Heer de hele dag en de hele nacht een oostenwind waaien. Toen het ochtend werd, had de wind sprinkhanen meegebracht. ¹⁴Er waren verschrikkelijk veel sprinkhanen, en ze kwamen in het hele land. Er waren nog nooit zo veel sprinkhanen geweest, en er zouden ook nooit meer zo veel sprinkhanen komen. ¹⁵Het hele land was ermee bedekt. De grond zag zwart van de sprinkhanen. Ze aten alle planten op en alle vruchten aan de bomen, alles wat er nog over was na de hagel. Er was in heel Egypte nergens meer groen aan de bomen of op het land.

De farao luistert niet

¹⁶Meteen liet de farao Mozes en Aäron komen. Hij zei: ‘Ik ben schuldig. Ik heb niet gedaan wat jullie God en jullie willen. ¹⁷Vergeef me toch nog één keer. Bid dat de Heer deze dodelijke ramp laat ophouden.’

¹⁸Mozes ging bij de farao vandaan, en hij bad tot de Heer. ¹⁹Toen liet de Heer de wind draaien. Een harde westenwind nam alle sprinkhanen mee naar de Rietzee. Er bleef geen sprinkhaan over in heel Egypte.

²⁰Maar de Heer zorgde ervoor dat de farao niet toegaf. Ook deze keer liet hij de Israëlieten niet gaan.

De negende straf

Het wordt overal donker

²¹De Heer zei tegen Mozes: ‘Houd je arm omhoog naar de hemel. Dan zal het donker worden in heel Egypte, zo donker als in de nacht.’

²²Toen hield Mozes zijn arm omhoog naar de hemel, en meteen werd het donker in het hele land. Drie dagen lang was het helemaal donker. ²³De mensen konden elkaar niet meer zien. En ze konden nergens meer naartoe gaan. Maar waar de Israëlieten woonden, bleef het licht.

De farao luistert niet

²⁴Toen liet de farao Mozes bij zich komen. Hij zei: ‘Gaan jullie de Heer maar vereren. Jullie kinderen mogen mee, maar jullie schapen, geiten en koeien moeten hier blijven.’

²⁵Maar Mozes zei: ‘Wilt u ons dan dieren van uzelf meegeven om te offeren aan de Heer, onze God? ²⁶Nee, onze eigen dieren moeten mee voor de offers. Alle dieren, want we weten pas welke dieren we nodig hebben als we daar zijn.’

²⁷De Heer zorgde ervoor dat de farao niet toegaf. Hij wilde de Israëlieten niet laten gaan. ²⁸De farao zei tegen Mozes: ‘Ga weg! Ik wil je nooit meer zien! Als je hier nog eens durft te komen, zul je sterven.’ ²⁹‘Goed,’ zei Mozes. ‘U zult me niet meer zien.’

Exodus 11

De tiende straf

De oudste zonen zullen sterven

¹⁻¹⁰Mozes zei ook: ‘Midden in de nacht zal de Heer door Egypte gaan. Dan zal elke oudste zoon in Egypte sterven. Niet alleen de oudste zonen van al uw slavinnen, maar ook uw eigen oudste zoon. Uw oudste zoon, die later farao zou worden, zal sterven. Ook bij het vee zal elk jong dat het eerst geboren is, sterven. Er zal erg hard gehuild worden in heel Egypte. Zo veel verdriet is er nog nooit geweest. En zo veel verdriet zal er ook nooit meer zijn.’

Maar bij de Israëlieten zal er niets gebeuren, niet met de mensen en niet met de dieren. Dan zult u begrijpen dat de Heer verschil maakt tussen de Egyptenaren en de Israëlieten. Uw dienaren zullen mij komen smeken of ik weg wil gaan met mijn hele volk. En dan zal ik gaan.' Toen ging Mozes woedend bij de farao vandaan.

De Heer had tegen Mozes gezegd: 'De farao zal niet naar jullie luisteren. Daardoor kan ik veel wonderen doen in Egypte.' Mozes en Aäron hadden al die wonderen gedaan voor de farao. Maar de Heer had ervoor gezorgd dat de farao niet wilde toegeven. Hij liet de Israëlieten niet weggaan uit zijn land.

Toen had de Heer gezegd: 'Nu zal ik nog één ramp op de farao en de Egyptenaren afsturen. Daarna zal de farao jullie laten gaan. Hij zal jullie zelfs weggagen. Maar voordat jullie gaan, moeten jullie bij je Egyptische buren om gouden en zilveren sieraden vragen.' Dat konden de Israëlieten vragen omdat de Egyptenaren respect hadden voor de Israëlieten. Daar had de Heer voor gezorgd. Bovendien vonden ze Mozes een belangrijke man.

Exodus 12

Het Paasfeest

Alle Israëlieten moeten een dier slachten

¹⁻³Terwijl de Israëlieten nog in Egypte waren, zei de Heer tegen Mozes en Aäron: 'Zeg tegen de Israëlieten: 'Deze maand moet voortaan voor jullie de eerste maand zijn, de maand waarin het nieuwe jaar begint. Op de tiende dag van deze eerste maand moet elk gezin een schaap of een geit uit de kudde halen. ⁴Het mag een groot of een klein dier zijn. Dat hangt ervan af met hoeveel personen een gezin is en hoeveel iedereen eet. Misschien is een gezin te klein om een heel dier op te eten. Dan moeten ze samen doen met de buren.

⁵Het dier mag een schaap of een geit zijn. Maar het moet een mannelijk dier zijn van één jaar oud. Het dier moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben. ⁶Het moet vier dagen apart gehouden worden. En dan, op de veertiende dag van de maand, moeten jullie het dier slachten. Dat moet gebeuren als het donker begint te worden.

De paasmaaltijd

⁷Als het dier geslacht is, moeten jullie wat bloed op de deurposten doen en op de balk boven de deur. Dat moet gebeuren bij elk huis. ⁸Het vlees van het dier moeten jullie dezelfde nacht nog roosteren en opeten. Bij het vlees moeten jullie brood zonder gist eten en bittere kruiden. ⁹Je mag het vlees niet rauw eten of gekookt, maar alleen geroosterd. Het dier moet in zijn geheel geroosterd worden: met de kop, de poten en de ingewanden. ¹⁰De volgende dag mag er niets meer over zijn van het vlees. Als er toch vlees over is, moet dat verbrand worden.

¹¹Dat eten is de paasmaaltijd ter ere van de Heer. Jullie moeten snel eten. Je moet al helemaal klaar zijn om op reis te gaan: met je reiskleren aan, je riem om, je schoenen aan en een stok in je hand.'''

De Heer zal de Egyptenaren straffen

¹²De Heer zei verder: 'In deze nacht zal ik door Egypte gaan. Ik zal de oudste zoon in elk gezin doden. Ik zal ook het oudste jong van elk dier doden.'

Ik ben de Heer. Ik zal laten zien dat de goden van Egypte geen macht hebben. ¹³Ik straf de Egyptenaren met de dood. Maar jullie zal ik niet straffen. Het bloed aan jullie huizen is het teken dat jullie daar wonen. Als ik bloed aan een huis zie, dan ga ik dat huis voorbij.

De Israëlieten moeten feestvieren

¹⁴Voortaan moet deze dag voor jullie altijd een feestdag zijn. Dan moeten jullie denken aan wat ik in Egypte gedaan heb, en feestvieren ter ere van mij. Ook jullie nakomelingen moeten dit feest altijd vieren.

¹⁵Dan moeten jullie zeven dagen lang brood zonder gist eten. Op de eerste dag van die week moet je alle gist in je huis weggooien. Wie nog iets eet met gist erin, mag niet meer bij het volk van Israël horen. ¹⁶Op de eerste dag en op de zevende dag van het feest moeten jullie bij elkaar komen om mij te eren. Op die dagen mag je niet werken. Je mag alleen het eten klaarmaken dat je nodig hebt.

¹⁷Dit is het Feest van het Brood zonder Gist. Dat feest moeten jullie altijd blijven vieren. Het zal een herinnering zijn aan de dag dat ik alle stammen van Israël uit Egypte bevrijdde. ¹⁸

¹⁹Zeven dagen lang moeten jullie brood zonder gist eten, van de avond van de veertiende dag tot de avond van de 21ste dag van de maand. Zeven dagen lang mag er geen gist in huis zijn. Als je iets eet met gist erin, mag je niet meer bij het volk van Israël horen. Dat geldt voor iedereen, ook voor vreemdelingen. ²⁰Waar je ook woont, je mag niets eten dat met gist klaargemaakt is.’

Mozes vertelt over het Paasfeest

²¹Toen riep Mozes de leiders van de Israëlieten bij elkaar. Hij zei: ‘Elk gezin moet een schaap of een geit uit de kudde halen en slachten voor de paasmaaltijd. ²²Het bloed van het dier moeten jullie opvangen in een schaal. Dan moet het bloed met een bos kruidentakjes op de deurposten gesmeerd worden, en op de balk boven de deur. Daarna moeten jullie binnenblijven, tot morgenochtend. ²³Want de Heer zal door het land gaan om de Egyptenaren te straffen. Maar als hij bloed aan de deur van een huis ziet, gaat hij dat huis voorbij. In jullie huizen zal de dood niet komen.

²⁴Jullie en je nakomelingen moeten je altijd aan die regels houden. ²⁵Ook als jullie in het land zijn dat de Heer jullie beloofd heeft. ²⁶Jullie kinderen zullen dan vragen: ‘Waarom doen jullie dat?’ ²⁷Dan moet je antwoorden: ‘Het is een paasoffer voor de Heer. Want hij is in Egypte de huizen van de Israëlieten voorbijgegaan. Hij doodde de Egyptenaren, maar hij liet ons leven.’

Toen knielden de Israëlieten. ²⁸Daarna deden ze wat Mozes en Aäron gezegd hadden.

De oudste zonen in Egypte sterven

²⁹Midden in de nacht doodde de Heer alle oudste zonen van de Egyptenaren. Van arme mensen en van rijke mensen, van de farao en van mensen die gevangen zaten. Ook bij de dieren doodde hij het jong dat het eerst geboren was. ³⁰In die nacht schrok iedereen wakker: de farao, zijn dienaren en alle andere Egyptenaren. Iedereen huilde hard, in heel Egypte. Want in elk huis was wel iemand gestorven.

³¹Toen liet de farao Mozes en Aäron bij zich komen. Het was nog nacht. Hij zei: ‘Ga weg! Verdwij uit ons land met je hele volk en ga de Heer vereren. Dat willen jullie toch? ³²Neem jullie schapen, geiten en koeien mee, en ga weg. Maar bid ook voor mij tot de Heer!’

³³De Egyptenaren wilden dat de Israëlieten zo snel mogelijk weggingen. ‘Want anders sterven we allemaal nog!’ zeiden ze.

³⁴De Israëlieten pakten hun spullen. Het deeg zonder gist deden ze in pannen. Ze rolden kleren om de pannen en zetten die op hun schouders. ³⁵Ze vroegen aan de Egyptenaren om gouden en zilveren sieraden, en om kleren. Mozes had gezegd dat ze dat moesten doen. ³⁶De

Heer zorgde ervoor dat de Egyptenaren goed voor de Israëlieten waren. Ze kregen alle sieraden en kleren die ze vroegen. Zo maakten ze de Egyptenaren arm.

De Israëlieten gaan weg uit Egypte

³⁷De Israëlieten gingen lopend op weg. Ze gingen van de stad Rameses naar de stad Sukkot. Ze waren met ongeveer 600.000 mensen, de vrouwen en kinderen niet meegeteld. ³⁸Er ging ook een grote groep vreemdelingen mee, en verder nog heel veel schapen, geiten en koeien. ³⁹De mensen bakten onderweg brood van het deeg dat ze meegenomen hadden, brood zonder gist. Want ze hadden in Egypte geen eten voor onderweg klaargemaakt, zo snel waren ze vertrokken.

⁴⁰De Israëlieten hadden 430 jaar in Egypte gewoond. ⁴¹Precies na 430 jaar gingen alle stammen van Israël het land uit. ⁴²Die nacht waakte de Heer over hen. Hij bracht hen veilig weg uit Egypte.

Daarom blijven de Israëlieten nog altijd wakker in deze nacht, ter ere van de Heer.

Regels voor het Paasfeest

⁴³⁻⁴⁷De Heer had tegen Mozes en Aäron gezegd: ‘Nu volgen de regels voor het Paasfeest. Het dier dat je klaarmaakt, moet je in huis opeten. Je mag het vlees niet mee naar buiten nemen. En je mag de botten van het dier niet breken.

Alle Israëlieten moeten dit feest vieren. Ook slaven die besneden zijn, mogen meedoen met de maaltijd. Maar een vreemdeling of een buitenlander die voor geld bij je werkt, mag niet mee-eten. ⁴⁸Want mensen die niet besneden zijn, mogen niet mee-eten. Als een vreemdeling het Paasfeest ter ere van mij wil vieren, moet hij eerst besneden worden. Ook alle andere mannen in zijn familie moeten dan besneden worden. Dan hoort hij erbij en mag hij meedoen. ⁴⁹De regels zijn hetzelfde voor Israëlieten en voor vreemdelingen die bij jullie wonen.’

⁵⁰De Israëlieten hadden gedaan wat de Heer tegen Mozes en Aäron gezegd had over het Paasfeest. ⁵¹En daarna, op diezelfde dag, had de Heer alle stammen van Israël uit Egypte weggehaald.

Exodus 13

¹De Heer had ook nog tegen Mozes gezegd: ²‘Elke oudste zoon en elk dier dat het eerst geboren wordt, is heilig. Alles wat het eerst geboren wordt, is voor mij.’

De Israëlieten moeten het Paasfeest blijven vieren

³Mozes had tegen de Israëlieten gezegd: ‘Blijf altijd denken aan deze dag, en eet dan brood zonder gist. Want op deze dag zijn jullie weggegaan uit het land van de slavernij. Toen heeft de Heer jullie zijn grote macht laten zien en jullie uit Egypte bevrijd. ⁴Op deze dag van de eerste maand gingen jullie weg uit Egypte.

⁵De Heer zal jullie naar het land brengen waar nu nog de Kanaänieten en andere volken wonen. Dat land heeft hij plechtig beloofd aan jullie voorouders. Het is een land waar voor iedereen genoeg te eten en te drinken is, meer dan genoeg.

Als jullie in dat land zijn, moeten jullie elk jaar in de eerste maand feestvieren. ⁶⁻⁷Zeven dagen lang moeten jullie dan brood zonder gist eten. En al die tijd mag er in jullie land niets te vinden zijn waar gist in zit. Op de zevende dag is er dan een feest voor de Heer. ⁸Op die

dag moeten jullie aan je kinderen vertellen waarom je dit feest viert. Je moet dan zeggen: ‘Omdat de Heer ons uit Egypte heeft bevrijd.’

⁹Door dat feest zullen jullie altijd denken aan wat er gebeurd is. Altijd zullen jullie eraan denken dat de Heer zijn grote macht heeft laten zien en jullie uit Egypte bevrijd heeft. Op het feest zullen jullie elkaar altijd vertellen wat de Heer van ons wil. ¹⁰Vier dat feest elk jaar op de afgesproken tijd.

Elke oudste zoon is voor de Heer

¹¹De Heer zal jullie naar het land van de Kanaänieten brengen. Dat heeft hij jullie en je voorouders beloofd. Als jullie daar wonen, ¹²zal elke oudste zoon voor de Heer bestemd zijn. Ook elk mannelijk dier dat het eerst geboren wordt, is voor hem. ¹³Maar niet het eerste jong van een ezel. In plaats daarvan moet je een lam geven, of je moet de nek van het jong van de ezel breken. En in plaats van je oudste zoon moet je een geldbedrag aan de Heer geven.

¹⁴Je kinderen zullen later vragen waarom je dat doet. Dan moet je zeggen: ‘De Heer heeft zijn grote macht laten zien en ons uit de slavernij in Egypte bevrijd. ¹⁵De farao wilde ons pas laten gaan, toen de Heer de oudste zoon van elke Egyptenaar doodde en het eerste jong van elk dier. Daarom offer ik het eerste jong van elk dier. En daarom betaal ik een geldbedrag voor mijn oudste zoon.’

¹⁶Ook door die gewoonte zullen jullie er altijd aan denken dat de Heer zijn macht heeft laten zien, en dat hij ons uit Egypte bevrijd heeft.’

De Israëlieten gaan veilig door de zee

Het volk is op weg naar de Rietzee

¹⁷Toen de farao de Israëlieten had laten gaan, leidde God hen niet door het land van de Filistijnen. Dat was wel de kortste weg. Maar God dacht: Als ze moeten vechten tegen de Filistijnen, willen ze misschien terug naar Egypte. Dan krijgen ze misschien spijt dat ze weggegaan zijn. ¹⁸Daarom liet God de Israëlieten een omweg maken. Hij leidde ze door de woestijn naar de Rietzee.

De Israëlieten waren goed voorbereid uit Egypte vertrokken. ¹⁹Mozes had het lichaam van Jozef meegenomen. Want Jozef had gezegd: ‘God zal jullie helpen. Als jullie uit Egypte weggaan, moeten jullie mijn lichaam meenemen.’ De Israëlieten hadden plechtig beloofd dat ze dat zouden doen.

²⁰De Israëlieten kwamen eerst in Sukkot. Daarna gingen ze verder naar de stad Etam, aan de rand van de woestijn. Daar zetten ze hun tenten neer. ²¹De Heer ging voor de Israëlieten uit, overdag in een grote wolk en ’s nachts in een vuur. Zo wees hij hun de weg. Daardoor konden ze dag en nacht verdergaan. ²²Want overdag ging de wolk altijd voor hen uit, en ’s nachts het vuur.

Exodus 14

De Heer laat de Israëlieten teruggaan

¹De Heer zei tegen Mozes: ²‘Zeg tegen de Israëlieten dat ze terug moeten gaan. Ze moeten hun tenten neerzetten voor de stad Pi-Hachiroth, tussen de stad Migdol en de zee. Dat is tegenover de stad Baäl-Sefon, vlak bij de Rietzee. ³De farao zal dan denken dat ze verdwaald zijn in de woestijn. En dat ze daar niet meer weg kunnen komen. ⁴Hij zal ze achtervolgen. Want hij zal het nog steeds niet goedvinden dat ze uit Egypte weggegaan zijn. Daar zal ik

voor zorgen. Maar ik zal hem en zijn hele leger verslaan. Zo zal ik laten zien hoe machtig ik ben. En dan zullen de Egyptenaren begrijpen dat ik de Heer ben.’
De Israëlieten deden wat de Heer gezegd had.

De farao achtervolgt de Israëlieten

⁵Toen de farao en zijn dienaren hoorden dat de Israëlieten gevlucht waren, kregen ze spijt. Ze zeiden: ‘We hadden ze niet moeten laten gaan. Nu kunnen ze niet meer voor ons werken!’
⁶De farao liet paarden voor zijn strijdwagen zetten en riep zijn soldaten bij elkaar. ⁷Hij nam de zeshonderd beste wagens van Egypte mee, en ook alle andere wagens. Op elke wagen zaten sterke soldaten. ⁸Toen ging de farao de Israëlieten achterna, die zonder angst vertrokken waren. Hij liet zich niet tegenhouden. Daar zorgde de Heer voor.
⁹De farao achtervolgde de Israëlieten met al zijn paarden, wagens en soldaten. Bij de stad Pi-Hachiroth haalde hij ze in. Daar hadden ze hun tenten neergezet, tegenover de stad Baäl-Sefon, vlak bij de Rietzee.

De Israëlieten worden bang

¹⁰De Israëlieten zagen de farao aankomen, met zijn hele leger. Ze werden doodsbang en smeekten de Heer om hulp. ¹¹En tegen Mozes zeiden ze: ‘Waarom hebt u ons meegenomen uit Egypte? Om hier in de woestijn te sterven? Omdat er in Egypte geen plaats was om ons te begraven?’ ¹²In Egypte zeiden we al dat u ons met rust moest laten. We zijn nog liever slaaf in Egypte, dan dat we sterven in de woestijn!’
¹³Maar Mozes zei tegen het volk: ‘Wees niet bang! Wacht maar rustig af. Vandaag zullen jullie merken hoe de Heer jullie redt. Jullie zullen die Egyptenaren nooit meer zien. ¹⁴En jullie hoeven zelf niets te doen, want de Heer zal voor jullie vechten.’

Het volk gaat veilig door de zee

¹⁵De Heer zei tegen Mozes: ‘Waarom vraag je mij om hulp? Zeg tegen de Israëlieten dat ze verder moeten gaan. ¹⁶En pak jij je stok, houd hem boven de zee en verdeel zo het water in tweeën. Dan kunnen de Israëlieten over droge grond door de zee lopen. ¹⁷⁻¹⁸Ik zal zorgen dat de Egyptenaren jullie blijven achtervolgen. Dan zal ik laten zien hoe machtig ik ben. Ik zal de farao verslaan, met al zijn wagens en soldaten. Dan zullen de Egyptenaren begrijpen dat ik de Heer ben.’
¹⁹Steeds was de engel van de Heer voor de Israëlieten uit gegaan. Maar nu ging hij achter hen staan. Ook de wolk die steeds voor hen was, ging naar achteren. ²⁰De wolk was nu tussen het leger van de Egyptenaren en het leger van de Israëlieten. Aan de kant van de Israëlieten gaf de wolk de hele nacht licht. Maar aan de kant van de Egyptenaren maakte hij alles donker. Daardoor konden zij de Israëlieten niet inhalen.
²¹Toen hield Mozes zijn stok omhoog boven de zee. De Heer liet de hele nacht een harde oostenwind waaien. Het water stroomde naar twee kanten, en er kwam droge grond tevoorschijn. ²²Rechts en links was een muur van water. Daartussen konden de Israëlieten door de zee lopen, over droge grond.

De Egyptenaren verdrinken

²³De Egyptenaren achtervolgden de Israëlieten. Alle soldaten, paarden en wagens van de farao gingen achter hen aan, de zee in. ²⁴Maar vlak voordat het ochtend werd, keek de Heer vanuit de wolk en het vuur naar de Egyptenaren. Hij zorgde ervoor dat ze in paniek raakten. ²⁵De wielen van hun wagens kwamen vast te zitten, en ze konden bijna niet meer vooruitkomen. ‘We moeten vluchten!’ riepen ze. ‘De Heer helpt de Israëlieten. Hij vecht tegen ons!’

²⁶Toen zei de Heer tegen Mozes: ‘Houd je arm boven de zee. Dan stroomt het water terug. Het zal over de soldaten van Egypte en over al hun wagens heen stromen.’

²⁷Mozes deed dat. Toen het ochtend begon te worden, stroomde het water terug. De Egyptenaren vluchtten tegen de stroom in. De Heer stuurde hen zo de golven in. ²⁸Het water stroomde over het leger van de farao, dat achter de Israëlieten aan gegaan was. Het stroomde over al zijn wagens en al zijn soldaten. Iedereen verdronk.

De Israëlieten vertrouwen op de Heer

²⁹Maar de Israëlieten waren dwars door de zee gegaan. Ze liepen over droge grond, tussen muren van water. ³⁰Zo redde de Heer hen op die dag van de Egyptenaren. De Israëlieten zagen hen dood op het strand liggen. ³¹Toen begrepen ze met hoeveel kracht de Heer de Egyptenaren verslagen had. Ze kregen grote eerbied voor de Heer. Ze vertrouwden op hem en op zijn dienaar Mozes.

Exodus 15

Het lied van Mozes

¹Mozes zong samen met de Israëlieten dit lied voor de Heer:

De Heer is machtig

‘Ik zing voor de Heer!

Hij is machtig en sterk.

Alle paarden en soldaten
heeft hij de zee in gejaagd.

²De Heer maakt mij sterk,
hij beschermt mij.

Hij heeft me geholpen.

Hij is mijn God

en de God van mijn voorouders.

Ik eer hem en ik dank hem.

³Hij wint elke strijd.

Zijn naam is: Heer.

⁴Het hele leger van de farao,

alle soldaten en wagens,

heeft de Heer de zee in gejaagd.

Zelfs de sterkste soldaten zijn verdronken.

⁵Hoge golven spoelden over hen heen,

in het diepe water zonken ze als stenen.

⁶De Heer heeft de vijanden vernietigd,

hij heeft ze vernietigd met grote kracht.

De Heer heeft de vijanden verslagen

⁷Heer, u verslaat alle vijanden door uw grote macht.

Als u woedend wordt,

blijft er niets van ze over.

⁸U hebt het water weggeblazen.

De hoge golven stonden plotseling stil.

Ze stonden rechtop als een muur,
midden in de zee.

⁹De farao zei: 'Ik ga dat volk achterna!

Ik zal ze inhalen, die Israëlieten,
ik zal ze grijpen!

Alles pak ik van ze af.

Ze zullen weer mijn slaven worden,
ik zal ze dwingen met mijn zwaard!'

¹⁰Maar u hebt het water over de vijanden heen geblazen.

Ze verdronken in de diepe zee,
ze zonken als stenen naar de diepte.

¹¹Geen enkele god is zo machtig en heilig als u!

Niemand doet zulke geweldige dingen.

Niemand doet zulke grote wonderen.

Heer, wie is zo machtig als u?

De Heer heeft zijn volk bevrijd

¹²Door uw macht zijn de vijanden voor altijd verdwenen,

¹³en uw volk is door uw goedheid bevrijd.

U leidt uw volk naar uw heilige land.

Zo machtig bent u!

¹⁴Alle volken horen het,

alle volken beven,

ze beven van angst!

De Filistijnen zijn bang,

¹⁵de leiders van Edom zijn geschrokken,

de leiders van Moab beven,

de inwoners van Kanaän trillen van schrik.

¹⁶Ze zijn allemaal bang,

omdat ze weten hoe machtig u bent.

Ze zijn doodstil van angst.

Want uw volk komt eraan, Heer,

het volk dat u zelf hebt gemaakt!

¹⁷U brengt uw volk naar de berg Sion.

Daar wilt u hen laten wonen.

Daar woont u ook zelf, Heer,

op uw heilige berg.

Daar is de tempel,

die u zelf hebt gebouwd.

¹⁸Heer, u bent koning, voor altijd!'

Mirjam en de andere vrouwen dansen

¹⁹Het hele leger van de farao was met alle paarden en alle wagens de zee in gegaan. Toen had de Heer het water over hen heen laten stromen. Maar de Israëlieten waren over droge grond door de zee gelopen.

²⁰Toen pakte Mirjam, de zus van Aäron, een trommel. En alle vrouwen deden met haar mee.

Ze speelden op trommels en dansten. Mirjam was een profetes. ²¹Samen met de andere vrouwen zong ze dit lied:

'Zing voor de Heer!

Hij is machtig en sterk.
Alle paarden en soldaten
heeft hij de zee in gejaagd.’

Het volk reist door de woestijn

Bitter water wordt zoet

²²Onder leiding van Mozes gingen de Israëlieten weg bij de Rietzee. Ze reisden verder, de Sur-woestijn in. Drie dagen lang liepen ze door de woestijn, en nergens konden ze water vinden. ²³Toen kwamen ze bij de plaats Mara. Daar was wel water, maar het was zo bitter dat het niet te drinken was. Daarom heet het meer daar Bittermeer.

²⁴Toen begon het volk te protesteren. Ze zeiden tegen Mozes: ‘Wat moeten we drinken?’

²⁵Mozes vroeg of de Heer hen wilde helpen. De Heer wees Mozes een stuk hout aan, en Mozes gooide dat in het water. Toen werd het water zoet.

In Elim is water

Daar in de woestijn gaf de Heer wetten en regels aan de Israëlieten. En daar wilde hij weten of ze hem vertrouwden. ²⁶Hij zei: ‘Jullie moeten goed naar mij luisteren, want ik ben de Heer, jullie God. Jullie moeten doen wat ik wil. Jullie moeten je houden aan mijn wetten en regels. Dan zullen jullie niet de ziektes krijgen die ik naar de Egyptenaren gestuurd heb. Ik ben de Heer. Ik zorg ervoor dat jullie gezond blijven.’

²⁷Toen kwamen de Israëlieten in Elim. Daar waren twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen. Ze zetten daar hun tenten op bij het water.

Exodus 16

De Israëlieten klagen

¹Vanuit Elim reisden de Israëlieten weer verder. Op de vijftiende dag van de tweede maand na hun vertrek uit Egypte kwamen ze in de Sin-woestijn. Dat is tussen Elim en de berg Sinai.

²⁻³Daar in de woestijn begonnen de Israëlieten weer te protesteren. Ze riepen tegen Mozes en Aäron: ‘Had de Heer ons maar laten sterven in Egypte! Daar hadden we meer dan genoeg vlees en brood te eten. Waarom hebben jullie ons naar deze woestijn gebracht? Hier zullen we allemaal sterven van de honger!’

De Heer belooft brood

⁴⁻⁵Toen zei de Heer tegen Mozes: ‘Ik zal ervoor zorgen dat jullie weer brood krijgen. Het zal als regen uit de hemel komen. Elke dag moeten de mensen dan genoeg brood verzamelen voor één dag. Alleen op de zesde dag moeten ze twee keer zo veel verzamelen en klaarmaken. Zo kan ik zien of ze zich houden aan mijn regels en of ze mij vertrouwen.’

⁶Mozes en Aäron zeiden tegen de Israëlieten: ‘Vanavond zullen jullie begrijpen dat het de Heer is die jullie uit Egypte weggehaald heeft. ⁷⁻⁸En morgenochtend zullen jullie zien hoe machtig hij is. De Heer heeft jullie gehoord. Jullie klaagden tegen ons, maar wij zijn onbelangrijk. Eigenlijk hebben jullie tegen de Heer geklaagd. Vanavond zal de Heer ervoor zorgen dat er vlees te eten is. En morgen zal er meer dan genoeg brood zijn. Want de Heer heeft jullie gehoord.’

De Heer verschijnt in de woestijn

⁹Daarna zei Mozes tegen Aäron: ‘De Heer heeft gehoord hoe de mensen protesteerden. Zeg daarom tegen het volk dat iedereen nu moet knielen voor de Heer.’ ¹⁰Aäron zei dat tegen het volk.

Iedereen knielde, met zijn gezicht naar de woestijn. Toen verscheen de Heer in een wolk van stralend licht. ¹¹Hij zei tegen Mozes: ¹²‘Ik heb gehoord hoe de Israëlieten protesteerden. Zeg tegen hen dat ze vanavond vlees zullen eten en morgen brood. Dan zullen ze begrijpen wie ik ben: de Heer, hun God.’

De Israëlieten krijgen eten

¹³Die avond kwamen er heel veel vogels aanvliegen. Ze kwamen in het kamp van de Israëlieten terecht.

De volgende ochtend regende het zachtjes. ¹⁴Toen het droog werd, was de grond in de woestijn bedekt met een dun wit laagje. Het leek net of het gevroren had. ¹⁵De Israëlieten zagen het, maar ze begrepen niet wat het was. ‘Wat is dat?’ zeiden ze tegen elkaar. Mozes zei: ‘Dat is het brood dat de Heer jullie te eten geeft. ¹⁶Hij wil dat je er zo veel van opraapt als je nodig hebt. Iedereen mag 2 kilo oprapen voor elke persoon die in zijn tent woont.’

¹⁷De Israëlieten deden wat Mozes gezegd had. Sommigen raapten meer op dan anderen, ¹⁸maar niemand had te veel of te weinig. Iedereen had genoeg.

Er is elke dag eten

¹⁹Mozes zei dat ze het eten niet mochten bewaren tot de volgende dag. ²⁰Sommige mensen luisterden niet en bewaarden het toch. Maar de volgende ochtend zaten er wormen in het eten, en het stonk. Mozes werd kwaad op de mensen die het eten bewaard hadden.

²¹Elke ochtend raapte iedereen zo veel eten op als hij nodig had. Zodra de zon fel ging schijnen, begon het eten te smelten. ²²Op de zesde dag van de week raapte iedereen twee keer zo veel op als anders: 4 kilo per persoon. Toen de leiders van het volk dat aan Mozes vertelden, ²³zei hij: ‘Zo wil de Heer het. Morgen is het een bijzondere dag. Dan is het sabbat, een rustdag ter ere van de Heer. Jullie kunnen nu het eten voor vandaag klaarmaken. De rest moet je bewaren voor morgen.’

Op de zevende dag is er geen eten

²⁴Iedereen bewaarde dus wat eten voor de volgende dag. En die dag ging het niet stinken, en er zaten ook geen wormen in. ²⁵‘Dit kunnen jullie vandaag eten,’ zei Mozes. ‘Want vandaag zullen jullie buiten niets vinden. Vandaag is het sabbat, een rustdag ter ere van de Heer. ²⁶Zes dagen kunnen jullie eten oprapen. Maar de zevende dag niet. Dan is het sabbat.’

²⁷Sommige mensen gingen toch eten zoeken, maar ze vonden niets. ²⁸Toen zei de Heer tegen Mozes: ‘Jullie willen niet luisteren naar mijn wetten en regels. Hoe lang blijft dat nog zo? ²⁹Ik heb jullie de rustdag gegeven. Daarom is er op de zesde dag eten voor twee dagen. Op de zevende dag moet iedereen thuisblijven. Niemand mag dan het kamp uit.’

³⁰Toen hield iedereen rust op de zevende dag.

Het eten wordt manna genoemd

³¹De Israëlieten noemden het eten ‘manna’. Het manna zag eruit als grote zaadkorrels. Het was wit en het smaakte net als honingkoek.

³²Mozes zei tegen de Israëlieten: ‘De Heer wil dat we 2 kilo manna bewaren voor de toekomst. Dan kan iedereen later het brood uit de woestijn zien. Dan weten ze wat de Heer ons te eten gaf toen hij ons uit Egypte weghaalde.’

³³Daarna zei hij tegen Aäron: ‘Je moet 2 kilo manna in een kruik doen. Die kruik moet je neerzetten op de plek waar de Heer vereerd wordt. Daar zullen we het manna bewaren voor

de mensen die na ons leven.’ ³⁴Aäron deed wat de Heer tegen Mozes gezegd had. Hij zette de kruik met manna voor de heilige kist van de Heer.

³⁵⁻³⁶De Israëlieten hebben veertig jaar lang manna gegeten. Elke dag was er voor iedereen 2 kilo. Ze aten manna totdat ze weer in bewoond land kwamen, bij de grens van het land Kanaän.

Exodus 17

De Israëlieten willen water

¹Vanuit de Sin-woestijn gingen de Israëlieten weer verder. Ze reisden van de ene plaats naar de andere. De Heer zei steeds waar ze naartoe moesten gaan.

Zo kwamen ze in Refidim. Daar was geen water om te drinken. ²Toen begonnen de Israëlieten ruzie te maken met Mozes. ‘Geef ons te drinken,’ zeiden ze. ‘Vooruit, geef ons water!’ Mozes zei: ‘Waarom maken jullie ruzie met mij? Waarom vertrouwen jullie niet op de Heer?’

³Maar de Israëlieten bleven protesteren, omdat ze heel erge dorst hadden. Ze zeiden tegen Mozes: ‘Waarom hebt u ons uit Egypte gehaald? Wilt u ons hier laten sterven? En onze kinderen en ons vee ook?’

God zorgt voor water

⁴Toen vroeg Mozes hulp aan de Heer. Hij riep: ‘Wat moet ik met dit volk doen? Straks zullen ze me doden!’

⁵⁻⁶De Heer zei tegen Mozes: ‘Ga met de Israëlieten naar de berg Horeb. Jij moet met een paar leiders van het volk vooruitlopen. Neem de stok mee waarmee je op het water van de Nijl geslagen hebt. Ik zal bij de berg Horeb op je wachten bij de rots. Als je op die rots slaat, zal er water uit stromen. En dan kan het volk drinken.’

Mozes sloeg op de rots, en de leiders van het volk zagen wat er gebeurde. ⁷Mozes noemde die plek ‘Massa en Meriba’. Daar hadden de Israëlieten ruziegemaakt met Mozes. Ze hadden niet op de Heer vertrouwd, maar gevraagd: ‘Is de Heer nu bij ons of niet?’

Israël verslaat de Amalekieten

⁸Toen de Israëlieten in Refidim waren, werden ze aangevallen door de Amalekieten. ⁹Mozes zei tegen Jozua: ‘Kies een aantal mannen uit. Met hen moet je morgen tegen de Amalekieten gaan vechten. Ik zal dan zelf boven op de heuvel gaan staan, met in mijn hand de stok die God mij gegeven heeft.’

¹⁰Jozua deed wat Mozes gezegd had en vocht tegen de Amalekieten. Mozes ging de heuvel op, samen met Aäron en Chur. ¹¹Mozes hield zijn stok omhoog. Zolang hij dat deed, waren de Israëlieten het sterkst. Als hij zijn arm liet zakken, waren de Amalekieten het sterkst.

¹²Maar Mozes’ armen werden moe. Daarom paktten Aäron en Chur een grote steen waar Mozes op kon zitten. En ze gingen naast hem staan om zijn armen te ondersteunen. Daardoor kon Mozes zijn armen omhooghouden totdat de zon onderging. ¹³Zo kon Jozua het leger van de Amalekieten verslaan.

Mozes bouwt een altaar

¹⁴De Heer zei tegen Mozes: ‘Jullie moeten goed onthouden wat er gebeurd is. Daarom moet je het opschrijven. En zeg tegen Jozua dat er niets van de Amalekieten zal overblijven. Ik zal ervoor zorgen dat ze door iedereen vergeten worden.’

¹⁵Toen bouwde Mozes daar een altaar. Hij noemde het ‘De Heer heeft mij de overwinning gegeven’. ¹⁶En hij zei: ‘Er zal altijd oorlog zijn tussen de Heer en de Amalekieten. Want de Amalekieten hebben zich tegen de Heer verzet.’

Exodus 18

Jetro gaat naar Mozes

¹⁻⁴De schoonvader van Mozes heette Jetro. Jetro was priester en woonde in Midjan. Ook zijn dochter Sippora, de vrouw van Mozes, woonde daar. Want Mozes had haar weer naar haar vader gestuurd, met hun twee zonen.

Jetro hoorde wat God allemaal voor Mozes en het volk van Israël gedaan had. Hij hoorde dat God de Israëlieten uit Egypte weggehaald had. Hij besloot naar Mozes toe te gaan. Hij nam Sippora en haar zonen mee.

De ene zoon van Sippora heette Gersom. Toen hij geboren werd, had Mozes gezegd: ‘Ik ben een vreemdeling. Ik woon in een land dat ik niet ken.’ De andere zoon heette Eliëzer. Toen hij geboren werd, had Mozes gezegd: ‘De God van mijn vader heeft mij geholpen. Hij heeft mij gered van de farao.’

Jetro dankt God

⁵Jetro ging naar de woestijn en kwam bij de berg Horeb. Daar was het kamp van Mozes en de Israëlieten. ⁶Jetro stuurde iemand naar Mozes om te zeggen dat hij eraan kwam, samen met Sippora en haar zonen.

⁷Mozes ging Jetro tegemoet en begroette hem met een buiging en een kus. Ze vroegen aan elkaar of alles goed ging. Toen gingen ze de tent van Mozes in.

⁸Mozes vertelde aan Jetro wat de Heer allemaal gedaan had. Wat hij met de farao en de Egyptenaren gedaan had om de Israëlieten te bevrijden. En hoe hij het volk steeds weer gered had uit alle moeilijkheden onderweg. ⁹Jetro was blij dat de Heer zo goed geweest was voor het volk van Israël. ¹⁰⁻¹¹Hij zei: ‘Ik dank de Heer! De Egyptenaren en de farao hebben jullie onderdrukt. Ze behandelden jullie heel slecht. Maar de Heer heeft jullie bevrijd. De Heer is machtiger dan alle andere goden. Dat weet ik nu!’

¹²Daarna dankte Jetro God met offers. En hij hield een feestmaal ter ere van God. Ook Aäron en alle leiders van het volk deden daaraan mee.

Mozes heeft het te druk

¹³De volgende dag ging Mozes rechtspreken over het volk. De hele dag kwamen er mensen bij hem met hun problemen. ¹⁴Jetro zag hoe druk Mozes het had. Hij zei: ‘Waarom doe je dit alleen? De hele dag staan er mensen te wachten en jij moet alles alleen doen.’

¹⁵Mozes zei: ‘Ze komen bij mij om te vragen wat God wil. ¹⁶Als ze ruzie hebben, vragen ze mij om raad. Ik beslis dan wie er gelijk heeft. En ik vertel hun wat er in de wetten en regels van God staat.’

¹⁷‘Je doet het niet goed,’ zei Jetro. ¹⁸‘Je wordt veel te moe. En ook de mensen die staan te wachten, worden moe. Dit werk is te zwaar voor je. Je kunt het niet alleen.’

Jetro geeft Mozes raad

¹⁹Luister, God zal je helpen. Ik zal je een goede raad geven. Het is goed dat jij namens het volk met God spreekt. Jij moet hun problemen aan hem vertellen. ²⁰En jij moet Gods wetten

en regels uitleggen aan het volk. Je moet aan hen vertellen hoe ze moeten leven en wat ze moeten doen.

²¹Maar je moet mensen zoeken om je te helpen. Kies een paar verstandige mannen uit. Zij moeten eerbied voor God hebben. Ze moeten eerlijk zijn en niet voor geld iemand gelijk geven. Geef die mannen de leiding over het volk. Verdeel het volk in groepen van tien, van vijftig, van honderd en van duizend. Elke groep komt onder leiding van één van de mannen die jij uitgekozen hebt. ²²Zij moeten dan rechtspreken over het volk. Grote problemen moeten ze aan jou vertellen, maar kleine problemen kunnen ze zelf oplossen. Zo wordt jouw werk makkelijker, omdat zij je helpen. ²³Als je het zo doet, en als God het wil, kun je het werk volhouden. En alle mensen gaan dan tevreden naar huis.'

Mozes doet wat Jetro gezegd heeft

²⁴Mozes luisterde naar zijn schoonvader en deed wat die gezegd had. ²⁵Hij koos uit het volk een paar verstandige mannen. Die gaf hij de leiding over groepen van tien, van vijftig, van honderd en van duizend mensen. ²⁶Die mannen waren ook rechters. Elke dag beslisten ze zelf over kleine problemen, en de grote problemen vertelden ze aan Mozes.

²⁷Toen nam Mozes afscheid van zijn schoonvader. En Jetro ging terug naar zijn eigen land.

Exodus 19

God komt naar de berg Sinai

Mozes gaat naar God toe

¹⁻²De Israëlieten vertrokken uit Refidim en gingen naar de Sinai-woestijn. Toen ze daar aankwamen, was het precies twee maanden geleden dat ze uit Egypte vertrokken waren. Ze zetten hun tenten op vlak bij de berg Sinai.

³Mozes klom de berg op, naar God toe. De Heer gaf hem opdracht om namens hem tegen de Israëlieten te zeggen: ⁴'Jullie hebben gezien wat ik, de Heer, met de Egyptenaren gedaan heb. En jullie hebben gemerkt dat ik jullie snel en veilig hier bij mij gebracht heb. ⁵Nu moeten jullie goed naar mij luisteren. En jullie moeten je houden aan de afspraken met mij. Dan zullen jullie een kostbaar bezit voor mij zijn. De hele aarde is van mij, en alle volken zijn van mij. ⁶Maar jullie zijn echt mijn volk. Jullie zijn heilig, jullie zullen mij dienen.'

Dat moest Mozes tegen de Israëlieten gaan zeggen.

Mozes vertelt wat God gezegd heeft

⁷Mozes ging terug. Toen hij weer bij de Israëlieten was, riep hij de leiders van het volk bij zich. Hij vertelde hun alles wat de Heer gezegd had. ⁸⁻⁹Toen antwoordde het hele volk: 'We zullen alles doen wat de Heer gezegd heeft.'

Mozes ging terug naar de Heer. De Heer zei: 'Ik zal dicht bij je komen, in een donkere wolk. Dan kan het volk het ook horen als ik met je spreek. En dan zullen ze voor altijd vertrouwen in jou hebben.' Daarna vertelde Mozes aan de Heer wat het volk gezegd had.

God zal op de berg Sinai komen

¹⁰Toen zei de Heer tegen Mozes: 'Ga terug naar het volk. De mensen moeten zich vandaag en morgen voorbereiden op een ontmoeting met mij. En ze moeten hun kleren wassen. Ga dat tegen ze zeggen.'

¹¹Over twee dagen moeten ze klaarstaan. Dan kom ik uit de hemel naar beneden, op de berg Sinai. Het hele volk zal dat zien. ¹²De mensen moeten om de berg heen gaan staan. Maar

niemand mag de berg op gaan. Waarschuw de mensen om niet te dicht bij de berg te komen. Als iemand dat toch doet, moet hij gedood worden. ¹³Maar hij mag dan door niemand aangeraakt worden. Hij moet gedood worden met stenen of met pijlen. Dat geldt ook voor een dier dat de berg op gaat. Pas als het geluid van een trompet klinkt, mogen de mensen de berg op.'

¹⁴⁻¹⁵Mozes ging weer de berg af, naar het volk toe. Hij zei tegen de mensen: 'De Heer zal dichtbij komen. Daarom moeten jullie je voorbereiden. Over twee dagen moeten jullie klaarstaan. Voor die tijd moet je je kleren wassen. En tot die tijd mag je niet met elkaar naar bed gaan.'

God daalt af naar de berg Sinai

¹⁶Twee dagen later begon het vroeg in de ochtend te onweren. Er hing een donkere wolk boven de berg. En er werd hard op een trompet geblazen. De mensen in het kamp beefden van schrik. ¹⁷Mozes ging met het volk het kamp uit, naar God toe. Onder aan de berg bleven ze staan.

¹⁸Om de berg Sinai heen was allemaal rook. Want de Heer kwam uit de hemel naar beneden in een vuur. De rook ging omhoog, en de hele berg schudde. ¹⁹Het geluid van de trompet klonk steeds harder. Mozes sprak, en God antwoordde hem met een geweldig geluid. ²⁰De Heer was nu op de top van de berg. Hij riep dat Mozes naar hem toe moest komen. Toen klom Mozes de berg op.

Mozes en Aäron mogen de berg op

²¹Op de berg zei de Heer tegen Mozes: 'Ga naar beneden en waarschuw het volk. Ze mogen niet hierheen komen om mij te zien. Want dan zullen er veel mensen sterven. ²²Ook de priesters, die anders altijd wel bij me mogen komen, moeten nu op een afstand blijven. Anders zal ik ze straffen.'

²³Mozes zei tegen de Heer: 'Maar de mensen zullen de berg helemaal niet op gaan! U hebt ons toch gewaarschuwd? U hebt gezegd dat de berg heilig is en dat we om de berg heen moeten gaan staan.'

²⁴De Heer zei: 'Ga naar beneden, en kom weer terug met Aäron. Zorg dat de priesters en de andere mensen niet omhoogklimmen. Als zij naar me toe komen, zal ik ze straffen.'

²⁵Mozes ging terug naar het volk om dat te zeggen.

Exodus 20

Tien belangrijke regels

¹God gaf de Israëlieten de volgende belangrijke regels.

Regels over het vereren van God

Hij zei: ²'Ik ben de Heer, jullie God. Ik heb jullie uit Egypte weggehaald, en bevrijd uit de slavernij.

³Vereer geen andere goden. Vereer alleen mij.

⁴Maak geen beeld van een mens, of van een dier dat in de lucht, op het land of in het water leeft. ⁵Je mag geen beelden vereren of ervoor knielen. Want ik, de Heer, ben jullie God. Ik wil niet dat jullie andere goden dienen.

Als iemand mij ontrouw is en andere goden gaat dienen, zal ik hem straffen. Dan straf ik hem en ook zijn nakomelingen, tot en met de vierde generatie. ⁶Maar als iemand mij liefheeft en

zich aan mijn regels houdt, zal ik goed voor hem zijn. Ik zal ook goed zijn voor zijn nakomelingen, zelfs voor de duizendste generatie.

⁷Spreek mijn naam niet zomaar uit, zonder nadenken. Als iemand dat toch doet, zal ik hem straffen.

⁸Vier de sabbat, want dat is een bijzondere dag. ⁹Zes dagen mogen jullie werken en bezig zijn met alles wat je moet doen. ¹⁰Maar de zevende dag is een dag die voor mij bestemd is. Dan mag je niet werken. Ook je zoon, je dochter, je slaaf en je slavin mogen niet werken. Je dieren mogen niet voor je werken. En ook de vreemdelingen die in jullie steden wonen, mogen niet werken. ¹¹Ik heb in zes dagen de hemel en de aarde gemaakt, en de zee met alles wat daar leeft. Maar ik rustte op de zevende dag. Daarom heb ik de zevende dag gezegend. Ik heb er een heilige dag van gemaakt.

Regels over het omgaan met anderen

¹²Heb respect voor je vader en je moeder. Dan zul je lang leven in het land dat ik je zal geven.

¹³Vermoord niemand.

¹⁴Ga niet vreemd.

¹⁵Steel niet.

¹⁶Vertel bij de rechter geen leugens over iemand.

¹⁷Verlang niet naar iets dat van een ander is. Blijf af van zijn huis, zijn vrouw, zijn slaaf of slavin, zijn koe of zijn ezel, en van al zijn bezit.’

De Israëlieten durven niet meer naar God te luisteren

¹⁸Het hele volk hoorde het geluid van de donder en van de trompet. Ze zagen de bliksem en de rokende berg. Ze beefden, gingen een eind achteruit en bleven op een afstand staan. ¹⁹Ze zeiden tegen Mozes: ‘Als u tegen ons spreekt, zullen we luisteren. Maar God moet niet meer tegen ons spreken. Want dan zullen we sterven.’

²⁰Maar Mozes zei: ‘Jullie hoeven niet bang te zijn. God is gekomen om te zien of jullie hem vertrouwen. Hij wil dat jullie eerbied voor hem hebben. Want dan zullen jullie doen wat hij wil.’

²¹Toen ging Mozes naar de donkere wolk toe waar God in aanwezig was. Het volk bleef op een afstand staan.

God geeft nog andere regels

Regels voor het maken van een altaar

²²De Heer zei tegen Mozes: ‘Zeg namens mij tegen de Israëlieten: ‘Jullie hebben nu meegemaakt dat ik vanuit de hemel met jullie gesproken heb. ²³Jullie mogen geen andere goden maken, goden van goud of van zilver. Jullie moeten alleen mij vereren. ²⁴Niet alleen hier, maar overal waar ik vereerd wil worden. Dan zal ik naar jullie toe komen en jullie zegenen.

Jullie moeten voor mij een altaar van aarde maken. Daarop moet je offers aan mij brengen: schapen, geiten en koeien. ²⁵Jullie mogen ook een altaar van steen voor mij maken. Maar dan moet je de stenen niet bewerken met gereedschap van ijzer. Want dan is het altaar niet heilig meer. ²⁶Maak geen trap naar het altaar. Want als de priester omhoog moet klimmen, kunnen de mensen onder zijn kleren kijken.’”

Exodus 21

Regels over slaven

¹De Heer zei: ‘Geef ook de volgende regels aan het volk.

²Als iemand een Israëlitische slaaf gekocht heeft, moet die slaaf zes jaar voor zijn meester werken. In het zevende jaar is de slaaf vrij. Hij hoeft niets te betalen, hij mag gewoon weggaan. ³Als de slaaf geen vrouw had toen hij kwam, moet hij ook zonder vrouw weggaan. Als hij getrouwd was, dan mag hij zijn vrouw meenemen.

⁴Stel dat zijn meester een vrouw aan de slaaf gegeven heeft. Dan blijft de vrouw slavin van zijn meester. Als ze kinderen gekregen heeft, blijven die ook slaven. De slaaf moet dan zonder zijn vrouw en kinderen weggaan.

⁵Maar stel dat de slaaf liever bij zijn meester blijft, en bij zijn vrouw en kinderen. Stel dat hij niet als vrij man weg wil gaan. ⁶Dan blijft hij voor altijd slaaf van zijn meester. Dan moet zijn meester hem meenemen naar de tent van God. Daar moet hij met een scherpe pin een gaatje maken in het oor van de slaaf.

Regels over slavinnen

⁷Een meisje dat door haar vader verkocht is als slavin, blijft haar hele leven slavin van haar meester. ⁸Maar stel dat haar meester haar als extra vrouw genomen heeft en niet meer van haar houdt. Dan moet hij vragen of haar familie haar terug wil kopen. Hij mag haar niet aan een vreemde verkopen. Want hij heeft haar als vrouw genomen en hij heeft beloofd haar trouw te blijven.

⁹⁻¹¹Stel dat de meester er nog een vrouw bij neemt. Dan moet hij de slavin ook als zijn vrouw blijven behandelen. Hij moet haar eten en kleren geven, en met haar slapen. Als hij al die dingen niet doet, dan is ze vrij en mag ze bij hem weggaan.

Stel dat de meester de slavin die hij gekocht heeft, als vrouw aan zijn zoon geeft. Dan moet de meester haar net zo behandelen als een vrouw die geen slavin is.

Regels als iemand een ander doodt of ontvoert

¹²Iemand die een ander doodslaat, moet zelf gedood worden. ¹³Maar als het per ongeluk gebeurt, zonder dat hij het wilde, mag hij vluchten. Hij mag dan naar een plaats gaan die ik nog zal aanwijzen. ¹⁴Maar als iemand met opzet en heel bewust een ander doodt, moet hij zelf ook gedood worden. Zelfs als hij naar mijn altaar gevluht is.

¹⁵⁻¹⁷Iemand die zijn vader of moeder mishandelt, moet gedood worden. Ook iemand die zijn vader of moeder vervloekt, moet gedood worden.

Iemand die een ander ontvoert, moet gedood worden. Het maakt niet uit of hij die ander verkocht heeft of hem als slaaf bij zich gehouden heeft.

Als iemand een ander slaat

¹⁸Stel dat twee mensen ruzie hebben. De één slaat de ander met zijn vuist of met een steen. De ander sterft niet, maar raakt wel gewond. ¹⁹Hij wordt weer beter en kan na een tijd met een stok lopen. Dan hoeft de dader niet gestraft te worden. Maar hij moet wel geld betalen. Want het slachtoffer kon een tijd niet werken, en moest ook de dokter betalen.

²⁰Stel dat iemand zijn slaaf of slavin met een stok slaat. Als die slaaf of slavin direct sterft, dan moet de eigenaar van de slaaf gestraft worden. ²¹Maar dat hoeft niet als de slaaf of slavin nog een paar dagen leeft en dan pas sterft. Want de eigenaar is dan al genoeg gestraft, omdat hij zijn slaaf niet meer heeft.

Als een zwangere vrouw slachtoffer is

²²Stel dat twee mannen vechten en dat één van hen per ongeluk een zwangere vrouw raakt. Stel dat de vrouw dan een miskraam krijgt, maar zelf niet gewond is. Dan moet de dader een boete betalen. De man van de vrouw moet zeggen hoe hoog die boete moet zijn. En de rechter moet opletten of de boete betaald wordt.

²³Maar als er iets met die vrouw zelf gebeurt, dan geldt het volgende: de straf hangt af van wat er gebeurd is. Misschien sterft de vrouw. ²⁴Misschien raakt ze een oog of een tand kwijt, of een hand of een voet. ²⁵Misschien heeft ze een wond, een blauwe plek of een schram. Welke straf de dader dan krijgt, hangt af van wat er gebeurd is.

Als iemand zijn eigen slaaf slaat

²⁶⁻²⁷Stel dat iemand zijn slaaf of slavin slaat. En stel dat die slaaf of slavin een oog of een tand moet missen. Dan moet de dader voor straf zijn slaaf of slavin vrijlaten.

Als iemands stier gevaarlijk is

²⁸Stel dat een stier een man of een vrouw doodt. Dan moet die stier gedood worden. Niemand mag het vlees van die stier eten. Maar de eigenaar van de stier wordt niet gestraft.

²⁹Stel dat de eigenaar wist dat zijn stier gevaarlijk was, maar hem toch niet vastgezet heeft. Als de stier dan een man of een vrouw doodt, moet niet alleen de stier gedood worden, maar ook zijn eigenaar. ³⁰Of de eigenaar moet een boete betalen. Hij moet alles betalen wat er gevraagd wordt.

³¹Die regels gelden ook als de stier een kind doodt. ³²Maar als de stier een slaaf of een slavin doodt, dan moet de eigenaar van de stier 30 zilverstukken betalen. En de stier moet gedood worden.

Als een dier doodgaat

³³Stel dat iemand een put graaft en er geen deksel op legt. En stel dat er dan een koe of een ezel in die put valt. ³⁴Dan moet de eigenaar van de put een boete betalen aan de eigenaar van het dier. Het dode dier is voor de eigenaar van de put.

³⁵Stel dat een stier een andere stier doodt. Dan moet de levende stier verkocht worden. Het geld moeten de eigenaars van de stieren delen. Ook het vlees van de dode stier moeten ze delen. ³⁶Maar stel dat de eigenaar van de ene stier wist dat zijn stier gevaarlijk was, en dat hij hem toch niet vastgezet heeft. En stel dat de gevaarlijke stier een andere stier doodt. Dan moet die eigenaar de prijs van de dode stier betalen. Hij mag het dode dier houden.

Als je een dier steelt

³⁷Stel dat iemand een koe, een schaap of een geit steelt. En stel dat hij het dier slacht of verkoopt. Dan moet die dief een boete betalen. Voor één koe moet hij vijf koeien terugbetalen. Voor één schaap of geit moet hij vier schapen of geiten terugbetalen.

Exodus 22

¹Stel dat iemand 's nachts die dief ziet stelen en hem doodt. Dan geldt dat niet als moord. ²Maar als iemand de dief overdag ziet stelen en hem doodt, dan geldt het als moord. De dief moet terugbetalen wat hij gestolen heeft. Als hij daar te arm voor is, dan wordt hij zelf als slaaf verkocht. ³Als het gestolen dier nog leeft, dan moet de dief het teruggeven met nog een extra dier erbij.

Als je iemands oogst vernielt

⁴Stel dat iemand zijn dieren op zijn akker of in zijn wijngaard laat lopen. En stel dat zijn dieren ook het koren op de akker van iemand anders opeten. Dan moet hij die ander betalen. Hij moet hem de oogst van het beste stuk van zijn eigen akker of wijngaard geven.

⁵Stel dat iemand iets verbrandt en dat er droge struiken in brand vliegen. Stel dat er ook koren op de akker in brand vliegt, of koren dat al gemaaid is. Dan moet de man die de brand aangestoken heeft, alle schade betalen.

Als je op iemands spullen past

⁶Stel dat iemand aan een ander geld of spullen geeft om erop te passen. En stel dat alles dan uit het huis van die ander gestolen wordt. Als de dief gevonden wordt, moet hij het dubbele terugbetalen. ⁷Maar als de dief niet gevonden wordt, moet de eigenaar van het huis verklaren dat hij de spullen niet zelf gestolen heeft. Dat moet hij plechtig verklaren in de tempel.

⁸Stel dat twee mensen ruzie hebben over een koe, een ezel, een schaap of een geit, over een kledingstuk, of over iets anders. En ze zeggen allebei dat ze de eigenaar van het dier of het ding zijn. Dan moeten ze God om hulp vragen. Als God één van de twee als dief aanwijst, moet die aan de ander het dubbele terugbetalen.

Als je op iemands dier past

⁹Stel dat iemand aan een ander vraagt of hij op zijn dier wil passen. Maar stel dat het dier dan doodgaat, gewond raakt of gestolen wordt. En niemand heeft gezien wat er gebeurd is. ¹⁰En de man die op het dier paste, zegt dat hij het dier niets gedaan heeft. Dat verklaart hij plechtig voor God. Dan moet de eigenaar van het dier daar tevreden mee zijn. De man hoeft hem niets te betalen. ¹¹Maar als de man het dier gestolen heeft, moet hij daarvoor betalen. ¹²En als het dier door een wild dier gedood is, moet de man het dode dier als bewijs aan de eigenaar geven. Maar dan hoeft hij niets te betalen.

¹³Stel dat iemand een dier van een ander leent, en dat het dier gewond raakt of doodgaat. Als de eigenaar er niet bij was, moet de ander het dier terugbetalen. ¹⁴Als de eigenaar er wel bij was, hoeft de ander niets te betalen. En als het dier gehuurd was, dan hoeft hij alleen de huurprijs te betalen.

Als je een meisje verleidt

¹⁵Stel dat een man een meisje verleidt en met haar naar bed gaat. Dan moet hij met haar trouwen en aan haar vader de prijs voor een bruid betalen. ¹⁶Maar stel dat haar vader haar niet wil laten trouwen. Dan moet die man toch de prijs voor een bruid betalen.

Regels over drie ernstige misdaden

¹⁷Iemand die geesten oproept, moet gedood worden.

¹⁸Iemand die seks heeft met een dier, moet gedood worden.

¹⁹Iemand die offers brengt aan andere goden, moet gedood worden. Er mogen alleen offers gebracht worden aan de Heer.'

Zorg voor arme mensen

²⁰De Heer gaf ook de volgende regels: 'Jullie mogen een vreemdeling niet onderdrukken of slecht behandelen. Want jullie zijn zelf ook vreemdelingen geweest, toen jullie in Egypte waren. ²¹Weduwen mag je niet slecht behandelen, en ook kinderen zonder vader niet. ²²Als je dat toch doet en als ze mij dan om hulp vragen, zal ik naar hen luisteren. ²³Dan zal ik kwaad worden en jullie doden. Dan hebben jullie eigen vrouwen geen man meer. En dan hebben jullie eigen kinderen geen vader meer.

²⁴Als je geld leent aan een Israëliet die arm is, mag je er niet aan verdienen. Je mag geen rente vragen. ²⁵Stel dat die arme zijn jas aan jou geeft als bewijs dat hij het geleende geld zal terugbetalen. Dan moet je zijn jas nog dezelfde dag teruggeven. ²⁶Want hij heeft zijn jas nodig om onder te slapen. Hij heeft niets anders dat hij als deken kan gebruiken. Als hij mij

om hulp vraagt, zal ik naar hem luisteren. Want ik ben een God die medelijden heeft met mensen.

Heb eerbied voor God

²⁷Jullie moeten eerbied hebben voor mij en voor de leiders van het volk.

²⁸Jullie beste koren en jullie beste druiven zijn voor mij. Ook je oudste zoon is voor mij. ²⁹En ook het eerste kalf, lammetje of geitje dat geboren wordt, is voor mij. Het jonge dier mag zeven dagen bij zijn moeder blijven. Daarna moet je het aan mij geven.

³⁰Jullie moeten leven als mensen die bij mij horen. Daarom moet je geen vlees eten van een dier dat door een roofdier gedood is. Dat vlees moet je aan de honden geven.

Exodus 23

Spreek in een rechtszaak de waarheid

¹Je mag in een rechtszaak iemand niet vals beschuldigen. En je mag niet liegen om een misdadiger te helpen. ²Je moet altijd de waarheid spreken in een rechtszaak. Als bijna alle andere mensen liegen, moet je toch de waarheid spreken. ³Je mag in een rechtszaak ook niet liegen om iemand te helpen die arm is.

Help de dieren van je vijand

⁴Stel dat de koe of de ezel van je vijand verdwaald is. En stel dat jij dat dier vindt. Dan moet je het terugbrengen.

⁵Stel dat een ezel in elkaar zakt onder zijn zware last. Dan mag je niet blijven toekijken, maar dan moet je meteen helpen. Ook al is de ezel van iemand met wie je ruzie hebt.

Wees eerlijk in een rechtszaak

⁶Je moet in een rechtszaak iemand die arm is, eerlijk behandelen. ⁷Luister niet naar leugens. Want misschien krijgt dan iemand die onschuldig is, de doodstraf. Als dat gebeurt, zul je door mij gestraft worden.

⁸Neem geen cadeaus aan in een rechtszaak. Want dat leidt tot oneerlijkheid en tot liegen.

⁹Je mag een vreemdeling niet slecht behandelen. Jullie weten wat het is om een vreemdeling te zijn. Want jullie zijn zelf vreemdelingen geweest in Egypte.

Werken en rusten

¹⁰⁻¹¹Jullie mogen zes jaar achter elkaar zaaien en oogsten op je akkers, in je wijngaard en in je olijftuin. Maar het zevende jaar moet je het land met rust laten. Dan mag je niet zaaien en oogsten. Wat er dan nog groeit, mogen de arme Israëlieten opeten. En wat er daarna nog over is, is voor de dieren.

¹²Jullie mogen zes dagen werken. Maar op de zevende dag moet je rusten. Dan kunnen je koe en je ezel ook uitrusten. En ook je slaven en de vreemdelingen die voor je werken.

Drie feesten

¹³Jullie moeten je houden aan alle regels die ik jullie gegeven heb. Jullie mogen geen andere goden vereren. Je mag zelfs hun naam niet noemen.

¹⁴Drie keer per jaar moeten jullie een feest vieren voor mij.

¹⁵Ten eerste het Feest van het Brood zonder Gist. Vier dat in de maand dat jullie uit Egypte weggegaan zijn. Zeven dagen moet je dan brood zonder gist eten, zoals ik jullie eerder gezegd heb. Iedereen moet mij dan offers brengen.

¹⁶Ten tweede het oogstfeest in het begin van de zomer, als je de eerste oogst van het land haalt.

Ten derde het oogstfeest in de herfst, als je de hele oogst van het land gehaald hebt.

¹⁷Alle mannen moeten mij, de machtige Heer, dus drie keer per jaar vereren.

Andere regels

¹⁸Als je een dier aan mij offert, mag je geen brood met gist bij het offer doen. Het vet van het dier mag je niet bewaren tot de volgende dag.

¹⁹Het eerste koren dat je van het land haalt en de eerste vruchten die je plukt, moet je bij mij in de tempel brengen.

Je mag het vlees van een geitje niet koken in melk van de moedergeit.'

De engel van de Heer

²⁰Daarna zei de Heer tegen Mozes: 'Ik zal een engel sturen. Hij zal vooropgaan, en jou en het volk de weg wijzen. Hij zal jullie onderweg beschermen en jullie naar het land brengen dat ik aan jullie zal geven.

²¹Luister goed naar de engel en doe wat hij zegt. Hij komt namens mij. Als jullie je tegen hem verzetten, worden jullie gestraft. ²²Maar als jullie naar hem luisteren en alles doen wat ik wil, dan zal ik tegen jullie vijanden vechten. Dan zijn jullie vijanden ook mijn vijanden.

²³Mijn engel zal vooropgaan, en jullie de weg wijzen. Hij zal jullie brengen naar het land waar nu nog andere volken wonen: de Amoriëten, de Hethiëten, de Perizzieten, de Kanaänieten, de Chiwviëten en de Jebusieten. Al die volken zal ik vernietigen.

²⁴Jullie moeten niet met die volken meedoen. Vereer hun goden niet en kniel niet voor hun beelden. Ik wil dat jullie hun beelden en heilige stenen kapotslaan. ²⁵Vereer alleen mij, de Heer, jullie God. Dan zal ik zorgen dat jullie eten en drinken hebben, en dat jullie gezond blijven. ²⁶Dan zullen alle vrouwen gezonde kinderen krijgen. En jullie zullen lang leven.

God zal alle andere volken weggagen

²⁷Alle volken zullen in paniek raken als ze horen dat jullie eraan komen. Ze zullen bang zijn voor jullie, omdat ze bang zijn voor mij. Iedereen zal vluchten. ²⁸Ze zullen voor jullie vluchten, zoals je voor een zwerm wespen vlucht.

Ik zal de Kanaänieten en de andere volken weggagen. ²⁹Maar ik zal ze niet allemaal in één jaar weggagen. Want dan zou het land onbewoond zijn, en dan zouden er te veel wilde dieren komen. ³⁰Ik zal die volken langzaam weggagen. Totdat jullie zo veel nakomelingen hebben dat jullie in het hele land kunnen gaan wonen.

³¹Het land dat ik aan jullie geef, is het gebied van de Rietzee tot aan de Middellandse Zee, van de woestijn tot aan de rivier de Eufraat. Ik zal ervoor zorgen dat jullie machtiger worden dan iedereen die in dat gebied woont. Jullie zullen alle inwoners weggagen.

³²Sluit geen vriendschap met die volken en beloof niets aan hun goden. ³³Zorg dat die volken niet in jullie land blijven wonen. Anders zouden zij jullie leren om hun goden te gaan vereren en een slecht leven te leiden. Dan zou het helemaal verkeerd met jullie gaan.'

Exodus 24

Mozes moet de berg op gaan

¹De Heer zei tegen Mozes: ‘Kom naar mij toe op de berg. Je moet Aäron meebrengen, en ook Nadab en Abihu en zeventig leiders van het volk. Op een afstand moeten jullie dan voor mij knielen.’

²Mozes, jij mag dicht bij mij komen. Alleen jij, de anderen niet. En het volk moet helemaal beneden blijven.’

Het volk zal de Heer gehoorzamen

³Toen ging Mozes naar het volk toe. Hij vertelde hun welke wetten en regels de Heer gegeven had. Het volk antwoordde: ‘We zullen ons houden aan alle wetten en regels van de Heer.’ ⁴Toen schreef Mozes alles op wat de Heer gezegd had.

De volgende ochtend maakte Mozes onder aan de berg een altaar. Hij zette daar ook twaalf grote stenen rechtop, voor elke stam van Israël één. ⁵Hij gaf aan een paar jonge mannen opdracht om stieren te slachten. Die werden daarna geofferd aan de Heer. ⁶Mozes bewaarde de helft van het bloed van de dieren in schalen. De andere helft goot hij over het altaar.

⁷Daarna pakte hij het boek met de wetten en regels van de Heer, en hij las alles voor. Het volk zei: ‘We zullen de Heer gehoorzamen. We zullen ons houden aan alles wat hij gezegd heeft.’

⁸Toen nam Mozes de schalen met bloed, en hij spatte het bloed over het volk heen. Hij zei: ‘De Heer heeft jullie al deze wetten en regels gegeven, en jullie hebben beloofd je daaraan te houden. Dit bloed is het teken daarvan.’

Mozes gaat de berg op

⁹Toen ging Mozes de berg op, met Aäron, Nadab, Abihu en zeventig leiders van het volk. ¹⁰Ze zagen de God van Israël. Het leek alsof er onder Gods voeten een vloer was van prachtige blauwe steentjes. Die steentjes schitterden als de hemel.

¹¹Die belangrijke Israëlieten zagen God, maar zij stierven niet. God liet hen verder leven.

Mozes blijft veertig dagen op de berg

¹²Opnieuw zei de Heer tegen Mozes: ‘Kom naar mij toe op de berg, en blijf daar wachten. Dan zal ik je twee stenen platen geven, waarop ik mijn wetten en regels geschreven heb. Jij moet het volk leren dat ze zich daaraan moeten houden.’

¹³Mozes ging de berg van God op. Zijn dienaar Jozua ging met hem mee. ¹⁴Tegen de leiders van het volk zei Mozes: ‘Wacht hier totdat wij terugkomen. Aäron en Chur blijven bij jullie. Als er problemen zijn, kunnen jullie hun om hulp vragen.’

¹⁵Terwijl Mozes de berg Sinai op ging, hing er een wolk boven de berg. ¹⁶De Heer was op de berg aanwezig in een stralend licht. Zes dagen lang was de berg bedekt door de wolk. Op de zevende dag riep de Heer Mozes vanuit de wolk. ¹⁷⁻¹⁸Mozes ging de wolk in. Hij klom verder omhoog, naar de top van de berg. Daar bleef hij veertig dagen en nachten. De Israëlieten zagen op de top van de berg een groot vuur. Ze begrepen dat de Heer in het vuur aanwezig was.

Exodus 25

Het volk moet een tent voor de Heer maken

Het materiaal voor de heilige tent

¹De Heer zei tegen Mozes: ²‘Vraag de Israëlieten of ze geschenken aan mij willen geven voor de bouw van een tent. Iedereen die dat wil, kan iets bij je brengen. ³Vraag of ze goud, zilver

en koper willen brengen. ⁴Ook blauwe, paarse en rode stof, en linnen en geitenwol. ⁵Vraag verder rood en zwart leer, en acaciahout. ⁶Ook olie voor olielampen, en kruiden voor het maken van geurige olie en wierook. ⁷Vraag ten slotte edelstenen om de kleding voor de priesters mee te versieren.

⁸De Israëlieten moeten een tent voor mij gaan maken, een heilige tent waarin ik bij hen kan wonen. ⁹Maak de tent en alle voorwerpen die erbij horen, precies zoals ik het je zal laten zien.

De heilige kist

¹⁰Je moet een kist van acaciahout laten maken. Die kist moet 125 centimeter lang zijn, 75 centimeter breed en 75 centimeter hoog. ¹¹Hij moet van binnen en van buiten bedekt worden met een laagje zuiver goud. Maak aan de buitenkant een gouden rand om de kist. ¹²Maak vier gouden ringen, en maak die vast op de hoeken aan de onderkant van de kist.

¹³Je moet ook stokken maken van acaciahout, waarmee de kist gedragen kan worden. Ook die stokken moeten bedekt worden met een laagje goud. ¹⁴Steek de stokken door de ringen aan de onderkant, zodat de kist gedragen kan worden. ¹⁵De stokken moeten in de ringen blijven. Ze mogen er niet uit gehaald worden.

¹⁶In deze heilige kist moet je de stenen platen leggen waarop de wet geschreven is. Die platen zal ik je geven.

Het deksel met de engelen

¹⁷Je moet een deksel van zuiver goud maken voor de kist. Het deksel moet 125 centimeter lang zijn en 75 centimeter breed. ¹⁸⁻¹⁹Maak ook twee engelen van goud, één aan elke kant van het deksel. Ze moeten één geheel vormen met het deksel. Er moet dus aan elke kant van het deksel een engel staan. ²⁰De engelen moeten tegenover elkaar staan, met hun gezicht naar het deksel. Ze moeten hun vleugels uitspreiden, zodat ze het deksel met hun vleugels beschermen.

²¹Leg dat deksel boven op de kist. En leg in de kist de platen met de wet. Die platen zal ik je geven. ²²Daar, boven op het deksel van de kist, zal ik je ontmoeten. Daar, tussen de twee engelen, zal ik met je spreken. Dan zal ik je vertellen wat de Israëlieten moeten doen.

De tafel voor het offerbrood

²³Je moet een tafel van acaciahout maken. Die tafel moet 1 meter lang zijn, 50 centimeter breed en 75 centimeter hoog. ²⁴Bedek de hele tafel met een laagje zuiver goud. Maak om de bovenkant van de tafel een gouden rand ²⁵van ongeveer 8 centimeter breed. Die rand moet je versieren met nog een gouden rand.

²⁶Maak ook vier gouden ringen. Die moet je vastmaken aan de vier hoeken van de tafel, bij de poten. ²⁷Ze moeten vlak onder de rand zitten. Door de ringen kun je stokken doen waarmee de tafel gedragen kan worden. ²⁸De stokken moet je van acaciahout maken, en bedekken met een laagje goud. ²⁹Maak ook schotels, schalen, kannen en kommen, allemaal van zuiver goud. Die kunnen gebruikt worden bij de offers.

³⁰Op de tafel moet je offerbrood voor mij neerleggen. Er moet altijd brood voor mij liggen.

De kandelaar

³¹⁻³²Je moet een kandelaar van zuiver goud maken. De kandelaar moet een voetstuk hebben en versierd worden met bloemen en knoppen. Hij moet zes armen hebben, drie aan de ene kant en drie aan de andere kant. Alles moet één geheel zijn.

³³Elke arm moet versierd worden met drie bloemen van goud, met knoppen en bloemblaadjes. ³⁴Aan de kandelaar zelf moeten vier bloemen komen, met knoppen en bloemblaadjes. ³⁵Op de plek waar een arm uit de kandelaar komt, moet ook steeds een

bloemknop komen. Dat geldt voor alle zes de armen. ³⁶De hele kandelaar, met de armen en de bloemen, moet één geheel zijn. Alles moet van één stuk zuiver goud gemaakt worden.

³⁷Boven op de kandelaar moet je zeven olielampen zetten. Het licht van de lampen moet naar voren schijnen. ³⁸Je moet ook gouden tangen maken om de lampen te kunnen doven, en gouden bakjes om de tangen op te leggen.

³⁹Gebruik voor de kandelaar en alles wat erbij hoort, 30 kilo zuiver goud. ⁴⁰En maak alles net zoals ik het je hier op de berg laat zien.

Exodus 26

De tent voor de Heer

¹Je moet een tent laten maken waarin ik kan wonen. Laat daarvoor tien doeken weven van fijn linnen en van blauwe, paarse en rode wol. En laat een vakman er figuren in weven van engelen met vleugels. ²De doeken moeten precies even groot zijn: 14 meter lang en 2 meter breed. ³Maak er twee grote kleden van, allebei van vijf doeken.

⁴Maak aan één zijkant van beide grote kleden lussen van blauwe wol. ⁵Aan elk kleed moeten vijftig lussen komen, precies tegenover elkaar. ⁶Maak ten slotte vijftig gouden haken, en maak de kleden daarmee aan elkaar vast. Zo is de tent één geheel.

⁷Dan moet je nog een tent laten maken. Die komt over de eerste tent heen, en moet gemaakt worden van elf doeken van geitenwol. ⁸Ook die doeken moeten precies even groot zijn: 15 meter lang en 2 meter breed. ⁹Maak er twee grote kleden van, één van vijf doeken en één van zes doeken. De zesde doek moet je dubbelslaan. Dat dubbele stuk komt aan de voorkant van de tent. ¹⁰Maak aan de zijkant van elk kleed vijftig lussen. ¹¹Maak ten slotte vijftig koperen haken. Die doe je in de lussen, zodat je de kleden aan elkaar vast kunt maken. Zo wordt ook die tent één geheel.

¹²⁻¹³Als je die tent over de eerste tent spant, blijft er in de lengte nog een stuk over. De helft daarvan moet aan de achterkant naar beneden hangen. Ook in de breedte blijft er een stuk over. Laat aan beide kanten van de tent 50 centimeter doek naar beneden hangen. Zo zijn de achterkant en de zijkanten van de tent bedekt.

¹⁴Maak ten slotte twee grote kleden om de tent af te dekken: één van rood leer en één van zwart leer.

De wanden van de tent

¹⁵De wanden van de tent moet je maken van planken van acaciahout. De planken moeten rechtop komen te staan. ¹⁶Elke plank moet 5 meter lang zijn en 75 centimeter breed. ¹⁷Elke plank moet aan de onderkant twee pinnen hebben. Die pinnen moeten bij elke plank op dezelfde plaats zitten.

¹⁸Voor de zuidkant van de tent moet je twintig planken maken. ¹⁹Onder die twintig planken moeten veertig zilveren voetstukken komen, telkens twee per plank, waar de pinnen van de planken in passen. ²⁰Ook voor de noordkant van de tent moet je twintig planken maken, ²¹met veertig zilveren voetstukken, twee onder elke plank.

²²De achterkant van de tent is aan de westkant. Voor die kant moet je zes planken maken, ²³en voor de hoeken aan die kant twee extra planken. ²⁴Die hoekplanken moeten precies gelijk zijn. Ze moeten goed op elkaar aansluiten, van onder tot boven. ²⁵Aan de achterkant komen dus in totaal acht planken. En zestien zilveren voetstukken, twee onder elke plank.

²⁶Maak ook dwarsbalken van acaciahout: vijf voor de ene zijkant, ²⁷vijf voor de andere zijkant en vijf voor de achterkant. ²⁸De middelste dwarsbalk moet alle planken van een wand met

elkaar verbinden. Hij moet precies over het midden van een wand komen. ²⁹Alle planken en dwarsbalken moeten bedekt worden met een laagje goud. De ringen waar je de dwarsbalken doorheen kunt steken, moeten helemaal van goud zijn.

³⁰Je moet de tent precies zo maken als het voorbeeld dat ik je op de berg laat zien.

De gordijnen voor de tent

³¹Je moet een gordijn maken van blauwe, paarse en rode wol, en van fijn linnen. Laat een vakman er figuren van engelen in weven. ³²⁻³³Hang dat gordijn in de heilige ruimte. Hang het met gouden haken aan vier palen van acaciahout. Die palen moeten met een laagje goud bedekt zijn en op zilveren voetstukken staan. Het gordijn is de scheiding tussen de heilige ruimte en de allerheiligste ruimte. Zet in die ruimte, achter het gordijn, de heilige kist. ³⁴Op de kist moet je het deksel met de engelen leggen. ³⁵De tafel en de kandelaar moet je voor het gordijn zetten, tegenover elkaar: de kandelaar aan de zuidkant, de tafel aan de noordkant.

³⁶Je moet ook een gordijn maken dat voor de ingang van de tent kan hangen. Het gordijn moet geweven worden van blauwe, paarse en rode wol, en van fijn linnen. En het moet versierd worden met mooie figuren. ³⁷Hang dat gordijn op aan vijf palen van acaciahout die met een laagje goud bedekt zijn. Aan de palen moeten gouden haken zitten, en ze moeten op bronzen voetstukken staan.

Exodus 27

Het altaar

¹Je moet een altaar maken van acaciahout. Dat altaar moet vierkant zijn: 2,5 meter lang en 2,5 meter breed. Het moet 1,5 meter hoog zijn. ²Maak het altaar op de vier hoeken extra hoog. Het altaar en de hoeken moeten één geheel zijn en alles moet bedekt worden met een laagje brons. ³Maak ook potten waarin de as van het vuur gedaan kan worden. En maak scheppen, schalen, vorken en pannen, die gebruikt kunnen worden bij het offeren. Al die voorwerpen moeten van koper gemaakt worden.

⁴Maak om het altaar een hek van brons, met op elke hoek een ring. ⁵Zet het hek vast op de onderste rand van het altaar, zodat de bovenkant van het hek tot het midden van het altaar komt. ⁶Maak draagstokken van acaciahout, en bedek die met een laagje brons. ⁷Steek die draagstokken aan de zijkanten door de ringen van het hek. Dan kan het altaar gedragen worden.

⁸Het altaar moet van houten planken gemaakt worden. Van binnen moet het hol zijn. Maak het precies zoals ik het je op de berg laat zien.

Het plein rondom de tent

⁹Rondom de tent moet je een plein maken. Om het plein heen komen schermen die gemaakt zijn van fijn linnen.

Aan de zuidkant moeten schermen komen over een lengte van 50 meter. ¹⁰Maak twintig palen met bronzen voetstukken en zilveren stangen. Het scherm moet met zilveren haken aan de palen vastgemaakt worden.

¹¹Maak ook aan de noordkant schermen over een lengte van 50 meter. Ook voor die schermen moeten er twintig palen komen met bronzen voetstukken, en zilveren stangen en haken.

¹²Aan de westkant, over de breedte van het plein, komt 25 meter scherm, met tien palen en tien voetstukken.

¹³Ook de oostkant van het plein moet 25 meter breed zijn. ¹⁴⁻¹⁶Daar moet de ingang komen, met aan beide kanten 7,5 meter scherm, drie palen en drie voetstukken. Hang voor de ingang een gordijn van 10 meter breed. Dat gordijn moet je maken van blauwe, paarse en rode wol, en van fijn linnen. En het moet versierd worden met mooie figuren. Bij dat gordijn horen vier palen en vier voetstukken.

¹⁷Alle palen rond het plein moeten op voetstukken van brons staan. Tussen de palen komen stangen van zilver, en alle haken moeten ook van zilver zijn. ¹⁸De lengte van het plein moet 50 meter zijn, de breedte 25 meter. De schermen moeten 2,5 meter hoog zijn. Alle schermen moeten van fijn linnen zijn, en alle voetstukken van brons. ¹⁹Ook al het gereedschap voor de tent en alle tentpinnen moeten van brons zijn.

Het licht in de tent

²⁰De Israëlieten moeten zuivere olijfolie bij je brengen. Die olie is bestemd voor de olielampen in de tent. Want er moeten altijd lampen branden ²¹voor het gordijn dat voor de heilige kist hangt. Aäron en zijn zonen moeten ervoor zorgen dat er de hele nacht licht blijft branden voor mij. Ook in de toekomst moeten de Israëlieten en hun nakomelingen daarvoor zorgen.'

Exodus 28

Kleding voor Aäron en zijn zonen

¹De Heer zei ook tegen Mozes: 'Laat je broer Aäron bij je komen, met zijn zonen Nadab, Abihu, Eleazar en Itamar. Ik heb hen uit de Israëlieten uitgekozen om mij als priester te dienen.

²Je moet speciale kleding voor Aäron laten maken. Het moet mooie kleding zijn, kleding waardoor de mensen respect voor hem krijgen. ³Jij moet zelf aan de kleermakers opdracht geven om die kleding te maken. Ik heb ervoor gezorgd dat die kleermakers goed zijn in hun vak. Zij moeten de kleding voor Aäron maken. Dan kan hij als priester aangesteld worden om mij te dienen.

⁴Dit zijn de kleren die de kleermakers moeten maken: een schort, een tas die op de schort komt, een mantel, een versierd hemd, een tulband en een band om als riem te gebruiken. Niet alleen voor Aäron moeten ze speciale kleding maken, maar ook voor zijn zonen. Want ook zij zullen mij als priester dienen. ⁵Voor de kleding is nodig: gouddraad, blauwe, paarse en rode wol, en fijn linnen.

De schort

⁶De schort moet mooi geweven worden van gouddraad, blauwe, paarse en rode wol, en fijn linnen. ⁷Er moeten twee schouderstukken aan de schort komen die aan de achterkant aan elkaar vastzitten. ⁸De band om de schort vast te maken, moet één geheel zijn met de schort. Hij moet van hetzelfde materiaal zijn.

⁹Op de schort moeten twee edelstenen komen. Zet op die edelstenen de namen van de stammen van Israël. Dat zijn dus de namen van de twaalf zonen van Jakob. ¹⁰Zet zes namen op de ene steen en zes op de andere. Begin bij de oudste zoon en eindig bij de jongste. ¹¹Het moet heel mooi gedaan worden, door een vakman die namen op ringen kan zetten. Zet daarna de stenen vast in goud.

¹²⁻¹⁴Die twee edelstenen moet je op de schouderstukken van de schort vastzetten. Maak twee kettinkjes van zuiver goud, gevlochten kettinkjes. Maak die kettinkjes vast aan het goud waar

de edelstenen in zitten. Als Aäron bij mij komt met de namen van de stammen van Israël op zijn schouders, dan zal ik aan de Israëlieten denken.

De tas

¹⁵Je moet ook een tas maken die op de schort gedragen wordt. Die tas draagt de priester als hij mij om raad komt vragen. Maak de tas net zo mooi als de schort. Gebruik gouddraad, blauwe, paarse en rode wol, en fijn linnen. ¹⁶De stof van de tas moet je dubbelvouwen. De tas moet vierkant zijn: 25 centimeter lang en 25 centimeter breed.

¹⁷⁻²⁰Op de tas moet je vier rijen edelstenen zetten, op elke rij drie stenen. Het moeten allemaal stenen van verschillende kleuren zijn. Elke steen moet in goud vastgezet worden. ²¹Het moeten twaalf stenen zijn, omdat Jakob twaalf zonen had. Op elke steen moet de naam van één van de twaalf stammen van Israël staan.

²²Je moet kettinkjes voor de tas maken van zuiver goud, gevlochten kettinkjes. ²³Maak ook twee gouden ringen. De ringen zet je aan de bovenste hoeken van de tas. ²⁴De kettinkjes maak je aan de ene kant vast aan de ringen. ²⁵Aan de andere kant maak je ze vast aan de gouden rand van de edelstenen op de schort.

²⁶Maak dan nog twee gouden ringen, en zet die aan de onderste hoeken van de tas. Zet ze aan de binnenkant, aan de kant die tegen de schort aan hangt. ²⁷Ook op de schouderstukken van de schort moet je twee gouden ringen zetten. Zet ze net boven de plek waar de schouderstukken aan de schort vastgemaakt zijn, boven de band van de schort. ²⁸Haal dan een blauw koord door de ringen van de tas en de ringen van de schort. Bind de tas stevig vast op de schort, zodat hij er niet af kan schuiven.

²⁹Die tas moet Aäron altijd dragen als hij de heilige tent in gaat. Dan draagt hij de edelstenen met de namen van de stammen van Israël op zijn hart. Daardoor zal ik steeds aan de Israëlieten denken. ³⁰In de tas moet je twee steentjes doen. Die steentjes moet Aäron gebruiken als hij mij voor de Israëlieten om raad komt vragen. Aäron moet die steentjes altijd op zijn hart dragen als hij bij mij komt.

De mantel

³¹Onder de priesterschort komt een mantel van blauwe wol. ³²In het midden van de mantel komt een opening voor de hals. Rond die opening moet een stevige rand geweven worden, zodat de stof niet kan scheuren.

³³Onder aan de mantel moet je een versiering van appeltjes maken. Die appeltjes moet je maken van blauwe, paarse en rode wol. Tussen de appeltjes moeten gouden belletjes komen. ³⁴Dus steeds om en om een appeltje en een belletje.

³⁵Die mantel moet Aäron dragen als hij dienst heeft als priester. Als hij de heilige tent in komt en als hij weer weggaat, zal ik de belletjes horen. Daardoor zal hij niet sterven als hij bij mij komt.

De rest van de priesterkleding

³⁶Maak een sieraad van goud waarop je deze woorden zet: 'Ik dien de Heer'. Je moet die woorden in het sieraad schrijven, net zoals je iets in een zegelring schrijft. ³⁷Maak het sieraad met een blauw koord vast aan de voorkant van de tulband. ³⁸Het gouden sieraad moet altijd op Aärons voorhoofd zijn. Dan zal ik de Israëlieten vergeven als ze iets verkeerd doen bij het offeren. En dan zal ik hun offers toch aannemen.

³⁹De tulband moet je maken van linnen. Je moet ook het hemd van linnen maken. En de band die als riem gebruikt wordt, moet je laten versieren met mooie figuren.

⁴⁰Maak ook kleding voor de zonen van Aäron: hemden, riemen en hoge mutsen. Prachtige kleding moet het zijn, kleding waardoor de mensen respect voor hen krijgen. ⁴¹⁻⁴³En maak ook nog linnen broeken voor Aäron en zijn zonen. Die moeten hun lichaam bedekken van hun

heupen tot op hun bovenbenen. Ze moeten die broeken steeds dragen als ze de heilige tent in gaan of bij het altaar werken. Anders zullen ze sterven, want dan houden ze zich niet aan mijn regels.

Je broer Aäron en zijn zonen moeten al die kleren aantrekken. Daarna moet je hen aanstellen als priester. Als teken daarvan moet je olie over hun hoofd gieten. Dan horen ze bij mij, en dan kunnen ze mij als priester dienen.'

Exodus 29

De aanstelling van priesters

Mozes moet priesters aanstellen

¹De Heer zei ook tegen Mozes: 'Je moet Aäron en zijn zonen als priester aanstellen, zodat ze mij kunnen dienen. Daarvoor moet je het volgende doen.

Haal een stier en twee rammen. De dieren moeten gezond zijn en geen gebreken hebben. ²En bak brood van fijn meel, zonder gist te gebruiken. Bak dikke broden van deeg met olijfolie, en bak dunne broden waar je olie op smeert. ³Leg het brood in een mand en breng het naar de heilige tent. Ook de stier en de rammen moet je naar de tent brengen.

⁴Dan moeten Aäron en zijn zonen naar de ingang van de tent komen. Daar moet je hen schoonwassen met water. ⁵Daarna moet je Aäron de priesterkleren aantrekken: het hemd, de mantel en de schort met daarop de tas. Bind de schort vast met de band die erbij hoort. ⁶Zet de tulband op Aärons hoofd en maak het heilige gouden sieraad vast op de tulband. ⁷Neem dan wat olijfolie en giet dat op Aärons hoofd, als teken dat hij priester wordt.

⁸Laat daarna de zonen van Aäron bij je komen. Trek ze het priesterhemd aan ⁹en doe ze de riem om, net zoals je bij Aäron gedaan hebt. Zet ze ook de muts op.

Zo stel je Aäron en zijn zonen aan als priesters. Zij en hun nakomelingen zullen mij als priester dienen, voor altijd.

Mozes moet een stier offeren

¹⁰Breng daarna de stier naar de ingang van de heilige tent. Laat Aäron en zijn zonen hun hand op de kop van de stier leggen. ¹¹Daarna moet je de stier voor mij slachten bij de ingang van de tent. ¹²Smeer met je vinger wat bloed aan de hoeken van het altaar. En giet de rest van het bloed op de grond voor het altaar.

¹³Verbrand op het altaar het vet van de ingewanden, van de lever en van de nieren, en de nieren zelf. ¹⁴Het vlees van de stier, zijn huid en zijn darmen moet je verbranden buiten het tentenkamp. De stier is een offer waarmee de fouten van Aäron en zijn zonen goedge maakt worden.

Mozes moet een ram offeren

¹⁵Haal daarna één van de twee rammen. Laat Aäron en zijn zonen hun hand op de kop van de ram leggen. ¹⁶Daarna moet je de ram slachten. Het bloed moet je langs de zijkanten van het altaar gieten. ¹⁷Snijd de ram in stukken. Was de ingewanden en de poten, en leg ze bij de stukken vlees en de kop.

¹⁸Verbrand alles op het altaar. Dat offer is een geschenk voor mij. Het is een geschenk met een heerlijke geur, dat ik graag aanneem.

Mozes moet nog een ram offeren

¹⁹Haal dan de andere ram. Laat Aäron en zijn zonen weer hun hand op de kop van de ram leggen. ²⁰Daarna moet je de ram slachten. Smeer met je vinger wat bloed aan het rechteroor van Aäron, en aan het rechteroor van zijn zonen. Smeer ook wat bloed aan hun rechterduim en aan de grote teen van hun rechtervoet. De rest van het bloed moet je langs de zijkanten van het altaar gieten. ²¹Neem wat bloed van het altaar en wat olijfolie, en druppel dat op Aäron en op zijn kleren. Doe dat ook bij zijn zonen. Dan horen Aäron en zijn zonen bij God, en hun kleren ook.

²²Pak dan de vette delen van de ram: de staart, het vet van de ingewanden, het vet van de lever en de nieren, de nieren zelf, en ook de rechterachterpoot. Deze tweede ram is een offer dat hoort bij de aanstelling van priesters. ²³Neem dan drie broden uit de mand: een rond brood, een dik brood waar olijfolie in zit, en een dun brood.

²⁴Leg dat alles op de handen van Aäron en zijn zonen. Zij moeten het voor het altaar omhooghouden om het aan mij aan te bieden. ²⁵Daarna moet jij het weer terugnemen, en het op het altaar verbranden, boven op het vorige offer. Er zal een heerlijke geur opstijgen. Het is een geschenk voor mij, dat ik graag aanneem.

²⁶Pak ook de borst van de ram en houd hem omhoog om hem aan mij aan te bieden. Daarna is dat vlees voor jou.

Regels voor priesters

²⁷⁻²⁸Ook moet het volgende gebeuren bij het offer bij de aanstelling van priesters. De borst en de rechterachterpoot van de ram moeten omhooggehouden worden om ze aan mij aan te bieden. Daarna moet dat vlees apart gehouden worden. Want het is voor Aäron en zijn zonen. Zo moet het voortaan ook gaan als de Israëlieten een offer brengen bij een feestmaal. Die stukken vlees moeten aan mij aangeboden worden, en daarna zijn ze voor de priesters.

²⁹De speciale kleding van Aäron is later voor zijn nakomelingen. Die moeten zij dragen als ze als priester aangesteld worden. ³⁰Eén van de zonen van Aäron zal hem opvolgen als hogepriester. Net als Aäron zal hij de heilige tent in gaan om mij te dienen. Als hij priester wordt, moet hij de kleding van Aäron zeven dagen achter elkaar dragen.

Het aanstellen van priesters duurt zeven dagen

³¹Er moeten dus twee rammen geofferd worden. Het vlees van de tweede ram moet gekookt worden op een heilige plaats. ³²Daarna moeten Aäron en zijn zonen het opeten bij de ingang van de heilige tent. Ook het brood uit de mand moeten ze daar opeten. ³³Andere mensen mogen niet van het vlees en het brood eten, alleen Aäron en zijn zonen. Want het is heilig voedsel. ³⁴Als er de volgende dag nog iets van het vlees en het brood over is, moet dat verbrand worden. Het mag niet gegeten worden, want het is heilig.

³⁵Mozes, je moet precies doen wat ik gezegd heb. Zo moet je Aäron en zijn zonen als priester aanstellen. Alles bij elkaar moet het zeven dagen duren. ³⁶⁻³⁷Elke dag moet je een stier offeren om de fouten van Aäron en zijn zonen goed te maken. Dan moet je wat bloed aan de hoeken van het altaar smeren en olie over het altaar gieten. Zo wordt het altaar heilig. Zeven dagen lang moet je dat doen. Daarna is het altaar heel heilig. Iedereen die het altaar aanraakt, wordt zelf ook heilig.

Dagelijkse offers

³⁸Er moeten dagelijks offers aan mij gebracht worden op het altaar. Offer elke dag twee rammen van één jaar oud, ³⁹één ram 's ochtends en één aan het begin van de avond. ⁴⁰⁻⁴¹Als je een ram offert, moet je ook altijd het volgende offeren: 2,5 kilo fijn meel, gemengd met 2 liter olijfolie, en 2 liter wijn. Het is een geschenk voor mij met een heerlijke geur, dat ik graag aanneem.

⁴²⁻⁴³Die offers moeten jullie mij elke dag brengen bij de ingang van de tent. Daar zal ik jullie ontmoeten, en daar zal ik met jou spreken, Mozes. Omdat ik zelf op die plek kom, zal het een heilige plek zijn. ⁴⁴Ik zal de tent en het altaar heilig maken, en ook Aäron en zijn zonen. Dan kunnen ze mij als priester dienen.

⁴⁵Ik zal bij de Israëlieten wonen en ik zal hun God zijn. ⁴⁶Dan zullen ze begrijpen dat ik de Heer ben, dat ik hun God ben. Ze zullen begrijpen dat ik hen uit Egypte bevrijd heb, zodat ik bij hen kan wonen. Ik ben de Heer, hun God.'

Exodus 30

Andere opdrachten voor de heilige tent

Het altaar voor de wierook

¹De Heer zei tegen Mozes: 'Je moet ook een altaar maken voor het branden van wierook. Je moet het maken van acaciahout. ²Het altaar moet vierkant zijn: 50 centimeter lang en 50 centimeter breed. Het moet 1 meter hoog zijn. Maak het altaar op de hoeken extra hoog. Het altaar en de hoeken moeten één geheel zijn. ³Je moet het altaar helemaal bedekken met een laagje goud. Dus ook de bovenkant, de zijkanten en de hoge hoeken.

Maak om het altaar een gouden rand. ⁴En maak onder de rand links en rechts een gouden ring. Door die ringen kun je de stokken steken om het altaar te dragen. ⁵De draagstokken moet je ook van acaciahout maken, en bedekken met een laagje goud.

⁶Zet het altaar voor het gordijn waarachter de heilige kist staat. Op die kist ligt het deksel met de engelen. Dat is de plaats waar ik je zal ontmoeten.

⁷Aäron moet op het altaar wierook branden, met een heerlijke geur. Dat moet hij elke ochtend doen, als hij de olielampen schoonmaakt. ⁸En ook in het begin van de avond, als hij de lampen aansteekt. Er moet elke dag wierook voor mij gebrand worden, ook door jullie nakomelingen. ⁹Er mag alleen speciale wierook gebrand worden. En er mag geen vlees, graan of wijn geofferd worden op dit altaar.

¹⁰Eén keer per jaar moet Aäron het altaar weer heilig maken. Dat moet hij doen als hij een offer brengt om de fouten van de Israëlieten goed te maken. Hij moet wat bloed van het offerdier aan de hoeken van het altaar smeren. Dat moet elk jaar opnieuw gedaan worden, ook in de toekomst. Dit altaar is heel heilig, het is van mij.'

Als het volk geteld wordt

¹¹De Heer zei ook tegen Mozes: ¹²'Als de Israëlieten geteld worden, zijn ze in levensgevaar. Daarom moeten ze dan iets aan mij geven om hun leven te redden. Anders zullen ze sterven.

¹³Dit is wat iedereen die geteld wordt, aan mij moet geven: een zilverstuk van 5 gram volgens het officiële gewicht. Het is een geschenk voor mij. ¹⁴Iedereen die geteld wordt, iedereen van twintig jaar en ouder, moet dat geven. ¹⁵Iemand die rijk is, hoeft niet meer dan 5 gram te betalen. En iemand die arm is, mag niet minder betalen. De prijs om je leven te redden, is voor iedereen hetzelfde: 5 gram zilver.

¹⁶Het zilver dat de Israëlieten geven, moet je gebruiken voor het werk in de heilige tent. Dan zal ik niet vergeten dat ik de Israëlieten in leven moet laten.'

De waterbak

¹⁷⁻¹⁹De Heer zei tegen Mozes: ‘Je moet een waterbak maken van brons. Ook het onderstel voor de bak moet van brons zijn. Doe water in de bak en zet hem tussen de heilige tent en het altaar.

Met het water uit die bak moeten Aäron en zijn zonen hun handen en voeten wassen. ²⁰⁻²¹Dat moeten ze altijd doen voordat ze de tent in gaan. Ook als ze naar het altaar gaan om een offer aan mij te brengen, moeten ze hun handen en voeten wassen. Als ze dat niet doen, zullen ze sterven. Die regel geldt voor Aäron en zijn zonen, en ook voor hun nakomelingen.’

De heilige olie

²²De Heer zei ook tegen Mozes: ²³⁻²⁵‘Je moet speciale olie maken, die gebruikt kan worden in de heilige tent. Meng daarvoor 15 kilo van de allerbeste geurige kruiden met 7,5 liter olijfolie. Maak daarvan een olie die heerlijk ruikt. Het moet een olie zijn zoals een vakman die maakt.

²⁶Daarna moet je wat van die olie over de tent gieten, over de kist met de wet, ²⁷over de tafel en de kandelaar en alle voorwerpen die daarbij horen, over het altaar voor de wierook, ²⁸over het altaar voor de offers en alle voorwerpen die daarbij horen, over de waterbak en over het onderstel van de waterbak. ²⁹Door overal olie over te gieten, laat je zien dat het allemaal voor mij bestemd is. Zo wordt alles heilig. Ook iedereen die deze heilige dingen aanraakt, wordt heilig. ³⁰Je moet de olie ook over Aäron en zijn zonen gieten. Dat is het teken dat ze bij mij horen om mij als priester te dienen.

³¹Je moet tegen de Israëlieten zeggen: ‘Dit is heilige olie. Hij is alleen voor de Heer bestemd, ook in de toekomst. ³²Niemand mag deze olie gebruiken om zijn lichaam te verzorgen. En niemand mag zulke olie maken om die voor gewone dingen te gebruiken. Het is heilige olie, die heilig moet blijven. ³³Jullie mogen deze olie niet namaken of gebruiken voor iemand die geen priester is. Wie dat wel doet, mag niet meer bij het volk van Israël horen.’

De wierook

³⁴⁻³⁵De Heer zei tegen Mozes: ‘Je moet speciale wierook maken, zoals een vakman die maakt. Daarvoor moet je allerlei geurige kruiden door gewone wierook mengen. Je moet van alle kruiden evenveel gebruiken. Je moet er ook zout doorheen doen. Zo maak je wierook die zuiver en heilig is.

³⁶Maak een deel van die wierook fijn en leg dat in de heilige tent. Leg het voor de heilige kist, op de plaats waar ik je zal ontmoeten. Die wierook is heel heilig.

³⁷De heilige wierook is alleen voor de Heer bestemd. Je mag zulke wierook niet voor jezelf maken, om voor gewone dingen te gebruiken. ³⁸Iemand die toch zulke wierook maakt om voor zichzelf te gebruiken, mag niet meer bij het volk van Israël horen.’

Exodus 31

God zegt wie de tent moeten maken

¹De Heer zei tegen Mozes: ²‘Ik heb Besaleël uitgekozen om aan de tent te werken. Besaleël komt uit de stam Juda. Hij is een zoon van Uri en een kleinzoon van Chur. ³Ik heb hem heel knap, verstandig en wijs gemaakt. Hij is een vakman op veel gebieden. ⁴Hij kan iets bedenken en het daarna maken, in goud, zilver, koper en brons. ⁵Hij kan edelstenen bewerken en ze vastzetten. Hij kan hout bewerken, en hij kan nog veel meer.

⁶Oholiab, de zoon van Achisamach, uit de stam Dan, zal hem overal bij helpen. Ik heb ervoor gezorgd dat ook alle anderen die meewerken, goed zijn in hun vak. Ze kunnen alles maken

wat ik met je besproken heb: ⁷de heilige tent, de kist met de wet en het deksel dat op de kist moet liggen, alle voorwerpen die bij de tent horen, ⁸de tafel en alles wat erbij hoort, de kandelaar en alles wat erbij hoort, het altaar voor de wierook, ⁹het altaar voor de offers en alles wat erbij hoort, de waterbak en het onderstel voor de bak, ¹⁰de priesterkleren voor Aäron en zijn zonen, ¹¹de heilige olie en de wierook voor de heilige tent. Ze moeten alles precies zo maken als ik je gezegd heb.’

Er mag op sabbat nooit gewerkt worden

¹²De Heer zei tegen Mozes: ¹³‘Zeg namens mij tegen de Israëlieten: ‘Jullie moeten steeds de sabbat vieren. Want zo laten jullie zien dat jullie een bijzonder volk voor mij zijn. ¹⁴Houd je dus aan de sabbat. Het is een heilige dag voor jullie.

Wie zich niet aan de sabbat houdt, moet gedood worden. Wie dan werkt, mag niet meer bij het volk van Israël horen. ¹⁵Zes dagen mogen jullie werken. Maar op de zevende dag is het sabbat. Dan mag er beslist niet gewerkt worden. Die dag is voor mij bestemd. Wie op die dag werkt, moet gedood worden.

¹⁶⁻¹⁷Jullie moeten altijd de sabbat blijven vieren. Dat is een afspraak tussen mij en jullie, die voor alle generaties geldt. Het is een teken dat ik, de Heer, in zes dagen de hemel en de aarde gemaakt heb, en dat ik op de zevende dag uitrustte.’

God geeft de stenen platen met de wet

¹⁸Dat alles zei God tegen Mozes op de berg Sinai. Daarna gaf hij aan Mozes twee stenen platen. Daarop had God zelf zijn wetten en regels geschreven.

Exodus 32

Het volk vereert een stier

Aäron maakt een beeld van een stier

¹De Israëlieten wachtten tot Mozes terug zou komen van de berg Sinai. Maar het duurde erg lang. Toen gingen ze naar Aäron, en zeiden: ‘Mozes is de man die ons uit Egypte weggehaald heeft. Maar we weten niet wat er met hem gebeurd is. Maak daarom een god voor ons! Dan kan die ons door de woestijn leiden.’

²Aäron zei: ‘Dat is goed. Geef me dan eerst alle gouden sieraden van jullie vrouwen, zonen en dochters.’ ³Meteen deden alle Israëlieten hun gouden sieraden af en gaven die aan Aäron. ⁴Aäron liet de sieraden smelten, en van het goud maakte hij een beeld van een stier. De Israëlieten riepen: ‘Dit is onze god. Hij heeft ons weggehaald uit Egypte!’ ⁵Toen Aäron dat hoorde, bouwde hij een altaar voor het beeld. Hij zei: ‘Morgen is er een feest voor de Heer.’

⁶De volgende ochtend stond iedereen vroeg op. Ze brachten offers aan het beeld, en daarna gingen ze zitten eten en drinken. Het werd een vrolijk feest.

De Heer is kwaad op de Israëlieten

⁷De Heer zei tegen Mozes: ‘Ga terug, de berg af. Want dat volk van jou, dat je uit Egypte gehaald hebt, gedraagt zich heel slecht. ⁸Ze doen nu al niet meer wat ik gezegd heb. Ze hebben een stierenbeeld gemaakt. Ze hebben voor het beeld geknield en ze hebben er offers aan gebracht. Ze zeiden: ‘Dit is onze god. Hij heeft ons weggehaald uit Egypte!’

⁹Ik ken dit volk, Mozes! Ik weet hoe ongehoorzaam de Israëlieten zijn. ¹⁰Ik ben woedend op hen. Ik zal hen allemaal vernietigen, het hele volk. En probeer me niet tegen te houden!

Maar van jou zal ik een groot volk maken.’

De Heer blijft niet kwaad

¹¹Mozes probeerde de Heer, zijn God, op andere gedachten te brengen. Hij zei: ‘Natuurlijk bent u kwaad. Maar u hebt uw grote macht laten zien, toen u uw volk uit Egypte bevrijdde. ¹²Als u de Israëlieten nu vernietigt, zullen de Egyptenaren zeggen: ‘Hij heeft hen wel bevrijd, maar alleen om hun kwaad te doen. Hij wilde hen in de bergen doden en van de aarde laten verdwijnen!’

Dat wilt u toch niet? Wees toch niet boos meer! Doe uw volk toch geen kwaad! ¹³Denk aan uw dienaren Abraham, Isaak en Jakob. U hebt plechtig beloofd om hun zo veel nakomelingen te geven als er sterren aan de hemel zijn. En het land dat u hun beloofde, zou u voor altijd aan die nakomelingen geven.’

¹⁴Toen kreeg de Heer er spijt van dat hij zijn volk had willen vernietigen.

Mozes wordt woedend

¹⁵Mozes draaide zich om en ging de berg af. Hij had de twee stenen platen met de wet in zijn handen. Er was aan twee kanten op geschreven, aan de voorkant en aan de achterkant. ¹⁶God had de platen gemaakt, en God had er zelf op geschreven.

¹⁷Jozua, die bij Mozes was, hoorde het lawaai van de Israëlieten. Hij zei: ‘Ik hoor geschreeuw in het kamp. Het lijkt wel of er oorlog is.’ ¹⁸Mozes zei: ‘Het klinkt niet als juichen omdat ze gewonnen hebben. En ook niet als klagen omdat ze verloren hebben. Ze zijn hard aan het zingen, dat hoor ik.’

¹⁹Toen Mozes dichterbij het kamp was, zag hij het stierenbeeld. En hij zag de Israëlieten dansen. Hij werd woedend, en onder aan de berg gooide hij de stenen platen kapot. ²⁰Daarna verbrandde hij het stierenbeeld. De resten sloeg hij kapot, en de as strooide hij op het water. Dat water moesten de Israëlieten drinken.

Mozes vraagt uitleg aan Aäron

²¹Mozes zei tegen Aäron: ‘Hoe kon zo iets verschrikkelijks gebeuren? Wat heeft het volk met je gedaan dat je dit goedvond?’

²²Aäron antwoordde: ‘Wees alsjeblieft niet boos! Je weet hoe dit volk is. Ze willen altijd verkeerde dingen doen. ²³Ze zeiden tegen mij: ‘Maak een god voor ons. Dan kan die ons door de woestijn leiden. Want we weten niet wat er met Mozes gebeurd is, die ons uit Egypte heeft weggehaald.’ ²⁴Ik zei toen dat ik goud nodig had voor zo’n beeld. Meteen deden ze al hun sieraden af en gaven die aan mij. Ik heb het goud in het vuur gegooid, en toen werd het die stier.’

Mozes straft het volk

²⁵Nu begreep Mozes het. Dat beeld was er gekomen omdat Aäron de Israëlieten niet tegengehouden had. En Mozes wist dat de vijanden de Israëlieten zouden uitlachen om hun gedrag.

²⁶Hij ging bij de ingang van het kamp staan en zei: ‘Iedereen die voor de Heer is, moet hier komen.’ Alle mannen van de stam Levi kwamen bij Mozes staan.

²⁷Mozes zei tegen hen: ‘De Heer, de God van Israël, wil dat jullie je zwaard pakken en door het kamp gaan. Ga van de ene kant naar de andere kant en dood iedereen die je tegenkomt. Ook als het je broer is, of je vriend, of iemand van je familie.’

²⁸De Levieten deden wat Mozes gezegd had. Er werden die dag ongeveer drieduizend mensen gedood. ²⁹Mozes zei tegen de Levieten: ‘Jullie hebben vandaag laten zien dat je bij de Heer hoort. Want jullie hebben voor hem zelfs je eigen familie gedood. De Heer zal jullie daarvoor belonen.’

Mozes vraagt de Heer om vergeving

³⁰De volgende ochtend zei Mozes tegen de Israëlieten: ‘Jullie hebben verschrikkelijke dingen gedaan. Daarom zal ik de berg op gaan om met de Heer te spreken. Misschien wil hij jullie vergeven, als ik het vraag.’

³¹En Mozes ging terug naar de Heer. Hij zei: ‘Ach, Heer! De Israëlieten hebben iets verschrikkelijks gedaan. Ze hebben een god van goud gemaakt. ³²Maar ik vraag u om hen te vergeven. En als u dat niet wilt, wilt u mij dan straffen in plaats van hen?’

³³De Heer antwoordde: ‘Alleen de mensen die iets verkeerd gedaan hebben, zal ik straffen. Zij mogen niet meer bij mij horen. ³⁴Reis nu maar verder met het volk. Ga naar de plaats die ik je genoemd heb. Mijn engel zal vooropgaan en jullie de weg wijzen. Maar ooit zal ik de Israëlieten straffen voor wat ze gedaan hebben.’

³⁵Dat heeft de Heer later ook gedaan. Hij heeft de Israëlieten gestraft omdat ze Aäron een stierenbeeld hadden laten maken.

Exodus 33

De nieuwe stenen platen

De Heer wil niet met het volk meegaan

¹De Heer zei tegen Mozes: ‘Ga hiervandaan, en neem het volk mee dat je uit Egypte gehaald hebt. Ga met hen naar het land dat ik plechtig beloofd heb aan Abraham, Isaak en Jakob, en aan hun nakomelingen. ²Ik zal een engel voor je uit sturen. En ik zal de andere volken daar weggagen: de Kanaänieten, de Amorieten, de Hethieten, de Perizzieten, de Chivwieten en de Jebusieten.

³Ga naar dat land, waar genoeg te eten en te drinken is voor iedereen, meer dan genoeg. Maar ik ga zelf niet met jullie mee. Want de Israëlieten willen nooit naar me luisteren. Ik zou onderweg zo kwaad op ze worden, dat ik ze zou doden.’

De Israëlieten hebben spijt

⁴De Israëlieten hoorden dat de Heer niet met hen mee wilde gaan. Daar schrokken ze van. En ze deden allemaal hun sieraden af om te laten zien dat ze spijt hadden. ⁵Want de Heer had tegen Mozes gezegd: ‘De Israëlieten willen nooit naar me luisteren. Als ik met hen mee zou gaan, dan zou ik hen doden. Zelfs als ik maar heel even mee zou gaan. Maar laat iedereen zijn sieraden afdoen. Dan zal ik er nog over nadenken of ik mee zal gaan of niet.’

⁶Vanaf de dag dat ze bij de berg Sinai weggingen, droegen de Israëlieten geen sieraden meer.

Mozes ontmoet de Heer in een tent

⁷Een heel eind buiten het kamp zette Mozes een tent op. Die tent noemde hij ‘de Tent om de Heer te ontmoeten’. Iedereen die iets aan de Heer wilde vragen, ging naar die tent buiten het kamp.

⁸Telkens als Mozes naar die tent ging, kwam iedereen naar buiten. Dan keken ze naar Mozes tot hij de tent in gegaan was. ⁹Zodra Mozes in de tent was, kwam de wolk van God naar beneden. De wolk bleef voor de ingang hangen. Dan sprak de Heer met Mozes.

¹⁰Als de Israëlieten de wolk bij de ingang van de tent zagen, knielden ze allemaal voor hun eigen tent. ¹¹De Heer sprak persoonlijk met Mozes, net zoals iemand spreekt met zijn vriend. Daarna ging Mozes altijd weer terug naar het kamp. Maar zijn jonge dienaar Jozua, de zoon van Nun, bleef dan in de tent.

Mozes vraagt of de Heer meegaat

¹²⁻¹³Mozes zei tegen de Heer: ‘U hebt gezegd dat ik verder moet reizen met de Israëlieten. Maar u hebt niet gezegd wie u met ons meestuurt. Vertel me toch alstublieft wat u van plan bent. Dan leer ik u echt kennen. U hebt mij toch uitgekozen? U wilt toch goed voor me zijn? Dat hebt u zelf gezegd. En vergeet niet dat de Israëlieten uw eigen volk zijn.’

¹⁴De Heer zei: ‘Ik zal zelf met je meegaan. Je kunt gerust zijn.’ ¹⁵‘Ja,’ zei Mozes, ‘als u wilt dat we verder reizen, dan moet u zelf met ons meegaan. ¹⁶Dan weet ik dat u goed wilt zijn voor mij en voor uw volk. Dan begrijpen we dat wij een bijzonder volk voor u zijn, anders dan alle andere volken.’

¹⁷De Heer zei tegen Mozes: ‘Ik zal zeker doen wat je vraagt, ik zal goed voor je zijn. Want ik heb je uitgekozen.’

Mozes vraagt of hij de Heer mag zien

¹⁸Daarna zei Mozes: ‘Laat mij toch zien wie u bent!’ ¹⁹De Heer zei: ‘Ik zal in stralend licht voor je langs gaan. Ik zal mijn naam roepen. Mijn naam betekent: Ik zal goed zijn voor wie ik goed wil zijn. Ik zal zorgen voor wie ik wil zorgen.’

²⁰Maar je zult mijn gezicht niet kunnen zien. Want geen mens kan blijven leven als hij mijn gezicht gezien heeft.

²¹Er is een plek op de rots waar je dicht bij me kunt staan. ²²Als ik in stralend licht voorbijkom, zal ik je in een grot laten staan. Ik zal je met mijn hand bedekken tot ik voorbij ben. ²³Dan zal ik mijn hand weghalen en dan kun je mij van achteren zien. Maar mijn gezicht mag niemand zien.’

Exodus 34

Mozes maakt twee nieuwe stenen platen

¹De Heer zei verder tegen Mozes: ‘Hak twee stenen platen uit de rots. Ze moeten net zo zijn als de platen die je kapotgegooid hebt. Ik zal mijn regels op de platen schrijven, net als de vorige keer.’

²Zorg dat je morgenochtend vroeg klaar bent. Klim dan de berg Sinai op en kom bij mij, boven op de berg. ³Er mag niemand met je meegaan. En er mag niemand op de berg komen. Ook de koeien, schapen en geiten mogen niet dicht bij de berg komen.’

⁴Mozes hakte twee stenen platen uit de rots, net zulke platen als de vorige. De volgende ochtend vroeg klom hij de berg Sinai op, zoals de Heer gezegd had. Hij nam de stenen platen mee.

De Heer komt bij Mozes

⁵Toen kwam de Heer in een wolk naar beneden. Hij kwam naast Mozes staan en hij zei: ‘Ik ben de Heer.’

⁶Daarna ging de Heer voor Mozes langs. De Heer riep: ‘Ik ben de Heer! Ik ben een goede God. Ik zorg voor de mensen. Ik ben geduldig, trouw en vol liefde.’

⁷Mijn liefde voor mensen duurt duizenden generaties. Ik vergeef mensen alles wat ze verkeerd doen, ook als ze grote fouten maken. Maar ik straf mensen als ze mij ontrouw zijn. En ik straf ook hun kinderen, tot en met de vierde generatie.’

⁸Meteen knielde Mozes. Hij boog diep voorover ⁹en zei: ‘Heer, als u vertrouwen in mij hebt, ga dan toch met ons mee! Ik weet dat het volk van Israël ongehoorzaam is. Maar vergeef ons onze fouten en zonden. Laat ons alstublieft weer uw volk zijn!’

Het volk mag geen andere goden vereren

¹⁰Toen zei de Heer tegen Mozes: ‘Ik ga jou iets beloven en jullie moeten mij iets beloven. Ik zal grote wonderen doen. Zulke wonderen zijn op de hele aarde nog nooit gedaan, voor geen enkel volk. Ik zal geweldige dingen voor jou doen. Het hele volk dat bij je is, zal het zien.

¹¹En jullie moeten je houden aan de wetten en regels die ik jullie vandaag geef. Ik zal de andere volken weggagen uit het land waar jullie naartoe gaan. ¹²Maar denk erom: jullie mogen geen vriendschap sluiten met die volken. Want dan zal het helemaal verkeerd gaan met jullie. ¹³Jullie moeten hun altaren afbreken, hun heilige stenen kapotslaan en hun heilige palen omhakken. ¹⁴Want jullie mogen geen andere goden vereren. Ik, de Heer, ben jullie God, ik alleen. Ik wil niet dat jullie andere goden dienen.

¹⁵Sluit dus geen vriendschap met die andere volken. Want dan vragen zij misschien of jullie met hen meedoen. En ik wil niet dat jullie hun afgoden gaan vereren en van hun offers eten! ¹⁶Ik wil ook niet dat jullie zonen trouwen met hun dochters, die ook afgoden vereren. Want dan gaan jullie zonen die afgoden ook vereren!

¹⁷Ik wil ook niet dat jullie godenbeelden maken.

Regels over offers en feesten

¹⁸Jullie moeten het Feest van het Brood zonder Gist vieren. Zeven dagen moeten jullie dan brood zonder gist eten, zoals ik jullie eerder gezegd heb. Vier dat feest in de maand dat jullie uit Egypte weggegaan zijn.

¹⁹Alles wat het eerst geboren wordt en mannelijk is, is voor mij bestemd. Dus alle mannetjesdieren die het eerst geboren worden, moet je aan mij geven. ²⁰Behalve het eerste jong van een ezel. In plaats daarvan moet je mij een lam of een geitje geven. Of je moet de nek van het jong van de ezel breken. Ook je oudste zoon hoeft je niet aan mij te geven. In plaats daarvan moet je mij een geldbedrag geven.

Als jullie naar mijn heilige tent komen, moeten jullie mij offers brengen.

²¹Zes dagen mogen jullie werken. Maar op de zevende dag moeten jullie uitrusten. Ook als je het heel druk hebt met het werk op het land.

²²Jullie moeten het Wekenfeest vieren in het begin van de zomer, als je de eerste tarwe van het land haalt. En jullie moeten een oogstfeest vieren in de herfst.

²³Drie keer per jaar moeten alle mannen mij, de machtige Heer, de God van Israël, komen vereren. ²⁴Ik zal jullie veel land geven en de andere inwoners daar weggagen. Dan zal niemand je akkers afpakken als je op reis gaat om mij te vereren.

²⁵Als je een dier offert, mag je geen brood met gist bij het offer doen. Het vlees van het offer voor het Paasfeest mag niet blijven liggen tot de volgende dag.

²⁶Breng ieder jaar het eerste koren dat je oogst en de eerste vruchten die je plukt, naar mijn tempel.

Je mag het vlees van een geitje niet koken in melk van de moedergeit.’

Mozes schrijft de tien regels op

²⁷Toen zei de Heer tegen Mozes: ‘Schrijf mijn regels op. Ik beloof dat ik voor jullie zal zorgen. Maar dan moeten jullie beloven dat jullie je houden aan mijn regels.’

²⁸Mozes bleef weer veertig dagen en nachten daar bij de Heer. Hij at en dronk niets. Hij schreef op de stenen platen de tien belangrijke regels die de Heer gegeven had.

Mozes gaat terug naar het volk

²⁹Mozes ging de berg Sinai af. Hij had de twee stenen platen met de tien regels bij zich. Zijn gezicht had een stralende glans, want hij had met de Heer gesproken. Maar Mozes wist niet dat zijn gezicht zo straalde.

³⁰Aäron en de andere Israëlieten zagen de glans op het gezicht van Mozes. Daarom durfden ze niet naar hem toe te gaan. ³¹Maar Mozes riep Aäron en de leiders van het volk bij zich en sprak met hen. ³²Daarna kwamen ook de andere Israëlieten dichterbij.

Mozes vertelde de Israëlieten alles wat de Heer op de berg Sinai gezegd had. En hij zei dat ze zich aan alle regels moesten houden. ³³Toen Mozes klaar was met spreken, deed hij een doek voor zijn gezicht. ³⁴Telkens als Mozes met de Heer ging spreken, deed hij de doek af. En daarna ging hij steeds terug om de Israëlieten te vertellen wat de Heer gezegd had. ³⁵Ze zagen dan de stralende glans op zijn gezicht. En dan deed Mozes de doek weer voor zijn gezicht, totdat hij weer naar de Heer ging.

Exodus 35

De heilige tent wordt gemaakt

Er mag niet gewerkt worden op sabbat

¹Mozes liet alle Israëlieten bij zich komen. Hij zei: ‘De Heer heeft gezegd dat er allerlei dingen voor hem gemaakt moeten worden. ²Zes dagen per week mag daaraan gewerkt worden. Maar op de zevende dag is het sabbat. Dat is een bijzondere dag, die voor de Heer bestemd is. Wie op die dag werkt, moet gedood worden. ³Er mag op sabbat zelfs geen vuur gemaakt worden in jullie huizen.’

Mozes vraagt materiaal voor de tent

⁴Daarna zei Mozes tegen alle Israëlieten: ‘De Heer wil ⁵dat jullie geschenken aan hem geven. Iedereen die dat wil, kan een geschenk voor de Heer bij mij brengen. Jullie kunnen goud, zilver en koper brengen. ⁶Ook blauwe, paarse en rode stof, linnen en geitenwol. ⁷Breng verder rood en zwart leer, en acaciahout. ⁸Ook olie voor de olielampen, en kruiden voor het maken van geurige olie en wierook. ⁹Breng ten slotte edelstenen om de kleding voor de priesters mee te versieren.

Mozes zegt wat er gemaakt moet worden

¹⁰De Heer heeft opdracht gegeven om een heilige tent voor hem te maken, met alle dingen die daarbij horen. Ik wil daarom dat alle goede vakmensen bij mij komen.

¹¹Zij moeten de tent maken, en de kleden om over de tent heen te leggen. Ze moeten ook alle haken, planken, dwarsbalken, palen en voetstukken maken. ¹²En de heilige kist met de stokken om de kist te dragen, en ook het deksel, en het gordijn dat voor de kist moet hangen.

¹³Ze moeten de tafel maken met de stokken om de tafel te dragen, en alles wat bij de tafel hoort, en het offerbrood. ¹⁴Ook de kandelaar met alles wat erbij hoort, en de olielampen en de olie.

¹⁵Verder moeten ze het altaar voor de wierook maken, en de stokken om het altaar te dragen. Ook de heilige olie en de wierook, en het gordijn voor de ingang van de tent.

¹⁶Ze moeten het grote altaar maken, en de stokken om het altaar te dragen. Ook het bronzen hek om het altaar en alles wat bij het altaar hoort, en de waterbak met het onderstel.

¹⁷Ook moeten ze de schermen maken die om de tent komen te staan, op het plein. En de palen, de voetstukken, het gordijn voor de ingang, ¹⁸en alle pinnen en touwen voor de tent en de schermen.

¹⁹Ten slotte moeten ze de kleding maken voor Aäron en zijn zonen, die als priester in de tent gaan werken.’

Het volk brengt materiaal voor de tent

²⁰Alle Israëlieten gingen terug naar hun tent. ²¹Daarna kwamen ze weer bij Mozes. Iedereen die een geschenk wilde geven aan de Heer, bracht het bij Mozes. Al die geschenken konden gebruikt worden voor de heilige tent en alles wat erbij hoorde, of voor de kleding van de priesters.

²²Veel mannen en vrouwen gaven geschenken aan de Heer. Ze brachten ringen, kettingen en andere sieraden, en allerlei gouden voorwerpen. ²³Sommigen brachten blauwe, paarse en rode stof, linnen en geitenwol. Anderen gaven rood en zwart leer. ²⁴Weer anderen brachten zilver of koper als geschenk voor de Heer. En iedereen die acaciahout had, bracht dat bij Mozes. Want dat hout was nodig voor verschillende voorwerpen.

²⁵Sommige vrouwen brachten linnen, en blauwe, paarse en rode wol. Ze hadden dat zelf gemaakt, want dat konden ze goed. ²⁶Andere vrouwen maakten wol van geitenhaar. ²⁷De leiders van het volk brachten edelstenen voor de kleding van de priesters. ²⁸Zij gaven ook kruiden voor wierook, en olijfolie voor de olielampen en de heilige olie.

²⁹Zo brachten alle Israëlieten die dat wilden, geschenken voor de heilige tent. Er werden geschenken gegeven door mannen en vrouwen. Mozes gebruikte alles om de voorwerpen te maken die de Heer genoemd had.

Mozes zegt wie de tent moeten maken

³⁰Toen zei Mozes tegen de Israëlieten: ‘Luister. De Heer heeft Besaleël uitgekozen om aan de tent te werken. Besaleël komt uit de stam Juda. Hij is een zoon van Uri en een kleinzoon van Chur. ³¹De Heer heeft hem heel knap, verstandig en wijs gemaakt. Hij is een vakman op veel gebieden. ³²Hij kan iets bedenken en het daarna maken, in goud, zilver, koper of brons. ³³Hij kan edelstenen bewerken en ze vastzetten. Hij kan hout bewerken, en hij kan nog veel meer. ³⁴De Heer heeft er ook voor gezorgd dat Besaleël aan anderen een vak kan leren. Ook Oholiab, de zoon van Achisamach, uit de stam Dan, kan dat. ³⁵De Heer heeft Besaleël en Oholiab heel knap gemaakt. Ze kunnen veel dingen maken. Ze kunnen goed wol en linnen weven. Ze kunnen ook goed stof versieren met blauwe, paarse en rode wol. En ze bedenken en maken alles zelf.

Exodus 36

¹Besaleël en Oholiab moeten alle voorwerpen maken die nodig zijn in de heilige tent, precies zoals de Heer het gezegd heeft. En iedereen die van de Heer wijsheid en verstand gekregen heeft, moet hen daarbij helpen.’

Er is genoeg materiaal

²Toen riep Mozes Besaleël en Oholiab bij zich, en alle andere vakmensen. Hij riep iedereen bij zich die wijsheid van de Heer gekregen had en die graag mee wilde werken. ³Die mensen namen alle geschenken aan die de Israëlieten bij Mozes brachten. Er werd steeds meer materiaal gebracht voor het werk aan de heilige tent, elke ochtend weer.

⁴Toen kwamen de mensen die aan de tent werkten, naar Mozes toe. ⁵Ze zeiden: ‘Er wordt zo veel materiaal gebracht! Het is veel meer dan we nodig hebben voor het werk dat we van de Heer moeten doen.’

⁶Daarna liet Mozes overal in het kamp zeggen: ‘Niemand hoeft nog iets te brengen of te maken voor de heilige tent.’ ⁷Toen bracht niemand meer iets. Er was genoeg materiaal om al het werk te doen. Er was zelfs nog over.

De tent voor de Heer wordt gemaakt

⁸De vakmensen maakten de tent voor de Heer. Ze weefden tien doeken van fijn linnen en van blauwe, paarse en rode wol. Ze weefden er figuren van engelen in. ⁹Ze maakten de doeken precies even groot: 14 meter lang en 2 meter breed. ¹⁰Ze maakten er twee grote kleden van, allebei van vijf doeken.

¹¹Ze maakten aan één zijkant van beide grote kleden lussen van blauwe wol. ¹²Aan elk kleed maakten ze vijftig lussen. Ze zorgden dat de lussen precies tegenover elkaar zaten. ¹³Ten slotte maakten ze vijftig gouden haken, en daarmee maakten ze de kleden aan elkaar vast. Zo werd de tent één geheel.

¹⁴De vakmensen maakten nog een tent, die over de eerste tent heen kwam. Ze maakten hem van elf doeken van geitenwol. ¹⁵Ook die doeken waren precies even groot: 15 meter lang en 2 meter breed. ¹⁶Ze maakten er twee grote kleden van, één van vijf doeken en één van zes doeken. ¹⁷Aan de zijkant van elk kleed maakten ze vijftig lussen. ¹⁸Ook maakten ze vijftig koperen haken. Daarmee maakten ze de kleden aan elkaar vast. Zo werd ook deze tent één geheel.

¹⁹Ten slotte maakten ze twee grote kleden om over de tent heen te leggen: één van rood leer en één van zwart leer.

De wanden van de tent

²⁰De wanden van de tent werden gemaakt van planken van acaciahout. De planken kwamen rechtop te staan. ²¹Elke plank was 5 meter lang en 75 centimeter breed. ²²Elke plank had aan de onderkant twee pinnen. Die pinnen zaten bij elke plank op dezelfde plek.

²³Voor de wand aan de zuidkant van de tent werden twintig planken gemaakt. ²⁴Onder die twintig planken kwamen veertig zilveren voetstukken, telkens twee per plank. In die voetstukken pasten de pinnen van de planken. ²⁵Ook voor de wand aan de noordkant werden twintig planken gemaakt. ²⁶Die wand kreeg ook veertig zilveren voetstukken, twee onder elke plank.

²⁷De achterste wand van de tent kwam aan de westkant. Voor die wand werden zes planken gemaakt, ²⁸en voor de hoeken twee extra planken. ²⁹Die hoekplanken waren precies gelijk, van onder tot boven. En ze kwamen precies tegen elkaar aan. ³⁰In totaal kwamen er dus acht planken aan de achterkant. En zestien zilveren voetstukken, twee onder elke plank.

³¹Ook de dwarsbalken werden van acaciahout gemaakt. Er werden vijf balken gemaakt voor de wand aan de ene kant, ³²vijf voor de wand aan de andere kant, en vijf voor de achterste wand. ³³Elke middelste dwarsbalk verbond alle planken van een wand. Hij kwam precies over het midden van een wand.

³⁴Alle planken en dwarsbalken werden bedekt met een laagje goud. De ringen waar je de dwarsbalken doorheen kon steken, waren helemaal van goud.

De gordijnen voor de tent

³⁵⁻³⁶Voor de allerheiligste ruimte kwam een gordijn te hangen. Dat gordijn werd gemaakt van blauwe, paarse en rode wol, en van fijn linnen. Een vakman weefde er figuren van engelen in. Dat gordijn werd met gouden haken opgehangen aan vier palen van acaciahout. Die palen werden met een laagje goud bedekt en kwamen op zilveren voetstukken te staan.

³⁷De vakmensen maakten ook een gordijn dat voor de ingang van de tent kwam. Ook dat gordijn weefden ze van blauwe, paarse en rode wol, en van fijn linnen. Ze versierden het met mooie figuren. ³⁸Ze maakten vijf palen met stangen om het gordijn aan op te hangen. De palen en de stangen bedekten ze met een laagje goud, en ze maakten er bronzen voetstukken voor, en gouden haken.

Exodus 37

De heilige kist

¹Besaleël maakte de heilige kist van acaciahout. De kist werd 125 centimeter lang, 75 centimeter breed en 75 centimeter hoog. ²Hij bedekte de kist van binnen en van buiten met een laagje zuiver goud. Aan de buitenkant maakte hij een gouden rand om de kist. ³Hij maakte vier poten aan de kist, en aan elke poot een gouden ring.

⁴Besaleël maakte ook stokken van acaciahout, waarmee de kist gedragen kon worden. Ook die stokken bedekte hij met een laagje goud. ⁵Hij stak de stokken door de ringen aan de poten, zodat de kist gedragen kon worden.

Het deksel met de engelen

⁶Besaleël maakte voor de kist ook een deksel van zuiver goud. Het deksel werd 125 centimeter lang en 75 centimeter breed.

⁷⁻⁸Hij maakte twee engelen, ook van goud, één aan elke kant van het deksel. Ze vormden één geheel met het deksel. Er stond dus aan elke kant van het deksel een engel. ⁹De engelen stonden tegenover elkaar, met hun gezicht naar het deksel. Ze spreidden hun vleugels uit, zodat ze het deksel met hun vleugels beschermden.

De tafel voor het offerbrood

¹⁰Daarna maakte Besaleël de tafel van acaciahout. De tafel werd 1 meter lang, 50 centimeter breed en 75 centimeter hoog. ¹¹Hij bedekte de hele tafel met een laagje zuiver goud. Hij maakte om de bovenkant van de tafel een gouden rand ¹²van ongeveer 8 centimeter breed. Die rand versierde hij met nog een gouden rand.

¹³Besaleël maakte vier gouden ringen. Die maakte hij vast aan de vier hoeken van de tafel, bij de poten. ¹⁴Die ringen zaten vlak onder de rand. Door de ringen deed hij stokken waarmee de tafel gedragen kon worden. ¹⁵Die stokken maakte hij van acaciahout, en hij bedekte ze met een laagje goud. ¹⁶Hij maakte ook voorwerpen voor op de tafel: schotels, schalen, kannen en kommen, allemaal van zuiver goud. Die konden gebruikt worden voor de offers.

De kandelaar

¹⁷⁻¹⁸Besaleël maakte de kandelaar van zuiver goud. De kandelaar kreeg een voetstuk en werd versierd met bloemen en knoppen. Hij had zes armen, drie aan de ene kant en drie aan de andere kant. Alles werd één geheel.

¹⁹Besaleël versierde elke arm met drie bloemen van goud, met knoppen en bloemblaadjes. ²⁰Ook aan de kandelaar zelf maakte hij vier bloemen, met knoppen en bloemblaadjes. ²¹Op de plek waar een arm uit de kandelaar kwam, maakte hij ook steeds een bloemknop. Dat deed hij bij alle zes de armen. ²²De kandelaar werd één geheel, met de armen en de bloemen. Alles werd van één stuk zuiver goud gemaakt.

²³Besaleël maakte ook zeven olielampen. En hij maakte gouden tangen om de lampen te doven, en gouden bakjes om de tangen op te leggen. ²⁴Voor de kandelaar en alles wat erbij hoorde, gebruikte hij 30 kilo zuiver goud.

Het altaar voor de wierook

²⁵Besaleël maakte ook het altaar voor het branden van wierook. Hij maakte het van acaciahout. Het altaar werd vierkant: 50 centimeter lang en 50 centimeter breed. Het werd 1 meter hoog. De hoeken werden extra hoog gemaakt. Het altaar en de hoeken waren één geheel. ²⁶Het altaar werd helemaal bedekt met een laagje goud, ook de bovenkant, de zijkanten en de hoeken.

Om het altaar maakte Besaleël een gouden rand. ²⁷En onder de rand maakte hij links en rechts een gouden ring. Door die ringen konden stokken gestoken worden om het altaar te dragen. ²⁸Besaleël maakte draagstokken van acaciahout en hij bedekte ze met een laagje goud.

De heilige olie

²⁹Besaleël maakte speciale olie met geurige kruiden, zoals een vakman die maakt.

Exodus 38

Het grote altaar

¹Besaleël maakte ook het grote altaar van acaciahout. Ook dat altaar werd vierkant: 2,5 meter lang en 2,5 meter breed. Het werd 1,5 meter hoog. ²De vier hoeken van het altaar werden extra hoog. Het altaar en de hoeken werden één geheel, en alles werd bedekt met een laagje brons. ³Besaleël maakte ook voorwerpen die bij het altaar hoorden: potten, scheppen, schalen, vorken en pannen. Al die voorwerpen werden van brons gemaakt.

⁴Om het altaar maakte Besaleël een hek van brons. Hij zette het vast op de onderste rand van het altaar. Vanaf de onderkant kwam het tot het midden van het altaar. ⁵Hij maakte vier ringen aan de hoeken van het hek. Daar konden stokken doorheen om het altaar te dragen. ⁶Besaleël maakte de draagstokken van acaciahout en bedekte ze met een laagje brons. ⁷Die stokken stak hij door de ringen aan de zijkanten van het altaar. Zo kon het altaar gedragen worden.

Het altaar werd van planken gemaakt. Het was hol van binnen.

De waterbak

⁸De waterbak en het onderstel dat erbij hoorde, werden gemaakt van brons. Besaleël gebruikte daarvoor de bronzen spiegels die vrouwen naar de tent gebracht hadden.

Het plein rondom de tent

⁹Rondom de tent maakte Besaleël een plein. Om het plein maakte hij een scherm van fijn linnen.

Aan de zuidkant kwamen schermen over een lengte van 50 meter. ¹⁰Besaleël maakte twintig palen voor de schermen, met bronzen voetstukken, en zilveren stangen en haken.

¹¹Ook aan de noordkant kwamen schermen over een lengte van 50 meter, met twintig palen met bronzen voetstukken, en zilveren stangen en haken.

¹²Aan de westkant kwam 25 meter scherm, met tien palen en tien voetstukken, en met zilveren stangen en haken.

¹³⁻¹⁵De oostkant was ook 25 meter. Aan de oostkant kwam de ingang, met aan beide kanten 7,5 meter scherm, drie palen en drie voetstukken.

¹⁶Alle schermen rond het plein waren van fijn linnen. ¹⁷De voetstukken voor de palen waren van brons, en de stangen en haken waren van zilver. Ook op de bovenkant van de palen zat een laagje zilver.

¹⁸Voor de ingang van het plein kwam een gordijn. Het was 10 meter breed en 2,5 meter hoog, net als de schermen rond het plein. Het werd gemaakt van blauwe, paarse en rode wol, en van fijn linnen. Het werd versierd met mooie figuren. ¹⁹Bij het gordijn voor de ingang hoorden vier palen met voetstukken van brons, en zilveren stangen en haken. De palen waren met een laagje zilver bedekt. ²⁰Alle tentpinnen waren van brons.

Het materiaal dat gebruikt is

²¹Mozes wilde weten hoeveel materiaal er precies gebruikt was voor de heilige tent. Dat werd uitgerekend door de Levieten, onder leiding van Itamar, de zoon van de priester Aäron. ²²Het werk voor de tent was gedaan door Besaleël, de zoon van Chur, uit de stam Juda. ²³Hij was geholpen door Oholiab, de zoon van Achisamach, uit de stam Dan. Oholiab kon weven en stof versieren met blauwe, paarse en rode wol, en met fijn linnen.

²⁴In totaal was er voor de tent en alles wat erbij hoorde, 877 kilo goud gebruikt volgens het officiële gewicht. Dat goud hadden de Israëlieten gegeven. ²⁵Ze hadden ook in totaal 3017 kilo en 750 gram zilver bij elkaar gebracht. Dat was gebeurd toen het volk geteld werd. ²⁶Iedereen die geteld werd, had een zilverstuk betaald van 5 gram volgens het officiële gewicht. Alle mannen van twintig jaar en ouder waren toen geteld. Het waren er 603.550.

²⁷Er was 3000 kilo zilver gebruikt voor de voetstukken van de palen van de tent, en voor de voetstukken van het gordijn voor de allerheiligste ruimte. Er waren in totaal honderd voetstukken, dus 30 kilo zilver voor elk voetstuk. ²⁸De rest van het zilver, 17 kilo en 750 gram, was gebruikt om de bovenkant van de palen met een laagje zilver te bedekken. En ook om de stangen en de haken voor de palen te maken.

²⁹De Israëlieten hadden 2124 kilo brons gegeven. ³⁰Dat brons was gebruikt voor de voetstukken van de palen bij de ingang. Het was ook gebruikt voor het altaar met het hek eromheen, en voor alle voorwerpen bij het altaar. ³¹En het was gebruikt voor de voetstukken van de palen van het plein, en voor alle tentpinnen.

Exodus 39

De priesterschort voor Aäron

¹Er werd kleding gemaakt voor de priesters die in de tent gingen werken. Voor Aäron maakten de vakmensen speciale kleding, precies zoals de Heer tegen Mozes gezegd had. ²⁻³Ze maakten de priesterschort van gouddraad, blauwe, paarse en rode wol, en fijn linnen. Het gouddraad maakten ze van platgeslagen goud.

⁴Er werden schouderstukken aan de schort gezet die aan de achterkant aan elkaar vastzaten. ⁵De band van de schort was één geheel met de schort. De schort en de band waren van hetzelfde materiaal gemaakt. Want zo had de Heer het tegen Mozes gezegd.

⁶De schort werd versierd met twee edelstenen. Die werden vastgezet in gouden randen. Daarna werden er namen op de stenen gezet, zoals je namen op ringen kunt zetten. Het waren de namen van de stammen van Israël.

⁷De edelstenen met de namen werden op de schouderstukken van de schort vastgemaakt. Want zo had de Heer het tegen Mozes gezegd. Door die stenen zou hij steeds aan de Israëlieten denken.

De tas

⁸De vakmensen maakten ook de tas die op de schort gedragen zou worden. Ze maakten hem van gouddraad, blauwe, paarse en rode wol, en fijn linnen. De tas werd net zo mooi als de schort. ⁹Ze vouwden de stof van de tas dubbel, zodat de tas vierkant was: 25 centimeter lang en 25 centimeter breed.

¹⁰⁻¹³Op de tas kwamen vier rijen edelstenen, op elke rij drie stenen. Het waren allemaal stenen van verschillende kleuren. Elke steen werd in goud vastgezet. ¹⁴Het waren twaalf stenen, omdat Jakob twaalf zonen had. Op elke steen werd de naam van één van de twaalf stammen van Israël gezet.

¹⁵Op de tas kwamen ook gevlochten kettinkjes, van zuiver goud. ¹⁶En twee gouden ringen met een gouden rand erom. Die ringen werden vastgezet op de bovenste hoeken van de tas. ¹⁷De kettinkjes werden aan de ene kant vastgemaakt aan de ringen. ¹⁸Aan de andere kant werden ze vastgemaakt aan de gouden rand van de edelstenen op de schort.

¹⁹Daarna maakten de vakmensen nog twee gouden ringen. Die ringen zetten ze aan de onderste hoeken van de tas. Ze zetten ze aan de binnenkant, aan de kant die tegen de schort hing. ²⁰Ook op de schouderstukken van de schort zetten ze twee gouden ringen. Die kwamen net boven de plek waar de schouderstukken aan de schort vastgezet waren, boven de band van de schort. ²¹Daarna haalden ze een blauw koord door de ringen van de tas en de ringen van de schort. Ze bonden de tas stevig vast op de schort, zodat hij er niet af kon schuiven.

De mantel voor Aäron

²²De vakmensen maakten de mantel van blauwe wol. Die mantel kwam onder de priesterschort. ²³In het midden van de mantel maakten ze een opening voor de hals. Rond die opening werd een stevige rand geweven, zodat de stof niet kon scheuren.

²⁴Onder aan de mantel maakten ze een versiering van appeltjes. Die appeltjes maakten ze van fijn linnen en blauwe, paarse en rode wol. ²⁵Ze maakten belletjes van zuiver goud. Die zetten ze tussen de appeltjes. ²⁶Na ieder appeltje kwam een belletje.

Die mantel droeg Aäron, zoals de Heer tegen Mozes gezegd had.

De rest van de priesterkleding

²⁷De vakmensen maakten voor Aäron en zijn zonen ook de rest van de priesterkleding. Dus de linnen hemden, ²⁸de tulband, de mooie hoge mutsen en de broeken. Alles werd van fijn linnen gemaakt. ²⁹Ten slotte maakten ze de geborduurde band die als riem gebruikt werd. Die band was van fijn linnen en blauwe, paarse en rode wol. Want zo had de Heer het tegen Mozes gezegd.

³⁰Ze maakten ook het gouden sieraad, het speciale sieraad van zuiver goud. Daarop werd geschreven: 'Ik dien de Heer'. ³¹Ze maakten een blauw koord aan het sieraad. Zo kon het vastgemaakt worden aan de bovenkant van de muts.

De tent is klaar

³²Toen was het werk aan de heilige tent klaar. De Israëlieten hadden alles precies zo gemaakt als de Heer tegen Mozes gezegd had.

³³Daarna bracht het volk alles naar Mozes. Ze brachten de tent, met alles wat erbij hoorde: de planken en de haken, de dwarsbalken, de palen en de voetstukken. ³⁴Ook de kleden om de tent af te dekken, één van rood leer en één van zwart leer, en het gordijn voor de allerheiligste ruimte werden bij Mozes gebracht.

³⁵De heilige kist, de draagstokken voor de kist en het deksel werden bij Mozes gebracht. ³⁶En de tafel, de voorwerpen die bij de tafel hoorden, en het offerbrood.

³⁷De gouden kandelaar werd bij Mozes gebracht, en de olielampen die op de kandelaar gezet moesten worden, met alles wat bij de kandelaar hoorde, en de olie voor de olielampen. ³⁸Ook het gouden altaar, de heilige olie en de wierook, en het gordijn voor de ingang van de tent.

³⁹Het bronzen altaar werd bij Mozes gebracht, met het bronzen hek eromheen, de draagstokken voor het altaar, en alle voorwerpen die bij het altaar hoorden. Ook de waterbak en het onderstel van de bak.

⁴⁰De schermen voor het plein om de tent werden gebracht, de palen met hun voetstukken, en het gordijn voor de ingang van het plein. Ook alle touwen en pinnen, en alles wat nodig was voor het werk in de heilige tent.

⁴¹Ten slotte werd ook de kleding voor het werk in de tent bij Mozes gebracht, de speciale kleding voor de priester Aäron en de kleding voor zijn zonen.

⁴²De Israëlieten hadden alles zo gemaakt als de Heer het tegen Mozes gezegd had. ⁴³Toen Mozes zag hoe goed ze het gedaan hadden, zegende hij hen.

Exodus 40

Mozes moet de tent opbouwen

¹De Heer zei tegen Mozes: ²‘Op de eerste dag van de eerste maand moet je de heilige tent opbouwen. ³Dan moet je de heilige kist in de tent zetten. En voor de kist moet je het gordijn ophangen. ⁴Zet daarna de tafel in de tent. En zet alle voorwerpen die bij de tafel horen, netjes op de tafel. Zet de kandelaar neer en steek de olielampen aan. ⁵Zet daarna het gouden wierookaltaar in de tent. Zet het voor de heilige kist. En hang het gordijn voor de ingang van de tent.

⁶Het grote altaar moet je voor de ingang van de tent zetten. ⁷En de waterbak moet tussen de ingang en het altaar komen te staan. Je moet de bak vullen met water. ⁸Dan moet je het plein rond de tent in orde maken. Hang ook een gordijn voor de ingang van het plein.

⁹Neem dan wat heilige olie, en giet wat olie over de tent en over alles wat erin staat. Zo wordt dat allemaal heilig. ¹⁰Giet dan wat olie over het grote altaar en over alles wat erbij hoort. Zo wordt het altaar heilig. ¹¹Giet ook wat olie over de waterbak en over het onderstel van de bak. Zo wordt ook de waterbak heilig.

Aäron en zijn zonen moeten priester worden

¹²Laat dan Aäron en zijn zonen bij de ingang van de tent komen. Daar moet je hen schoonwassen met water. ¹³Trek Aäron zijn speciale kleren aan. En giet wat olie over zijn hoofd. Dan is hij heilig en kan hij mij als priester dienen.

¹⁴Laat daarna de zonen van Aäron bij je komen. Trek ze de priesterkleren aan. ¹⁵Giet wat olie over hun hoofd, net zoals je bij hun vader gedaan hebt. Dan kunnen ze mij als priester dienen. Zij en hun nakomelingen zullen altijd mijn priesters zijn.’

Mozes bouwt de tent op

¹⁶Mozes deed alles wat de Heer gezegd had. ¹⁷In de eerste maand van het tweede jaar nadat de Israëlieten uit Egypte weggegaan waren, werd de heilige tent opgebouwd.

¹⁸Mozes liet de voetstukken neerzetten en hij liet de planken daarin zetten. De dwarsbalken werden geplaatst en de palen werden rechtop gezet. ¹⁹De grote tent werd over de eerste tent heen gespannen. En daaroverheen werden de grote kleden gelegd om de tent af te dekken. Alles gebeurde zoals de Heer het tegen Mozes had gezegd.

Mozes richt de tent in

²⁰Mozes legde de stenen platen met de wet van God in de heilige kist. Hij stak de draagstukken door de ringen van de kist en deed het deksel op de kist. ²¹Toen zette hij de kist in de tent. Hij hing het gordijn ervoor om de kist apart te zetten. Want zo had de Heer het tegen Mozes gezegd.

²²Voor het gordijn zette Mozes de tafel. De tafel kwam aan de zijkant van de tent, aan de noordkant. ²³Op de tafel zette hij het offerbrood voor de Heer. Zo had de Heer het tegen hem gezegd. ²⁴Hij zette de kandelaar aan de zijkant tegenover de tafel, aan de zuidkant. ²⁵En hij stak de olielampen voor de Heer aan. Want zo had de Heer het tegen hem gezegd.

²⁶Daarna zette Mozes het gouden altaar voor het gordijn in de tent. ²⁷Hij brandde geurige wierook, zoals de Heer tegen hem gezegd had. ²⁸Hij hing het gordijn voor de ingang van de

tent. ²⁹Bij de ingang van de heilige tent zette hij het grote altaar. Hij offerde vlees en graan op het altaar. Want zo had de Heer het tegen hem gezegd.

³⁰Daarna zette Mozes de waterbak tussen de tent en het altaar, en hij deed water in de bak. ³¹Met dat water konden Mozes, Aäron en de zonen van Aäron hun handen en voeten wassen. ³²Dat deden ze als ze de tent in gingen en als ze naar het altaar gingen. Zo had de Heer het tegen Mozes gezegd.

³³Mozes maakte het plein om de tent en het altaar in orde. En hij hing het gordijn op voor de ingang van het plein. Toen was hij klaar met het werk aan de tent.

De Heer komt naar de tent

³⁴Op dat moment kwam er een wolk boven de heilige tent hangen. Het stralende licht van de Heer vulde de tent. ³⁵Mozes kon niet naar binnen gaan, want de wolk van de Heer hing boven de tent. En het stralende licht van de Heer vulde de tent.

³⁶Steeds als de wolk boven de tent omhoogging, reisden de Israëlieten verder. ³⁷En als de wolk niet omhoogging, reisden ze niet verder. Dan wachtten ze tot de wolk weer omhoogging. ³⁸Overdag zagen de Israëlieten de Heer in de wolk boven de tent, en 's nachts zagen ze een vuur in de wolk.

Leviticus 1

Regels voor het offeren van dieren

Het offeren van een stier

¹De Heer riep Mozes en zei tegen hem vanuit de heilige tent: ²'Zeg tegen de Israëlieten: 'Als iemand een dier wil offeren aan de Heer, moet dat een rund, een schaap of een geit zijn. Het dier moet helemaal verbrand worden.

³⁻⁴Als iemand een rund wil offeren, moet het een stier zijn. De stier moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben.

Degene die het offer brengt, moet de stier naar de ingang van de heilige tent brengen. En hij moet daar zijn hand op de kop van de stier leggen. Dan zal de Heer het offer aannemen. Zo kan iemand goedmaken wat hij verkeerd gedaan heeft.

⁵Daarna moet de stier geslacht worden voor de Heer. Dat moet gebeuren bij het grote altaar bij de ingang van de heilige tent. De priesters uit de familie van Aäron moeten het bloed naar het altaar brengen. Ze moeten het langs de zijkanten van het altaar gieten.

⁶Daarna moet de huid van de stier eraf getrokken worden. En de stier moet in stukken gesneden worden. ⁷De priesters moeten een vuur maken op het altaar en daar hout op leggen. ⁸Dan moeten ze de stukken vlees, de kop, en het vet van de nieren op het altaar leggen.

⁹Daarna moeten de priesters de ingewanden en de poten wassen, en die op het vuur leggen. Ten slotte moeten de priesters alles helemaal verbranden op het altaar.

Zo'n offer heeft een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt.

Het offeren van een bok of een ram

¹⁰Iemand kan ook een schaap of een geit offeren aan de Heer. Het moet een mannelijk dier zijn dat gezond is en geen gebreken heeft.

¹¹Het dier moet aan de noordkant van het altaar geslacht worden voor de Heer. De priesters moeten het bloed langs de zijkanten van het altaar gieten.

¹²Daarna moet het dier in stukken gesneden worden. De priesters moeten de stukken vlees, de kop, en het vet van de nieren op het altaar leggen.

¹³Dan moeten ze de ingewanden en de poten wassen, en die ook naar het altaar brengen. Ten slotte moeten de priesters alles helemaal verbranden op het altaar.

Zo'n offer heeft een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt.

Het offeren van een duif

¹⁴Iemand kan ook een vogel offeren aan de Heer. Het moet een tortelduif of een jonge gewone duif zijn. ¹⁵De priesters moeten de duif naar het altaar brengen. Daar moeten ze de kop eraf trekken en die op het altaar verbranden. Het bloed moeten ze langs de zijkanten van het altaar gieten. ¹⁶Dan moeten de priesters de maag van de duif met de inhoud weggoaien. Ze moeten die op de ashoop gooien, aan de oostkant van het altaar.

¹⁷Daarna moeten de priesters de vleugels van de duif een stukje lostrekken. Maar ze mogen de vleugels er niet helemaal af trekken. Ten slotte moeten ze de duif helemaal verbranden op het altaar.

Zo'n offer heeft een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt.''

Leviticus 2

Regels over graanoffers

Het offeren van meel

¹De Heer zei verder tegen Mozes: 'Zeg tegen de Israëlieten: 'Als iemand een graanoffer wil brengen aan de Heer, moet hij fijn meel gebruiken. Hij moet er olijfolie overheen gieten en er wierook bij leggen.

²Dat offer moet naar de priesters uit de familie van Aäron gebracht worden. Zij moeten een handvol meel met olie pakken, en dat met alle wierook verbranden op het altaar. Zo'n offer heeft een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt.

Er hoeft maar een handvol meel verbrand te worden. Dat is een teken voor het hele offer. ³De rest van het meel is voor de priesters. Het meel is heel heilig, omdat het bij een offer voor de Heer hoort.

Regels voor het offeren van brood

⁴Voor een graanoffer kunnen verschillende soorten brood gebruikt worden. Iemand kan een brood offeren dat in een oven gebakken is. Dat brood moet gemaakt zijn van fijn meel zonder gist. Het kan een dik brood zijn, dat met olijfolie gemaakt is. Maar het kan ook een dun brood zijn, waar alleen olie op gesmeerd is.

⁵Iemand kan ook een brood offeren dat op een vuur gebakken is. Dat brood moet ook gemaakt zijn van fijn meel, gemengd met olijfolie. En er mag geen gist in zitten. ⁶Het brood moet in stukken gebroken worden, en er moet olijfolie overheen gegoten worden. Dan is het geschikt als offer.

⁷Ten slotte kan iemand ook een brood offeren dat in een pan gebakken is. Ook dat brood moet van fijn meel en olijfolie gemaakt zijn.

⁸Het offer moet aangeboden worden aan de Heer. Het moet aan de priester gegeven worden, en die moet het naar het altaar brengen. ⁹⁻¹⁰De priester moet een deel van het offer verbranden

op het altaar. Dat deel is een teken voor het hele offer. De rest is voor de priesters. Het brood is heel heilig, omdat het bij een offer voor de Heer hoort.

Zo'n offer heeft een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt.

Nog meer regels over graanoffers

¹¹Voor een graanoffer mag geen brood met gist gebruikt worden. Want gist en honing mogen nooit als offer verbrand worden. ¹²Jullie mogen gist en honing wel aan de Heer aanbieden om hem te danken voor de oogst. Maar je mag ze nooit verbranden op het altaar.

¹³Bij al jullie graanoffers moeten jullie zout toevoegen aan het meel. Dat zout is een teken van de afspraken die God met jullie gemaakt heeft. Want die afspraken blijven altijd bestaan, net zoals voedsel langer blijft bestaan door zout. Ook bij al je andere offers moet je zout toevoegen.

¹⁴Als jullie met een graanoffer de Heer willen danken voor de oogst, moet je geroosterd graan of platgeslagen graan gebruiken. ¹⁵Daar moet olijfolie overheen gegoten worden, en er moet wierook bij gelegd worden. Dan is het geschikt als graanoffer.

¹⁶De priester moet een deel van het offer verbranden. Dat is een teken voor het hele offer.'''

Leviticus 3

Regels over offers bij een feestmaal

Het offeren van een koe of een stier

¹De Heer zei verder tegen Mozes: 'Zeg tegen de Israëlieten: 'Als iemand een feestmaal wil houden, moet hij een koe of een stier offeren. Het dier moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben.

²Degene die het offer brengt, moet zijn hand op de kop van het dier leggen. Daarna moet hij het slachten bij de ingang van de heilige tent. De priesters uit de familie van Aäron moeten het bloed langs de zijkanten van het altaar gieten.

³Een deel van het offer moet aangeboden worden aan de Heer. De rest is voor het feestmaal. Voor de Heer zijn de vette delen: het vet dat aan de ingewanden zit, ⁴de twee nieren en het vet van de nieren. En ook het vette stukje van de lever is voor de Heer. Dat stukje moet tegelijk met de nieren verwijderd worden.

⁵De priesters moeten dat allemaal op het vuur op het altaar leggen. Dan moeten ze alles verbranden, tegelijk met de andere offers.

Zo'n offer heeft een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt.

Het offeren van een schaap of een geit

⁶Als iemand een feestmaal voor de Heer wil houden, kan hij ook een schaap of een geit offeren. Het mag een mannelijk of een vrouwelijk dier zijn. Het dier moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben.

⁷Als iemand een schaap wil offeren aan de Heer, ⁸moet hij zijn hand op de kop van het dier leggen. Daarna moet hij het slachten bij de heilige tent. De priesters moeten het bloed langs de zijkanten van het altaar gieten.

⁹Een deel van het offer is voor de Heer, de rest is voor het feestmaal. Voor de Heer zijn de vette delen: de hele staart, het vet dat aan de ingewanden zit, ¹⁰de twee nieren en het vet van de nieren. En ook het vette stukje van de lever is voor de Heer. Dat stukje moet tegelijk met de nieren verwijderd worden.

¹¹De priesters moeten dat allemaal verbranden op het altaar. Het is een offer voor de Heer.
¹²Als iemand een geit wil offeren aan de Heer, ¹³moet hij zijn hand op de kop van het dier leggen. Daarna moet hij het slachten bij de heilige tent. De priesters moeten het bloed langs de zijkanten van het altaar gieten.

¹⁴Een deel van het offer is voor de Heer, de rest is voor het feestmaal. Voor de Heer zijn de vette delen: het vet dat aan de ingewanden zit, ¹⁵de twee nieren en het vet van de nieren. En ook het vette stukje van de lever is voor de Heer. Dat stukje moet tegelijk met de nieren verwijderd worden.

¹⁶De priesters moeten dat allemaal verbranden op het altaar. Al het vet is voor de Heer. Zo'n offer heeft een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt.

Het eten van vet en bloed is verboden

¹⁷Vet en bloed mogen jullie niet eten. Dat is een regel die voor altijd geldt, ook voor jullie nakomelingen, waar ze ook wonen.''

Leviticus 4

Een offer voor de hogepriester

Er moet een stier geofferd worden

¹De Heer zei verder tegen Mozes: ²'Zeg tegen de Israëlieten: 'Soms doet iemand per ongeluk iets dat de Heer verboden heeft. ³Als de hogepriester zo iets doet, maakt hij daarmee het hele volk schuldig. De hogepriester moet dan een jonge stier offeren om zijn fout goed te maken. De stier moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben.

⁴De hogepriester moet de stier naar de ingang van de heilige tent brengen. Hij moet zijn hand op de kop van de stier leggen, en hem slachten voor de Heer.

Het bloed van de stier

⁵Daarna moet de hogepriester een deel van het bloed van de stier naar de heilige tent brengen. ⁶Hij moet met zijn vinger zeven keer wat bloed spatten in de richting van het gordijn dat voor de heilige kist hangt.

⁷Ook moet hij wat bloed aan de hoeken van het wierookaltaar smeren. Dat altaar staat in de heilige tent, vlak bij de heilige kist.

De rest van het bloed moet hij op de grond gieten voor het grote altaar bij de ingang van de heilige tent.

De vette delen van de stier

⁸Daarna moet de hogepriester alle vette delen van de stier verwijderen. Dat is al het vet dat aan de ingewanden zit, ⁹de twee nieren, het vet van de nieren, en het vette stukje van de lever. Dat stukje moet hij tegelijk met de nieren verwijderen.

¹⁰Al die delen moet hij verbranden op het altaar, net zoals bij het offer bij een feestmaal.

De rest van de stier

¹¹⁻¹²Ten slotte moet de hogepriester de rest van de stier buiten het kamp brengen. Dat is dus de huid, al het vlees, de kop, de poten, de ingewanden en alles wat in de ingewanden zit.

Alles moet naar de plek waar ook de as van de offers heen gebracht wordt. Dat is een reine plek. Daar moet alles verbrand worden op een vuur.''

Een offer voor het hele volk

Er moet een stier geofferd worden

¹³De Heer zei verder tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Soms doet het hele volk per ongeluk iets dat de Heer verboden heeft. Dat kan gebeuren zonder dat iemand het merkt. Dan is het hele volk schuldig. ¹⁴Als de mensen begrijpen wat er verkeerd gedaan is, moet er een jonge stier geofferd worden. Zo kunnen ze hun fout goedmaken.

De stier moet naar de heilige tent gebracht worden. ¹⁵De leiders van het volk moeten daar hun hand op de kop van de stier leggen, en hem slachten voor de Heer.

Het bloed en de vette delen

¹⁶De hogepriester moet een deel van het bloed van de stier naar de heilige tent brengen. ¹⁷Hij moet met zijn vinger zeven keer wat bloed spatten in de richting van het gordijn dat voor de heilige kist hangt.

¹⁸Ook moet hij wat bloed smeren aan de hoeken van het wierookaltaar. Dat altaar staat in de heilige tent, vlak bij de heilige kist.

De rest van het bloed moet hij op de grond gieten voor het grote altaar bij de ingang van de heilige tent.

¹⁹Daarna moet de hogepriester alle vette delen van de stier verwijderen en verbranden op het altaar.

De rest van de stier

²⁰⁻²¹De hogepriester moet de rest van de stier buiten het kamp brengen. Daar moet hij alles verbranden. Hij moet dus met die stier hetzelfde doen als met de stier die hij offert voor zijn eigen fout.

Als de stier geofferd is, zal de Heer de fout van het volk vergeven.’’

Een offer voor een leider

Er moet een bok geofferd worden

²²De Heer zei verder tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Soms doet een leider van het volk per ongeluk iets dat de Heer, zijn God, verboden heeft. Dan is de leider schuldig. ²³Als hij begrijpt wat hij verkeerd gedaan heeft, moet hij een bok offeren. De bok moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben.

²⁴De leider moet zijn hand op de kop van de bok leggen. Daarna moet hij hem slachten bij het grote altaar bij de ingang van de heilige tent.

De bok is een offer waarmee de fout van de leider goedge maakt wordt.

Het bloed en het vet van de bok

²⁵De priester moet een deel van het bloed aan de hoeken van het grote altaar smeren. De rest van het bloed moet hij voor het altaar op de grond gieten.

²⁶Hij moet alle vette delen van de bok op het altaar verbranden, net als bij het offer bij een feestmaal.

Als de priester de bok geofferd heeft, zal de Heer de fout van de leider vergeven.’’

Een offer voor iemand uit het volk

Er moet een geit geofferd worden

²⁷De Heer zei verder tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Soms doet iemand uit het volk per ongeluk iets dat de Heer verboden heeft. Dan is die persoon schuldig. ²⁸Als hij begrijpt wat hij verkeerd gedaan heeft, moet hij een geit offeren. Het moet een vrouwelijk dier zijn, dat gezond is en geen gebreken heeft. Met dat offer kan hij zijn fout goedmaken.

²⁹Hij moet zijn hand op de kop van de geit leggen. Daarna moet hij het dier slachten bij het grote altaar bij de ingang van de heilige tent.

Het bloed en het vet van de geit

³⁰De priester moet een deel van het bloed aan de hoeken van het grote altaar smeren. De rest van het bloed moet hij op de grond gieten voor het altaar.

³¹Alle vette delen van de geit moet hij aanbieden aan de Heer, net als bij het offer bij een feestmaal. Daarna moet de priester alles op het altaar verbranden voor de Heer.

Zo'n offer heeft een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt. Als de priester de geit geofferd heeft, zal de Heer de fout vergeven.

Er mag ook een schaap geofferd worden

³²Iemand uit het volk die een fout gemaakt heeft, mag ook een schaap offeren. Het moet een vrouwelijk dier zijn, dat gezond is en geen gebreken heeft.

³³Degene die het offer brengt, moet zijn hand op de kop van het schaap leggen. Daarna moet hij het dier slachten bij het grote altaar bij de ingang van de heilige tent.

³⁴De priester moet een deel van het bloed aan de hoeken van het grote altaar smeren. De rest van het bloed moet hij voor het altaar op de grond gieten.

³⁵Alle vette delen van het schaap moet hij verwijderen, net als bij het offer bij een feestmaal. Daarna moet de priester alles op het altaar verbranden voor de Heer.

Als de priester het schaap geofferd heeft, zal de Heer de fout vergeven.

Leviticus 5

Voorbeelden

¹In de volgende gevallen is iemand schuldig, omdat hij iets verkeerd gedaan heeft.

Als iemand weigert om de waarheid te vertellen bij de rechter, is hij schuldig. Als iemand een misdaad gehoord of gezien heeft, moet hij dat aan de rechter vertellen. Anders doet hij iets verkeerd.

²Als iemand vergeet dat hij een dood dier aangeraakt heeft, is hij schuldig. Want dode dieren zijn onrein. En als iemand een dood dier aanraakt, is hij zelf ook onrein. Het maakt niet uit of het een wild of een tam dier is, of een heel klein dier.

³Als iemand vergeet dat hij een onrein mens aangeraakt heeft, is hij schuldig. Het maakt niet uit waarom die ander onrein is.

⁴Als iemand een plechtige belofte doet en daarbij zonder nadenken de naam van de Heer gebruikt, is hij schuldig. Het maakt niet uit of hij iets goeds belooft of iets slechts.

Het offeren van een schaap of een geit

⁵Als iemand weet dat hij iets verkeerd gedaan heeft, moet hij dat in het openbaar zeggen. Hij moet zijn fout toegeven. ⁶En hij moet een schaap of een geit aanbieden aan de Heer. Het moet een vrouwelijk dier zijn. Dat dier is voor het offer waarmee een fout goedge maakt wordt. Als de priester het dier geofferd heeft, zal de Heer de fout vergeven.

Het offeren van twee duiven

⁷Stel dat iemand een schaap of een geit niet kan betalen. Dan mag hij twee tortelduiven of twee jonge gewone duiven aanbieden aan de Heer. De ene duif is voor het offer waarmee een fout goedge maakt wordt. De andere duif is voor het offer dat helemaal verbrand moet worden.

⁸De duiven moeten naar de priester gebracht worden. Die moet eerst de ene duif gebruiken voor het offer waarmee een fout goedge maakt wordt. Hij moet de kop van de duif een stukje lostrekken. Maar hij mag hem er niet helemaal af trekken. ⁹Dan moet hij wat bloed van de

duif tegen de zijkanten van het grote altaar spatten. De rest van het bloed moet hij voor het altaar op de grond gieten. Dan is het een offer waarmee een fout goedge maakt wordt.

¹⁰Daarna moet de priester de andere duif helemaal verbranden, volgens de regels.

Als de priester de duiven geofferd heeft, zal de Heer de fout vergeven.

Het offeren van meel

¹¹Stel dat iemand ook twee duiven niet kan betalen. Dan mag hij 2,5 kilo fijn meel aanbieden aan de Heer. Dat meel is voor het offer waarmee een fout goedge maakt wordt. Bij dit offer mag geen olijfolie of wierook gebruikt worden.

¹²Het meel moet naar de priester gebracht worden. Hij moet een handvol meel verbranden, tegelijk met de andere offers voor de Heer. Die handvol meel is een teken voor het hele offer. Het is een offer waarmee een fout goedge maakt wordt.

¹³Als de priester het meel geofferd heeft, zal de Heer de fout vergeven. De rest van het meel is voor de priester, net zoals bij het graanoffer.”

Regels over offers om schuld weg te nemen

Als iemand zelf iets heiligs gebruikt

¹⁴De Heer zei verder tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: ¹⁵‘Als iemand iets voor zichzelf gebruikt dat voor de Heer bestemd is, is hij schuldig. Want alles wat voor de Heer is, is heilig. Ook als hij het per ongeluk doet, is het verkeerd.

Hij moet een ram aanbieden aan de Heer voor het offer waarmee zijn schuld weggenomen wordt. De ram moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben. En hij moet een bepaald bedrag waard zijn. Dat bedrag wordt van tevoren door de priesters vastgesteld.

¹⁶Wat iemand voor zichzelf gebruikt heeft, moet hij terugbetalen aan de priester. En hij moet ook nog een boete betalen van 20 procent. De priester moet de ram dan offeren aan de Heer om de schuld weg te nemen.

Als het dier geofferd is, zal de Heer de fout vergeven.

Als iemand iets per ongeluk doet

¹⁷Stel dat iemand per ongeluk iets verkeerd doet, iets dat de Heer verboden heeft. Dan is die persoon schuldig. Ook al doet hij het per ongeluk, hij is toch schuldig. ¹⁸⁻¹⁹Hij moet een ram aanbieden aan de Heer voor het offer waarmee zijn schuld weggenomen wordt. De ram moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben. En hij moet een bepaald bedrag waard zijn. Dat bedrag wordt van tevoren vastgesteld.

Als de priester de ram geofferd heeft, zal de Heer de fout vergeven. Het is een offer om iemands schuld weg te nemen, want die persoon was schuldig tegenover de Heer. Ook al deed hij per ongeluk iets fout, of zonder erbij na te denken.”

Als iemand liegt bij de rechter

²⁰De Heer zei verder tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: ²¹⁻²²‘Als iemand liegt bij de rechter, is dat verkeerd. Bijvoorbeeld als hij iets voor een ander bewaard heeft, maar zegt dat het van hemzelf is. Of als hij iets geleend heeft, maar zegt dat hij dat niet gedaan heeft. Iemand doet ook iets verkeerd als hij iets gestolen heeft en daarover liegt. Of als hij geld van een ander afpakt, en daarover liegt. Of als hij iets gevonden heeft dat van iemand anders is, maar het zelf houdt. Over al die dingen mag nooit gelogen worden bij de rechter. Als iemand dat wel doet, is hij niet trouw aan de Heer.

²³⁻²⁴Als iemand één van die dingen toch gedaan heeft, is hij schuldig. Dan moet hij terugbetalen wat hij gestolen of afgepakt heeft. Hij moet alles teruggeven wat van iemand anders is. Hij moet ook een boete betalen van 20 procent. Dat moet gebeuren op dezelfde dag dat hij een offer brengt om zijn schuld weg te nemen.

²⁵Hij moet een ram aanbieden voor het offer om zijn schuld weg te nemen. De ram moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben. En hij moet een bepaald bedrag waard zijn. Dat bedrag wordt van tevoren vastgesteld. De ram moet naar de priester gebracht worden. ²⁶En de priester moet de ram dan aan de Heer offeren om de schuld weg te nemen. Als de ram geofferd is, zal de Heer de fout vergeven.”

Leviticus 6

Nog meer regels over offers

Offers die helemaal verbrand moeten worden

¹De Heer zei verder tegen Mozes: ²‘Zeg tegen Aäron en zijn zonen: ‘Nu volgen er regels over offers die helemaal verbrand moeten worden.

Zo’n offer moet de hele nacht op het altaar blijven liggen, en het vuur moet blijven branden. De volgende ochtend ³moet de priester een linnen broek en een linnen mantel aantrekken. Hij moet de as van het verbrande offer weghalen en naast het altaar leggen. ⁴Daarna moet hij andere kleren aantrekken. En dan moet hij de as naar de ashoop buiten het kamp brengen.

⁵Het vuur op het altaar moet steeds blijven branden. Het mag niet uitgaan. Daarom moet de priester elke ochtend hout op het vuur leggen. En op het hout moet hij een nieuw offer leggen dat helemaal verbrand moet worden. Ook de vette delen van de offers bij een feestmaal moeten dan verbrand worden.

⁶Het vuur op het altaar moet altijd blijven branden. Het mag nooit uitgaan.

Graanoffers

⁷Nu volgen er regels over graanoffers.

De priesters moeten het meel voor een graanoffer aan de Heer aanbieden bij de voorkant van het altaar. ⁸Dan moet één van de priesters een handvol meel en wat olijfolie pakken. Dat moet hij samen met wat wierook op het altaar verbranden. Het is een teken voor het hele offer.

Zo’n offer heeft een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt.

⁹⁻¹¹De rest van het meel is voor de priesters. Ze moeten er brood zonder gist van bakken. Dat brood moeten ze opeten op het plein bij de heilige tent. Want dat plein is een heilige plaats. Het brood voor het graanoffer is heel heilig, net als de offers waarmee goedgemaakt wordt wat iemand verkeerd gedaan heeft. Ook alles wat met het graanoffer in contact geweest is, wordt heilig.

De Heer heeft een deel van het graanoffer dus speciaal bestemd voor de priesters. Alle nakomelingen van Aäron mogen ervan eten. Zij mogen altijd een deel van de graanoffers voor de Heer hebben.”

Het graanoffer van de hogepriester

¹²De Heer zei verder tegen Mozes: ¹³‘Zeg ook tegen Aäron en zijn zonen: ‘De hogepriester moet elke dag een eigen graanoffer brengen aan de Heer. Dat moet hij doen vanaf de dag dat hij hogepriester wordt. Hij moet elke dag 2,5 kilo meel offeren, de ene helft ’s ochtends en de andere helft ’s avonds.

¹⁴Hij moet het meel mengen met olijfolie. Daarna moet hij er op een vuur broden van bakken. Die broden moet hij in stukken breken en aanbieden aan de Heer.

Zo’n offer heeft een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt.

¹⁵⁻¹⁶Alle priesters die Aäron opvolgen als hogepriester, moeten elke dag een eigen graanoffer brengen aan de Heer. Het meel van dat offer moet helemaal verbrand worden. Het is voor de Heer bestemd.

Alle graanoffers die de priesters voor zichzelf brengen, moeten helemaal verbrand worden. De priesters mogen er niet van eten. Die regels gelden voor altijd.’’

Offers om fouten goed te maken

¹⁷De Heer zei verder tegen Mozes: ¹⁸‘Zeg ook tegen Aäron en zijn zonen: ‘Nu volgen er regels over offers waarmee fouten goedgeemaakt worden.

De priester moet de dieren voor zo’n offer slachten bij het grote altaar bij de ingang van de heilige tent. Dat offer is heel heilig.

¹⁹⁻²²Het vlees van het offer is voor de priester die het offer brengt. Maar de andere priesters mogen er ook van eten. Omdat het offer heilig is, moet het vlees gegeten worden op het plein bij de heilige tent. Want dat is een heilige plaats.

Alles wat met het vlees in contact komt, wordt ook heilig. Het is voor de Heer bestemd. Als er bloed van het offerdier op iemands kleren komt, worden die kleren heilig. Ze moeten dan gewassen worden op een heilige plaats. Ook de potten waar het vlees in gekookt wordt, worden heilig. Stenen potten moeten kapotgeslagen worden. En koperen potten moeten geschuurd en afgespoeld worden.

²³Soms mag het vlees niet opgegeten worden. Dat is het geval als er in de heilige tent bloed van het offerdier gespat is, om goed te maken wat iemand verkeerd gedaan heeft. Dan moet het offer helemaal verbrand worden.

Leviticus 7

Offers om schuld weg te nemen

¹Nu volgen er regels over offers waarmee iemands schuld weggenomen wordt.

Zulke offers zijn heel heilig. ²De priester moet de offerdieren slachten bij het grote altaar bij de ingang van de heilige tent. En hij moet het bloed langs de zijanten van het altaar gieten.

³Daarna moet hij alle vette delen offeren. Dus de staart, het vet dat aan de ingewanden zit, ⁴de twee nieren, het vet van de nieren, en het vette stukje van de lever. Dat deel van de lever moet tegelijk met de nieren verwijderd worden.

⁵De priester moet alles op het altaar verbranden. Dan is het geschikt als offer waarmee iemands schuld weggenomen wordt.

⁶⁻⁷Het vlees van het offerdier is voor de priester die het offer brengt. De andere priesters mogen er ook van eten. Dat moeten ze doen op een heilige plaats, want het offer is heel heilig. Die regel geldt voor dit offer en voor het offer waarmee een fout goedgeemaakt wordt.

Wat overblijft, is voor de priesters

⁸De huid van een dier dat helemaal verbrand moet worden, is voor de priester die het offer brengt.

⁹Ook alles wat overblijft van een brood dat geofferd is, is voor de priester die het offer brengt. Het maakt niet uit of het brood in een oven, op een vuur of in een pan gebakken is.

¹⁰Wat overblijft van andere graanoffers, moet verdeeld worden onder alle priesters. Het maakt niet uit of die offers met of zonder olijfolie klaargemaakt zijn.

Offers bij een feestmaal

¹¹Nu volgen er regels over offers voor de Heer bij een feestmaal.

¹²Zulke offers kunnen gebracht worden om de Heer te danken. Dan moeten er tegelijk met het offerdier vier soorten brood geofferd worden. Dat moet dik brood zijn van fijn meel met olijfolie. Verder dik brood zonder gist en dun brood zonder gist. Het dikke brood moet met olie klaargemaakt zijn, en op het dunne brood moet olie gesmeerd zijn. ¹³Ten slotte moet er ook brood met gist geofferd worden. Alles moet tegelijk met het dier geofferd worden.

¹⁴Van elke soort brood moet één brood apart gehouden worden voor de Heer. Maar daarna mag de priester die het bloed langs de zijkanten van het altaar gegoten heeft, dat brood opeten.

¹⁵Het vlees van het offer om de Heer te danken, moet gegeten worden op de dag van het offer. Het mag niet tot de volgende dag bewaard worden.

Het eten van offervlees

¹⁶Iemand kan een offer brengen bij een feestmaal omdat hij dat beloofd heeft aan de Heer. Maar iemand kan het offer ook vrijwillig brengen. In beide gevallen mag het vlees gegeten worden op de dag van het offer en op de dag daarna.

¹⁷Als er na twee dagen nog vlees over is, moet dat verbrand worden. ¹⁸Als iemand er dan toch nog iets van eet, zal de Heer het offer niet meer aannemen. Dan is dat offer voor niets geweest. Het is dan onrein vlees geworden. En de Heer zal iedereen straffen die van dat vlees eet.

¹⁹Het vlees mag ook niet gegeten worden als het in contact geweest is met iets dat onrein is. Dan moet het verbrand worden.

Alleen mensen die rein zijn, mogen meedoen met een feestmaal voor de Heer. ²⁰⁻²¹Wie onrein is, mag niet eten van de offers. Iemand is onrein als hij iets onreins aangeraakt heeft. Dat kan een onrein mens zijn, een onrein dier of iets anders. Wie onrein is en toch van het offer eet, mag niet meer bij het volk van Israël horen.”

Het eten van vet en bloed is verboden

²²De Heer zei verder tegen Mozes: ²³‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Jullie mogen nooit het vet eten van een rund, een schaap of een geit. ²⁴Het maakt niet uit of het dier vanzelf gestorven is, of gedood is door een wild dier. Vet mag voor alles gebruikt worden, maar jullie mogen het niet eten.

²⁵Jullie mogen ook nooit het vet eten van een dier dat geofferd is aan de Heer. Als je dat toch doet, mag je niet meer bij het volk van Israël horen.

²⁶Jullie mogen ook nooit vlees eten waar nog bloed in zit. Het maakt niet uit of het vlees van vogels is, of van dieren die op het land leven. Die regel geldt voor jullie allemaal. Het maakt niet uit waar je woont. ²⁷Als je vlees met bloed eet, mag je niet meer bij het volk van Israël horen.”

Het vlees voor de Heer

²⁸De Heer zei verder tegen Mozes: ²⁹‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Als iemand een offer bij een feestmaal brengt, is een deel van dat offer voor de Heer. ³⁰Voor de Heer zijn de vette delen en de borst van het dier. Degene die het offer brengt, moet zelf de borst van het dier omhooghouden om die aan te bieden aan de Heer. ³¹Het vet moet verbrand worden op het altaar, maar het vlees van de borst is voor de priesters.

³²⁻³³De rechterachterpoot moet apart gehouden worden. Die is voor de priester die het offer gebracht heeft. ³⁴Dus de rechterachterpoot en de borst van een dier zijn altijd voor de priesters. Zo moet dat voortaan gaan bij elk offer dat iemand bij een feestmaal brengt. Dat heeft de Heer bepaald. ³⁵Dat deel van de offers is voor de priesters, vanaf de dag dat ze priester worden. ³⁶De Heer heeft dat bepaald.

Jullie en je nakomelingen moeten je altijd aan die regels houden.’’

Slot

³⁷Dat zijn de regels over alle offers: over offers die helemaal verbrand moeten worden, graanoffers, offers waarmee een fout goedge maakt wordt, offers waarmee iemands schuld weggenomen wordt, offers bij de aanstelling van priesters, en offers bij een feestmaal.

³⁸De Heer heeft die regels aan Mozes gegeven. Dat gebeurde op de berg Sinai, in de woestijn. Daar gaf de Heer aan de Israëlieten de opdracht om offers aan hem te brengen.

Leviticus 8

Aäron en zijn zonen worden priester

Mozes laat offerdieren halen

¹De Heer zei verder tegen Mozes: ²⁻³‘Laat Aäron en zijn zonen naar de ingang van de heilige tent komen. Haal de priesterkleding en de heilige olijfolie. Haal ook de stier voor het offer waarmee de fouten van Aäron en zijn zonen goedge maakt worden. En haal twee rammen, en een mand met brood zonder gist. Roep daarna het hele volk bij elkaar.’

⁴Mozes deed alles wat de Heer tegen hem gezegd had. Hij riep het hele volk bij elkaar bij de ingang van de heilige tent. ⁵Toen zei hij: ‘Alles wat ik nu ga doen, is een opdracht van de Heer.’

Mozes doet Aäron priesterkleren aan

⁶Mozes liet Aäron en zijn zonen bij zich komen en hij waste hen met water. ⁷Hij trok Aäron het priesterhemd aan, deed hem de riem om en trok hem de mantel aan.

Daarna deed Mozes bij Aäron de priesterschort om, en bond die vast met de band die daarbij hoorde. ⁸Op de schort maakte Mozes de priestertas vast, en hij deed daar twee speciale steentjes in. Dat waren de steentjes waarmee Aäron de Heer om raad kon vragen.

⁹Ten slotte zette Mozes de tulband op het hoofd van Aäron. En hij maakte het heilige gouden sieraad vast op de tulband.

Mozes deed alles zoals de Heer het tegen hem gezegd had.

Mozes giet olie over de heilige tent

¹⁰Toen nam Mozes de olijfolie en hij goot een deel ervan over de heilige tent van de Heer en over alles wat in de tent stond. Zo werd alles heilig.

¹¹Hij druppelde zeven keer wat olie over het grote altaar. En hij goot ook olie over alles wat bij het altaar hoort. Ten slotte goot Mozes olie over de waterbak en over het onderstel van de waterbak. Zo werd alles heilig.

Mozes stelt Aäron aan als priester

¹²Daarna goot Mozes een deel van de olie over het hoofd van Aäron, als teken dat hij priester werd. Zo werd Aäron heilig.

¹³Hij liet ook de zonen van Aäron bij zich komen. Hij trok hun het priesterhemd aan, hij deed hun de riem om, en hij zette de priestermuts op hun hoofd.

Mozes deed alles zoals de Heer het tegen hem gezegd had.

Mozes offert de stier

¹⁴Toen liet Mozes de stier komen die geofferd moest worden om de fouten van Aäron en zijn zonen goed te maken. Aäron en zijn zonen legden hun hand op de kop van de stier. ¹⁵Mozes

slachtte het dier, en hij smeerde wat bloed aan de hoeken van het grote altaar. De rest van het bloed goot hij op de grond voor het altaar. Zo werd het altaar heilig.

¹⁶Daarna pakte Mozes alle vette delen van de stier en verbrandde die op het altaar. Dus het vet dat aan de ingewanden zit, de twee nieren, het vet van de nieren, en het vette stukje van de lever. ¹⁷Maar het vlees, de huid en de darmen van de stier verbrandde Mozes buiten het tentenkamp.

Mozes deed alles zoals de Heer het tegen hem gezegd had.

Mozes offert de eerste ram

¹⁸Toen liet Mozes de ram komen voor het offer dat helemaal verbrand moest worden. Aäron en zijn zonen legden hun hand op de kop van de ram. ¹⁹Mozes slachtte het dier en hij goot het bloed langs de zijkanten van het altaar.

²⁰Daarna sneed hij de ram in stukken. Hij verbrandde de kop, de stukken vlees en het vet van de nieren. ²¹Hij waste de ingewanden en de poten van de ram. En daarna verbrandde hij die met de rest van de ram op het altaar.

Zo werd het offer helemaal verbrand. Het had een heerlijke geur. Het was een geschenk dat de Heer graag aanneemt.

Mozes deed alles zoals de Heer het tegen hem gezegd had.

Mozes offert de tweede ram

²²Toen liet Mozes nog een ram komen. Dat was de ram voor het offer bij de aanstelling van priesters. Aäron en zijn zonen legden hun hand op de kop van de ram. ²³Mozes slachtte het dier. Hij smeerde wat bloed aan het rechteroor van Aäron, aan zijn rechterduim en aan de grote teen van zijn rechtervoet.

²⁴Daarna liet Mozes de zonen van Aäron bij zich komen. Ook bij hen smeerde hij wat bloed aan hun rechteroor, aan hun rechterduim en aan de grote teen van hun rechtervoet. De rest van het bloed goot Mozes langs de zijkanten van het altaar.

²⁵Daarna nam hij alle vette delen van de ram. Dus de staart, het vet dat aan de ingewanden zit, het vette stukje van de lever, de twee nieren en het vet van de nieren, en ook de rechterachterpoot. ²⁶Hij nam ook drie broden uit de mand die bij het altaar van de Heer stond: één brood zonder gist, één dik brood dat met olijfolie was gemaakt, en één dun brood. Hij legde de broden boven op de achterpoot en de vette delen van de ram.

²⁷Daarna legde hij alles op de handen van Aäron en zijn zonen. Zij hielden het voor het altaar omhoog om het aan te bieden aan de Heer. ²⁸Toen nam Mozes alles weer terug, en hij verbrandde het op het altaar. Hij legde alles boven op de stier die helemaal verbrand moest worden.

Dat was het offer dat hoorde bij de aanstelling van priesters. Het had een heerlijke geur. Het was een geschenk dat de Heer graag aanneemt.

²⁹Mozes pakte de borst van de ram en hield die omhoog om hem aan te bieden aan de Heer. Dat deel van het offer was bestemd voor Mozes. Dat had de Heer tegen hem gezegd.

Aäron en zijn zonen worden heilig

³⁰Mozes nam wat bloed van het altaar en wat olijfolie. Hij druppelde dat op Aäron en zijn zonen, en op hun kleren. Zo maakte Mozes Aäron en zijn zonen heilig, en hun kleren ook.

³¹Mozes zei tegen Aäron en zijn zonen: 'Kook het vlees van de ram op het plein bij de heilige tent. Eet het daar ook op, met de broden uit de mand die bij het altaar staat. Dat is een opdracht van de Heer. ³²Wat er overblijft van het vlees en het brood, moeten jullie verbranden.

³³Jullie moeten zeven dagen op het plein bij de heilige tent blijven. Zo lang duurt de aanstelling van priesters. ³⁴Elke dag moeten jullie herhalen wat er vandaag gedaan is. Dat is

een opdracht van de Heer. Dan zijn al jullie fouten goedge maakt. ³⁵Zeven dagen en zeven nachten moeten jullie op het plein bij de heilige tent blijven. Jullie moeten precies doen wat de Heer gezegd heeft. Anders zullen jullie sterven.’

³⁶Toen deden Aäron en zijn zonen alles wat de Heer tegen Mozes gezegd had.

Leviticus 9

De Heer verschijnt

Mozes laat offers brengen

¹Zeven dagen later liet Mozes Aäron en zijn zonen bij zich komen, samen met de leiders van Israël.

²Hij zei tegen Aäron: ‘Haal een jonge stier voor het offer waarmee fouten goedge maakt worden. En haal ook een jonge ram voor het offer dat helemaal verbrand moet worden. Beide dieren moeten gezond zijn en mogen geen gebreken hebben. Breng ze naar de heilige tent van de Heer.

³Daarna moet je tegen de Israëlieten zeggen dat zij ook offerdieren moeten halen. Ze moeten een bok halen voor het offer waarmee hun fouten goedge maakt worden. En een stier en een ram van één jaar oud voor het offer dat helemaal verbrand moet worden. Ook die dieren moeten gezond zijn en mogen geen gebreken hebben. ⁴Verder moeten de Israëlieten een stier en een ram aanbieden aan de Heer voor het offer bij een feestmaal. En ze moeten een graanoffer brengen dat met olijfolie gemengd is. Al die offers moeten gebracht worden omdat de Heer vandaag bij het volk zal komen.’

⁵De Israëlieten deden wat Mozes gezegd had. Ze brachten alles naar de heilige tent. En daarna gingen ze bij het grote altaar staan. ⁶Toen zei Mozes: ‘Jullie hebben alles gedaan wat de Heer gezegd heeft. Daarom zullen jullie de Heer zien, stralend en machtig.’

Aäron offert een stier en een ram

⁷Mozes zei tegen Aäron: ‘Ga naar het altaar en breng daar offers. Offer alles zoals de Heer het gezegd heeft. Dan zal hij jouw fouten en de fouten van het volk vergeven.’

⁸Toen ging Aäron naar het altaar. Hij slachtte eerst de stier voor het offer waarmee zijn eigen fouten goedge maakt moesten worden. ⁹Zijn zonen gaven hem een schaal met het bloed van de stier. Aäron smeerde met zijn vinger wat bloed aan de hoeken van het altaar. De rest van het bloed goot hij op de grond voor het altaar. ¹⁰Het vet, de twee nieren en het vette stukje van de lever verbrandde hij op het altaar. Hij deed alles zoals de Heer het tegen Mozes gezegd had. ¹¹Het vlees en de huid van de stier verbrandde hij buiten het kamp.

¹²Daarna slachtte Aäron de ram voor het offer dat helemaal verbrand moest worden. Zijn zonen gaven hem een schaal met het bloed van de ram. Aäron goot het bloed langs de zijkanten van het altaar. ¹³Toen gaven zijn zonen hem het vlees en de kop van de ram. Aäron verbrandde die op het altaar. ¹⁴De poten en de ingewanden waste hij eerst, en daarna verbrandde hij die met de rest van de ram.

Aäron brengt de offers voor het volk

¹⁵Toen liet Aäron de dieren voor de offers van het volk halen. Hij slachtte eerst de bok voor het offer waarmee de fouten van het volk goedge maakt moesten worden. Hij deed precies hetzelfde als met de stier die hij geofferd had voor zijn eigen fouten. ¹⁶Daarna liet hij de stier

en de ram halen voor het offer dat helemaal verbrand moest worden. Hij offerde alles volgens de regels.

¹⁷Aäron liet ook het graanoffer bij zich brengen, en hij verbrandde een handvol meel op het altaar. Het was een extra graanoffer, dat nog bij het dagelijkse graanoffer kwam.

¹⁸Ten slotte slachtte hij de stier en de ram voor het offer bij een feestmaal. Zijn zonen gaven hem een schaal met het bloed van de dieren. Aäron goot het bloed langs de zijkanten van het altaar. ¹⁹Daarna pakte hij de vette delen van de stier en de ram: de staart, het vet dat aan de ingewanden zit, de nieren, en het vette stukje van de lever. ²⁰Hij legde alles bij de borst van de dieren. Daarna verbrandde hij de vette delen op het altaar.

²¹De borst en de rechterachterpoot van de dieren hield hij omhoog om ze aan te bieden aan de Heer. Hij deed alles zoals Mozes het gezegd had.

²²Toen strekte Aäron zijn handen uit en hij zegende het volk. Daarna ging hij weer weg bij het altaar.

De Heer komt bij het volk

²³Daarna gingen Mozes en Aäron samen de heilige tent in. Toen ze weer naar buiten kwamen, zegenden ze het volk.

Op dat moment zagen alle Israëlieten de Heer, stralend en machtig. ²⁴Uit de heilige tent kwam een grote vlam die alle offers op het altaar verbrandde. Toen de Israëlieten dat zagen, begonnen ze te juichen. En iedereen boog diep.

Leviticus 10

De Heer straft Nadab en Abihu

Nadab en Abihu sterven

¹Nadab en Abihu, twee zonen van Aäron, paktten hun wierookschaal. Ze deden er gloeiende kooltjes in en legden daar wierook op als offer voor de Heer. Maar ze hadden de kooltjes niet van het grote altaar gepakt. Daarom was het offer niet volgens de regels van de Heer. ²Toen kwam er een grote vlam uit de heilige tent die hen verbrandde. Zo stierven ze allebei, vlak bij de heilige tent.

³Mozes zei tegen Aäron: ‘Dat bedoelde de Heer dus toen hij zei: ‘Mijn priesters moeten eerbied voor mij hebben. Alleen dan kan iedereen zien dat ik heilig en machtig ben.’’ Maar Aäron zei helemaal niets.

Aäron en zijn zonen mogen niet rouwen

⁴Toen riep Mozes de zonen van Uzziël, de oom van Aäron. Dat waren Misaël en Elsafan. Mozes zei tegen hen: ‘Haal de lichamen van jullie familieleden weg bij de heilige tent. Breng ze naar een plaats buiten het kamp.’ ⁵Misaël en Elsafan deden wat Mozes gezegd had. Ze brachten de lichamen van Nadab en Abihu naar een plaats buiten het kamp. Nadab en Abihu hadden hun priesterhemd nog aan.

⁶En Mozes zei tegen Aäron en zijn twee andere zonen, Eleazar en Itamar: ‘Jullie mogen je verdriet niet laten zien. Dus laat je haar niet loshangen en scheur je kleren niet. Anders zullen jullie ook sterven, en zal de Heer woedend worden op het hele volk.

De andere Israëlieten mogen wel rouwen om de dood van Nadab en Abihu. ⁷Maar jullie niet, want jullie zijn priesters van de Heer. Jullie moeten op het plein bij de heilige tent blijven. Anders zullen jullie sterven.’

Aäron en zijn zonen deden wat Mozes gezegd had.

Regels voor priesters

⁸De Heer zei tegen Aäron: ⁹‘Jij en je zonen mogen geen wijn of bier drinken voordat jullie naar de heilige tent komen. Anders zullen jullie sterven. Die regel geldt voor altijd, voor jullie en je nakomelingen. ¹⁰Want jullie moeten het verschil weten tussen heilig en niet heilig, en tussen rein en onrein. ¹¹En jullie moeten de Israëlieten alle regels leren die ik aan Mozes gegeven heb.’

¹²Daarna zei Mozes tegen Aäron en tegen Eleazar en Itamar, de zonen van Aäron die nog in leven waren: ‘Het graanoffer voor de Heer is heel heilig. Wat er van dat offer overblijft, is voor jullie. Jullie moeten er broden zonder gist van bakken en die opeten bij het grote altaar ¹³bij de heilige tent. Dat is een heilige plaats. Een deel van de offers is dus voor jullie zonen bestemd. Dat heeft de Heer tegen mij gezegd.

¹⁴⁻¹⁵Maar het offervlees dat voor jullie is, hoeft je niet bij de heilige tent op te eten. Dat mag je opeten op elke plaats binnen het kamp. Dat geldt ook voor je zonen en je dochters. De Israëlieten moeten de borst, de rechterachterpoot en de vette delen eerst naar het altaar brengen. En dan moeten ze die omhooghouden en aanbieden aan de Heer. Daarna zijn ze voor jullie. De Israëlieten moeten dat deel van de offers bij een feestmaal altijd aan jullie geven. Zo heeft de Heer het gezegd.’

Mozes wordt boos op Eleazar en Itamar

¹⁶Mozes zocht overal naar het vlees van de bok die geofferd was om de fouten van het volk goed te maken. Maar de bok was helemaal verbrand. Daarom werd Mozes boos op Eleazar en Itamar, en hij zei: ¹⁷‘Waarom hebben jullie het vlees van de bok niet opgegeten? Het was een heel heilig offer. De Heer wil dat je zo’n offer brengt om de fouten van het volk goed te maken, en om te zorgen dat alles weer goed is tussen hem en het volk. ¹⁸Jullie hebben geen bloed van het offer in de heilige tent gespat. Dus jullie hadden het vlees moeten opeten bij de heilige tent. Dat was een opdracht van de Heer.’

¹⁹Toen zei Aäron tegen Mozes: ‘Ik en mijn zonen hebben vandaag een offer gebracht om onze fouten weer goed te maken. We hebben ook een offer gebracht dat helemaal verbrand moet worden. Maar daarna is er iets verschrikkelijks gebeurd met mijn zonen Nadab en Abihu. Hadden we daarna dan toch het vlees van het offer voor het volk moeten eten? Had de Heer dat goedgevonden?’

²⁰Toen Mozes dat hoorde, was hij niet boos meer.

Leviticus 11

Regels over reine en onreine dieren

Dieren die op het land leven

¹De Heer zei tegen Mozes en Aäron: ²‘Zeg namens mij tegen de Israëlieten: ‘Jullie mogen niet alle dieren eten die op het land leven. ³Jullie mogen alleen dieren eten die hun voedsel herkauwen en die gespleten hoeven hebben. Dat zijn hoeven die helemaal in tweeën gedeeld zijn.

⁴⁻⁶Je mag geen dieren eten die wel gespleten hoeven hebben, maar niet herkauwen. En je mag ook geen dieren eten die wel herkauwen, maar geen gespleten hoeven hebben.

Dat betekent dat kamelen, klipdassen en hazen voor jullie verboden zijn. Die dieren zijn onrein. Want zij herkauwen hun eten wel, maar ze hebben geen gespleten hoeven. ⁷Ook varkens mag je niet eten. Ze zijn onrein. Want ze hebben wel gespleten hoeven, maar ze herkauwen niet.

⁸Al die dieren mag je niet eten. En je mag ze ook niet aanraken als ze dood zijn. Ze zijn onrein voor jullie.

Dieren die in het water leven

⁹Jullie mogen alle dieren eten die in het water leven, in de zee of in rivieren, als ze maar vinnen en schubben hebben. ¹⁰⁻¹²Alle kleine of grote waterdieren zonder vinnen of schubben mag je absoluut niet eten. En je mag ze ook absoluut niet aanraken als ze dood zijn.

Vogels

¹³⁻¹⁹Nu volgen de vogels die jullie absoluut niet mogen eten: de rode wouw, de struisvogel, de visarend, de ooievaar en de hop, alle soorten gieren, buizerds, kraaien, valken, uilen en reigers. En je mag ook geen vleermuizen eten.

Al die dieren zijn erg onrein.

Insecten

²⁰Jullie mogen absoluut geen insecten met vleugels eten, ²¹behalve als ze kunnen springen. Dan mag je ze wel eten. ²²Dat zijn dus alle soorten sprinkhanen. Die mag je gewoon eten. ²³Alle andere insecten met vleugels zijn absoluut verboden voor jullie.

Onreine dieren die dood zijn

²⁴⁻²⁸Jullie mogen nooit een onrein dier aanraken dat dood is. Onrein zijn alle dieren die hun eten niet herkauwen, en alle dieren die hoeven hebben die niet helemaal gespleten zijn. Onrein zijn ook alle dieren met vier poten die op hun hele voet lopen. Die dieren zijn allemaal onrein voor jullie.

Als je een onrein dier aanraakt dat dood is, word je zelf ook onrein. Je blijft onrein tot de avond. En als je zo'n dier verplaatst, moet je daarna je kleren wassen. Je bent dan onrein tot de avond.

Dieren die over de grond kruipen

²⁹Nu volgen de dieren die over de grond kruipen en onrein zijn voor jullie. Dat zijn ratten en muizen, de verschillende soorten padden, ³⁰en alle soorten hagedissen. ³¹Alle dieren die over de grond kruipen, zijn onrein. Als die dieren dood zijn en je raakt ze aan, ben je onrein tot de avond.

³²Alle voorwerpen waarop zo'n dood dier gevonden wordt, zijn ook onrein. Het maakt niet uit of het voorwerp van hout, stof, leer of wol is. Je moet dat voorwerp schoonmaken met water. Het blijft onrein tot de avond. Daarna is het weer rein.

³³Stel dat je zo'n dood dier vindt in een stenen kruik. Dan is alles wat er verder in de kruik zit, ook onrein. De kruik moet kapotgeslagen worden. ³⁴Voedsel uit de kruik wordt onrein zodra je het mengt met water. Maar water of andere drank uit de kruik is altijd onrein.

³⁵Ook alle andere voorwerpen waarop je zo'n dood dier vindt, zijn onrein. Ovens van steen blijven altijd onrein en moeten daarom kapotgeslagen worden. ³⁶Een waterput of een bron waarin je zo'n dood dier vindt, is niet onrein. Maar iedereen die het dode dier aanraakt, wordt wel onrein.

³⁷Stel dat je zo'n dood dier vindt op zaad waarmee direct gezaaid kan worden. Dan is dat zaad niet onrein. ³⁸Maar stel dat je zo'n dood dier vindt op zaad dat nog niet geschikt is om te zaaien. Dan is het zaad wel onrein.

Reine dieren die dood zijn

³⁹Stel dat een rein dier, dat jullie mogen eten, vanzelf doodgaat. Dan mag je zo'n dier niet aanraken. Anders word je onrein, en dat blijf je tot de avond.

⁴⁰Als je van het dode dier eet of het verplaatst, moet je je kleren wassen. En je blijft onrein tot de avond.

Dieren die over de grond kruipen

⁴¹Jullie mogen geen dieren eten die over de grond kruipen. ⁴²Het maakt niet uit of ze op hun buik over de grond kruipen, op vier poten lopen of heel veel poten hebben. Al die dieren zijn verboden voor jullie. Ze zijn onrein. ⁴³Je mag zulke dieren dus niet eten. Anders word je zelf ook onrein.

De Heer is heilig

⁴⁴Ik ben de Heer, jullie God. Jullie moeten goed leven. Jullie moeten heilig zijn, omdat ik heilig ben. Jullie mogen niet onrein worden door het eten van onreine dieren die over de grond kruipen. ⁴⁵Ik ben de Heer, ik heb jullie bevrijd uit Egypte. Zo heb ik laten zien dat ik jullie God ben. Jullie moeten heilig zijn, omdat ik heilig ben.'

⁴⁶Dat zijn de regels over de dieren die op het land of in de zee leven, de vogels, en de dieren die over de grond kruipen. ⁴⁷Nu weten jullie welke dieren rein zijn, en welke niet. En welke dieren jullie wel mogen eten, en welke niet.'

Leviticus 12

Regels na de geboorte van een kind

Als het kind een jongen is

¹De Heer zei tegen Mozes: ²'Zeg tegen de Israëlieten: 'Als een vrouw een kind krijgt, en het is een jongen, is ze zeven dagen onrein. Ze is dan net zo onrein als wanneer ze ongesteld is. ³Na die zeven dagen moet de jongen besneden worden.

⁴De vrouw is daarna nog 33 dagen onrein, omdat ze bloed verloren heeft bij de bevalling. Ze mag al die tijd niets aanraken dat heilig is. En ze mag ook niet bij de heilige tent komen.

Als het kind een meisje is

⁵Als een vrouw een meisje krijgt, is ze veertien dagen onrein. Ze is dan net zo onrein als wanneer ze ongesteld is.

De vrouw is daarna nog 66 dagen onrein, omdat ze bloed verloren heeft bij de bevalling.

Offers

⁶Een vrouw die een kind gekregen heeft, is dus veertig of tachtig dagen onrein. Daarna moet ze een ram van één jaar oud naar de priester brengen. De ram is voor het offer dat helemaal verbrand moet worden.

De vrouw moet ook een jonge gewone duif of een tortelduif meenemen. De duif is voor het offer waardoor ze weer rein wordt. Ze moet de dieren naar de ingang van de heilige tent brengen.

⁷⁻⁸De priester moet de offers aanbieden aan de Heer. Als de Heer de offers aanneemt, is de vrouw weer rein.

Als de vrouw geen ram kan betalen, moet ze twee tortelduiven of twee jonge gewone duiven meenemen. De ene duif is voor het offer dat helemaal verbrand moet worden. En de andere duif is voor het offer waardoor de vrouw weer rein wordt.’’
Dat zijn de regels voor vrouwen die net een kind gekregen hebben.

Leviticus 13

Regels over huidziektes en schimmel

Plekken diep in de huid

¹De Heer zei tegen Mozes en Aäron: ²‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Stel dat iemand een vreemde plek op zijn huid heeft. De huid is bijvoorbeeld dik geworden, of er is een lichte vlek of uitslag te zien. Dan kan iemand een huidziekte hebben. En dan moet hij naar de priester gebracht worden, dus naar Aäron of één van zijn zonen.

³De priester moet de plek op de huid goed bekijken. Stel dat het haar op de plek wit geworden is en dat de plek diep in de huid ligt. Dan is het een huidziekte. De priester moet dan verklaren dat die persoon onrein is.

Plekken boven op de huid

⁴Stel dat er een lichte witte plek te zien is boven op de huid. En stel dat het haar op die plek niet wit geworden is. Dan moet de persoon die zo’n plek heeft, zeven dagen bij iedereen uit de buurt blijven.

⁵Op de zevende dag moet de priester de huid opnieuw bekijken. Als de plek niet groter geworden is, moet die persoon nog zeven dagen bij iedereen uit de buurt blijven.

⁶Daarna moet de priester de huid voor de derde keer bekijken. Stel dat de plek niet glimt en niet groter geworden is. Dan moet de priester verklaren dat die persoon rein is. Hij heeft dan gewone uitslag. Hij moet zijn kleren wassen, zodat hij helemaal rein is.

⁷Als de plek later toch groter wordt, moet hij teruggaan naar de priester. ⁸Als de priester ziet dat de plek inderdaad groter geworden is, dan is het toch een huidziekte. De priester moet dan verklaren dat die persoon onrein is.

Open wonden

⁹Als iemand iets heeft dat lijkt op een huidziekte, moet hij dus naar de priester gebracht worden.

¹⁰Stel dat de priester een witte dikke plek op de huid ziet, met wit haar erop. En stel dat de huid ook kapot is. ¹¹Dan is het een huidziekte die iemand al heel lang heeft. De priester moet verklaren dat de persoon met die plek onrein is. Die persoon hoeft niet eerst zeven dagen te wachten, want het is al duidelijk dat hij onrein is.

¹²⁻¹³Stel dat de witte plekken over het hele lichaam zitten, van het hoofd tot de voeten. Als de priester dat ziet, moet hij verklaren dat die persoon rein is. Want als iemand helemaal wit geworden is, is hij rein.

¹⁴Maar als die persoon ook open wonden heeft, is hij onrein. ¹⁵Als de priester die open wonden ziet, moet hij verklaren dat die persoon onrein is. Want als iemand zulke wonden heeft, is het toch een huidziekte. De plekken zijn onrein.

¹⁶Als zo’n wond weer wit wordt, moet die persoon teruggaan naar de priester. ¹⁷De priester moet er dan opnieuw naar kijken. En als de wond inderdaad weer wit geworden is, moet de priester verklaren dat die persoon weer rein is.

Zweren

¹⁸Stel dat iemand een zweer op zijn lichaam heeft die daarna weer geneest. ¹⁹En stel dat de huid op de plaats van de zweer dik en wit wordt. Of dat er een lichtrode plek ontstaat. Dan moet hij die plek aan de priester laten zien.

²⁰Stel dat de priester ziet dat de plek diep in de huid ligt en dat het haar erop wit is. Dan moet hij verklaren dat die persoon onrein is. Want er is dan een huidziekte ontstaan op de plaats van de zweer.

²¹Maar stel dat het haar niet wit is, en de plek niet diep in de huid ligt. En stel dat de plek niet glimt. Dan moet die persoon zeven dagen bij iedereen uit de buurt blijven.

²²Als de plek in die tijd groter geworden is, moet de priester verklaren dat die persoon onrein is. Dan is het een huidziekte. ²³Maar stel dat de plek niet groter geworden is en nog op dezelfde plaats zit. Dan is het een litteken van de zweer. De priester moet dan verklaren dat die persoon rein is.

Brandwonden

²⁴Stel dat iemand een brandwond op zijn lichaam heeft die lichtrood of wit wordt. ²⁵Dan moet de priester ernaar kijken.

Stel dat de priester ziet dat het haar op de plek wit is. En dat de plek diep in de huid ligt. Dan is er een huidziekte ontstaan op de plaats van de brandwond. De priester moet dan verklaren dat die persoon onrein is.

²⁶Maar stel dat de priester ziet dat het haar op die plek niet wit is. En dat de plek niet diep in de huid ligt en niet glimt. Dan moet die persoon zeven dagen bij iedereen uit de buurt blijven.

²⁷Op de zevende dag moet de priester opnieuw naar de huid kijken. Als de plek groter geworden is, is het een huidziekte. De priester moet dan verklaren dat die persoon onrein is.

²⁸Maar stel dat de plek niet groter en niet erger geworden is, en nog steeds niet glimt. Dan is de plek een litteken van de brandwond. De priester moet dan verklaren dat die persoon rein is.

Plekken op het hoofd

²⁹Stel dat iemand een vreemde plek onder zijn haar of onder zijn baard heeft. ³⁰Dan moet de priester ernaar kijken.

Stel dat de plek diep in de huid ligt en dat het haar daar geel en dun is. Dan zal de priester verklaren dat die persoon onrein is. Het is dan geen gewone uitslag, maar een huidziekte aan het hoofd of de kin van die persoon.

³¹Maar stel dat de priester ziet dat de plek met uitslag niet diep in de huid ligt. En dat het haar op de plek toch niet zwart meer is. Dan moet die persoon zeven dagen bij iedereen uit de buurt blijven.

³²Op de zevende dag moet de priester opnieuw naar de huid kijken. Stel dat de uitslag niet erger geworden is, en niet diep in de huid ligt. En stel dat het haar op die plek niet geel is. ³³Dan moet de persoon die zo'n plek heeft, het haar rond de uitslag wegscheren. Daarna moet hij weer zeven dagen bij iedereen uit de buurt blijven. ³⁴Op de zevende dag moet de priester de plek opnieuw bekijken. Als de plek niet groter geworden is en niet diep in de huid ligt, moet de priester verklaren dat die persoon rein is. Hij moet zijn kleren wassen, zodat hij helemaal rein is.

³⁵Maar als daarna de plek met uitslag toch groter wordt, ³⁶moet de priester er opnieuw naar kijken. Stel dat de plek met uitslag inderdaad groter geworden is. Dan hoeft de priester niet te zoeken naar geel haar. De persoon met uitslag is dan onrein. ³⁷Maar stel dat de priester ziet dat de plek met uitslag niet groter geworden is. En dat er zwart haar op de plek groeit. Dan is de ziekte verdwenen. De persoon met uitslag is dan rein, en de priester moet dat verklaren.

Gewone uitslag

³⁸Als iemand lichte witte plekken op zijn huid heeft, ³⁹moet de priester ernaar kijken. Stel dat de witte plekken niet glimmen, dan is het gewone uitslag. Dan is die persoon rein.

Kaalheid

⁴⁰Als een man het haar boven op zijn hoofd verliest, wordt hij gewoon kaal. Hij is dan niet onrein. ⁴¹Ook als hij het haar op zijn voorhoofd verliest, is hij gewoon kaal. Hij is dan niet onrein.

⁴²Maar stel dat er op de kale plek een lichtrode vlek te zien is. Dan kan het een huidziekte zijn. ⁴³De priester moet ernaar kijken. Stel dat die rode vlek er net zo uitziet als een plek met huidziekte. ⁴⁴Dan heeft de man een huidziekte op zijn hoofd. De priester moet verklaren dat die man onrein is.

Iemand met een huidziekte is onrein

⁴⁵Als iemand een huidziekte heeft, moet hij zijn kleren scheuren. Hij moet zijn haar los laten hangen, en zijn snor en baard bedekken. En hij moet roepen: 'Ik ben onrein! Ik ben onrein!'

⁴⁶Zolang hij een huidziekte heeft, blijft hij onrein. Daarom moet hij apart wonen. Hij mag niet in het kamp blijven.

Plekken op kleding, stof of leer

⁴⁷⁻⁴⁸Stel dat er vreemde plekken te zien zijn op een stof of kleding van linnen of wol. Of stel dat er vreemde plekken te zien zijn op leer, of op iets dat van leer gemaakt is. ⁴⁹Als de plekken een rode of groene kleur hebben, kan het schimmel zijn. Dan moet het voorwerp naar de priester gebracht worden.

Als de plek groter geworden is

⁵⁰De priester moet naar de vreemde plek kijken, en het voorwerp zeven dagen apart leggen.

⁵¹Op de zevende dag moet hij het voorwerp opnieuw bekijken. Als de plek groter geworden is, is het schimmel. Dan is het voorwerp onrein. ⁵²In dat geval moet de priester het voorwerp verbranden. Alles van wol, linnen of leer waar schimmel op zit, moet dan verbrand worden.

Als de plek niet groter geworden is

⁵³Stel dat de priester ziet dat de plek niet groter geworden is. ⁵⁴Dan moet hij het voorwerp schoon laten maken en nog zeven dagen apart leggen. ⁵⁵Daarna moet hij het voorwerp opnieuw bekijken.

Stel dat de plek niet groter geworden is, maar nog wel een rode of groene kleur heeft. Dan is het voorwerp toch onrein. Het moet verbrand worden, want overal op en in het voorwerp zit schimmel.

⁵⁶Stel dat de plek niet glimt. Dan moet de priester de plek uit de stof of het leer scheuren. ⁵⁷Maar als er later weer een nieuwe plek op het voorwerp komt, was het toch schimmel. Dan moet het voorwerp verbrand worden.

⁵⁸Stel dat de plek verdwenen is nadat het voorwerp is schoongemaakt. Dan moet het nog een keer schoongemaakt worden. Daarna is het voorwerp rein.'"

⁵⁹Dat zijn de regels over reine en onreine plekken op kleding, stof of leer.

Leviticus 14

Als de huidziekte verdwenen is

¹De Heer zei tegen Mozes: ²‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Nu volgen er regels voor iemand die genezen is van een huidziekte. Voordat die persoon weer rein verklaard kan worden, moet hij naar de priester gebracht worden. ³De priester moet hem onderzoeken buiten het kamp. Als de ziekte inderdaad verdwenen is, ⁴moet de priester het volgende doen. Hij moet twee levende, reine vogels laten halen, en ook een stukje cederhout, een beetje rode kleurstof en een paar kruidentakjes. ⁵Hij moet één vogel slachten boven een stenen schaal met vers water, zodat het bloed van de vogel in het water terechtkomt. ⁶De nog levende vogel moet hij samen met het stukje hout, de kleurstof en de takjes door het water met het bloed heen halen. ⁷Daarna moet de priester zeven keer wat van dat bloed druppelen op de persoon die een huidziekte had. En dan moet de priester verklaren dat die persoon rein is. Ten slotte moet de priester de nog levende vogel vrijlaten buiten het kamp.

Wassen en scheren

⁸Daarna moet de persoon die een huidziekte had, zijn kleren wassen. Ook moet hij al zijn haar afscheren en zich wassen. Hij is dan rein en mag weer terugkomen in het kamp. Maar hij moet nog zeven dagen buiten zijn eigen tent blijven. ⁹Op de zevende dag moet hij opnieuw al zijn haar afscheren: zijn baard en zijn snor, zijn wenkbrauwen en het haar op zijn hoofd. En hij moet ook zijn kleren en zichzelf nog een keer wassen. Dan is hij helemaal rein.

Offers brengen

¹⁰Na die zeven dagen moet de persoon die een huidziekte had, offers brengen. Hij moet twee jonge rammen halen die gezond zijn en geen gebreken hebben. En ook een schaap van één jaar oud, dat gezond is en geen gebreken heeft. Ook moet hij 8 kilo fijn meel meenemen, gemengd met olijfolie. Dat meel is voor het graanoffer. En hij moet een kruikje met een halve liter olijfolie meenemen. ¹¹De priester moet die persoon met alle offers naar het grote altaar brengen bij de ingang van de heilige tent.

De eerste ram

¹²Eén van de rammen is voor het offer waardoor iemand weer rein wordt. Ook de halve liter olijfolie is voor dat offer. De priester moet de ram en de olie eerst omhooghouden om ze aan te bieden aan de Heer. ¹³Daarna moet de priester de ram slachten voor het grote altaar bij de ingang van de heilige tent. De priester mag het vlees van de ram opeten. Het is heel heilig, net als het vlees van offers waarmee iemands schuld weggenomen wordt. ¹⁴Ten slotte moet de priester wat bloed van de ram smeren op de persoon die een huidziekte had: op zijn rechteroor, zijn rechterduim en zijn rechter grote teen.

De olie

¹⁵Dan moet de priester wat olie in zijn linkerhand gieten. ¹⁶Met zijn rechtervinger moet hij zeven keer wat olie spatten in de richting van de heilige tent. ¹⁷Daarna moet hij wat olie smeren op de persoon die een huidziekte had: op zijn rechteroor, zijn rechterduim en zijn rechter grote teen. De olie komt over het bloed van de ram heen. ¹⁸Ten slotte moet de priester de rest van de olie op het voorhoofd smeren van de persoon die een huidziekte had. Zo zorgt de priester ervoor dat alles weer goed is tussen de Heer en die persoon.

Het schaap

¹⁹Daarna moet de priester het schaap offeren. Dan wordt de persoon die een huidziekte had, weer rein. Zo zorgt de priester ervoor dat alles weer goed is tussen de Heer en die persoon.

De tweede ram

Dan moet de priester de tweede ram slachten, voor het offer dat helemaal verbrand moet worden. ²⁰Hij moet dat offer samen met het graanoffer verbranden op het altaar. Zo zorgt de priester ervoor dat alles weer goed is tussen de Heer en de persoon die ziek was. En dan is die persoon weer rein.

Als iemand arm is

²¹Stel dat iemand een huidziekte had maar arm is, en dat hij al die dingen niet kan betalen. Dan is één ram voldoende voor het offer waardoor iemand weer rein wordt. De priester moet de ram omhooghouden om hem aan te bieden aan de Heer.

Ook moet die persoon 2,5 kilo fijn meel meenemen, gemengd met olijfolie. Dat meel is voor het graanoffer. En hij moet een kruikje met een halve liter olijfolie meenemen.

²²Hij heeft ook twee tortelduiven nodig. Maar als hij die niet kan betalen, zijn twee jonge gewone duiven ook goed. Eén duif is voor het offer dat helemaal verbrand moet worden. En de andere duif is voor het offer waardoor iemand weer rein wordt.

²³⁻²⁴Op de achtste dag moet alles naar de priester gebracht worden, bij de ingang van de heilige tent.

De ram

De priester moet de ram en de olie omhooghouden bij het grote altaar, om ze aan te bieden aan de Heer.

²⁵Daarna moet de priester de ram slachten. En hij moet wat bloed smeren op de persoon die een huidziekte had: op zijn rechteroor, zijn rechterduim en zijn rechter grote teen.

De olie

²⁶Dan moet de priester wat olie in zijn linkerhand gieten. ²⁷En met zijn rechtervinger moet hij zeven keer wat olie spatten in de richting van de heilige tent.

²⁸Daarna moet de priester wat olie smeren op de persoon die een huidziekte had: op zijn rechteroor, zijn rechterduim en zijn rechter grote teen. De olie komt over het bloed van de ram heen.

²⁹Ten slotte moet de priester de rest van de olie op het voorhoofd smeren van de persoon die ziek was.

Zo zorgt de priester ervoor dat alles weer goed is tussen de Heer en die persoon.

De duiven

³⁰Dan moet de priester de duiven offeren. Dat mogen tortelduiven of jonge gewone duiven zijn. ³¹Eén van de duiven is voor het offer waardoor iemand weer rein wordt. De andere duif moet helemaal verbrand worden, samen met het graanoffer. Zo zorgt de priester er bij het altaar voor dat alles weer goed is tussen de Heer en die persoon.”

³²Dat zijn de regels voor mensen die een huidziekte gehad hebben, en gewone offers niet kunnen betalen.

Huizen met schimmel

³³De Heer zei tegen Mozes en Aäron: ‘Zeg tegen de Israëlieten: ³⁴‘Over een tijd komen jullie in het land Kanaän. Dat land zal de Heer aan jullie geven.

Stel dat de Heer daar schimmel laat ontstaan op de muren van een huis. ³⁵Dan moet de eigenaar van het huis dat aan de priester vertellen. ³⁶De priester moet alle spullen uit het huis

laten halen, voordat hij de plek met schimmel bekijkt. Anders zou hij alle spullen onrein moeten verklaren. Als de spullen uit het huis zijn, moet hij het huis onderzoeken.

Het huis wordt zeven dagen afgesloten

³⁷De priester moet de plekken op de muren bekijken. Stel dat hij ziet dat de plekken rood of groen van kleur zijn, en diep in de muur zitten. ³⁸Dan moet hij het huis verlaten, en het voor zeven dagen afsluiten.

³⁹Op de zevende dag moet de priester terugkomen. Dan moet hij kijken of de plekken op de muren groter geworden zijn.

Als de plekken groter geworden zijn

Als de plekken groter geworden zijn, ⁴⁰moet de priester de stenen met schimmel uit de muur laten halen. Die stenen moeten weggegooid worden buiten de stad, op een onreine plek. ⁴¹Ook alle kalk moet van de muren gehaald worden. En ook dat afval moet weggegooid worden buiten de stad, op een onreine plek.

⁴²Daarna moeten er nieuwe stenen in de muur gezet worden. En er moet weer nieuwe kalk op de muren gedaan worden.

Als de plekken terugkomen

⁴³Stel dat de oude stenen vervangen zijn en dat er nieuwe kalk op de muren zit. Als er toch weer rode of groene plekken op de muren te zien zijn, ⁴⁴moet de priester opnieuw komen. Als hij vaststelt dat de gekleurde plekken teruggekomen zijn, dan is het schimmel. Dan is het huis onrein.

⁴⁵Het huis moet dan gesloopt worden. En de stenen, het hout en al het andere afval moeten weggegooid worden buiten de stad, op een onreine plek.

Als iemand het huis in gaat

⁴⁶Stel dat een huis door de priester afgesloten is en iemand gaat toch naar binnen. Dan is die persoon onrein tot de avond.

⁴⁷Of stel dat iemand langer in zo'n huis is, en er slaapt of eet. Dan moet hij zijn kleren wassen.

Als de schimmel verdwenen is

⁴⁸Als er weer nieuwe kalk op de muren zit, moet de priester het huis opnieuw onderzoeken. Als er geen rode of groene plekken te zien zijn, is de schimmel verdwenen. Dan moet hij verklaren dat het huis rein is.

⁴⁹De priester moet dan twee vogels, een stukje cederhout, een beetje rode kleurstof en een paar kruidentakjes laten halen. Daarmee kan hij het huis weer helemaal rein maken.

⁵⁰De priester moet één vogel slachten boven een stenen schaal met vers water. ⁵¹De nog levende vogel moet hij samen met het stukje hout, de kleurstof en de takjes even in de schaal leggen. Daarna moet hij zeven keer wat bloed van de vogel in de richting van het huis spatten. ⁵²Zo wordt het huis weer rein.

⁵³Ten slotte moet de priester de nog levende vogel vrijlaten buiten de stad.

Zo zorgt de priester ervoor dat alles weer goed is. En dan is het huis weer helemaal rein.”

Regels over huidziektes en schimmel

⁵⁴Dat zijn de regels over huidziektes en schimmel: de regels over huidziektes op het hoofd of de kin, ⁵⁵⁻⁵⁶over dikke plekken, uitslag of vlekken op de huid, en de regels over schimmel op stoffen of muren.

⁵⁷Door die regels weten de priesters precies wanneer iemand of iets rein is, of onrein.

Leviticus 15

Regels over seksuele onreinheid

Als een man onrein vocht verliest

¹De Heer zei tegen Mozes en Aäron: ²‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Als een man een ontsteking heeft en daardoor vocht verliest uit zijn penis, ³is hij onrein. Het maakt niet uit of het vocht dun is of dik. In beide gevallen is de man onrein.

⁴Die man maakt alles onrein waarop hij ligt of zit. ⁵⁻¹⁰Dus ook een zadel waarop hij gezeten heeft, is onrein.

Iemand die het bed van die man aanraakt, moet zichzelf en zijn kleren wassen. Hij is onrein tot de avond. Datzelfde geldt voor iemand die gaat zitten op iets waarop die man gezeten heeft. En ook voor iemand die iets aanraakt of verplaatst waarop die man gezeten heeft. Wie dat doet, moet zichzelf en zijn kleren wassen. Hij is onrein tot de avond.

Ook iemand die de onreine man aanraakt, moet zichzelf en zijn kleren wassen. Hij is onrein tot de avond.

Stel dat de onreine man spuugt op iemand die zelf rein is. Dan moet die ander zichzelf en zijn kleren wassen. Hij is onrein tot de avond.

¹¹Stel dat de onreine man iemand anders aanraakt zonder dat hij eerst zijn handen gewassen heeft. Dan moet die ander zichzelf en zijn kleren wassen. Hij is onrein tot de avond. ¹²Als de onreine man een stenen voorwerp aanraakt, moet dat stukgeslagen worden. Als hij een houten voorwerp aanraakt, moet dat schoongemaakt worden.

De priester moet offers brengen

¹³Als de ontsteking van de man genezen is, moet hij zeven dagen wachten. Daarna moet hij zichzelf en zijn kleren wassen met water uit een bron. Dan is hij weer rein.

¹⁴Na die zeven dagen moet hij met twee tortelduiven of twee jonge gewone duiven naar de heilige tent van de Heer gaan. Bij de ingang van de tent moet hij de duiven aan de priester geven. ¹⁵De priester moet de duiven offeren. De ene duif is voor het offer waardoor iemand weer rein wordt. En de andere duif is voor het offer dat helemaal verbrand moet worden. Zo zorgt de priester ervoor dat alles weer goed is tussen de Heer en de man die een ontsteking had.

Als een man een zaadlozing heeft

¹⁶Als een man een zaadlozing gehad heeft, moet hij zijn hele lichaam wassen. Hij is dan onrein tot de avond. ¹⁷Alles van stof of leer waarop zijn zaad terechtgekomen is, moet met water schoongemaakt worden. Het is onrein tot de avond.

¹⁸Als een man met een vrouw naar bed geweest is, moeten ze zich allebei wassen. Ze blijven onrein tot de avond.

Als een vrouw ongesteld is

¹⁹Als een vrouw ongesteld is, is ze zeven dagen onrein. Iemand die haar tijdens die dagen aanraakt, is onrein tot de avond.

²⁰Een vrouw die ongesteld is, maakt alles onrein waarop ze ligt of zit.

²¹⁻²³Iemand die het bed van die vrouw aanraakt, of iets op haar bed, moet zichzelf en zijn kleren wassen. Hij is onrein tot de avond. Datzelfde geldt voor iemand die gaat zitten op iets waarop de vrouw gezeten heeft. En ook voor iemand die iets aanraakt waarop de vrouw gezeten heeft.

²⁴Als een man naar bed gaat met een vrouw die ongesteld is, is hij zeven dagen onrein. En alles waarop hij tijdens die dagen ligt of zit, wordt ook onrein.

Als een vrouw bloed verliest

²⁵Een vrouw is ook onrein als ze bloed verliest terwijl ze niet ongesteld is. Of als ze langer ongesteld is dan normaal. Dan gelden dezelfde regels als wanneer ze ongesteld is.

²⁶Dus alles waarop ze zit of ligt zolang ze bloed verliest, wordt onrein. ²⁷En iemand die iets aanraakt waarop de vrouw gezeten of gelegen heeft, wordt ook onrein. Hij moet zichzelf en zijn kleren wassen. En hij blijft onrein tot de avond.

De priester moet offers brengen

²⁸Als de vrouw geen bloed meer verliest, moet ze zeven dagen wachten. Daarna is ze weer rein.

²⁹Na die zeven dagen moet ze twee tortelduiven of twee jonge gewone duiven naar de priester brengen, bij de ingang van de heilige tent. ³⁰De priester moet de duiven offeren. De ene duif is voor het offer waardoor iemand weer rein wordt. En de andere duif is voor het offer dat helemaal verbrand moet worden.

Zo zorgt de priester ervoor dat alles weer goed is tussen de Heer en de vrouw die bloed verloor.’’

Over de heilige tent

³¹De Heer zei verder tegen Mozes en Aäron: ‘Zorg ervoor dat de Israëlieten zich aan mijn regels houden. Als ze onrein zijn, mogen ze niet bij mijn heilige tent komen, die midden in het kamp staat. Als ze dat toch doen, zullen ze sterven.’

Slot

³²⁻³³Dat zijn de regels voor mannen die onrein vocht verliezen, een zaadlozing hebben, of naar bed gaan met een vrouw die ongesteld is. En de regels voor vrouwen die ongesteld zijn, of door een andere oorzaak bloed verliezen.

Leviticus 16

Regels voor het goedmaken van fouten

De Heer is in de heilige tent

¹⁻²Nadab en Abihu, de twee zonen van Aäron, waren gestorven toen ze de heilige tent in gegaan waren. Na hun dood zei de Heer tegen Mozes: ‘Zeg namens mij tegen je broer Aäron dat hij niet op elk moment de ruimte met de heilige kist in mag gaan. Want boven de kist en het deksel met de twee engelen ben ik aanwezig in een wolk. Als Aäron toch zomaar bij de heilige kist komt, zal hij sterven.’

Speciale priesterkleren

³⁻⁴Als Aäron naar de heilige ruimte wil gaan, moet hij de volgende dingen doen. Hij moet speciale priesterkleren aantrekken: een linnen priesterhemd en een linnen broek. Ook moet hij een linnen riem om zijn middel doen en een linnen tulband opzetten. Omdat die kleren heilig zijn, moet hij zich eerst wassen.

Het uitkiezen van de offerdieren

Aäron moet een jonge stier meenemen voor het offer waarmee zijn eigen fouten goedge maakt worden. En een ram voor het offer dat helemaal verbrand moet worden. ⁵Ook moet hij twee bokken meenemen voor het offer waarmee de fouten van de Israëlieten goedge maakt worden. En een tweede ram voor het offer dat helemaal verbrand moet worden. ⁶Aäron moet eerst de stier offeren om zijn eigen fouten goed te maken. Zo zorgt hij ervoor dat alles weer goed is tussen mij en hem, en tussen mij en zijn familie. ⁷Daarna moet hij de twee bokken naar de ingang van de heilige tent brengen, naar het grote altaar. ⁸Daar moet hij loten om te beslissen welke bok voor mij is, en welke bok voor de god Azazel. ⁹De bok die voor mij is, is een offer waarmee de fouten van de Israëlieten goedge maakt worden. ¹⁰De bok die voor Azazel is, moet levend bij het grote altaar blijven staan. Later moet Aäron die bok de woestijn in sturen, naar Azazel. Zo zorgt hij ervoor dat alles weer goed is tussen mij en de Israëlieten.

Het offeren van de stier

¹¹Aäron moet dus eerst de stier halen die bestemd is voor het offer waarmee zijn eigen fouten goedge maakt worden. Dan moet hij die stier slachten. Met dat offer zorgt hij ervoor dat het weer goed is tussen mij en hem, en tussen mij en zijn familie. ¹²Daarna moet Aäron een bak vullen met gloeiende kooltjes van het grote altaar bij de ingang van de heilige tent. Ook moet hij twee volle handen wierook nemen. Het moet goede, geurige wierook zijn. Hij moet alles naar de heilige ruimte achter het gordijn brengen. ¹³En daar moet hij de wierook op het altaar verbranden. Dan zal de rook ervoor zorgen dat hij de heilige kist en het deksel met de twee engelen niet meer ziet. Als Aäron het deksel wel ziet, zal hij sterven.

Bloed druppelen bij de heilige kist

¹⁴Dan moet Aäron wat bloed van de stier nemen. Dat moet hij op het deksel met de twee engelen druppelen. Ook moet hij zeven keer wat bloed druppelen op de grond voor de heilige kist. ¹⁵Daarna moet hij de bok slachten die bestemd is voor het offer waarmee de fouten van het volk goedge maakt worden. Het bloed van de bok moet hij naar de heilige ruimte achter het gordijn brengen. En met dat bloed moet hij hetzelfde doen als met het bloed van de stier. Hij moet het dus op het deksel van de heilige kist en op de grond druppelen. ¹⁶Zo zorgt hij ervoor dat de heilige ruimte weer rein wordt. Want die is onrein geworden door alle fouten en zonden van de Israëlieten. Ook de rest van de heilige tent moet hij weer rein maken. Want de tent staat midden tussen de Israëlieten, en zij zijn onrein. ¹⁷Zolang Aäron bezig is om de heilige ruimte weer rein te maken, mag niemand de heilige tent in.

Bloed smeren aan het grote altaar

Als Aäron alles weer goedge maakt heeft tussen mij en iedereen, ¹⁸mag hij weer naar buiten komen. Hij moet naar het grote altaar gaan, bij de ingang van de heilige tent. Want hij moet ervoor zorgen dat ook het altaar weer rein wordt. Hij moet wat bloed van de stier en van de bok aan de hoeken van het altaar smeren. ¹⁹En hij moet zeven keer wat bloed tegen het altaar spatten. Zo zorgt hij ervoor dat het grote altaar weer rein en heilig wordt. Want dat was onrein geworden door de fouten van de Israëlieten.

De levende bok

²⁰Als de heilige ruimte en de rest van de heilige tent, en ook het grote altaar weer rein zijn, moet Aäron de nog levende bok laten halen.

²¹Hij moet allebei zijn handen op de kop van de bok leggen. En hij moet hardop zeggen wat de Israëlieten verkeerd gedaan hebben. Al hun fouten en zonden moet hij noemen. Op die manier legt hij alle fouten van het volk op de kop van de bok. Daarna moet de bok naar de woestijn gebracht worden. Dat moet iemand doen die daar speciaal voor aangewezen is.

²²Zo neemt de bok alle fouten van de Israëlieten mee naar de woestijn, waar geen mensen wonen.

Nog meer offers

Als de bok vrijgelaten is in de woestijn, ²³moet Aäron teruggaan naar de heilige tent. Hij moet de speciale priesterkleden uittrekken, en die laten liggen bij de heilige ruimte. ²⁴Daarna moet hij zichzelf wassen op een heilige plaats, en weer gewone kleden aantrekken.

Dan moet hij weer naar buiten gaan en twee rammen offeren die helemaal verbrand moeten worden. Met die offers zorgt hij ervoor dat het weer goed is tussen mij en hem, en tussen mij en het volk.

²⁵Ten slotte moet hij ook de vette delen van de stier en de bok verbranden op het altaar.

De helpers moeten zich wassen

²⁶De man die de levende bok naar de woestijn gebracht heeft, moet zichzelf en zijn kleden wassen. Pas daarna mag hij weer in het kamp van de Israëlieten komen.

²⁷Met het bloed van de stier en de bok is de heilige tent weer rein gemaakt. De huid, het vlees en de ingewanden van de dieren moeten verbrand worden buiten het kamp. ²⁸De man die alles verbrandt, moet daarna zichzelf en zijn kleden wassen. Pas dan mag hij weer in het kamp komen.

Een regel voor altijd

²⁹Op de tiende dag van de zevende maand moeten alle Israëlieten vasten, en mogen ze niet werken. Die regel blijft altijd gelden, voor de Israëlieten en voor de vreemdelingen die bij hen wonen. ³⁰Op die dag moet de hogepriester ervoor zorgen dat het weer goed is tussen het volk en mij, de Heer. Alle fouten van het volk zullen worden vergeven. En dan is het volk weer rein voor mij.

³¹Op die dag mag dus niemand werken, en moet iedereen vasten. Die regel geldt voor altijd.

³²Alle offers op die dag moeten gebracht worden door de hogepriester. Dus door Aäron, of door de nakomeling van Aäron die dan hogepriester is. De hogepriester moet de speciale heilige priesterkleden aandoen. ³³En hij moet de heilige ruimte in de heilige tent, de rest van de heilige tent en het grote altaar weer rein maken. Zo zorgt hij ervoor dat alles weer goed is tussen mij en de priesters, en tussen mij en de rest van het volk.

³⁴Die regel geldt voor altijd: de hogepriester moet er één keer per jaar voor zorgen dat alle fouten van de Israëlieten goedgeemaakt worden. Dan is het weer goed tussen mij en de Israëlieten.'

Aäron hield zich voortaan aan alles wat de Heer tegen Mozes gezegd had.

Leviticus 17

Regels over het eten van vlees

Een dier mag niet zomaar gedood worden

¹De Heer zei tegen Mozes: ²⁻³‘Zeg tegen Aäron en zijn zonen, en tegen de andere Israëlieten: ‘Tot nu toe mochten jullie een koe, een schaap of een geit in het kamp slachten of buiten het kamp. Dat heeft de Heer gezegd.

⁴Hij heeft ook gezegd dat het dier altijd eerst naar de ingang van de heilige tent gebracht moet worden. Daar moet het aangeboden worden aan de Heer. Als iemand dat niet doet, en zomaar een dier doodt, is hij schuldig. Hij is dan net zo schuldig als wanneer hij een mens doodt. Hij mag niet meer bij het volk van Israël horen.

Een dier moet geslacht worden

⁵Maar vanaf nu mogen dieren niet meer buiten het kamp geslacht worden. Ze moeten altijd naar de priester gebracht worden, bij de ingang van de heilige tent. Daar moet het dier aangeboden worden aan de Heer. Daarna kan het geslacht worden voor het offer bij een feestmaal, en dan kan het gegeten worden.

⁶De priester moet het bloed van het offerdier langs de zijkanten van het grote altaar gieten bij de ingang van de heilige tent. Hij moet de vette delen van het dier verbranden. Dat is een offer met een heerlijke geur. Het is een geschenk dat de Heer graag aanneemt.

⁷⁻⁹Dus iedereen die een dier offert, moet het naar de ingang van de heilige tent brengen. Daar moet het aangeboden worden aan de Heer. Als iemand dat niet doet, mag hij niet meer bij het volk van Israël horen. Dat geldt voor jullie, en ook voor de vreemdelingen die bij jullie wonen.

Jullie mogen ook nooit meer offers brengen aan bokken die als afgoden vereerd worden. Dat is een regel die voor altijd geldt, voor jullie en voor jullie nakomelingen.

Eet geen vlees waar nog bloed in zit

¹⁰Iemand die vlees eet waar nog bloed in zit, mag niet meer bij het volk van Israël horen. Dat geldt ook voor de vreemdelingen die bij jullie wonen. De Heer zal hem in de steek laten. ¹¹Want bloed zorgt voor leven. Mensen en dieren kunnen leven dankzij hun bloed. En als de priester bloed aan het altaar smeert, worden alle fouten weer goedge maakt.

¹²Daarom heeft de Heer tegen de Israëlieten gezegd: ‘Jullie mogen geen vlees eten waar nog bloed in zit. Dat geldt ook voor alle vreemdelingen die bij jullie wonen.’

¹³Stel dat iemand jaagt op wilde dieren en vogels die gegeten mogen worden. Dan moet hij het bloed van het gevangen dier in de grond laten wegstromen. En hij moet dat bloed met zand bedekken.

¹⁴Dieren kunnen leven dankzij hun bloed. Daarom heeft de Heer tegen de Israëlieten gezegd: ‘Je mag geen vlees eten waar nog bloed in zit. Als je dat toch doet, mag je niet meer bij het volk van Israël horen. Want mensen en dieren kunnen leven dankzij hun bloed.’

Als iemand een dier eet dat al dood is

¹⁵Stel dat iemand vlees eet van een dier dat vanzelf gestorven is, of gedood is door een wild dier. Dan moet hij zichzelf en zijn kleren wassen. Hij is onrein tot de avond. Daarna zal hij weer rein zijn. Dat geldt ook voor vreemdelingen. ¹⁶Maar als iemand zichzelf en zijn kleren niet wast, zal hij gestraft worden door de Heer.’

Leviticus 18

Regels voor het heilige volk

Het volk moet leven zoals de Heer wil

¹De Heer zei verder tegen Mozes: ²‘Zeg namens mij tegen de Israëlieten: ‘Ik ben de Heer, jullie God. ³Jullie moeten niet leven zoals de Egyptenaren, bij wie jullie gewoond hebben. En ook niet zoals de inwoners van Kanaän, het land waar ik jullie nu naartoe breng. Ga niet dezelfde slechte dingen doen als zij.

⁴Houd je aan mijn wetten en regels. Leef zoals ik het wil. Want ik ben de Heer, jullie God. ⁵Als jullie je aan mijn wetten en regels houden, zullen jullie een goed leven hebben. Ik ben de Heer.

Regels over verboden seks

⁶Niemand van jullie mag naar bed gaan met een familielid. Ik ben de Heer.

⁷Ga niet naar bed met je moeder, want dat is een schande voor je vader. ⁸Ga ook niet naar bed met een andere vrouw van je vader. Want ook dat is een schande voor je vader.

⁹Ga niet naar bed met je zus, ook niet als ze je halfzus is. Het maakt niet uit of jullie samen opgegroeid zijn of niet.

¹⁰Ga niet naar bed met je kleindochter. Want dat is een schande voor jezelf.

¹¹Ga niet naar bed met een dochter van je vader, ook niet als jullie een andere moeder hebben. Ze is je zus, dus je mag niet met haar naar bed gaan.

¹²Ga niet naar bed met een zus van je vader. Want ze is familie van je vader. ¹³Ga ook niet naar bed met een zus van je moeder. Want die zus is familie van je moeder.

¹⁴Ga niet naar bed met een vrouw van je vaders broer. Want ze is je tante.

¹⁵Ga niet naar bed met je schoondochter. Want ze is de vrouw van je zoon.

¹⁶Ga niet naar bed met een vrouw van je broer. Want dat is een schande voor je broer.

¹⁷Ga niet naar bed met een dochter van je vrouw, ook niet als het de dochter is van een andere man. En ga ook niet naar bed met een kleindochter van je vrouw en een andere man. Dan doe je iets verschrikkelijks. Want die kinderen zijn familieleden van je vrouw.

¹⁸Zolang je vrouw leeft, mag je haar zus niet als bijvrouw nemen. Je mag ook niet met die zus naar bed gaan.

Nog meer regels

¹⁹Ga niet naar bed met een vrouw die ongesteld is. Want ze is onrein.

²⁰Ga niet naar bed met de vrouw van een ander. Als je dat wel doet, word je onrein.

²¹Je mag je kinderen niet offeren aan de god Moloch. Als je dat wel doet, beledig je mij. Ik ben de Heer.

²²Een man mag niet naar bed gaan met een andere man zoals je naar bed gaat met een vrouw. Want dat is afschuwelijk.

²³Je mag geen seks hebben met dieren. Dan word je onrein. Ook een vrouw mag geen seks hebben met dieren. Want dat is verschrikkelijk.

Het volk moet rein blijven

²⁴Doe al die dingen dus niet. Want dan worden jullie onrein. De volken die ik uit Kanaän zal verjagen, deden die dingen wel. Daardoor werden zij onrein, ²⁵en ook hun land werd onrein. Ik ga het land straffen voor de slechte dingen die er gebeurd zijn. Daardoor kunnen de inwoners er niet meer wonen.

²⁶Jullie moeten je houden aan mijn wetten en regels. Jullie mogen die afschuwelijke dingen niet doen. Dat geldt voor jullie en voor de vreemdelingen die bij jullie wonen.

²⁷De inwoners van Kanaän deden die afschuwelijke dingen wel, en daardoor werd het land onrein. ²⁸Als jullie die dingen ook gaan doen, worden jullie ook weggejaagd uit Kanaän.

²⁹Als iemand van jullie zoiets afschuwelijks doet, mag hij niet meer bij het volk van Israël horen. ³⁰Jullie moeten je dus houden aan mijn wetten. Zorg ervoor dat jullie de afschuwelijke gewoontes van Kanaän niet overnemen. Als jullie dat wel doen, worden jullie onrein.

Ik ben de Heer, jullie God.’’

Leviticus 19

Het volk moet heilig zijn

¹De Heer zei verder tegen Mozes: ²‘Zeg namens mij tegen de Israëlieten: ‘Jullie moeten heilig zijn, omdat ik, de Heer, jullie God, heilig ben.

³Heb respect voor je moeder en je vader. En houd je altijd aan de sabbat. Ik ben de Heer, jullie God.

⁴Vereer geen afgoden. En maak ook geen godenbeelden. Ik ben de Heer, jullie God.

Over offers bij een feestmaal

⁵Als jullie een offer aan mij brengen bij een feestmaal, moeten jullie je houden aan mijn regels. Alleen dan zal ik het offer aannemen. ⁶Dus jullie moeten het vlees opeten op de dag van het offer of op de volgende dag. Als er na twee dagen nog vlees over is, moet dat verbrand worden.

⁷Als iemand na twee dagen toch nog iets van het offervlees eet, zal ik het offer niet aannemen. Want dan is het vlees onrein. ⁸De persoon die van dat vlees eet, moet gestraft worden. Want zo iemand heeft geen respect voor wat heilig is. Hij mag niet meer bij het volk van Israël horen.

Over het binnenhalen van de oogst

⁹Als jullie koren maaien, mogen jullie niet tot aan de rand van de akker maaien. En als er na de oogst nog koren blijft liggen, mogen jullie dat niet oprapen.

¹⁰Bij de druivenoogst mogen jullie maar één keer druiven plukken. De druiven die na het plukken op de grond gevallen zijn, moeten jullie laten liggen.

Want alles wat blijft liggen, is voor de arme mensen en de vreemdelingen. Ik ben de Heer, jullie God.

Over eerlijkheid

¹¹Jullie mogen niet stelen, niet liegen en elkaar niet bedriegen.

¹²Als je zegt: ‘Zo zeker als de Heer leeft’, moet je de waarheid spreken. Want anders beledig je mijn naam. Ik ben de Heer.

¹³Beroof niemand, en dwing niemand om geld aan jou te geven. Geef een arbeider meteen na het werk zijn loon, wacht daar niet mee.

¹⁴Je mag iemand die doof is, geen ongeluk toewensen. En je mag iemand die blind is, niet laten struikelen. Heb eerbied voor mij. Ik ben de Heer.

¹⁵Wees eerlijk als je rechtspreekt. Dus behandel arme mensen niet beter dan machtige mensen, of andersom. Geef altijd een eerlijk oordeel. ¹⁶Vertel bij de rechter geen leugens over een ander, want dan kun je zijn leven in gevaar brengen. Ik ben de Heer.

¹⁷⁻¹⁸Haat andere mensen niet. Als je boos bent op een ander, moet je dat tegen hem zeggen. Want als je boos op hem blijft of hem gaat straffen, word je zelf gestraft. Houd evenveel van de mensen om je heen als van jezelf. Ik ben de Heer.

Verbod om soorten te mengen

¹⁹Houd je aan mijn wetten. Laat dieren van twee verschillende soorten niet met elkaar paren. Zaaï niet twee verschillende soorten zaad in één akker. En draag geen kleren die gemaakt zijn van twee verschillende soorten stof.

Over seks met een slavin

²⁰Stel dat een man naar bed gaat met een slavin die al beloofd was aan een andere man. Maar die slavin was nog niet verkocht of vrijgelaten. Dan moet de man een boete betalen aan haar meester. De man en de slavin hoeven niet gedood te worden. Want de slavin was nog het bezit van een ander.

²¹De man moet een offer aan mij brengen om zijn schuld goed te maken. Hij moet een ram naar de ingang van de heilige tent brengen. ²²Daarna moet de priester de ram offeren bij het grote altaar. Zo zorgt de priester ervoor dat alles weer goed is tussen mij en die man. Dan zal ik de fout van de man vergeven.

Over het oogsten van vruchten

²³Als jullie fruitbomen planten in het land dat ik jullie geef, mogen jullie de eerste vruchten niet eten. De eerste drie jaar moet je de vruchten laten hangen. ²⁴In het vierde jaar zijn de vruchten bestemd voor mij, om mij te danken. ²⁵Pas in het vijfde jaar mag je de vruchten eten. Als jullie je aan die regels houden, zal de opbrengst groter zijn. Ik ben de Heer, jullie God.

Nog meer regels

²⁶Eet geen vlees waar nog bloed in zit.

Luister niet naar waarzeggers, of naar mensen die de toekomst voorspellen door naar de wolken te kijken.

²⁷⁻²⁸Als jullie rouwen om een dode, mogen jullie het haar aan de zijkant van je hoofd niet afknippen. Ook je baard mag je dan niet afscheren. En je mag niet in je huid snijden of tatoeages laten maken. Ik ben de Heer.

²⁹Maak geen hoer van je dochter. Dat is een schande voor haar. En als er hoeren in een land zijn, wordt het hele volk slecht.

³⁰Houd je altijd aan de sabbat. En als je naar mijn heilige tent gaat, moet je je eerbiedig gedragen. Ik ben de Heer.

³¹Vraag geen hulp aan geesten. Als jullie dat toch doen, worden jullie onrein. Ik ben de Heer, jullie God.

³²Sta op voor oude mensen en heb respect voor hen. Dan laat je zien dat je eerbied hebt voor mij, jullie God. Ik ben de Heer.

Over vreemdelingen

³³Jullie mogen mensen die als vreemdelingen in jullie land wonen, niet onderdrukken. ³⁴Behandel hen alsof ze Israëlieten zijn. Houd evenveel van hen als van jezelf. Want jullie zijn zelf ook vreemdelingen geweest, toen jullie in Egypte waren. Ik ben de Heer, jullie God.

Over eerlijk zakendoen

³⁵Wees eerlijk als je zakendoet. Dus als je dingen meet of weegt, moet je dat eerlijk doen. ³⁶Je weegschaal, gewichten en maten moeten betrouwbaar zijn. Ik ben de Heer, jullie God, die jullie uit Egypte bevrijd heeft.

³⁷Jullie moeten mijn regels volgen, en je aan mijn wetten houden. Ik ben de Heer.’’

Leviticus 20

Offer geen kinderen

¹De Heer zei verder tegen Mozes: ²⁻³‘Zeg namens mij tegen de Israëlieten: ‘Niemand van jullie mag zijn kinderen offeren aan de god Moloch. Dat geldt ook voor de vreemdelingen die bij jullie wonen.

Als iemand dat wel doet, zal ik, de Heer, hem in de steek laten. Hij mag niet meer bij het volk van Israël horen en hij moet gedood worden. Het hele volk moet hem met stenen doodgooien. Want hij heeft zijn kinderen geofferd aan Moloch. Daardoor heeft hij mijn heilige tent onrein gemaakt, en mij beledigd.

⁴Jullie moeten dus niet toelaten dat iemand zijn kinderen aan Moloch offert. Zo iemand moeten jullie doden. ⁵Als jullie dat niet doen, zal ik hem en zijn familie in de steek laten. Hij en ieder ander die Moloch vereert, mag niet meer bij het volk van Israël horen.

Roep geen geesten op

⁶Jullie mogen geen geesten oproepen en ze om hulp vragen. Als iemand dat wel doet, zal ik hem in de steek laten. Hij mag niet meer bij het volk van Israël horen.

⁷Jullie moeten heilig zijn, omdat ik, de Heer, jullie God, heilig ben. En zorg ervoor dat jullie heilig blijven. ⁸Houd je aan mijn wetten en regels. Ik ben de Heer. Door mijn wetten kunnen jullie heilig zijn.

Mishandel je ouders niet

⁹Iemand die zijn vader of moeder mishandelt, moet gedood worden. Het is zijn eigen schuld dat hij sterft, want hij heeft zijn ouders mishandeld.

Regels over verboden seks

¹⁰Een man die naar bed gaat met een getrouwde vrouw, moet gedood worden. Want ze is de vrouw van een ander. Ook de vrouw moet gedood worden.

¹¹Een man die naar bed gaat met een vrouw van zijn vader, moet gedood worden. Want het is een schande voor zijn vader. Ook de vrouw moet gedood worden. Het is hun eigen schuld dat ze sterven.

¹²Een man die naar bed gaat met zijn schoondochter, moet gedood worden. Ook zijn schoondochter moet gedood worden. Want ze hebben iets vreselijks gedaan. Het is hun eigen schuld dat ze sterven.

¹³Een man die naar bed gaat met een andere man zoals je naar bed gaat met een vrouw, doet iets verschrikkelijks. Beide mannen moeten gedood worden. Het is hun eigen schuld dat ze sterven.

¹⁴Een man die trouwt met een vrouw en ook met haar moeder, doet iets verschrikkelijks. Hij moet samen met beide vrouwen verbrand worden. Zulke verschrikkelijke dingen mogen bij jullie niet voorkomen.

¹⁵Een man die seks heeft met een dier, moet gedood worden. Ook het dier moet gedood worden.

¹⁶Een vrouw die seks heeft met een dier, moet gedood worden. Ook het dier moet gedood worden. Het is hun eigen schuld dat ze sterven.

¹⁷Een man die met zijn zus trouwt en met haar naar bed gaat, doet iets verschrikkelijks. Het maakt niet uit of ze de dochter van zijn vader of van zijn moeder is. Een man die dat doet, wordt gestraft. Want hij is naar bed geweest met zijn zus. Hij en zijn zus mogen niet meer bij het volk van Israël horen.

¹⁸Een man die naar bed gaat met een vrouw die ongesteld is, mag niet meer bij het volk van Israël horen. Ook de vrouw mag niet meer bij het volk van Israël horen. Het maakt niet uit of de man de vrouw verleid heeft, of andersom.

¹⁹Een man die naar bed gaat met een zus van zijn vader of zijn moeder, moet gestraft worden. Want hij is naar bed geweest met een familielid. Ook de vrouw moet gestraft worden.

²⁰Als een man naar bed gaat met een vrouw van zijn oom, is dat een schande voor zijn oom. Zo'n man wordt gestraft. Hij en die vrouw zullen nooit kinderen krijgen.

²¹Een man die trouwt met een vrouw van zijn broer, doet iets verschrikkelijks. Want dat is een schande voor zijn broer. Die man zal met die vrouw nooit kinderen krijgen.

Houd je aan de wetten van de Heer

²²Houd je aan mijn wetten en regels. Anders worden jullie weggejaagd uit het land waar ik jullie naartoe breng om daar te wonen. ²³Ga niet leven zoals de inwoners van Kanaän die ik voor jullie verjaag. Ik heb een hekel aan hen, omdat ze slechte dingen doen.

²⁴Daarom mogen jullie hun land in bezit nemen. Ik zal dat land aan jullie geven. Er is daar meer dan genoeg te eten en te drinken voor iedereen.

Ik ben de Heer, jullie God. Ik heb jullie speciaal uitgekozen uit alle volken. ²⁵Daarom geef ik jullie een speciale regel: houd de reine dieren apart van de onreine dieren. Dat geldt voor alle dieren op het land en voor de vogels. Want jullie moeten niet onrein worden door onreine dieren te eten. Ik heb jullie geleerd welke dieren onrein zijn.

²⁶Jullie moeten heilig zijn, omdat ik, de Heer, heilig ben. En ik heb jullie uitgekozen uit alle volken.

²⁷Mannen of vrouwen die geesten oproepen om de toekomst te voorspellen, moeten gedood worden. Zulke mensen moeten met stenen doodgegooid worden. Het is hun eigen schuld dat ze sterven.”

Leviticus 21

Regels voor priesters

Over rouwen

¹⁻⁴De Heer zei verder tegen Mozes: ‘Zeg tegen de priesters, de zonen van Aäron: ‘Als er iemand in de familie of schoonfamilie van een priester sterft, mag de priester niet bij de dode in de buurt komen. Want dan wordt hij onrein, en kan hij geen priester meer zijn. Maar hij wordt niet onrein als die dode zijn vader of moeder is, zijn zoon of dochter, of zijn broer. En ook niet als het zijn ongetrouwde zus is die nog nooit met een man geslapen heeft. Als die familieleden gestorven zijn, mag een priester wel bij hen in de buurt komen.

⁵Als er iemand gestorven is, mag een priester zijn hoofd niet kaalscheren of zijn baard afknippen. Ook mag hij dan niet in zijn huid snijden.

⁶Priesters horen bij God, ze zijn heilig. Daarom mogen ze niets doen waarmee ze God beledigen. De offers die ze brengen, zijn voedsel voor de Heer, hun God. Daarom moeten priesters heilig zijn.

Over vrouwen

⁷Een priester mag niet trouwen met een vrouw die hoer geweest is. En ook niet met een vrouw die door haar man weggestuurd is. Want priesters horen bij God, ze zijn heilig.

⁸Iedereen moet respect hebben voor een priester. Want de offers die een priester brengt, zijn voedsel voor de Heer. De priester is heilig, omdat de Heer heilig is. En de Heer zorgt ervoor dat mensen heilig kunnen zijn.

⁹Als de dochter van een priester zich als een hoer gedraagt, is dat een schande voor haarzelf en voor haar vader. En dan moet ze verbrand worden.

Regels voor de hogepriester

¹⁰De hogepriester is belangrijker dan de andere priesters. Toen hij hogepriester werd, is er olie over zijn hoofd gegoten en heeft hij speciale priesterkleren gekregen.

Als er iemand gestorven is, mag de hogepriester zijn haar niet los laten hangen, en zijn kleren niet scheuren. ¹¹Hij mag nooit in de buurt van een dode komen, zelfs niet als het zijn vader of moeder is. Want dan wordt hij onrein. ¹²Hij is hogepriester geworden door de heilige olie van God, de Heer. Daarom mag hij niet bij de heilige tent van God vandaan gaan. Want dan zou de heilige tent onrein worden.

¹³De hogepriester moet trouwen met een vrouw die nog nooit met een man geslapen heeft. ¹⁴Hij mag dus niet trouwen met een weduwe, of een vrouw die door haar man weggestuurd is, of een hoer. Zijn vrouw moet een jong meisje zijn uit een familie van priesters. ¹⁵Dan zullen zijn nakomelingen ook heilig zijn. De Heer zorgt ervoor dat mensen heilig zijn.”

Over de gezondheid van priesters

¹⁶De Heer zei verder tegen Mozes: ¹⁷‘Zeg tegen Aäron: ‘Een priester moet helemaal gezond zijn en mag geen gebreken hebben. Als één van je nakomelingen een gebrek heeft, mag hij niet naar de heilige tent komen om voedsel te offeren aan zijn God. Die regel geldt voor altijd.

¹⁸Iemand die een gebrek heeft, mag dus geen priester worden. Dat geldt voor mannen die blind zijn, of niet kunnen lopen. En ook voor mannen met een afwijking aan hun gezicht, of aan hun armen of benen. ¹⁹Het geldt ook voor mannen bij wie een gebroken arm of been niet goed genezen is. ²⁰En voor mannen die krom lopen, of die altijd klein gebleven zijn. Verder voor mannen die een oogziekte hebben, of een zweer, of uitslag. En ten slotte geldt het ook voor mannen bij wie de zaadballen beschadigd zijn.

²¹Als één van je nakomelingen een gebrek heeft, mag hij geen voedsel offeren aan de Heer. Omdat hij een gebrek heeft aan zijn lichaam, mag hij geen priester zijn. ²²Hij mag wel mee-eten van het voedsel dat aan God aangeboden wordt. Dat geldt voor de offers die bij een feestmaal gebracht worden, en voor de andere heilige offers.

²³Maar hij mag niet in de heilige ruimte achter het gordijn komen. En hij mag ook niet bij het grote altaar komen. Want hij heeft een gebrek. De Heer heeft de tent en het altaar voor altijd heilig gemaakt. En iemand met een gebrek zou die onrein maken.”

²⁴Mozes vertelde al die dingen aan Aäron, aan de zonen van Aäron en aan de andere Israëlieten.

Leviticus 22

Regels over offers

Een priester moet rein zijn

¹De Heer zei verder tegen Mozes: ²‘Zeg namens mij tegen Aäron en zijn zonen: ‘De priesters moeten de offers die de Israëlieten aan mij aanbieden, met respect behandelen. Anders beledigen ze mij. Ik ben de Heer.

³Een priester die onrein is, mag niet in de buurt van die offers komen. Als hij dat wel doet, mag hij niet meer bij mijn volk horen. Dat geldt voor altijd. Ik ben de Heer.

^{4,5}Een priester die een huidziekte heeft of een ontsteking aan zijn penis, mag niet mee-eten van de offers. Pas als hij weer rein is, mag hij weer mee-eten.

Stel dat een priester in de buurt geweest is van het lichaam van een dode. Of mensen of dingen aangeraakt heeft die daarmee in contact geweest zijn. Dan is die priester onrein tot de avond. Hij mag pas mee-eten van de offers als hij zich gewassen heeft. Dat geldt ook voor een priester die een zaadlozing gehad heeft. En voor een priester die een klein onrein dier of een onreine man of vrouw aangeraakt heeft. 7Pas als de zon ondergegaan is, is de priester weer rein. Dan mag hij weer mee-eten van de offers. Want daar moet hij van leven.

8Een priester mag geen dieren eten die zomaar doodgegaan zijn, of die gedood zijn door een wild dier. Dan wordt hij onrein. Ik ben de Heer.

9Alle priesters moeten zich houden aan mijn regels. Ze moeten alles precies doen zoals ik het zeg. Anders zullen ze sterven. Ik ben de Heer, ik zorg ervoor dat priesters heilig zijn.

Alleen familieleden mogen mee-eten

10Iemand die geen familie van de priesters is, mag niet mee-eten van de offers. Ook mensen die op bezoek zijn, of voor een priester werken, mogen niet mee-eten. 11Maar een slaaf van een priester mag wel mee-eten, en ook de kinderen van die slaaf.

12Als een dochter van een priester trouwt met iemand die geen priester is, mag ze niet mee-eten van de offers. 13Maar stel dat haar man sterft of haar wegstuurt, en dat ze nog geen kinderen heeft. Dan hoort ze weer bij haar familie. Dan mag ze weer mee-eten, net als vroeger.

Mensen die geen familie van de priesters zijn, mogen dus niet mee-eten van de offers. 14Als iemand per ongeluk toch mee-eet, moet hij voor het eten betalen. Hij moet ook een boete betalen van 20 procent.

15Priesters moeten de offers die de Israëlieten aan mij aanbieden, met respect behandelen. 16Ze moeten ervoor zorgen dat gewone Israëlieten niet mee-eten van de offers. Anders zouden die Israëlieten schuldig zijn. Ik ben de Heer, ik zorg ervoor dat mensen heilig zijn.’’

Offerdieren moeten gezond zijn

17De Heer zei verder tegen Mozes: 18‘Zeg tegen Aäron, zijn zonen en de andere Israëlieten: ‘Nu volgen er regels over de dieren voor offers die helemaal verbrand moeten worden. Het maakt niet uit of iemand aan de Heer beloofd heeft om zo’n offer te brengen, of dat hij het offer vrijwillig brengt. Alle Israëlieten en alle vreemdelingen moeten zich aan die regels houden.

19Het offerdier moet een stier, een ram of een bok zijn. Het dier moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben. Zo’n offer zal de Heer graag aannemen. 20Als een dier wel gebreken heeft, zal de Heer het offer niet aannemen.

21Die regels gelden ook voor offers bij een feestmaal. Het maakt niet uit of iemand aan de Heer beloofd heeft om dat offer te brengen, of dat hij het offer vrijwillig brengt. Het offerdier moet een koe, een schaap of een geit zijn. Het dier moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben. Anders zal de Heer het offer niet aannemen.

22Dus een dier dat blind is, mag niet als offer verbrand worden op het altaar. Dat geldt ook voor een dier met een gebroken poot die niet goed genezen is. En ook een dier met een wond, een zweer of uitslag mag niet aangeboden worden aan de Heer.

23Stel dat iemand vrijwillig een offer brengt. Dan mag hij daarvoor wel een koe of een schaap met te lange of te korte poten gebruiken. Maar zo’n dier mag niet gebruikt worden voor een offer dat aan de Heer beloofd is. Dan zal de Heer het offer niet aannemen.

24-25Jullie mogen aan de Heer geen dier offeren waarvan de zaadballen afgesneden zijn. En ook geen dier waarvan de zaadballen beschadigd zijn. Ook niet als je het dier gekocht hebt

van iemand uit een ander volk. Zulke dieren hebben een gebrek, en daarom mag je ze niet offeren aan de Heer. Hij zal zo'n offer niet aannemen.”

Nog meer regels over offerdieren

²⁶De Heer zei verder tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: ²⁷‘Als er een koe, een schaap of een geit geboren wordt, moeten jullie het dier zeven dagen bij zijn moeder laten. Pas als het acht dagen of ouder is, zal ik het dier aannemen als offer.

²⁸Een koe, een schaap of een geit mag niet op dezelfde dag geslacht worden als haar eigen jong.

²⁹⁻³⁰Als jullie een dier slachten voor een offer om mij te danken, moeten jullie het vlees nog dezelfde dag opeten. Er mag niets bewaard worden tot de volgende dag. Anders zal ik het offer niet aannemen. Ik ben de Heer.

De Heer is heilig

³¹Ik ben de Heer. Houd je aan mijn wetten en regels. ³²Als jullie dat niet doen, dan beledigen jullie mij.

Jullie moeten laten zien dat ik heilig ben. Ik ben de Heer, ik zorg ervoor dat jullie heilig zijn. ³³Ik heb jullie bevrijd uit Egypte. Zo heb ik laten zien dat ik jullie God ben. Ik ben de Heer.’”

Leviticus 23

Regels over feestdagen

¹De Heer zei verder tegen Mozes: ²‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Nu volgen er regels over de feestdagen voor de Heer. Het zijn heilige dagen, die jullie samen moeten vieren.

De sabbat

³Zes dagen mogen jullie werken, maar op de zevende dag is het sabbat. Dan mag er beslist niet gewerkt worden. Jullie moeten die heilige dag samen vieren. Die regel geldt overal, waar jullie ook wonen. Het is een feestdag ter ere van de Heer.

⁴Ook de andere feesten moeten jullie samen vieren. Het zijn heilige dagen. Alle feesten moeten op vaste dagen gevierd worden.

Het Feest van het Brood zonder Gist

⁵Op de veertiende dag van de eerste maand, als het avond wordt, moeten jullie een lam offeren. Dat lam is bestemd voor de paasmaaltijd ter ere van de Heer.

⁶De volgende dag begint het Feest van het Brood zonder Gist, ter ere van de Heer. Zeven dagen lang moeten jullie dan brood zonder gist eten. ⁷⁻⁸En elke dag moet er een offer gebracht worden aan de Heer.

De eerste en de zevende dag van dat feest zijn heilige dagen. Die moeten jullie samen vieren. Op die dagen mogen jullie niet werken.”

Offers bij de graanoogst

⁹De Heer zei verder tegen Mozes: ¹⁰‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Over een tijd wonen jullie in het land dat de Heer jullie zal geven. Het eerste koren dat je dan van het land haalt, moet je naar de priester brengen. ¹¹Dat koren moet de priester op de dag na de sabbat omhooghouden bij het grote altaar. Dan zal de Heer het als offer aannemen.

¹²Tegelijk met het koren moeten jullie ook een ram aanbieden aan de Heer. De ram moet één jaar oud zijn. Hij moet gezond zijn en mag geen gebreken hebben. Het dier moet helemaal verbrand worden als offer voor de Heer.

¹³Verder moeten jullie ook een graanoffer brengen van 5 kilo fijn meel, gemengd met olijfolie. Zo'n offer heeft een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt. Er hoort ook een wijnoffer van 2 liter wijn bij.

¹⁴Na de oogst moeten jullie van het eerste koren meteen een offer aan jullie God brengen. Pas daarna mag je zelf graan van de nieuwe oogst eten, of graan gebruiken om brood te bakken. Die regels gelden voor altijd. Ook al jullie nakomelingen moeten zich eraan houden, waar ze ook wonen.

Het Wekenfeest

¹⁵⁻¹⁶Vijftig dagen later moeten jullie opnieuw een graanoffer aan de Heer brengen. Tel vanaf de dag na de sabbat waarop de priester het eerste koren aan de Heer geofferd heeft. En tel door tot de dag na de zevende sabbat: vijftig dagen dus.

¹⁷Iedereen moet dan twee broden meenemen uit zijn woonplaats. Elk brood moet met gist gebakken zijn, van 2,5 kilo fijn meel. De broden moeten omhooggehouden worden voor de Heer. Ze zijn een offer om de Heer te danken voor de eerste graanoogst.

¹⁸Offer tegelijk met het brood zeven rammen van één jaar oud. Ze moeten gezond zijn en mogen geen gebreken hebben. Offer ook een stier en twee volwassen rammen. De dieren moeten helemaal verbrand worden als offer voor de Heer. Samen met de graanoffers en wijnooffers die erbij horen, is het een offer met een heerlijke geur. Het is een geschenk voor de Heer, dat hij graag aanneemt.

¹⁹Jullie moeten ook een bok offeren om jullie fouten goed te maken.

Ten slotte moeten jullie twee rammen van één jaar oud offeren voor een feestmaal. ²⁰De priester moet die rammen tegelijk met de twee broden omhooghouden bij het grote altaar. Zo wordt het offer heilig voor de Heer. Daarna mag de priester het vlees en het brood opeten.

²¹Die vijftigste dag is een heilige dag, die jullie samen moeten vieren. Jullie mogen dan niet werken. Die regel geldt voor altijd. Ook al jullie nakomelingen moeten zich eraan houden, waar ze ook wonen.

Het binnenhalen van de oogst

²²Als jullie koren maaien, mogen jullie niet tot aan de rand van de akker maaien. En als er na de oogst nog koren blijft liggen, mogen jullie dat niet oprapen. Want alles wat blijft liggen, is voor de arme mensen en de vreemdelingen. Ik ben de Heer, jullie God.”

De speciale rustdag

²³De Heer zei verder tegen Mozes: ²⁴“Zeg tegen de Israëlieten: ‘De eerste dag van de zevende maand is een speciale rustdag. Er moet dan op de trompet geblazen worden, als teken dat het een heilige dag is. Jullie moeten die dag samen vieren. ²⁵Jullie mogen dan niet werken, en jullie moeten een offer aanbieden aan de Heer.’”

Grote Verzoendag

²⁶De Heer zei verder tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: ²⁷“Let op! Op de tiende dag van de zevende maand is het Grote Verzoendag. Het is een heilige dag, die jullie samen moeten vieren. Jullie moeten die dag vasten, en een offer brengen aan de Heer. ²⁸Jullie mogen beslist niet werken, want het is Grote Verzoendag. Op die dag zal de priester ervoor zorgen dat de Heer al jullie fouten vergeeft.

²⁹Iemand die op die dag toch iets eet of drinkt, mag niet meer bij het volk van Israël horen. ³⁰En iemand die toch werkt, zal door de Heer weggejaagd worden uit het volk. ³¹Jullie

mogen op die dag dus beslist niet werken. Die regel geldt voor altijd. Ook jullie nakomelingen moeten zich eraan houden, waar ze ook wonen.

³²Je moet op die dag dus vasten, en je mag beslist niet werken. Dat geldt vanaf de avond van de negende dag van de zevende maand tot de avond van de tiende dag.’’

Loofhuttenfeest

³³De Heer zei verder tegen Mozes: ³⁴‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Op de vijftiende dag van de zevende maand begint het Loofhuttenfeest. Het is een feest ter ere van de Heer, dat zeven dagen duurt.

³⁵De eerste dag van het feest is een heilige dag, die jullie samen moeten vieren. Niemand mag dan werken. ³⁶Op elke dag van het feest moeten jullie een offer brengen aan de Heer. Ook de dag na het feest is een heilige dag, die jullie samen moeten vieren. Ook dan moeten jullie een offer aanbieden aan de Heer. Het is een feestelijke dag, en niemand mag dan werken.

³⁷⁻⁴³Let op! Het Loofhuttenfeest begint dus op de vijftiende dag van de zevende maand. Het begint als jullie de oogst van het land binnengehaald hebben. Op de eerste dag en op de dag na het feest mogen jullie niet werken.

Op de eerste dag van het feest moeten jullie mooie vruchten plukken. Jullie moeten ook takken afsnijden van palmbomen en andere bomen met veel bladeren. Alle Israëlieten moeten hutten maken van die takken. En zeven dagen lang moeten jullie in die hutten wonen. Want de Heer, jullie God, liet jullie in zulke hutten wonen toen hij jullie uit Egypte weghaalde. Dat moeten ook jullie nakomelingen weten.

Vier dit feest ter ere van de Heer elk jaar in de zevende maand, zeven dagen lang.

Die regels gelden voor altijd. Ook jullie nakomelingen moeten zich eraan houden.

Slot

Dat zijn alle feesten voor de Heer die jullie samen moeten vieren als heilige dagen. Jullie moeten op die dagen offers aanbieden aan de Heer. Bij elk feest horen bepaalde offers. Dat kunnen offers zijn die je helemaal moet verbranden, of offers bij een feestmaal, of graanoffers of wijnooffers.

Behalve die offers bij de feesten voor de Heer, zijn er ook nog andere offers: offers die je elke sabbat moet brengen, offers die je beloofd hebt, en offers die je vrijwillig brengt. En je kunt ook speciale geschenken aanbieden aan de Heer.’’

⁴⁴Dat zijn de regels over de feesten voor de Heer die Mozes aan de Israëlieten bekendgemaakt heeft.

Leviticus 24

Regels over voorwerpen in de heilige tent

De lampen

¹De Heer zei verder tegen Mozes: ²⁻⁴‘In de heilige tent, voor het gordijn dat voor de heilige kist hangt, staat de gouden kandelaar. Aäron moet ervoor zorgen dat de lampen op de kandelaar altijd blijven branden. Daarom moeten de Israëlieten ervoor zorgen dat er altijd zuivere olijfolie in de heilige tent is. Dan kan het licht de hele nacht voor mij blijven branden. Die regel geldt voor altijd. Ook jullie nakomelingen moeten zich eraan houden.

De offerbroden

⁵Laat twaalf offerbroden bakken van fijn meel. Elk brood moet 5 kilo wegen. ⁶Leg de broden op de gouden tafel die in de heilige ruimte staat, in twee rijen van zes broden. ⁷Bij elke rij moet je zuivere wierook branden. Die wierook is een offer voor mij, in plaats van het brood. ⁸⁻⁹Want de broden zijn bestemd voor de priesters. Zij mogen altijd een deel van de offers hebben.

Aäron en zijn nakomelingen mogen het brood dus eten. Ze moeten het eten op een heilige plaats, want het offer is heel heilig.

De priester moet namens alle Israëlieten elke sabbat nieuwe offerbroden voor mij neerleggen. Die regel geldt voor altijd.’

Dezelfde regels voor iedereen

Iemand die vloekt, moet gedood worden

¹⁰⁻¹¹Bij de Israëlieten woonde een man die een Egyptische vader had en een Israëlitische moeder. Zij was een dochter van Dibri uit de stam Dan, en ze heette Selomit.

Op een dag kreeg de man ruzie met een Israëliet. De man begon te vloeken en gebruikte daarbij de naam van de Heer. Daarom werd de man naar Mozes gebracht, ¹²en hij werd opgesloten. Want Mozes wilde van de Heer horen wat hij met de man moest doen.

¹³Toen zei de Heer tegen Mozes: ¹⁴‘Breng de man die gevloekt heeft, buiten het kamp. Iedereen die de man heeft horen vloeken, moet zijn hand op het hoofd van de man leggen. En daarna moet iedereen net zo lang stenen naar hem gooien totdat hij dood is.’

Voor iedereen gelden dezelfde regels

¹⁵De Heer zei verder tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Iemand die vloekt, is schuldig ¹⁶en moet gedood worden. Het hele volk moet net zo lang stenen naar hem gooien tot hij dood is. Iedereen die mijn naam zomaar gebruikt, moet gedood worden. Dat geldt voor jullie en voor de vreemdelingen die bij jullie wonen.’

¹⁷Ook iemand die een ander mens doodslaat, moet gedood worden. ¹⁸Maar iemand die een koe, een schaap of een geit van een ander doodt, moet daarvoor betalen. ¹⁹⁻²¹Dus als iemand een dier doodt, moet hij een nieuw dier kopen. Maar als iemand een mens doodt, moet hij zelf gedood worden.

Stel dat iemand een ander iets aandoet. Hij zorgt er bijvoorbeeld voor dat die ander een bot breekt, of een oog of een tand verliest. Dan moet met hem hetzelfde gedaan worden. Dat is zijn straf.

²²Die regels gelden voor iedereen. Dus voor jullie en voor de vreemdelingen die bij jullie wonen. Ik ben de Heer, jullie God.’’

De man die vloekte, wordt gedood

²³Mozes vertelde dat aan de Israëlieten. Toen brachten zij de man die gevloekt had, naar een plek buiten het kamp. Daar gooiden ze hem met stenen dood. Zo deden de Israëlieten wat de Heer tegen Mozes gezegd had.

Leviticus 25

De grond moet rust krijgen

Het zevende jaar

¹De Heer zei op de berg Sinai tegen Mozes: ²‘Zeg namens mij tegen de Israëlieten: ‘Over een tijd komen jullie in het land dat ik, de Heer, aan jullie zal geven. In dat land moet de grond telkens in het zevende jaar rust krijgen. Dat jaar is voor mij bestemd.

³Zes jaar lang mogen jullie werken en oogsten op jullie akkers en in jullie wijngaarden. ⁴Maar in het zevende jaar moet je de grond rust geven. Het is een heilig jaar, ter ere van mij. Je mag dan beslist niet zaaien op je akker of werken in je wijngaard.

⁵Wat er dan vanzelf op je land opkomt, mag je niet oogsten. Want je moet de grond dat jaar rust geven. ⁶Maar iedereen mag wel eten van wat er op het land groeit. Ook je slaven en slavinnen, je knechten, en de vreemdelingen die bij je wonen, mogen eten wat er vanzelf groeit. ⁷En hetzelfde geldt voor je koeien, je schapen en je geiten, en voor alle andere dieren.

Het vijftigste jaar

⁸Telkens in het zevende jaar moeten jullie de grond rust geven. Dat moet zeven keer gebeuren. Na de zevende keer, dus na 49 jaar, volgt er een bijzonder jaar. ⁹⁻¹⁰Dat vijftigste jaar is een heel heilig jaar. Het begint op de tiende dag van de zevende maand, dus op Grote Verzoendag. Dan moet er in het hele land hard op de trompet geblazen worden.

In dat jaar geldt: schulden hoeven niet terugbetaald te worden, en alle slaven mogen terugkeren naar hun eigen grond en naar hun familie. Het is een heilig jaar.

¹¹Jullie mogen ook in dat vijftigste jaar de grond niet bewerken. Je mag niet werken of oogsten op je akkers en in je wijngaarden. ¹²Want het is een bijzonder jaar, een heel heilig jaar. Jullie mogen alleen eten wat er vanzelf op je akkers groeit. ¹³En in dat jaar moet iedereen terug kunnen keren naar zijn eigen grond.

Als je een akker koopt of verkoopt

¹⁴Als je een akker verkoopt aan een andere Israëliet, moet je een eerlijke prijs berekenen. En als je iets van een ander koopt, moet de prijs ook eerlijk zijn. ¹⁵⁻¹⁶De prijs moet afhangen van de tijd die voorbijgegaan is na het vijftigste jaar. Als er nog maar korte tijd voorbijgegaan is, mag je een hoge prijs vragen. Want dan kan de nieuwe eigenaar nog vaak van de akker oogsten. Maar als het alweer bijna het vijftigste jaar is, moet de prijs lager zijn. Want dan kan iemand niet meer zo vaak oogsten.

¹⁷Jullie moeten andere Israëlieten eerlijk behandelen. Anders hebben jullie geen eerbied voor mij. Ik ben de Heer, jullie God.

Over de oogst

¹⁸Houd je aan mijn wetten en regels. Dan zullen jullie zonder zorgen in jullie land wonen. ¹⁹De grond zal vruchtbaar zijn, zodat er meer dan genoeg te eten is.

²⁰Telkens in het zevende jaar mag je niet zaaien of oogsten. Maar je hoeft niet bang te zijn dat je dan niets te eten hebt. ²¹Want ik zal ervoor zorgen dat de oogst in het zesde jaar heel groot is. Zo groot dat je ook genoeg zult hebben voor het zevende, het achtste en zelfs het negende jaar. ²²In het achtste jaar mag je wel weer zaaien om te zorgen voor een nieuwe oogst. In het negende jaar zal er ook nog genoeg te eten zijn, tot je de oogst weer binnengehaald hebt.

Als iemand zijn grond moet verkopen

²³Het land is niet van jullie, maar van mij, de Heer. Ik laat jullie daar als gast wonen. Dus als iemand grond koopt, wordt dat nooit echt zijn bezit. ²⁴Iedereen, in het hele land, houdt altijd het recht om zijn grond terug te kopen.

²⁵Stel dat iemand arm wordt en daarom een deel van zijn grond verkoopt. Dan kan een familielid die grond voor hem terugkopen. Want familieleden moeten voor elkaar zorgen.

²⁶Maar misschien is er geen familielid dat die grond terug kan kopen. En de eerste eigenaar heeft later misschien zelf weer genoeg geld om de grond terug te kopen. ²⁷Dan moet er

uitgerekend worden hoe lang het nog duurt voordat het weer het vijftigste jaar is. De eerste eigenaar moet het bedrag betalen dat de grond op dat moment nog waard is. Dan is de grond weer van hem.

²⁸Als de eerste eigenaar niet genoeg geld heeft om zijn grond terug te kopen, moet hij wachten tot het vijftigste jaar. Dan krijgt hij de grond terug, omdat het een heilig jaar is.

Als iemand zijn huis moet verkopen

²⁹Stel dat iemand die in een stad woont, zijn huis verkoopt. Dan heeft hij een jaar de tijd om het terug te kopen. ³⁰Als hij het niet binnen een jaar terugkoopt, blijft het voor altijd van de koper. De eerste eigenaar krijgt zijn huis dus niet terug in het vijftigste jaar. Die regel geldt voor huizen in een stad.

³¹Als iemand in een dorp zijn huis verkoopt, gelden dezelfde regels als bij het verkopen van grond. Een huis in een dorp mag altijd teruggekocht worden. En de eerste eigenaar krijgt het in ieder geval terug in het vijftigste jaar.

Regels voor Levieten

³²Levieten wonen in steden die speciaal voor hen aangewezen zijn. Zij mogen hun huis altijd terugkopen. ³³En als ze hun huis niet terug kunnen kopen, krijgen ze het in ieder geval terug in het vijftigste jaar. De huizen in die steden moeten altijd van de Levieten blijven.

³⁴De stukken land die bij de steden van de Levieten horen, mogen nooit verkocht worden. Die stukken land blijven altijd het bezit van de Levieten.

Zorg voor arme mensen

³⁵Stel dat iemand arm wordt, en niet meer voor zichzelf kan zorgen. Dan moeten jullie voor hem zorgen, net zoals jullie zorgen voor een vreemdeling die een tijd bij jullie woont. Jullie mogen arme mensen niet in de steek laten.

³⁶⁻³⁷Als je geld leent aan iemand die arm is, mag je daar geen rente voor vragen. Als je dat wel doet, heb je geen eerbied voor mij, de Heer, je God. En als je voedsel verkoopt aan iemand die arm is, laat hem dan niet meer betalen dan de gewone prijs.

³⁸Ik ben de Heer, jullie God. Ik heb jullie uit Egypte bevrijd, en het land Kanaän aan jullie gegeven. Zo heb ik laten zien dat ik jullie God ben.

Als iemand zich verkoopt aan een Israëliet

³⁹Stel dat een Israëliet arm wordt en zichzelf verkoopt aan een andere Israëliet. Dan mag hij niet als slaaf behandeld worden. ⁴⁰Hij moet behandeld worden als een arbeider die loon krijgt, of als een vreemdeling die bij jullie woont. Tot het vijftigste jaar moet zo iemand voor zijn eigenaar werken. ⁴¹Maar in het vijftigste jaar mag hij weer weggaan. Dan mag hij samen met zijn gezin teruggaan naar zijn familie en zijn eigen grond.

⁴²Alle Israëlieten zijn van mij. Ik heb hen uit Egypte bevrijd. Daarom mag een Israëliet niet als slaaf verkocht worden. ⁴³En jullie mogen niemand uit je eigen volk als slaaf behandelen. Jullie moeten eerbied hebben voor mij, de Heer.

⁴⁴Als je een slaaf of een slavin nodig hebt, kun je iemand uit een ander volk kopen. ⁴⁵Ook vreemdelingen die bij jullie wonen, en hun nakomelingen, kun je als slaaf kopen. Die slaven en slavinnen zijn je bezit. ⁴⁶Je kunt die slaven dus aan je kinderen geven als erfenis. Ze zullen voor altijd als slaaf voor jullie moeten werken.

Maar een Israëliet mag je nooit als slaaf behandelen. Want jullie horen bij hetzelfde volk.

Als iemand zich verkoopt aan een vreemdeling

⁴⁷Stel dat een Israëliet arm wordt en zichzelf verkoopt aan een rijke vreemdeling die bij jullie woont. ⁴⁸⁻⁴⁹Dan kan een broer, een oom, een neef of een ander familielid hem terugkopen, en dan is hij weer vrij. Als hij zelf weer genoeg geld heeft, kan hij zich ook zelf vrijkopen.

⁵⁰Hij moet met de vreemdeling uitrekenen hoe lang het duurt voordat het weer het vijftigste jaar is. Voor elk jaar moet een bedrag betaald worden dat een arbeider in een jaar verdient. ⁵¹Kort na het vijftigste jaar is de prijs hoog. ⁵²Maar als het alweer bijna het vijftigste jaar is, is de prijs laag. ⁵³⁻⁵⁴In het vijftigste jaar moet de man in ieder geval vrijgelaten worden, samen met zijn kinderen.

Vreemdelingen moeten arme Israëlieten steeds goed behandelen. Arme Israëlieten moeten net zo behandeld worden als arbeiders die loon krijgen. Alle Israëlieten moeten daarop letten. ⁵⁵Alle Israëlieten zijn van mij. Ik heb jullie uit Egypte bevrijd. Ik ben de Heer, jullie God.”

Leviticus 26

Houd je aan Gods wetten

Vereer alleen de Heer

¹De Heer zei verder tegen Mozes: ‘Zeg tegen de Israëlieten: ‘Jullie mogen geen godenbeelden maken, en nergens in het land godenbeelden of heilige stenen neerzetten. En zet ook geen stenen met afbeeldingen neer om te vereren. Ik ben de Heer, jullie God.

²Houd je altijd aan de sabbat. En gedraag je eerbiedig als je naar mijn heilige tent gaat. Ik ben de Heer.

Beloningen

³Houd je precies aan mijn wetten en regels. ⁴Dan zal ik ervoor zorgen dat er op de juiste tijd regen valt. Er zal veel groeien op de akkers, en de bomen zullen veel vruchten krijgen. ⁵Jullie zullen altijd veel kunnen zaaien en oogsten. Er zal altijd meer dan genoeg te eten zijn. En jullie kunnen zonder zorgen in het land wonen.

⁶Ik zal ervoor zorgen dat er vrede is. Dan kunnen jullie rustig leven en hoeven jullie nergens bang voor te zijn. Ik zal alle wilde dieren uit het land weggagen. Er zal geen oorlog zijn. ⁷En als vijanden jullie aanvallen, zullen jullie ze verjagen en ze allemaal doden. ⁸Er zullen maar vijf soldaten nodig zijn om honderd vijanden te verslaan. En met honderd soldaten zullen jullie tienduizend vijanden kunnen verslaan. Jullie zullen al je vijanden doden.

⁹Ik zal voor jullie zorgen. Jullie zullen veel kinderen krijgen en een groot volk worden. Ik zal alles doen wat ik jullie beloofd heb.

¹⁰Jullie zullen altijd meer dan genoeg kunnen oogsten. Er zal nooit te weinig voedsel zijn.

¹¹Ik zal bij jullie wonen, en altijd bij jullie blijven. ¹²Ik zal jullie nooit in de steek laten. Ik ben jullie God, en jullie zijn mijn volk. ¹³Ik ben de Heer, jullie God. Ik heb jullie bevrijd uit Egypte. Want ik wilde niet dat jullie nog langer slaven zouden zijn. Daarom heb ik ervoor gezorgd dat jullie vrij zijn en als vrije mensen kunnen leven.

Straffen

¹⁴Jullie moeten mij altijd gehoorzamen, en leven volgens mijn regels. ¹⁵Maar stel dat jullie niet naar mijn regels luisteren, en geen respect hebben voor mijn wetten. En stel dat jullie mij niet langer gehoorzamen. ¹⁶Dan zal ik jullie verschrikkelijk straffen! Jullie zullen allerlei vreselijke ziektes krijgen, met koorts en ontstekingen. En jullie zullen langzaam sterven.

Jullie zullen wel zaaien op je akkers, maar jullie vijanden zullen de oogst opeten. ¹⁷Ik zal jullie in de steek laten, zodat jullie verslagen worden door jullie vijanden. Dan zullen zij over jullie heersen. En jullie zullen altijd blijven vluchten, zelfs als niemand jullie achtervolgt.

¹⁸Als jullie dan nog niet gehoorzaam willen zijn, zal ik jullie nog strenger straffen. ¹⁹Ik zal een einde maken aan jullie macht. Dan hebben jullie niets meer om trots op te zijn. Er zal geen regen meer uit de hemel komen, en de zon zal zo fel branden dat het land verdroogt. ²⁰Jullie zullen hard werken op het land, maar dat zal niets opleveren. Want er zal niets groeien op de akkers, en de bomen zullen geen vruchten krijgen.

²¹Als jullie je dan nog steeds tegen mij verzetten en niet luisteren, zal ik jullie nog veel strenger straffen. ²²Ik zal wilde dieren op jullie afsturen. Die zullen je kinderen doden en je vee verscheuren. Dan blijven er maar weinig mensen over.

Nog meer straffen

²³Als jullie dan nog niets geleerd hebben, en jullie blijven je tegen mij verzetten, ²⁴zal ik me tegen jullie verzetten. Ik zal jullie nog veel strenger straffen. ²⁵Als jullie mij niet gehoorzamen, zal ik vijanden op jullie afsturen. En als jullie voor hen wegvluchten naar je steden, zal ik daar de pest laten uitbreken. Dan zullen jullie door je vijanden verslagen worden.

²⁶Ik zal jullie honger laten lijden. Er zal heel weinig graan zijn. Zo weinig, dat tien vrouwen genoeg hebben aan één oven om brood te bakken. En het brood dat ze bakken, zal met veel mensen gedeeld moeten worden. Jullie zullen maar net genoeg te eten hebben.

²⁷Als jullie dan nog niet naar mij luisteren, en jullie blijven je tegen mij verzetten, ²⁸zal ik me tegen jullie verzetten. En dan zal ik jullie nog veel strenger straffen. ²⁹Jullie zullen zo'n honger krijgen dat jullie je eigen kinderen opeten.

³⁰Ik zal jullie offerplaatsen verwoesten en jullie altaren vernietigen. Ik zal jullie dode lichamen boven op jullie godenbeelden gooien. Ik zal jullie haten! ³¹Ik zal jullie steden volledig verwoesten, net als jullie heilige plaatsen. En ik zal jullie offers niet meer aannemen.

³²Ik zal het land veranderen in een woestijn. Zelfs de vijanden in jullie land zullen er niet meer willen wonen. ³³Jullie zullen moeten vluchten voor jullie vijanden, en in verre landen terechtkomen. Jullie land zal een woestijn worden, en jullie steden zullen in puin liggen.

De grond moet rust krijgen

³⁴⁻³⁵Denk erom: Jullie moeten ervoor zorgen dat de grond rust krijgt. Telkens in het zevende jaar mogen jullie niets zaaien of oogsten. Als jullie niet voor rust zorgen, zal ik dat doen. Dan zal de grond rust krijgen als jullie in het land van je vijanden wonen.

³⁶⁻³⁷Iedereen van jullie die nog in het land van jullie vijanden leeft, zal altijd bang zijn. Ik zal ervoor zorgen dat jullie al schrikken als er een blaadje beweegt. Jullie zullen in paniek raken en over elkaar heen struikelen. Jullie zullen steeds blijven vluchten, ook als niemand jullie achtervolgt. Jullie zullen sterven, ook als er geen vijanden zijn.

³⁸Jullie zullen allemaal sterven in de landen van jullie vijanden, ver van huis. ³⁹De laatste mensen zullen langzaam sterven van verdriet, om alles wat zij en hun voorouders verkeerd gedaan hebben.

God blijft trouw

⁴⁰⁻⁴²Als jullie mij ontrouw zijn, zal ik jullie weggagen naar de landen van jullie vijanden. Maar als jullie spijt hebben, zal ik denken aan mijn afspraken met Jakob, Isaak en Abraham. Ik heb hun beloofd om altijd trouw te blijven. Dus als jullie je fouten toegeven, zal ik weer voor jullie land zorgen. Maar dan moeten jullie hardop zeggen wat jullie en je voorouders verkeerd gedaan hebben. Dan moeten jullie eerlijk toegeven dat jullie je tegen mij verzet hebben.

⁴³Maar de grond zal eerst rust moeten krijgen. Jullie moeten daarvoor zorgen door telkens in het zevende jaar niets te zaaien of te oogsten. Maar stel dat jullie dat niet doen. Stel dat jullie niet luisteren naar mijn regels, en geen respect hebben voor mijn wetten. Dan zal ik jullie straffen.

⁴⁴Toch zal ik jullie nooit helemaal loslaten. Zelfs niet als ik jullie naar het land van jullie vijanden stuur. Al krijg ik nog zo'n hekel aan jullie, ik zal jullie niet helemaal vernietigen. Want dan zou ik niet trouw zijn aan mijn afspraken met jullie. Ik ben de Heer, jullie God. ⁴⁵Ik zal blijven denken aan de belofte die ik gedaan heb aan jullie voorouders. Ik heb hen bevrijd uit Egypte. Zo heb ik laten zien dat ik jullie God ben. Ik ben de Heer.'''

Slot

⁴⁶Dat zijn alle wetten en regels die de Heer bekendmaakte op de berg Sinai. Mozes moest die regels doorgeven aan de Israëlieten.

Leviticus 27

Regels over plechtige beloftes

Beloftes over mensen

¹De Heer zei tegen Mozes: ²'Zeg tegen de Israëlieten: 'Stel dat iemand beloofd heeft om een familielid als geschenk aan de Heer te geven. Dan mag hij in plaats daarvan ook geld betalen. ³Het bedrag is vastgesteld door de priesters.

Voor een man tussen de twintig en de zestig jaar moeten 50 zilverstukken betaald worden. ⁴Voor een vrouw tussen de twintig en de zestig jaar moeten 30 zilverstukken betaald worden. ⁵Voor een jongen tussen de vijf en de twintig jaar 20 zilverstukken, en voor een meisje 10 zilverstukken. ⁶Voor een jongen tussen één maand en vijf jaar 5 zilverstukken, en voor een meisje van die leeftijd 3 zilverstukken. ⁷Voor een man die ouder is dan zestig jaar, moeten 15 zilverstukken betaald worden, en voor een vrouw die ouder is dan zestig jaar, 10 zilverstukken.

⁸Stel dat iemand te arm is om het vastgestelde bedrag te betalen. Dan moet hij naar de priester gaan, met de man of vrouw die hij aan de Heer wilde geven. De priester zal dan een bedrag vaststellen dat hij wel kan betalen.

Beloftes over dieren

⁹Als iemand een dier gaat offeren aan de Heer, is dat dier heilig. ¹⁰Het dier mag niet meer geruild worden voor een ander dier. Als dat wel gebeurt, zijn beide dieren voor de Heer. Dan zijn ze allebei heilig.

¹¹Onreine dieren mogen niet aan de Heer geofferd worden. Als iemand toch een onrein dier aan de Heer belooft, moet hij het naar de priester brengen. ¹²De priester moet bepalen hoeveel het dier waard is. Iemand die het dier wil hebben, moet dat bedrag betalen. ¹³Maar stel dat de eigenaar het dier toch zelf wil houden. Dan moet ook hij dat bedrag betalen, plus nog 20 procent.

Beloftes over huizen

¹⁴Stel dat iemand belooft om zijn huis aan de Heer te geven. Dan moet de priester vaststellen hoeveel dat huis waard is. Iemand die het huis wil hebben, moet dat bedrag betalen. ¹⁵Maar stel dat de eigenaar zijn huis toch zelf wil houden. Dan moet ook hij dat bedrag betalen, plus nog 20 procent. Daarna is het huis weer zijn eigendom.

Beloftes over stukken grond

¹⁶Stel dat iemand belooft om een stuk grond aan de Heer te geven. Dan moet hij een bedrag aan de priesters betalen, maar de grond wel zelf blijven bewerken. Er moet vastgesteld worden hoeveel de grond waard is. De waarde hangt af van de hoeveelheid zaad die nodig is om er te zaaien. Per 300 kilo zaad moeten er 50 zilverstukken betaald worden.

¹⁷Als iemand de belofte meteen na het heilige vijftigste jaar doet, moet hij het hele vastgestelde bedrag betalen. ¹⁸Maar als hij het een paar jaar later belooft, dan mag hij minder betalen. De priester moet het bedrag uitrekenen. Het hangt af van het aantal jaren dat voorbijgegaan is na het vijftigste jaar.

¹⁹Stel dat iemand een stuk grond aan de Heer beloofd heeft, maar het toch zelf wil houden. Dan moet hij het hele bedrag betalen, plus nog 20 procent. Dan is de grond weer van hemzelf.

²⁰Stel dat iemand een stuk grond aan een ander verkoopt, maar de grond was eigenlijk voor de Heer. Dan mag hij de grond nooit meer terugkopen. ²¹En in het vijftigste jaar is de grond voor de Heer. De priesters krijgen het dan in bezit.

²²Stel dat iemand een stuk grond huurt van iemand anders. En stel dat hij die grond aan de Heer belooft. ²³Dan moet de priester uitrekenen wat de grond waard is. Het bedrag hangt af van het aantal jaren tot het vijftigste jaar. Het moet meteen betaald worden, het is voor de Heer. ²⁴In het vijftigste jaar moet de grond weer teruggegeven worden aan de eigenaar. Want het was zijn eigendom.

²⁵Alle bedragen moeten door de priesters vastgesteld worden.

Uitzonderingen

²⁶Het eerste jong van een koe, een schaap of een geit is altijd voor de Heer. Daarom kan het niet aan hem beloofd worden. ²⁷Als het eerste jong onrein is, moet er in plaats van dat dier een bedrag betaald worden. De priester moet vaststellen wat het dier waard is. Dat bedrag moet de eigenaar dan betalen, plus nog 20 procent. Als hij het dier niet zelf wil houden, moet het verkocht worden.

²⁸Stel dat iemand iets van zijn bezit heilig verklaart en apart houdt voor de Heer. Dan mag dat nooit aan een ander verkocht worden, en het mag ook niet teruggekocht worden. Het maakt niet uit of het een slaaf, een dier of een stuk grond is. Als iemand iets apart houdt voor de Heer, is het heel heilig.

²⁹Als iemand een vijand gevangenneemt, is die vijand bestemd voor de Heer. Die vijand moet gedood worden. Er mag niet in plaats daarvan een bedrag betaald worden.

Een tiende deel is voor de Heer

³⁰Van de oogst van akkers en fruitbomen is een tiende deel voor de Heer. Dat deel is heilig. ³¹Als iemand iets daarvan terug wil kopen, moet hij 20 procent meer betalen dan het waard is.

³²Als iemand zijn koeien, schapen en geiten telt, moet hij elk tiende dier apart zetten. Elk tiende dier is een offer voor de Heer. Het is heilig. ³³Er mag niet eerst gekeken worden of dat tiende dier wel een goed dier is. En er mag later ook geen dier geruild worden. Als dat wel gebeurt, zijn beide dieren voor de Heer. Ze zijn dan allebei heilig. En die beide dieren mogen ook niet teruggekocht worden.”

Slot

³⁴Dat zijn de regels die de Heer bekendgemaakt heeft op de berg Sinai. Mozes moest die regels doorgeven aan de Israëlieten.